

Šaljivi Slovenec.

Zbirka najboljših
kratkočasnic iz vseh stanov.

Nabral in izdal

Anton Brezovnik.

Tretja povsem predelana in pomnožena izdaja.

Ljubljana.

Natisnila in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg.

1914.

Šaljivi Slovenec.

Zbirka najboljših kratkočasnic iz vseh stanov.

Nabral in izdal

Anton Brezovnik.

Tretja povsem predelana in pomnožena izdaja.

Ljubljana.

Natisnila in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg.

1914.

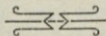
Ca 1121

D 1993/344

Kazalo.

	Stran
Predgovor k prvi izdaji	V
Predgovor k drugi izdaji	VI
Predgovor k tretji izdaji	VII
I. Iz otroškega življenja	1
II. Iz šolskega in dijaškega življenja	10
III. Iz lovskega življenja	46
IV. Iz vojaškega življenja	61
V. Iz železniškega življenja	81
VI. Iz meščanskega in kmetiškega življenja	95
VII. Iz krčmarskega življenja	125
VIII. Iz obrtnega in trgovskega življenja	152
IX. Iz duhovskega življenja	170
X. Iz zdravniškega življenja	189
XI. Iz pravniškega življenja	206
XII. Iz življenja umetnikov, učenjakov in vladarjev	235
XIII. Iz židovskega življenja	275
XIV. Protivoljne smešnice v časnikih in v šoli	289
XV. Raznoterosti	294

Index

1	Introduction
2	Chapter I
3	Chapter II
4	Chapter III
5	Chapter IV
6	Chapter V
7	Chapter VI
8	Chapter VII
9	Chapter VIII
10	Chapter IX
11	Chapter X
12	Chapter XI
13	Chapter XII
14	Chapter XIII
15	Chapter XIV
16	Chapter XV
17	Chapter XVI
18	Chapter XVII
19	Chapter XVIII
20	Chapter XIX
21	Chapter XX
22	Chapter XXI
23	Chapter XXII
24	Chapter XXIII
25	Chapter XXIV
26	Chapter XXV
27	Chapter XXVI
28	Chapter XXVII
29	Chapter XXVIII
30	Chapter XXIX
31	Chapter XXX
32	Chapter XXXI
33	Chapter XXXII
34	Chapter XXXIII
35	Chapter XXXIV
36	Chapter XXXV
37	Chapter XXXVI
38	Chapter XXXVII
39	Chapter XXXVIII
40	Chapter XXXIX
41	Chapter XL
42	Chapter XLI
43	Chapter XLII
44	Chapter XLIII
45	Chapter XLIV
46	Chapter XLV
47	Chapter XLVI
48	Chapter XLVII
49	Chapter XLVIII
50	Chapter XLIX
51	Chapter L
52	Chapter LI
53	Chapter LII
54	Chapter LIII
55	Chapter LIV
56	Chapter LV
57	Chapter LVI
58	Chapter LVII
59	Chapter LVIII
60	Chapter LIX
61	Chapter LX
62	Chapter LXI
63	Chapter LXII
64	Chapter LXIII
65	Chapter LXIV
66	Chapter LXV
67	Chapter LXVI
68	Chapter LXVII
69	Chapter LXVIII
70	Chapter LXIX
71	Chapter LXX
72	Chapter LXXI
73	Chapter LXXII
74	Chapter LXXIII
75	Chapter LXXIV
76	Chapter LXXV
77	Chapter LXXVI
78	Chapter LXXVII
79	Chapter LXXVIII
80	Chapter LXXIX
81	Chapter LXXX
82	Chapter LXXXI
83	Chapter LXXXII
84	Chapter LXXXIII
85	Chapter LXXXIV
86	Chapter LXXXV
87	Chapter LXXXVI
88	Chapter LXXXVII
89	Chapter LXXXVIII
90	Chapter LXXXIX
91	Chapter LXXXX
92	Chapter LXXXXI
93	Chapter LXXXXII
94	Chapter LXXXXIII
95	Chapter LXXXXIV
96	Chapter LXXXXV
97	Chapter LXXXXVI
98	Chapter LXXXXVII
99	Chapter LXXXXVIII
100	Chapter LXXXXIX
101	Chapter LXXXXX
102	Chapter LXXXXXI
103	Chapter LXXXXXII
104	Chapter LXXXXXIII
105	Chapter LXXXXXIV
106	Chapter LXXXXXV
107	Chapter LXXXXXVI
108	Chapter LXXXXXVII
109	Chapter LXXXXXVIII
110	Chapter LXXXXXIX
111	Chapter LXXXXXX
112	Chapter LXXXXXXI
113	Chapter LXXXXXXII
114	Chapter LXXXXXXIII
115	Chapter LXXXXXXIV
116	Chapter LXXXXXXV
117	Chapter LXXXXXXVI
118	Chapter LXXXXXXVII
119	Chapter LXXXXXXVIII
120	Chapter LXXXXXXIX
121	Chapter LXXXXXXX
122	Chapter LXXXXXXXI
123	Chapter LXXXXXXXII
124	Chapter LXXXXXXXIII
125	Chapter LXXXXXXXIV
126	Chapter LXXXXXXXV
127	Chapter LXXXXXXXVI
128	Chapter LXXXXXXXVII
129	Chapter LXXXXXXXVIII
130	Chapter LXXXXXXXIX
131	Chapter LXXXXXXX
132	Chapter LXXXXXXXI
133	Chapter LXXXXXXXII
134	Chapter LXXXXXXXIII
135	Chapter LXXXXXXXIV
136	Chapter LXXXXXXXV
137	Chapter LXXXXXXXVI
138	Chapter LXXXXXXXVII
139	Chapter LXXXXXXXVIII
140	Chapter LXXXXXXXIX
141	Chapter LXXXXXXX
142	Chapter LXXXXXXXI
143	Chapter LXXXXXXXII
144	Chapter LXXXXXXXIII
145	Chapter LXXXXXXXIV
146	Chapter LXXXXXXXV
147	Chapter LXXXXXXXVI
148	Chapter LXXXXXXXVII
149	Chapter LXXXXXXXVIII
150	Chapter LXXXXXXXIX
151	Chapter LXXXXXXX
152	Chapter LXXXXXXXI
153	Chapter LXXXXXXXII
154	Chapter LXXXXXXXIII
155	Chapter LXXXXXXXIV
156	Chapter LXXXXXXXV
157	Chapter LXXXXXXXVI
158	Chapter LXXXXXXXVII
159	Chapter LXXXXXXXVIII
160	Chapter LXXXXXXXIX
161	Chapter LXXXXXXX
162	Chapter LXXXXXXXI
163	Chapter LXXXXXXXII
164	Chapter LXXXXXXXIII
165	Chapter LXXXXXXXIV
166	Chapter LXXXXXXXV
167	Chapter LXXXXXXXVI
168	Chapter LXXXXXXXVII
169	Chapter LXXXXXXXVIII
170	Chapter LXXXXXXXIX
171	Chapter LXXXXXXX
172	Chapter LXXXXXXXI
173	Chapter LXXXXXXXII
174	Chapter LXXXXXXXIII
175	Chapter LXXXXXXXIV
176	Chapter LXXXXXXXV
177	Chapter LXXXXXXXVI
178	Chapter LXXXXXXXVII
179	Chapter LXXXXXXXVIII
180	Chapter LXXXXXXXIX
181	Chapter LXXXXXXX
182	Chapter LXXXXXXXI
183	Chapter LXXXXXXXII
184	Chapter LXXXXXXXIII
185	Chapter LXXXXXXXIV
186	Chapter LXXXXXXXV
187	Chapter LXXXXXXXVI
188	Chapter LXXXXXXXVII
189	Chapter LXXXXXXXVIII
190	Chapter LXXXXXXXIX
191	Chapter LXXXXXXX
192	Chapter LXXXXXXXI
193	Chapter LXXXXXXXII
194	Chapter LXXXXXXXIII
195	Chapter LXXXXXXXIV
196	Chapter LXXXXXXXV
197	Chapter LXXXXXXXVI
198	Chapter LXXXXXXXVII
199	Chapter LXXXXXXXVIII
200	Chapter LXXXXXXXIX

Predgovor k prvi izdaji.

Če znamo družbo razveseljevati, si pridobimo srca vseh. Smeh je dobrot, znamenje, da je srce s seboj spravljeno; da je duša v blagodejnem ravnotežju; da je ves notranji človek tako povsem zadovoljen s seboj. Kdor me prisili k smehu, ta je moj prijatelj, temu sem dolžen hvalo. Snov za presrčen smeh je pogostoma več vredna kot darilo ali milost. Ni je na svetu stvari, ki bi notranjega človeka ohranila tako zdravega kakor prava šala. „Brez šale bi bil svet grobišče, življenje prava muka; v šali šele zadobi življenje čut, izvirnost in istino. Kar je sol jedilom, to je humor (šala) življenju. Humor izgubljen, življenje izgubljeno,“ pravi K. Bühler.

To misel uvažujejo tudi mnogi naši časniki ter prinašajo redno v svojih predalih nekaj kratkočasnic, da bi tako njih čitatelji vsaj za kratek čas pozabili posvetne težave ter se veselili zdrave šale. Marsikateri Slovenec zna celo kopico najboljših smešnic, s katerimi v vsaki družbi zbuja dokaj smeha. Ker pa smo dosedaj pogrešali posebne večje zbirke takih kratkočasnic, sem se jaz lotil tega dela. Ker smo premajhen narod, da bi imeli za vsak stan posebno tako zbirko, sem zbral šale iz vseh stanov skupaj v eno knjigo. Vendar sem pri zbiranju skrbno pazil,

da ne bi žalil nobenega stanu, nobene dobe, nobenega spola. Skrbno sem se izogibal tudi vsem podlostim, sploh vsemu, kar bi utegnilo koga pohujšati ali mu vzeti dobro voljo; gledal sem le, da podam dobro zdravilo zoper dolgočasnost in pobitost.

Nabral pa sem te kratkočasnice po raznih krajih; nekaj sem jih vzel iz naših domačih časnikov (n. pr. iz „Vrtca“, „Slov. Gospodarja“, „Slov. Naroda“, „Novic“ i. dr.), nekaj sem jih poslovenil iz drugih jezikov, nekaj pa je vmes tudi izvernih, še nikjer natisnjenih.

Nadejam se, da podam s to knjižico Slovincem, ki so „radi vesel'ga srca“, dobrodošlo zbirko ter želim, da bi jim prebiranje te knjižice napravljalo toliko veselja kot meni nje pisanje.

V Vojniku pri Celju, dne 24. februarja 1884.

Predgovor k drugi izdaji.

Želja, s katero sem „Šaljivega Slovenca“ prvokrat poslal med slovenski svet, ta želja se je uresničila! Zakaj ne le jako laskava ocena vseh slovenskih listov, nego prav sosebno to, da je že čez nekaj let treba drugega natiska (kar je pri naših književnih razmerah za tako precej drago knjigo vsekakor nekaj posebnega), kaže, da sem s to knjižico ustregel obči želji, da je naš narod take knjige nekako potreboval v svoje razvedrilo.

Ker obeta „Šaljivi Slovenec“ biti še nekaka „narodna knjiga“, ki jo bodo enako radi sprejemali v krasni palači bogatinovi kakor v borni koči siromakovi, v tihi sobi učenjakovi, kakor v oni neukega težaka; ki jo bodo enako radi jemali v roke stari in mladi, moški in ženske, zato mi je bilo tem bolj paziti, da se ne vrine vanjo nič, kar bi utegnilo žaliti tega ali onega; vse naj razveseljuje, vsem naj bo prijateljica! Duhovniku in uradniku, kmetu in obrtniku, dijaku in težaku, vsakemu naj po trudapolnih urah resnega dela deli „kapljice sreče, kapljice nedolžnega veselja“.

Glede vsebine naj opomnim tole: Število oddelkov se je pomnožilo, ono smešnic pa, dasi sem jih izpustil okoli ene stotine iz prve izdaje, skoro podvojilo, tako da je druga izdaja nekaj novega tudi za one, ki imajo že prvo.

Idi torej, dragi „Šaljivi Slovenec“, zopet na pot, razvedrj s tovarišem „Zabavnikom“* Slovence, ki so „dobregra srca in blage volje!“

V Vojniku pri Celju, dne 24. novembra 1895.

Predgovor k tretji izdaji.

Tretjikrat v primeroma kratki dobi nastopa „Šaljivi Slovenec“ svojo pot po slovenski domovini, znamenje, da si je pridobil mnogo zvestih

* „Zabavnik.“ Zbirka družbinskih iger za v sobi in pod milim nebom. Izdal A. Brezovnik. Celje. Drag. Hribar. Cena 1 K 40 vin.

prijatelj. To je tudi najboljši dokaz, da je načelo, ki sem si ga postavil takoj pri prvi izdaji — vse razveseljevati, nikogar žaliti ali pohujšati — bilo pravo in dobro, in da slovensko ljudstvo rado seza po pošteno razveseljujočem čtivu.

Začrtanih načel sem se držal tudi pri tej novi predelani in z novimi šalami izdatno pomnoženi izdaji. Zato upam in pričakujem, da bo tudi ta izdaja našla obilo čitateljev; saj smo zdaj v teh „letih nerodnih“ razvedrila posebno potrebni.

V Vojniku pri Celju, dne 28. oktobra 1914.

Izdajatelj.

I.

Iz otroškega življenja.

1. Ljubi Bog ne more.

K tretjemu rojstvenemu dnevu dado oče svoji hčerici Olgici lepo punčico ter ji reko: „Vidiš, Olgica! To punčico ti je poslal ljubi Bogec, ker si bila dosedaj zmerom lepo pridna!“

Nekaj dni pozneje Olgica lepo ne sluša, pa ji reko oče: „Olgica, Olgica! Če ne boš pridna, ti Bogec vzame punčico.“ Deklica takoj odgovori: „Oj oče, ljubi Bogec mi ne more vzeti punčice!“ — „Zakaj ne?“ vprašajo oče. „Zato ne, ker jo je iz nebes lahko vrgel, nazaj je pa ne more več dobiti,“ se odreže Olgica.

2. Ne kruha!

Triletni Mirko sedi pri mizi, ki se na njej kadi skleda dobro zabeljenih štrukljev. Odrasli molijo, in Mirko tudi sklene ročice ter posluša molitev. Komaj pa domolijo do: „Daj nam danes naš vsakdanji kruh...!“ plane pokonci, razpne roke in zakriči: „Ne kruha! Ne kruha! Štrukljev! Štrukljev!“

3. Smetje v juhi.

Malčika pride z očetom k dedu (staremu očetu). Pri kosilu prineso na mizo govejo juho, ki plava v njej nekaj drobnjaka. Malčika hitro reče: „Oh, oče, te juhe pa ne bom jedla, preveč je smetja v njej.“

4. Na nosu se ti pozna.

Mati: „Branko, Branko, danes si že zopet lizal smetano!“

Branko: „O ne, mama!“

Mati: „Ne laži, saj se ti še na nosu pozna!“

Branko: „O ne, mama, to je še od včeraj!“

5. Srečen pes.

Mali Jožek reče domačemu psu: „Oj Perun, Perun, kako je tebi dobro! Ni se ti treba umivati, ne česati, pa tudi v šolo hoditi ti ni treba!“

6. Izvolitev stanu.

Oče: „Kaj bi bil najrajši?“

Sinko: „Dimnikar!“

Oče: „Kako to?“

Sinko: „Tedaj bi se umival le ob nedeljah!“

7. Kaj delajo oče.

Gospod sreča na cesti dva dečka. Vpraša prvega: „Kaj so tvoj oče, ljubi deček?“ Deček odgovori: „Zdravnik!“ Gospod vpraša drugega: „Kaj pa delajo tvoj oče?“ — „Kar jim mama ukažejo!“ odgovori odkritosrčno.

8. Kaj znajo mati.

Milica: „Moja mamica igrajo na klavir, tvoja pa ne!“

Milan: „Moja pa vzamejo vse zobe iz ust. Tega pa tvoja ne morejo!“

9. Le kadar boste spali!

Tinče: „Oče, kupite mi boben! Lepo prosim!“

Oče: „Boben? Pojdi, pojdi! To je vse preveč ropota!“

Tinče: „Oh, prosim! Saj bom bobnal le takrat, kadar boste spali!“

10. Po hrbtu plavati.

Oče: „Vidko! Danes se ne smeš iti kopat, ker praviš, da te trebuh boli!“

Vidko: „Oj oče, to nič ne škodi, saj znam tudi po hrbtu plavati!“

11. Divjaki.

Metod: „Prosim, oče, dajte mi denarja, da se popeljem v državni zbor!“

Oče: „Kaj hočeš ti v državnem zboru?“

Metod: „Divjake bi rad videl!“

12. Kaj je nevesta.

Vprašajo malega Vladka, kaj je nevesta. Premišlja nekaj časa, potem odgovori: „Nevesta je gospa, ki še nima moža, pa že ve zanj!“

13. Ne na zunanost gledati.

Oče: „Ali te ni sram, Hugon, da si tako raztrgan in umazan?“

Hugon: „Ljubi oče, saj ste me že večkrat učili, da človeka ne smemo soditi po obleki!“

14. Osla jezdil.

Stric vzame petletnega Jernejčka na kolena, da bi jezdil. Črez nekaj časa reče stric: „Je li, Jernejček, to ti ugaja?“ Jernejček reče: „Da, prav zelo! A včeraj sem jezdil pravega osla; to je bilo še prijetneje!“

15. Brez skrbi.

Mati: „No, zlati moj sinko! Ali si že napravil nalogo?“

Adolf: „Ni mi je treba delati!“

Mati: „Pač, moraš jo narediti, drugače boš v šoli za enega zadaj!“

Adolf: „O mama, saj sem itak zadnji!“

16. Otroška nedolžnost.

Trgovec dá Ančiki, ki spremlja mater, košček sladkorja. Ančika vtakne sladkor v usta, ne da bi se zahvalila.

Mati: „No, kako se reče?“

Ančika: „Še en košček!“

17. K sedmi božji zapovedi.

Deček: „Oče, rokavico sem našel!“

Oče: „Samo eno?“

Deček: „Da! Na drugi je še mož sedel!“

18. Nič ne maraj!

Mihec je lazil po blatu in je dejal tovarišu, ki ga je opazoval: „No, Cirilček, zakaj ne greš k meni v lužo?“

Cirilček: „Ne grem! Ko bi prišel blaten domov, bi me mama pretepli!“

Mihec: „Ej, kaj to! Jaz bom tudi tepen, pa ne maram nič za to!“

19. Dobro je izračunil.

Oče: „Povej mi, Pavlek, ali si se že učil v šoli računanja?“

Pavlek: „Že, oče!“

Oče: „Izračuni mi torej to: Dva voznika sta 8 km narazen; oni, ki je spredaj, vozi vsako uro 2 km počasneje nego oni, ki je zadaj — kje se snideta?“

Pavlek: „V krčmi!“

20. Kaj se opravi pri otrocih z lažmi.

Kmetica nabere velik lonec strdi. Da bi jo obvarovala sladkosnednega osemletnega sinka, mu reče: „Ne jej mi iz tega lonca, v njem je hud strup; če ga le količkaj pokusiš, umreš!“ — Nekega dne odide kmetica po opravkih z doma ter naroči sinku, naj pazi na kure, da jih ne dobi ujeda. — Sinček pazi prav skrbno, pa o j nesreče — jastreb prileti ter mu vzame dve najlepši kuri. Da se ne bi zgodila še večja nesreča, zveže deček vse kure na vrvco, češ: „Zdaj ne morejo narazen, in če se ujeda vrne, ne bo mogla odnesti nobene.“ Res prifrči jastreb zopet in potegne kar vse kure s seboj. To vzame dečku vso pamet. Boječ se, da bi ga mati preveč ne kaznovali zaradi te nerodnosti, se sklene ostrupiti. Gre in poišče lonec s strdjo. Meneč, da ima sam hud strup pred seboj, pojé vso strd.

Ko pride kmetica domov in vidi, da ni nobene kure pri hiši, vzame palico, da bi dečka našeškala. A deček se spusti na kolena in milo prosi: „Oh mati, preljuba mati! Nič me ne tepite! Saj ne bom več živel dolgo!“ — „Zakaj ne, ti nepridiprav ti?“ — „Ker sem popil ves lonec strupa!“ — Žena sedaj ni vedela, ali bi se jezila ali smejala. Iz enega zla je bila napravila z lažjo dve.

21. Kaj delajo vojaki?

Ciril: „Oče, kje pasejo vojaki krave?“

Oče: „Nikjer! Kako moreš vprašati kaj tako nerodnega?“

Ciril: „V pesmi ‚Mladi vojaki‘ smo se učili: ‚Ko bodo drugi krave pasli, vojaki bomo mi zares!‘“

22. Oj ti otroci!

Dorica, ljubljenska sodnega nadsvetnika Lamberta, pride nekega dne k očetu v sobo. Sede mu na kolena, položi prstec na usta ter pravi resno: „Ljubi oče, rada bi vas nekaj vprašala!“ — „Le vprašaj, srčece, rad ti odgovorim!“ — „Veste, očka, če ima kdo purana, pa gre ta puran na sosedovo dvorišče ter znese tam jajce; čigavo je potem to jajce?“

Imenitni pravnik se nasmeje ter reče: „Jajce je tistega, čigaver je puran. Vendar sosed lahko toži, ker hodi puran na njegovo dvorišče.“

Dorica nekaj časa premišlja, potem pa reče: „Očka, ne vem, ali je tako!“ — „Zakaj ne bi bilo tako?“ vpraša nadsvetnik. — „Zato ne, ker puran ne nese jajec!“ se odreže Dorica.

23. Otroška želja.

Mali Milanček prihiti k očetu: „Oče, oče, komarja sem ujel!“

Oče: „No, kaj potem?“

Milanček: „Napraviti mi morate slona iz njega; saj so mama včeraj rekli, da napravljajo ljudje radi iz komarja slona!“

24. Velik osel.

Zorko: „Oh, mama, kaj sem videl! Joško me je vzel s seboj v mlin in tam sem videl osla, ki je bil velik kakor naš striček!“

Lizika: „Kaj neda, mama, da Zorko zopet pretirava? Tako velikega osla, kakor je naš striček, sploh ni!“

25. To je bila sreča.

Jelica, učenka I. razreda, je prihitela v šolo in je vsa vesela pripovedovala učiteljici: „Gospodična! Včeraj, ko sem bila v šoli, je k nam prinesla štorcklja meni majhnega brata. — Pomislite, gospodična, pa me niti doma ni bilo in atka tudi ne; kaka sreča, da so bili vsaj mama doma!“

26. Muha.

Mati: „Kaj se že zopet jokaš, Milica?“

Milica: „Muha me tako gleda!“

27. Izgovor pa tak!

Redar (dečku, ki je vrgel ravnokar trnek v vodo): „Tako, ti loviš tu ribe, dasi veš, da je prepovedano!“

Deček: „Saj ne lovim rib — učim le črve plavati!“

28. S kurami.

Mati: „Zdenko, kaj ti je prišlo na misel, da spiš tukaj v kurniku?“

Zdenko: „Oče so mi včeraj rekli, da morajo iti otroci s kurami spat!“

29. Ni vredno joka.

Pestunja prihiti na glas jokaje h gospe: „Oh, gospa, Milko je vinar požrl!“

Gospa: „Za tako malenkost, pa toliko krika! Ko bi bil pogoltnil tudi krono! Saj jih imamo, hvala Bogu!“

30. Nepopolna molitev.

Darinka, mesarjeva hči, je molila očenaš. Potem je rekla: „Mama, zakaj prosimo v očenašu ljubega Boga le kruha, ne pa tudi mesa?“

31. Po bratovsko.

Mati (da malemu Bogdanu breskev): „Na, pa si jo razdeli po bratovsko s sestrico!“

Bogdan: „Kako pa se deli po bratovsko, mama?“

Mati: „Človek mora vzeti sebi manjši košček, večjega pa dati drugemu!“

Bogdan (da breskev sestrici): „Na, Milka! Pa jo razdeli rajša ti!“

32. Pritajen jok.

Robert (priteče s silnim jokom): „Huhu, mama, huhu!“

Mati: „Kaj se ti je vendar zgodilo, srčece?“

Robert: „Včeraj sem padel in sem se strašno udaril!“

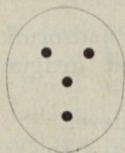
Mati: „No, zato ti pa vendar ni treba jokati danes!“

Robert: „A včeraj vas ni bilo doma!“

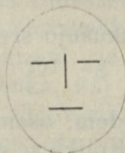
33. Trenutne fotografije.

Naš Vladko:

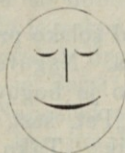
Kadar se
čudi,

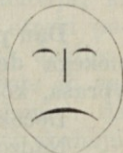
kadar čaka
na kavo,

kadar se
smeje,

kadar se
joče.

34. Nedolžen.

Mati: „Kaj pa vlečeš mačko za rep?“

Borče: „Saj je ne! Samo za rep jo držim, mačka pa vleče!“

II.

Iz šolskega in dijaškega življenja.

1. Prostodušen odgovor.

V šoli vprašajo dečka: „Povej mi, sinko, kdo je naredil vse te lepe hribe okoli naše vasi?“ — „Ne vem, ker smo šele nekaj dni tukaj!“ odgovori deček.

2. Skrivnost.

Dan pred šolsko preizkušnjo sreča nadzornik nekega dečka. Nagovori ga ter med drugim vpraša, koliko je bogov.

Deček: „Pet, šest, sedem, osem, devet.“

Nadzornik: „Tako? Koliki si pa ti v šoli?“

Deček: „Prvi.“

Nadzornik gre svojim potem in si misli: „No, ali bo to jutri lepa preizkušnja!“

Pri preizkušnji zapazi nadzornik takoj onega dečka ter ga zopet vpraša, koliko je bogov. Čisto prav odgovori deček: „En sam Bog je, pa tri božje osebe.“

Nadzornik: „Ej, kako pa, da tega včeraj nisi vedel?“

Deček: „Ker vas nisem poznal. Gospod katehet so nam rekli, da je sv. Trojica velika skrivnost, pa sem si mislil, da tega ne smemo vsakomur obešati na nos.“

3. Kje je Bog.

Katehet: „Kje je Bog?“

Učenec: „Povsod, v nebesih in na zemlji, v vsakem kraju.“

Katehet: „Ali je tudi v šoli?“

Učenec: „Tudi.“

Katehet: „V vaši kleti?“

Učenec: „Ne, v naši kleti ga pa ni.“

Katehet: „Zakaj pa ne?“

Učenec: „Ker nimamo kleti.“

4. Kaj je Bog?

Nekje na Slovenskem so dobili učitelja, ki ni znal prav slovenski. Ko je nekoč z otroki ponavljal katekizem, je vprašal drobno deklico: „Povej mi, Anka, kaj pa je Bog?“ Dete ni vedelo, kaj bi odgovorilo. Naposled se domisli, da pri njej doma oče jedo, kar jim mati skuha. Zato odgovori živahno: „Kar mu Marija, Mati božja, skuha!“

5. Kaj Bog v nebesih dela?

K verozakonski preizkušnji pride dekan. Učenci so vsi dobro odgovarjali, posebno se je odlikoval eden. Dekan želi od kateheta več poizvedeti o

tem dečku. Ko mu ga katehet opiše za jako bistrournega dečka, se hoče dekan sam prepričati o tej dečkovi bistrournosti. „No, Slavko,“ reče dekan dečku, „ker si tako prebrisane glave, gotovo tudi lahko poveš, kaj zdaj Bog v nebesih dela? Če mi prav odgovoriš, dobiš razen navadnega darila še od mene štiri pomaranče.“ Deček nekaj časa strme gleda dekana, potem odgovori pogumno: „Gospod dekan, če mi pa vi sami prav odgovorite na svoje vprašanje, vam dam jaz sedem pomaranč.“

6. Kaj je sv. Duh?

Katehet je v šoli učil otroke o sv. Duhu. „No, kaj je sv. Duh?“ vpraša majhnega dečka v prvi klopi. „Sv. Duh je ptica iz papirja, ki visi na nitki doma nad našo mizo,“ odgovori učenček.

7. Prva zapoved.

Katehet: „Kako slove prva božja zapoved?“

Učenec: „Ne jej!“

Katehet: „Tako!“

Učenec: „Da! Ljubi Bog je že v raju Adamu in Evi zapovedal, da ne smeta jesti sadu z drevesa na sredi raja; onih deset zapovedi je dal veliko pozneje.“

8. Zunanost Evina.

V šoli so čitali zgodbe sv. pisma. Katehet pokliče Radovančka. Ko ta prečita stavek: „Človeku ni dobro samemu biti, ustvariti ti hočem

tovarišico,“ obrne. Po nesreči zgrabi več listov obenem in čita v pripovedi o Noetovi ladji dalje: „ki bo 300 črevljev dolga, 50 široka, 30 pa visoka. Namaži jo zunaj in znotraj s smolo.“

9. Kaj je storil Jezus po 40danskem postu?

„Kaj je storil Jezus, ko se je postil štiri-deset dni?“ vpraša katehet zelo lahkomišelnega učenca. V naglici odgovori ta: „V Kano je šel na ženitovanje.“

10. Kaj je bil sv. Pavel?

Učitelj: „Matijček, povej, kaj je bil sv. Pavel?“
— Matijček molči. — Učitelj bi ga rad opomnil s početnimi črkami ter mu reče: „A-po-“ Matijček: „Sv. Pavel je bil apotekar.“

11. Koliko je zakramentov.

Katehet: „Koliko zakramentov imamo?“

Učenec: „Tri.“

Katehet: „Kateri so to?“

Učenec: „Župan, birič pa žandar.“

Katehet: „Kako ti pa pride kaj tako be-dastega na misel?“

Učenec: „Ko so ti trije včeraj k nam prišli, so rekli oče: „So ti trije sakramentarji že spet tukaj!““

12. Tuji grehi.

Katehet: „Povej mi, ljubi otrok, kateri so tuji grehi?“

Učenka: „Ne vem, gospod katehet, pa vprašajte mojega brata, ki je bil na tujem; morda ve.“

13. Stari učenci.

V nekem razredu so se učile zgodbe sv. pisma v skupinah po dveh letih. Ker so začetkoma šolskega leta prihajali novi učenci v ta razred, seveda niso mogli odgovarjati vprašanjem iz prejšnjih let. Tako se je zgodilo, da učenec ni odgovoril na neko vprašanje. Katehet ga vpraša: „Kako dolgo se že učiš sv. pisma?“ — „Od Kristusovega rojstva,“ odgovori dečko. — „Torej ne od stvarjenja sveta?“ — „Ne, pa ta moj sosed je že tako dolgo tu.“

14. Četrta prošnja v očenašu.

Katehet vpraša učenca: „Zakaj prosimo le vsakdanjega kruha, pa ne za ves teden ali za ves mesec?“ Učenec nekoliko pomisli, potem se odreže: „Zato ne, ker bi bil prestar in plesniv.“

15. Nejeveren učenec.

Katehet je svojo mladino tako pripravljajal za preizkušnjo, da je vsak otrok po vrsti moral povedati po en člen iz apostolske vere, česar so se otroci prav hitro naučili dodobra. Po nesreči dekan pri preizkušnji preskoči enega učenca.

„Janez Smuk! Povej mi, kako slove osmi člen vere?“

Smuk: „Sveta katoliška cerkev, občestvo svetnikov.“

Dekan: „Kaj? Ne praviš li v osmem členu: Verujem v svetega Duha?“

Smuk: „Ne, v sv. Duha jaz ne verujem; v tega veruje Franc Ocvirek.“

16. Hudiči drva kradejo.

Katehet: „Rekel si, Tine, da je v peklu večen ogenj. Zakaj se ta ogenj imenuje večen?“

Tine: „Ker vedno gori.“

Katehet: „Ali pa veš, zakaj večno gori?“

Tine: „Ker vedno drva nalagajo.“

Katehet: „Pa, ljubi Tine, premisli, kje bi pa dobivali toliko drv?“

Tine: „Jih pa hudiči kradejo.“

17. Abraham konservavec.

Katehet razlaga besede svetega pisma: „Abraham reče Lotu: Če greš ti na levo, pojdem jaz na desno, če pa greš ti na desno, pojdem jaz na levo“ ter vpraša: „Kaj vidimo iz tega?“

Učenec (sin nekega poslanca): „Iz tega vidimo, da je bil Abraham konservavec, Lot pa liberalec!“

18. Kako naj si vsakdo pomaga.

Bil je v šoli govor o izgubljenem sinu, ki je moral pasti svinje ter je zraven stradal. Katehet vpraša mesarjevega Lipeta: „No, Lipe, kaj bi bil pa ti storil, ko bi bil svinjski pastir pa bi bil moral stradati?“ — Lipe: „Jaz? Jaz bi bil takoj zaklal prase!“

19. Kaj v šoli ni prav.

Jožka, ki je bil prvokrat v šoli, vprašajo mati iz šole prišedšega: „No, Jožek, kako je bilo v šoli; ali ti je kaj všeč?“ — „Nič kaj,“ odgovori Jožek, „dvakrat smo molili, pa nobenkrat jedli.“

20. Koštrunček.

Učenca so vprašali v šoli: „Kako je očetu ime?“ Učenec odgovori: „Ta stari.“ — „Kako pa materi?“ — „Baba,“ odgovori učenec. Na vprašanje učiteljevo, kako je to, de učenec: „Moja mati očetu nikoli ne pravijo drugače nego ‚ta stari‘, a oče materi tudi ne drugače nego ‚baba‘.“ — „Če je temu tako, kako pa pravijo tebi?“ vpraša učitelj dalje. „Meni pravijo koštrunček,“ odreže se učenec veselo. Seveda se je po šoli vse smejalo.

21. Zakaj učenci časih prepozno pridejo v šolo.

Učitelj (prepozno v šolo došlemu dečku): „Tako? Ali je šele zdaj čas priti v šolo? Dobro bi bilo, če bi te pozneje pridržal še eno uro tukaj!“

Učenec: „Oprostite, gospod učitelj; ravno so v naši ulici orožniki prijeli tatu, pa so mi mati rekli, naj grem gledat, ali niso naš oče!“

22. Miš.

Učitelj: „Otroci, danes nisem bil zadovoljen z vami! Bili ste mi preveč nemirni! Jutri mora biti tiho, tako tiho, da bi slišal miško teči!“

Učenec: „Prosim, ali smem takoj eno prinesiti s seboj?“

23. Hudo in dobro.

Katehet: „Kaj je hudo?“ — Učenec molči.

Katehet: „No, kaj je dobro?“

Učenec: „Kisla repa z rebrci!“

24. Zakaj molimo.

Katehet: „Zakaj molimo?“

Učenec: „Da nam sv. Miklavž kaj prinese!“

25. Smešno.

Učitelj: „Duh je bitje, ki nima telesa! Zapomni si to! — Zakaj se smeješ, Mirko?“

Mirko: „Ker se mi smešno zdi, da je glava vrhu nog!“

26. Kdo nese jajca?

Učitelj: „Dekle je nesla jajca na trg ter jih je prodajala po... Zakaj se smeješ, Pavla?“

Pavla: „Ker pri nas dekla ne nese jajec, ampak kure jih nesejo!“

27. Počakajte vendar.

Učitelj pograja učenca, da je tako črn in umazan. Deček pa odgovori na kratko: „Ej, saj danes še ni nedelja!“

28. Vaja v čitanju.

Jurče čita jecljaje: „Go-gospod, t-tu je do-do-dobro biti. Če ho-hočeš, si bo-bomo tu t-tri ko-koči-ce posta-postavili.“

Učitelj: Jurče, pazi, če ne, dobiš zaušnico!“

Jurče čita dalje: „Tebi eno, Mojzesu eno in Eliji eno.“

29. Trije glavni časi.

Ko učitelj učencem razloži tri glavne glagolove čase, reče: „Mihec, povej mi še enkrat, koliko glavnih časov imamo?“

Mihec: „Imamo tri glavne čase.“

Učitelj: „Imenuj jih!“

Mihec: „Dobro jutro, dober dan in dober večer!“

30. Strela.

V šoli se je učenec pisal za Strelo. Učitelj vpraša nekdej: „No, Zdravko, včeraj sem vam razlagal, kaj je blisk ali elektrika; povej mi zdaj, kaj pa je strela?“ — „Strela je sosedov Matijček z belimi lasmi, ki sedi tukaj za mano!“ se odreže Zdravko.

31. Zakaj vzhaja solnce vedno na eni strani.

Učitelj: „Kako je to, da solnce vsak dan na eni strani vzhaja in na drugi zopet zahaja?“

Učenec: „Solnce gre ponoči zopet nazaj, pa ga ne vidimo, ker spimo!“

32. Kdo je bil Kolumb.

Učitelj: „Kdo je bil Kolumb?“

Učenec: „Kolumb je bil ptič!“

Ko se poleže smeh, vpraša učitelj učenca, kje je to zvedel. — „Saj sem bral nekje: ‚Kolumbovo jajce,‘“ se odreže deček.

33. Kako koristi voda.

V šoli so dobili nalogo, da bi popisali, kako koristi voda. Učenec konča svoj spis z besedami: „Končno je voda tudi zato koristna, ker bi brez nje ne mogli do otokov.“

34. Siten učitelj.

Učitelj je bil jako vesten in natančen v vseh rečeh. Zato je bil pri učencih razvpit, da je siten.

Nekdaj vpraša v šoli: „Koliko je polovica od pet?“ Brž sune učenec svojega soseda, rekoč: „Vidiš, kaj sem ti rekel, da so učitelj sitni! Če jim odgovoriš, da je ‚dve‘, se jim bo zdelo premalo; če pa rečeš ‚tri‘, jim bo preveč!“

35. Učinek gorkote.

Učitelj: „Lojzek, povej mi, kakšno lastnost ima gorkota?“

Lojzek: „Gorkota vse reči razteza, mraz pa jih krči!“

Učitelj: „Povej nam zgled!“

Lojzek: „Poleti so dnevi dolgi, pozimi pa kratki.“

36. Slama v glavi.

Ko pride Peter iz šole domov, odloži torbico, steče k očetu ter vpraša: „Oče, kakšno slamo pa imate vi v glavi? Meni so danes gospod učitelj rekli, da imam ajdovico!“

37. Materin jezik.

Učitelj: „Kaj je materin jezik?“

Učenec: „Da morajo oče molčati!“

38. Uganka.

Učitelj: „Otroci! Kdo mi reši to uganko? Dokler je človek mlad, si je želi, ko pa se postara, si je ne želi več?“

Janez: „Jaz vem, jaz vem!“

Učitelj: „No, pa povej, Janez!“

Janez: „Ženo!“

Učitelj: „Kdo pa ti je to povedal?“

Janez: „Oče doma.“

Učitelj: „No ni povsem napačno, res je; pa jaz sem imel pravzaprav le starost v mislih!“

39. Znamenje.

A: „Bil sem pri preizkušnji tvojega razreda in odkrito priznavam, da sem zelo strmел, ko so na tvoja zelo težka vprašanja vzdignili vsi učenci roke, češ, da znajo odgovoriti. In vsak, ki si ga vprašal, je dobro odgovoril.“

B: „Tebi, prijatelj, povem, kako sem ravnal! Ti nisi zapazil, da so držali nekateri desno, nekateri pa levo roko kvišku.“

A: „Ne, tega nisem zapazil!“

B: „In v tem ravno je vsa umetnost. Tisti, ki so znali odgovoriti, so držali kvišku desno roko, drugi pa levo!“

40. Največja sreča.

Učitelj: „Kaj bi ti storil, ko bi bil cesar?“

Učenec: „Ves dan bi ležal v senci, pa jedel žemlje in strd!“

41. Domotožje.

Učitelj je razlagal domotožje. Naposled vpraša Stanka, ali je že imel kdaj domotožje.

Stanko: „Da, gospod učitelj!“

Učitelj: „Kdaj pa?“

Stanko: „Ko sem bil prejšnji teden tu zaprt!“

42. Zakaj moli.

Katehet (kažoč na svetopisemsko podobo Elijevo): „Zakaj moli Elija, ko se v gorečem vozu pelje proti nebu?“

Učenka: „Boga prosi, da se ne bi zvrnil!“

43. Rihard Levosrčni.

Učitelj: „Zakaj ima kralj Rihard priimek ‚Levosrčni?‘“

Učenec: „Zato, ker je imel srce na levi strani!“

44. Na šolskem izletu.

Učitelj: „No, Mihec, poglej si cvet in listje tega drevesa ter povej, kako se imenuje to drevo!“

Mihec: „To je hruška, gospod učitelj!“

Učitelj: „Po čem si jo spoznal tako hitro?“

Mihec: „Ker smo jo lani pridno tresli!“

45. Dobro pozna.

Učitelj: „Povej mi v prihodnjem času stavek ‚On pije!‘“

Učenec: „On bo pijan!“

46. Dobra preizkušnja.

Na koncu šolskega leta pride učenec domov. Oče ga vprašajo: „No, kako si prebil preizkušnjo?“ — „Prav dobro,“ odgovori sin. „Vsi gospodje so enoglasno sklenili, da jo moram delati drugo leto še enkrat!“

47. Ne bodi sebičen.

Mati: „Slavko, zadnjič si mi napravil tako veliko veselje, ko si bil prvi v šoli, zdaj si pa že zaostal!“

Slavko: „Toda, mati! Druga mati si tudi kdaj žele imeti tako veselje!“

48. Lahka odgovornost.

Šolski nadzornik je šel mimo šole ter je zaslišal v njej otroka, kako je na glas plakal in vpil. Nadzornik stopi v šolo ter vidi, kako ima učitelj nekega dečka črez koleno položenega ter ga maže z „brezovim oljem“ po zadnjem delu telesa. Ko nadzornik to vidi, vpraša: „Kaj pa se je zgodilo, gospod učitelj?“ — „Kakor vidite, kaznujem tega malopridneža!“ odgovori učitelj. — „Kaj pa, ko bi prišla zdajci dečkova mati v šolo?“ vpraša dalje nadzornik. „Iz šole bi jo pognal!“ odgovori učitelj mirno. — „Kaj pa, ko bi prišel oče?“ — „Ta pa ne pride!“ — „Kako to veste?“ vpraša nadzornik zopet. — „Ker to ni mogoče!“ pravi učitelj. — „In zakaj ne bi bilo mogoče?“ — „Zato, ker sem jaz sam njegov oče!“

49. Moder šolski nadzornik.

Mati je prišla s trinajstletnim sinom k šolskemu nadzorniku ter potožila, da ga je učitelj tako pretepel, da ne more desne roke vzdigniti do glave. Nadzornik veli sinku, naj se toliko sleče, da bo videl poškodbo. Deček sluša. Ko nadzornik ugleda sivkasto progico na hrbtu, reče: „Da, fante, gospod učitelj so te res udarili precej

močno; pa nikakor ne dvojim, da si to zaslužil, ker te poznam že dalje časa za pravega hudobneža, ki napravlja svojemu učitelju mnogo bridkosti in težav. Še dalje pa poznam tvojega gospoda učitelja za potrpežljivega, dobrega gospoda, ki ne kaznuje, preden ga sila ne primora.“ Ko pa mati le vedno poudarja, da njen sin od tega udarca ne more vzdigniti niti roke do glave, ji reče nadzornik: „Ljuba žena, nekaj vam svetujem, in če me boste slušali, vzdigne vaš sin že nocoj roko lahko do glave. (Mati radovedno posluša.) Umijte mu namreč, kakor hitro pridete domov, hrbet z mrzlo vodo, privežite mu zdravo roko trdno k životu, na glavo pa kos kruha ter mu ne dajte ničesar jesti. Uverim vas, da bo sinček še nocoj otrplo roko prav lahko vzdignil do glave!“ — Žena je spoznala, kam meri nadzornik, ga je zahvalila in odšla.

50. Tri zaušnice za nič.

Pred šolo so dražili otroci osla in mali Ivanček je gledal od daleč. Ko je prišel lastnik onega osla, so paglavci pobegnili, nedolžni Ivanček pa se ni ganil. Lastnik ni vprašal, ali je Ivanček tudi dražil osla ali ne, ampak mu je priložil gorko zaušnico.

Tuleč je stekel Ivanček v šolo. Na stopnicah je srečal učitelja, ki je hitel otroke mirit. Ko je videl učitelj Ivančka vsega v joku dirjati po stopnicah, si je mislil, da je eden onih glavnih krivcev, ter mu je dal zaušnico, rekoč: „Čakaj ti, ti bom pokazal živali dražiti!“

Še bolj tuleč je hitel Ivanček v drugo nadstropje v svoj razred. Tu je srečal ravnatelja, ki pa o vsej rabuki z oslom ni vedel ničesar. Ko je videl Ivančka vsega objokanega, ga je sočutno vprašal: „Kaj ti je, Ivanček? Zakaj se jočeš?“ — „Gospod učitelj so me za uho udarili, a jaz nisem storil oslu ničesar!“ je odgovoril Ivanček ihte. „Na še eno!“ je zarohnel ravnatelj. „Zapomni si, da svojih gospodov učiteljev ne smeš imenovati tako!“

51. Pred šolo.

Nadzornik: „Ovadili so vas, da nikdar ne molite pred šolo!“

Učitelj: „Res! Nikdar *pred* šolo, pač pa vselej v šoli!“

52. Novomodno.

Oče svoji hčerki, došli iz višje dekliške šole: „A tako? Kaj vidim? Ti kadiš cigarete?“

Hčerka: „Vendar ne morete zahtevati od mene, da bi kadila pipo!“

53. Kako se dobi moč.

V dijaškem zavodu je bilo strogo prepovedano piti vino. Nekega dne zve ravnatelj zavoda, da je dobil neki gojenec z doma dvevedrski sodček vina ter ga skrivaj popil z najboljšimi prijatelji.

Ravnatelj pokliče dijaka predse ter ga vpraša, ali je temu res tako in zakaj se ne drži predpisov. Dijak odgovori: „Gospod ravnatelj, zdravnik mi je nasvetoval piti vino, da dobim moč!“ — „No, mislite li,“ reče ravnatelj, „da vam bo vino

res dalo moč? Ali ste se prepričali o tem?“ —
„Gotovo, gospod ravnatelj! Glejte, ko sem dobil dotični sodček vina, sem bil tako slab, da sem ga komaj vzdignil z obema rokama; zdaj ga pa vzdignem že z enim prstom!“

54. Zgorel je.

Šolski sluga je v pijanosti dal med poukom znamenje, da šola gori. Profesorji in dijaki so bežali iz šolskih sob, a ko se je izkazalo, da se je sluga „zmotil,“ so se vrnil. V nekem razredu je profesor zapazil, da je en dijak ušel od pouka. Resnega obraza je vprašal:

„Kje pa je Piskač?“

„Ta je pa zgorel!“ se je oglasil porednež iz zadnje klopi.

55. Plačilo za modrost.

Kmet je imel dijaka, za katerega je izdal že veliko denarja. Nazadnje je želel zvedeti, koliko se je sin naučil. Ta pa dolgo ni hotel nič pokazati. Nekdaj prinese mati tri jajca na mizo. Sedaj je hotel sin pokazati svojo učenost, zato je dejal: „Poglejte, oče! Pokazati vam hočem, da je tukaj pet jajec v skledi, dasi vidite samo tri. Kjer so namreč tri, tam sta tudi dve; tri in dve pa je pet!“

Oče se močno začudi bistremu umu svojega sina ter reče: „Res, to si dobro napravil! Zdaj si bomo vsaj lahko razdelili ta jajca! Jaz vzamem od onih pet, ki so v skledi, dve, eno bo pa za mater. Ti pa vzemi oni dve, ki še ostaneta!“

56. Prihranjen trud.

Šolski ravnatelj pokliče k sebi dijaka, ker je slišal o njem, da rad hodi v krčmo. Ko mu ravnatelj med drugim reče, naj si dá, če ga že tako žeja, prinesiti vina domov, mu dijak odgovori: „Gospod ravnatelj, prav rad bi uporabil ta svet, a časih imam komaj za osminko litra vina denarja. Če pošljem koga po vino, mu moram kaj dati za pot, potem pa nimam za vino dosti. A če grem sam v krčmo po vino, ga izpijem rajši kar tam.“

57. Pod svojo streho.

Kakor znano, ne smejo dijaki srednjih šol kaditi. Nekega dijaka pa zatožijo pri ravnatelju, da kadi. Ravnatelj okrega dijaka ter reče: „Kadar boste pod svojo streho, tedaj kadite!“ Črez nekaj dni pridejo zopet dijaka tožiti, da kadi kakor navadno, pa sedaj vedno pod svojim — dežnikom (ki ga po nekaterih krajih imenujejo kar streho). Ta smešna uporaba prejšnjih ravnateljevih besed je izvabila celo strogemu ravnatelju lehak nasmeh, tako da je dijaka samo očetovsko posvaril.

58. Malo.

V gostilni na Dunaju je sedel princ P., in natakarkar mu je dal list, kjer so bile zapisane jedi. Princ pogleda list, pa ga vrne natakarkarju in zareži: „Drugega nič? To je kaj malo.“ — Pri mizi zraven je sedel dijak; tudi temu je dal natakarkar na zahtevo list. Dijak ga pogleda in pravi:

„Drugega nič? To je kaj malo.“ Zdaj skoči princ ves razsrjen pokonci ter zakliče dijaku: „Kako se drznete mene posnemati, jaz sem princ P!“ — Dijak pa sedi dalje in pravi hladnokrvno: „Drugega nič? To je kaj malo!“

59. Nobenega razločka.

Dijak D. in trgovec I. sta si bila sovražnika. Nekdaj se snideta v družčini. Da bi se znosil nad dijakom, vpraša trgovec: „V čem sta si podobna dijak in žid (jud)?“ — Dasi je to dijaka jako razžalilo, je vendar mirno odgovoril, da ne ve za nobeno sličnost. „Jaz pa vem,“ pravi nato trgovec, „oba namreč sleparita“. Ko se vsa družba zadosti nasmeje, vpraša dijak trgovca: „V čem pa se razločujeta trgovec in osel?“ — Naglo odgovori trgovec: „Ne vem!“ Prav tako hiter pa je bil tudi odgovor dijakov: „Jaz tudi ne!“ Sedaj so bili smejalci na dijakovi strani.

60. Začarani osel.

Nekega vročega dne o šolskih počitkih so šli štirje dijaki po kmetih. Žeja jih je zelo trpinčila in radi bi bili šli v krčmo, pa — v žepu je bila kača. Belili so si glavo, kako bi si vsaj nekoliko ugasili žejo. Kar so ugledali poleg ceste otovorjenega osla, ki je mulil travo, a blizu njega v mehki travi je spal njegov gospodar. Eden prekanjenih dijakov reče tovarišem: „Veste kaj? Tukajle nekaj ujamemo. Le pomagajte mi, da živinče oprostimo tovara. Potem naložite tovor

name in mi denite tudi uzdo na obraz. Vse to pa storite lepo tiho in mirno, da ne zbudite gospodarja. Osla potem vzemite in ga odženite v mesto na semenj; tam ga prodamo.“ Tovariši slušajo in store, kar jim je dejal prekanjenec.

Ubogi kmetič se zdaj prebudi in kako se prestraši, ko ugleda človeka namesto osla! „Za Boga, lepo vas prosim,“ zastoče dijak, „razbrzdajte me in otmite me težkega bremena!“ — „Šmencajte, kaj pa je to? Kaj neki delaš ti tukaj in kje je moje živinče?“ vpraša prestrašeni kmet. „Oče, le počasi in ne ustrašite se preveč tega, kar vam povem. Vse natanko vam razložim. Glej, nesreča je, da sem sin coprnikov. Nekega dne sva se z očetom prav hudo sprla, in moj oče me je razkačen izpremenil za dve leti v osla. Prav danes je ta doba potekla in prejšnja človeška podoba se mi je povrnila.“ — Trapasti kmetič je verjel sleparju. Hitro skoči k njemu, ga otme težkega bremena in uzde ter zagrmi nanj: „Zdaj se mi pa le poberi, zakaj s coprniki nečem imeti nič opravka.“ — Ko je bil dijak težkega bremena prost, je hitro odšel za tovariši in se jim pridružil.

Kaj pa je bilo zdaj storiti okradenemu kmetu? „Drugega osla bo treba kupiti,“ si je mislil trapec in šel na semenj, kjer jih je bilo dosti na prodaj. Ko si jih je mnogo ogledal, je zapazil naposled tudi svojega ukradenega osla med njimi. „Oho!“ zavpije trapasti kmet, „kakor vidim, si se že zopet sprl s svojim očetom. Zdaj pa bodi, kjer hočeš, jaz ne maram več zate.“

61. Slična imena.

Dunajski profesor Štirikot, ki ga dijaki niso prav nič čislali, se je nekoč namenil v Ljubljano. Ko so dijaki to zvedeli, so sklenili potujočega profesorja spraviti v zadrego. Zato so se napotili nekaj ur naprej v Ljubljano. Ko jih je pri ljubljanskih mestnih vratih stražar vprašal za ime, so rekli: „Jaz sem Enkot, jaz Dvokot, jaz Trikot.“ Ta čudna sličnost imen je stražarja sicer nekoliko osupnila, a vendar je pustil vse tri v mesto. Skoro nato pride profesor. Ko na stražarjevo vprašanje odgovori, da se piše „Štirikot“, se raztogoti in zarohni: „Počakajte, gospod, vas bom že poštirikotil!“ Na dano znamenje pridejo policaji ter odženo profesorja v zapor. Šele čez nekaj ur se je posrečilo profesorju, da je policiji dokazal nedolžnost.

62. Gluhi profesor.

Na vseučilišču v I. je učil popolnoma gluhi profesor H., ki so z njim dijaki posebno radi brili svoje norce. Ko je prišel nekaj mlad dijak na vseučilišče in menil pri onem gluhem profesorju poslušati predavanja, je vprašal starega vseučiliškega slušatelja, je li navada, da se dijaki predstavljajo svojim vseučiliškim profesorjem. „Seveda,“ odgovori stari dijak, „in ker bom jaz zahajal k istemu predavanju kakor ti, grem kar s teboj k profesorju H.“ Na poti je poučeval novinca takole: „Nikar ne misli, da se moraš vseučiliškim profesorjem bližati tako ponižno

kakor gimnazijskim. Nikakor ne! Tu smo mi gospodje, ne profesorji, in kako moraš ravnati z njimi, ti pokažem takoj, in ti stori, kakor boš videl mene.“ Da pa je profesor H. gluh, to je prekanjenec popolnoma zamolčal.

V tem prideta k stanovanju profesorjevemu. Stari dijak sune nekolikokrat z nogo ob vrata profesorjeve sobe, nato zaslišita glas: „Noter!“ — Učenjak sprejme dijaka kaj spoštljivo ter vpraša, česa „visoko spoštovana gospoda želita“. Stari dijak mu predloži vpisno polo in reče z močnim glasom: „K tvojim predavanjem bi rad hodil, ti stari čuk ti!“ Profesor se jima novič prikloni ter se podpiše na vpisno polo. Strmeč je gledal mladi dijak vse to početje. Ko ga nato profesor vpraša, ali želi tudi on hoditi k njegovim predavanjem, ne more od same začudenosti skoro izpregovoriti besedice. Šele ko ga njegov tovariš resno pogleda, zajeca: Da, rad bi, ti stari č . .!“ Beseda „čuk“ mu je obtičala v grlu. Ko se profesor podpiše tudi na njegovo polo, se poslovita, mladi dijak molče, stari pa s krepkim „servus!“

Ko prideta na ulice, reče „stara sablja“ mladeniču: „Glej, dragi, tako se vedi povsod! Takoj od začetka moraš profesorjem napraviti rešpekt. Idi zdaj k profesorju M-u., jaz pa grem k Z-u. Pri obedu se zopet snideva!“ Mladeniču je ves dogodek tako imponiral, da je na poti k profesorju M-u izgubil že vso boječnost. Prišedši do vrat M-ovega stanovanja, sune dvakrat z nogo vanja. Profesor M., ki nikakor ni bil gluh, skoči s sedeža ter gre gledat, kdo razbija po vratih.

„Ti stari čuk!“ zavpije dijak, „tvoja predavanja bi rad poslušal!“ — „Gospod, ste li blazni?“ pravi profesor, umikajoč se nazaj. Nato veli slugi: „Janez, vrzi tega nesramneža črez stopnice!“ — Mislite si strah ubogega dijaka in pa smeh, ki so ga z njim sprejeli tovariši opoldne v krčmi!

63. Lepi spomini.

Dr. T.: „Da, ljubi tovariš, to so bili lepi časi, ko sva bila na vseučilišču, najsi sva bila uboga! Nekaj časa sem stanoval v tako majhni sobi, da se niti prestopiti nisem mogel v njej!“

Dr. R.: „Jaz pa sem stanoval v taki, da niti ura ni mogla iti; zato sem jo tudi takoj zastavil!“

64. Kako se išče posojilo.

Prvi dijak: „Prijatelj! Ali potrebuješ denarja? Le odkrito povej, nič se ne sramuj!“

Drugi dijak: „Hvala Bogu, denarja imam sedaj zadosti!“

Prvi dijak: „Bodi torej tako prijazen in posodi mi deset kron.“

65. Mož beseda.

Krojač: „Prosim, da poravnate račun!“

Dijak: „Ta mesec vam ne morem plačati!“

Krojač: „Tako ste rekli tudi prejšnji mesec!“

Dijak: „No, ali nisem ostal mož beseda?“

66. Nova bolezen.

Gospa je prinesla zajtrk dijaku, ki je stanoval pri njej. Videč, da je še v postelji, ga sočutno vpraša, zakaj še ni vstal.

Dijak odgovori: „Oh, gospa, slabo se mi godi, slabo!“

Gospa: „Pošljem li po zdravnika?“

Dijak: „Ali menite, da mi ta kaj posodi?“

67. Gotova dediščina.

Dijak pride k ženi, ki je vedeževala na kvarte, in jo naprosi, naj mu razodene bodočnost. Žena sede k mizi, razgrne kvarte ter začne vedeževati. Ko zopet vzame dve kvarti, pravi: „Oj, kako ste srečni! Skoro boste podedovali mnogo mnogo denarja!“ Dijak jo pogleda ter reče: „To me prav veseli! Prosim vas pa, bodite tako prijazni ter posodite mi na to dediščino sto kron.“

68. Zadnjega plačam.

Krojač: „Saj ste mi vendar obljubili, da me plačate zadnjega! Danes je zadnji, in vi nečete ničesar vedeti!“

Dijak: „Niste me razumeli! Rekel sem vam: Zadnjega vas plačam; sami vidite, koliko upnikov še čaka!“

69. Malajščina.

Profesor je zvedel, da se najporednejši dijak v razredu uči malajskega jezika, ker se misli odpovedati študiranju in postati morski razbojnik. Pokliče dečka predse, da bi ga posvaril, in ga vpraša: „Ali je res, da se učite malajskega jezika?“

Dijak: „Res, gospod profesor.“ Profesor: „Ali že kaj znate? Kako se po malajsko imenuje drevo?“
Dijak: „Ta“. Profesor: „In dve drevesi?“ Dijak: „Ta-ta!“
Profesor: „In tri drevesa?“ Dijak: „Ta-ta-ta!“
Profesor: „In ves gozd?“ Dijak: „Tata-tatatata . . .!“
Profesor iztegne roko in priloži dijaku zaušnico, rekoč: „Pa še ta!“

70. Hiter napredek.

Sosed: „No, Arče, kako napreduje tvoj sin na visoki šoli?“

Arče: „Vidiš, ljubi sosed, zdaj je priden. Na gimnaziji se mu je godilo slabo; skoro vsak razred je moral ponavljati. Na univerzi pa napreduje dobro, zdaj je že v 18. semestru!“

71. Prelomitev zakona.

Pri prvi juridični državni preizkušnji vpraša profesor kandidata: „Vi ste zaročeni in recimo, da zapeljem jaz vašo nevesto. Ali je to prelomitev zakona?“ — „Seveda je!“ odgovori kandidat brez pomisleka. Izpod naočnika pogleda profesor kandidata, zmaje z glavo in reče: „Pomislite malo! Saj še niste poročeni!“ — „Pa ste vi, gospod profesor!“ ga zavrne kandidat.

72. Kako se omedlelec oživi.

Profesor kandidatu medicine: „Mislimo si, da bi se bil vaš tovariš tako napil, da bi obležal nezavesten na tleh! Kako bi ga najhitreje spravili k zavesti?“

Dijak: „Zakričal bi mu v uho, da ga čaka pismonosec z denarjem!“

73. Mladi modrijan.

Dijak bi bil rad šel za nekaj dni domov. Poprosi torej svojega razrednika dovolitve. Ker mu razrednik prošnjo odbije, gre prosit ravnatelja. Najsi mu tudi ta ne dovoli, gre dijak vendar domov. Ko je prišel čez nekaj dni zopet v šolo, so ga hoteli kaznovati zaradi nepokorščine, a on se je zagovarjal z znanim slovniškim pravilom: „Duae negationes fortior affirmant.“ — Oprostili so mu to pot!

74. Kaj je sleparstvo.

Profesor vpraša pri preizkušnji pravnika: „Kaj je sleparstvo?“

„Sleparstvo je, če me sedaj pri preizkušnji vržete!“

Profesor: „Kako to?“

Dijak: „Ker je po kazenskem zakonu oni slepar, ki porabi nevednost drugega, da bi mu škodoval!“

75. Svarilo dijakom.

Pokojni celjski profesor O-k je imel navado, da je rad temu ali onemu dijaku kaj prerokoval, če se ni pridno učil. Najčesče je rekel: „Ti fantalin ti! Zakaj se ne učiš? Ne boš gospod! Ne boš jedel pečenke s salato, ampak kvečjemu nezabeljene žgance!“

Posebno hudo pa je prerokoval nekemu M-u., sedaj graščaku blizu Celja, ko ga je videl v šoli, da prepisuje nalogo od soseda. Rekel mu je: „Oj M.! Ti slepariš! Kdor pa slepari, ta laže; kdor laže, ta krade; kdor krade, ta ropa, in kdor ropa, ta pride na vešala, in to se zgodi tudi s teboj! Še danes bom pisal tvojemu očetu, da prideš na vešala!“

76. Čuden stavek.

Prav tisti profesor je imel tudi navado, da je poklical vedno po več dijakov skupaj, da so morali iti pred prvo klop, kjer jih je izpraševal. Nekdaj pa so bili v njegovem razredu dijaki, izmed katerih se je eden pisal Pajek, eden Muha, eden Zaletel, eden pa Proklet. Kadar je hotel profesor te poklicati, je samo rekel: „Proklet Pajek se je v Muho Zaletel!“

77. Pismo dijakovo očetu.

Ljubi oče!

Danes v ponedeljek vam pišem; jutri v torek oddam pismo na pošto; v sredo prejmete pismo; v četrtek mi odpišite, in če v petek ne dobim nič denarja, pojdem v soboto na pot, in v nedeljo boste imeli svojega sinčka doma! — Servus!

78. Pismo očetovo sinu dijaku.

Ljubi sin!

Pišem ti: Jaz sem osel; ker bi, ako bi ti pisal: Ti si osel, tudi ti bral: Ti si osel in bi mislil, da sem jaz osel. Ako ti pa pišem: Jaz sem osel, boš potemtakem tudi ti bral: Jaz sem osel, pa boš vedel, da si ti osel. — Tvoj oče Bedakovič.

79. Še nekaj drugih pisem.

Sin je pisal očetu:

Ljubi oče!

Noč in dan se moram učiti, zatorej ne utegnem mnogo pisati. Prosim pošljite mi 20 kron, drugič vam pišem več! — Vaš sin Modrijan mlajši.

Oče je odpisal sinu:

Ljubi sin!

Tudi jaz ne utegnem pisati mnogo; pošiljam ti 4 krone, drugič manj! — Tvoj oče Modrijan, starejši.

80. Zbirka starega denarja.

Dijak je pisal očetu:

Ljubi oče!

Pošljite mi 40 kron, da si nakupim nekaj redkih starih denarjev, ker namerjam napraviti veliko zbirko denarja iz starih časov. Vaš sin Potratovič.

Oče je odpisal sinu:

Ljubi sin!

Da bi si ti napravil zbirko denarja, se mi zdi prav tako, kakor bi si naš Sultan napravil zbirko mesenih klobas!

81. Površno.

Slavni dunajski profesor zdravnik dr. J. Billroth († 1893.) je rekel nekega dne svojim slušateljem: „Da, ljubi moji gospodje! Velika napaka današnjih zdravnikov je, da prepovršno opazujejo znake bolezni in da se jim marsikaj studi po nepotrebnem! Glejte, storite to, ako se vam ljubi!“ Rekši pomoči prst v vodo, ki je v njej asistent izpiral mrliča, ter ga oblizne.

Dasi se jim je gabilo to početje, so vendar storili vsi po vrsti, kakor je storil njih ljubljeni učitelj; nobeden ni hotel zaostati.

Nato pa reče Billroth: „Vidite, gospodje, kako površno opazujete dogodke! Nobeden izmed vas ni opazil, da sem jaz v vodo vtaknil kazalec, obliznil pa — sredinec!“

82. Opekel se je.

Visokošolcu Krokariču so prisodili na sodišču zaradi nočnih nemirov 20 kron kazni ali 48 ur zapora. 20 kron plačati, to bi bilo pač škoda! Očeta pa je vendarle hotel olajšati za to vsoto. Pošlje torej domov ekspresno pismo, pridene kazenski odlok ter prosi za denar, ker drugače mora v ječo.

Ko je pismo odposlal, je odšel na sodišče, da odsedi prisojenih 48 ur.

Ves čas, kar ga je prebil v zaporu, je pre-mišljal, kako bo v veseli družbi „pognal“ tistih 20 kron, ki jih dobi od očeta.

Komaj odsluži svoje ure, steče domov, veselo prepričan, da ga doma že čaka očetov odgovor in denar.

Pa doma ni bilo ne denarja, ne kakega pisma. Takoj piše zopet domov ter milo prosi, naj ga vendar rešijo iz zadrege ter mu denar pošljejo brzojavno.

Nestrpno je čakal pismonošo z denarjem, a ni ga bilo.

Tretji dan pa je dobil tole dopisnico:

Ljubi sin!

Pravkar sem dobil 20 kron, poslanih na vaše sodišče, nazaj z opombo, da si kazen odsedel.

Pozdravlja te tvoj oče Janez Krokarič.

83. Piti se je naučil.

Visokošolec pravi pri obedu svoji mali sestrici: „Sramuj se, Cirilka! Zdaj si že tako velika, pa še ne ješ spodobno! Vedno te moramo opominjati!“

Cirila: „Le molči in pusti me! Saj so oče včeraj rekli, da si se ti šele na vseučilišču piti naučil!“

84. Klop.

Ni bolj veselih in šegavih ljudi, kakor so dijaki, posebno visokošolski. Zdravi in mladi uganjajo svoje burke in skrbe ljudem za smeh, časih pa tudi za jezo. Posebno redarji v takih mestih vedo marsikaj praviti o njih norostih. Taka mična burka z redarji se je zgodila tudi v nekem našem velikem mestu. Povedati vam jo hočem!

Dijak je naročil pri mizarju novo klop za pred hišo. Ko je bila narejena, je prišel s tropo tovarišev pozno v noč ponjo. Ko jo plača in si da račun potrditi, jo vzdignejo na rame, da jo poneso po ulici proti dijakovemu domu. — Kar zagleda redar ta čudni nočni izprevod. „Stojte!“ zakriči. „Kje ste dobili klop in kam jo nesete?“ — „Pri mizarju smo jo kupili in domov jo nesemo!“ odgovore dijaki. — „Poznam take reči!“ reče porogljivo redar. „Hajd z menoj na stražnico!“ — Dijaki se okrenejo na desno ter zaneso klop, kamor jim je velel redar.

Komisar je že sladko spal, ko je prignal redar to veselo družbo pred stražnico. Ko pridejo v pisarno, mu pokažejo dijaki potrjeni račun

mizarjev ter mu povedo, da neso klop sedaj domov, ker je podnevi vendar ne morejo. Milostno jih komisar odpusti.

Dijaki dvignejo klop ter jo neso po drugi ulici proti domu. Niso še dolgo korakali, kar jih je zagledalo drugo „oko postave“. — „Stojte! Kje ste dobili klop in kam jo nesete?“ — Odgovore mu po resnici in pravici. A redar, ki so mu dijaki že večkrat kaj napravili, jih odtira v stražnico. Komisar, ki je komaj zadremal, je moral zopet na noge. Ko pride v pisarno in zagleda znane dijake, jih godrnjaje požene ter se spravi zopet k počitku.

Ni trajalo dolgo in zopet je zapel zvonček nad stražnico. Jezno pogleda komisar skozi okno svojega stanovanja. Redar iz neke druge ulice mu naznani, kakšne „ptičke“ je ujel. Ko komisar vidi, da so to prav oni dijaki s klopjo, ki so ga nocoj že dvakrat spravili iz postelje, zapove redarju, naj jih spremi do doma, ker je klop res njih lastnina in so jo pošteno plačali.

Naložili so torej klop ter jo nesli domov na čisto drugi konec mesta; redar pa je taval z njimi ter škripal z zobmi.

85. Kako je ravnati z opozicionalcem.

Pokojni celjski profesor A. Hlušček je bil strasten opozicionalec; če je kdo trdil belo, je gotovo rekel črno ter kričal tako dolgo, da je obveljalo njegovo.

Bil je ob njegovem času na gimnaziji dijak R-r, čigar stric je bil istočasno tam profesor

krščanskega nauka. Ta dijak pa je storil nekaj, zaradi česar bi bil moral biti po šolskih zakonih izključen. Stric bi ga bil rad rešil, zato gre k profesorjem ter jih poprosi, naj ne glasujejo za izključitev. A profesorji-tovariši mu reko, da ne bo vse nič pomagalo, ako ne pridobi tudi Hluščika. A kako tega dobiti? Saj ga je poznal! Premišljuje torej in naposled najde rešno pot.

Ko pride pri seji R-ova reč na vrsto in vpraša ravnatelj profesorje za njih mnenje, se takoj oglasi dijakov stric ter izpregovori resno: „Dasi sem fantu stric ter mu želim vse najboljše, je vendar njegova pregreha tolika, da bi bila tu milost na nepravem mestu. Svetujem torej, da se izključi!“ Komaj to H. zasliši, plane kvišku, udari s hromo desnico ob levo, krepko vzklikne ter reče: „Kaj, izključimo naj ga? Čemu neki? Saj ni storil nič takega! Šest ur ga zaprimo, pa je!“ Drugi profesorji so mu nalašč oporekali še nekaj časa, a pri glasovanju se je Hluščikov predlog sprejel soglasno. R-r je odsedel svojih šest ur ter smel ostati na gimnaziji. Stričeva zvijača ga je rešila!

86.—89. Pri celjskem opatu M. Vodušku.

Bilo je v navadi, da je imel blagi celjski opat Matija Vodušek († 1873.) pri sebi po dva gimnazijska dijaka, ki sta mu po redu stregla pri sv. maši ter obenem opravljala službo strežniško, tajniško, ekonomsko in še več drugih. Godilo se jima ni slabo.

Kako blago je ravnal Vodušek z dijaki, vidimo tudi iz teh dogodbic.

Bila sta okoli l. 1870. pri njem sedmošolec Tonček in petošolec Jožek, ki sta sedaj oba profesorja ter jako delavna slovenska domoljuba.*

1.

Jožek je rad izostal časih do desete ali pol-enajste ure ponoči, to mu je bila slaba navada, in če ni dobil odprtih vrat, pa je splezal preko njih, ker je bil dober telovadec, in je vselej srečno prišel v hišo. Samo nekoč, ko je dokolovratil ob navedeni polenajsti uri do opatijskih vrat, se je zavihtel kot „Sokol in spe“ na vrh, pa ko se je ravno hotel na drugi strani spustiti na dvorišče, je zaslišal prijazen glas iz opatovega okna: „Jožek, ali si ti?“

Kakor strele so zadele Jožka te sicer ne ostre besede, in kakor mrtvo truplo se je zvalil na trdo dvorišče.

Opat zapre okno in odhiti čez stopnice doli na dvorišče gledat svojega mrtvega Jožka. Ali tega ni bilo nikjer videti, nikjer več najti. Gre v sobo Tončkovo in Jožkovo, pa kliče: „Tonček, Tonček! Je li Jožek doma? Vžgi svečo!“ Tonček

* „Tonček“ je g. Anton Bezenšek, znani izumitelj jugoslovanske stenografije, sedaj profesor na visoki šoli v Sofiji; „Jožek“ pa prerano umrl profesor v Beljaku (Koroško) Josip Lendovšek.

Tudi sedanji vladika lavantinski, gospod Mihael Napotnik, je bil obenem z gospodom Fr. Štifterjem, profesorjem († 1913) v Kalugi pri Moskvi, takšen gojenec opata Voduška.

prižge svečo, opat s svečo v roki gre gledat in res najde Jožka pod odejo, ali čisto praznično oblečenega in s klobukom na glavi.

„Ti norček ti, pa s klobukom spi!“ reče opat, postavi svečo na stolec kraj Tončkove postelje in odide, vesel, da Jožek tako lepo spi, najsi s klobukom na glavi in da ni mrtev.

2.

Ko so imeli pri Sv. Miklavžu gori na bregu tik Celja cerkveni shod, je izročil opat svojemu Tončku ključ do pivnice na bregu in mu rekel: „Ná ključ, Tonček, daj godcem vina, vsakemu po en polič, a gospodom le daj več; kolikor bodo hoteli piti, toliko jim daj!“

Ko je tistega dne opat stal doma pred oknom in gledal Šmiklavški breg, je čul, kako so bili ljudje veseli na bregu in kako so godci enomer igrali „tuš“. Kaj neki bi to bilo? Gospodje so bili veseli v gorici opatovi in so Tončka posadili medse; a ko je Tonček sedel med gospodo, se mu ni hotelo streči in meriti vina godcem in zato jim je oddal ključ do pivnice za tisto popoldne, in to je storilo, da so „tuši“ na Šmiklavškem bregu prihajali vedno gostejši in hrupnejši.

Ko je prišel Tonček z brega domov, je moral Jožek vzeti Tončku ključ in ga prinesiti opatu; tudi je dobil Jožek povelje, naj se pride javit ob peti uri v jutro.

Ko se Jožek prijavi drugi dan ob peti uri v jutro, mu da opat ključ in reče, naj gre precej na breg in naj vizira tisti sod, ki je na pipi, a

s Tončkom ne sme ničesar izpregovoriti, ampak naravnost njemu mora povedati, koliko je še vina v sodu.

Jožek gre in gre po bregu in premišlja spotoma, kaj in kako bi storil, da ne bi nikomur napravil krivice, in naposled izračuni, koliko vina bi utegnilo še biti v sodu. Ko pride domov na „raport“, pove opatu, koliko je še vina v sodu. Toda siromak se je menda grdo zmotil v računu, ker je opatu povedal, da je še toliko vina v sodu, da bi ga bilo po njegovem računu več, nego ga je bilo dan pred cerkvenim shodom, ko je opat sam brez znanja Tončkovega in Jožkovega viziral sod. — Posledica te zmote je bila, da je rekel opat: „Le pojdi v šolo, ti Jožek; Tonček je pošten, ti pa nisi!“

3.

Še eno sitnost je doživel Tonček na Šmi-klavškem bregu! Ko je namreč nekega dne hotel opat zapisati nekaj v vinogradarsko knjigo, je opazil, da nima svinčnika pri sebi.

„Zmerom nosim svinčnik s seboj, danes ga pa nimam!“

„O nič ne de, saj ga imam jaz,“ odgovori Tonček naglo.

„Veš ti, Tonček, jaz nisem vprašal, ali ga imaš ti s seboj ali ga nimaš, ampak jaz ga nimam, in ti precej skoči črez breg doli domov po moj svinčnik in potem bom imel tudi jaz svojega!“

Tonček, ki je bil navajen slušati na vsak migljaj, če se mu je kaj zapovedalo, je izpočetka

hitel, zatem je pa hodil čimdalje počasneje po bregu do prve sence. Tam je legel in je obrezaval svoj svinčnik, dokler ni bil nekamo podoben opatovemu svinčniku, zatem je še poležal pol ure in se naposled vzdignil in opatu ponesel svinčnik.

Opat prime v roko svinčnik, zapiše nekaj v knjigo in pravi: „Svinčnik je sicer podoben mojemu, moj pa le ni, ker ti, Tonček, nisi čisto nič zasopel in moker po taki vročini, kakršno imamo danes!“

4.

Ko je prišel sv. Matija (24. februarja), je povabil opat na obed ali na večerjo svoje prijatelje in znance, drugi so prišli tudi brez povabila, in vsak je dobro došel, a Tonček in Jožek sta stregla.

Ko je potem prišel nekoč sv. Anton, Tončkov patron, je tudi Tonček povabil svoje prijatelje k sebi v opatijo in jim nanosil vina v obilju iz opatove kleti (ključ je bil v Tončkovi oskrbi), a domača kuharica je bila tudi mehkega srca, pa je priredila Tončkovim gostom dobro večerjico. Ko so se v prijateljskem krogu v pritličnih prostorih celjske opatije razmočila mlada grla, so zapeli Tončkovi gostje nekoliko tiho, samo da ne bi hišnega gospodarja zmotili v spanju.

Ko so odpeli prvo pesemco in se ni začel zvonec, ki se je navadno oglasil, kadar je bilo večje društvo pri Tončku in Jožku, so intonirali drugo in potem tretjo; ali še niso bili odpeli tretje, že se odpro vrata Tončkove in Jožkove

sobe, in na pragu se prikaže prijazna podoba celjskega opata. Družbi je kar sapo zaprlo, in ubrani glasovi so mahoma obtičali pevcem v grlu.

„Le dalje, le dalje, studiosi generosi!“ se oglasi hišni gospodar, in ko se Tončkovi gostje zavedo in vstanejo, potisne opat na čelu sedečega dijaka za sedež nazaj, pa sede na njegovo mesto, čisto tako, kakor da je prišel med navadne svoje goste.

Tončku je bilo sicer tesno pri srcu, pa se je potolažil in si mislil: „Če bom tudi poklican jutri ‚na besedo‘ k opatu, pa se že izgovorim kako tako, da ne bo hude ure“.

Ko je predsedujoči opat s svojo prijaznostjo mladeniče nekoliko utolažil, tako da so zopet poizkušali peti, je prinesla kuharica sama in svojeručno polno skledo krapov v sobo. Ko pa ugleda opata na čelu družbe sedečega, se tako prestraši, da kar zapodi od daleč skledo na mizo in zbeži.

„Jožek, pojdi, pojdi in reci, naj kuharica pride v sobo!“ reče opat čez nekaj časa.

Jožek gre v kuhinjo, pa ničesar ne opravi; tudi Tonček gre, kuharica pa le neče priti v sobo, ampak zaklene kuhinjo za seboj.

Ko je bilo že bolj pozno, se je opat poslovil in odšel. Tudi dijaki so odšli vsak na svoj dom in so spali vsi dobro, samo Tonček in kuharica nista zaspala precej dolgo. Prvega je pekla vest zaradi vina, drugo zaradi krapov.

Drugo jutro je ministriral Tonček v kapelici Matere božje sedmih žalosti in ni bil poklican „na besedo“, tudi kuharica ni bila poklicana.

Spectabilis.

III.

Iz lovskega življenja.

1. Nikdar v zadregi.

Star lovec lovcu novincu: „Prej si vedno trdil, da ti puška ne nese prav; zdaj ko imaš novo, pa zopet nič ne zadeneš!“

Novinec: „I kaj! Zdaj pa zajci ne teko prav!“

2. Muhasta tolažba.

A: „Če pomislim, koliko me stane lovska karta, koliko zapravim na lovu, koliko raztrgam obleke in obutala in koliko zamudim doma, me stane vsak zajec, ki ga ustrelim, vsaj 10 kron!“

B: „Zahvali torej Boga, da jih ustreliš tako malo!“

3. Kdaj je videl zajca.

Lovec: „Ali nisi videl zajca tekočega tu črez cesto?“

Pastir: „Pač, videl sem ga!“

Lovec: „Kdaj?“

Pastir: „Kake dve leti bo že temu!“

4. Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade.

Mogočna Donava in ribata Tisa sta se razlili po neizmerni ogrski planjavi ter nemilo zbudili spečega zajčka. Zajček v sili spleza na vejevno drevo, pod katerim je spal. Drugi dan ga iz vasi

ugleda Madjar in ga sklene ujeti živega. Zasede čolnič in se odpelje po zajca. Toda ko je Madjar po eni strani plezal na drevo, je skočil na drugi strani zajček z drevesa v čolnič in se po valovih srečno odpeljal, zapustivši nesrečnega Madjara namesto sebe na drevesu.

5. Kateri bo iztožil?

Kmet je imel njivo zelja, na katero so v gosti zahajali zajci prav pridno. Kmet si misli, kaj bi napravil, zakaj streljati in loviti jih je bilo prepovedano. Imel je namreč nekov gospod ta lov v najemu.

Ko zelje dozori, ga poseka, le eno lepo glavo z najvišjim korenem pusti in jo izotli; to otlino pa napolni z močnim njuhalnim tobakom. Okoli glave naloži kamenih plošč, da bi zajci laže dosegli do zeljne glave. Zajci pridejo in začno glodati to glavo. Pa komaj so je nekaj objedli, so že začeli kihati, ker jim je tobak prišel v nosnice, in ob tem kihanju so z glavami treskali na kamenite plošče ter si potolkli glave. V malo urah je ležalo več mrtvih zajcev okoli zeljnate glave.

Primeri se, da najemnik tega lova najde mrtve zajce; zato gre kmeta tožit. — Kmet pride pred sodišče. Vprašan, kaj je storil z zajci, odgovori: „Zelje ni bilo nasajeno za zajce, tudi jim nisem rekel njuhati tobaka, zato tudi nisem kriv, da so kihali in se pobili. Nasprotno pa so zajci kakor samomorilci vredni kazni. Zdaj pa bom jaz vas, kot najemnika lova, tožil za tobak, ki so mi ga ponjuhali zajci“.

6. Muhe je kupil.

Pri nekem kmetu je stanoval vojak. Neko popoldne je ležal za pečjo, a muhe mu niso dale miru. Ker mu je bilo dolgčas, je premišljal, kako bi se pošalil s svojim gospodarjem ter si izlepa pripravil eno ali dve kroni iz kmetovega žepa. Reče torej kmetu: „Oče, muhe kupim od vas, ki jih imate v sobi!“ Kmet, misleč, da ga ima za norca, pravi, da mu jih rad da zastonj in naj le vse polovi. „Ne,“ reče vojak, „zastonj jih nečem; a kupim jih od vas, ako hočete; eno krono dam zanje!“ Kmet pravi, da mu je prav, ako jih že hoče kupiti. Vojak mu da krono, in kmetič jo smehoma vtakne v žep.

Vojak potegne sedaj puško izza peči, jo nabije s svincem ter ustrelj tja po mizi, kjer lazi največ muh. Kar zaškripalo je in okna so zažvenketala. „Za Boga, kaj pa delate?“ zavpije prestrašeni kmet. „Muhe streljam, ki sem jih kupil od vas,“ odgovori vojak resno in zopet nabije puško ter drugič pomeri. Zdaj pa poklekne kmetič predenj ter ga naprosi, naj prizanese njegovi hiši, saj mu rad vrne krono. Vojak pa zahteva dve kroni. Rad mu ji je dal kmet, da je le zopet razdril kup.

7. Zobje zunaj.

Potnik pripoveduje: Hodeč lanjsko zimo po Rusiji, sem srečal v hosti volka, ki je zijal takogrozovito, da sem si mislil: Požre me kar živega. Kaj je bilo storiti? Sežem volku z roko v gobec,

potem po gobcu naglo dalje do repa, ga zgrabim za rep in ga potegnem z vso močjo k sebi. Tako ga obrnem, kakor bi bil že na meh odrt, in mu rečem: „No, mrha, zdaj me pa le ugrizni, če moreš, ko imaš zobe zunaj!“

8. Lovec — novinec.

A: No, kako je bilo včeraj na lovu? Ali si ustrelil veliko zajcev?

B: Ustrelil sem jih veliko, pa so se šmenti zbali strela in pobegnili, enega sem zalezal, ko je sladko spal v gnezdu.

A: Temu si vendar upihnil luč življenja?

B: Tudi ne! Ko sem ustrelil, se je mrcina zbudil ter pokazal pete.

9. Medved na hruški.

Lovec Benc je pripovedoval tole zgodbico: „Imel sem navado, da sem po lovu splezal na krevljasto hruško, ki je stala sredi gozda. Tam sem sedel med rogovile, se naslonil na deblo ter zaužil svoje kosilce.

Nekega dne sem ves utrujen od dolge hoje sladko zaspal na svojem zračnem ležišču. Kar me zbudi šum. Ko izpregledam, vidim, da je pri-lomastil medved na moje drevo. Sapa mi je za-stala, tako sem se ga prestrašil. Ko pride blizu mene, si utrga hruško ter mi jo pomoli pod nos. Mislil sem, da jo moli meni, zato zavpijem od strahu: „Nečem je!“ Medved se zgane in — resk pade po vejah na tla. Zdaj sem se šele

prepričal, da me medved ni videl, ker sem bil skrit v gostih vejah; ampak držal je le hruško proti solncu, da bi videl, ali je dobra. Ko pa je zaslišal moj glas, je od strahu padel na tla ter se ubil. Lahko si mislite, kako vesel sem splezal tudi jaz na tla. Še sedaj večkrat v duhu vidim pred seboj medveda, kako mi moli trpko lesniko.“

10. Lov v sobi.

Plemenit gospod je stanoval v prvem nadstropju. Bil je velik prijatelj lova; ni bilo dosti, da je podnevi s svojimi psi dirjal okrog, celo doma v sobi je lovil, ščuval svoje pse na mrtvega, z žagovino natlačenega zajca. Ali je bil to ropot!

V drugem nadstropju nad njim pa je stanoval učen gospod, ki je tudi rad lovil, pa ne zverine, ampak učenost in vedo, ki pa potrebuje tihote in miru. Ta naznani svojemu sosedu, naj ustavi tisto brezkončno ropotanje. Plemeniti gospod pa odgovori: „V svojem stanovanju smem delati, kar se mi ljubi!“

Kaj se zgodi? Ko drugega dne naš junak ravno s svojimi psi lovi mrtvega zajca, ga prestraši dež, ki se usuje izpod stropa. „Kaj je to?“ vpraša najprej sam sebe, potem strežnika, naposled učenega gospoda nad seboj. Ta pa reče, kazaje na svojo poplavljeno sobo: „Gospod! Vi lovite v svojem stanovanju zajca, a jaz lovim ribe. V svojem stanovanju smem delati, kar se mi ljubi!“ — Od tega časa je bil spodaj mir, a tudi dežja ni bilo več.

11. Čudni lovci.

Slaven grški modrijan je srečal zunaj mesta tropo mladih lovcev, ki so se vračali z lova. Ker ni videl pri njih nobenega plena, jih je vprašal zaničljivo: „No junaki, kaj ste ujeli?“

Pa mu odgovori eden: „Ves dan smo lovili v gozdu. Kar smo ujeli, smo pustili tam; česar pa nismo ujeli, nosimo s seboj. — Kaj smo lovili? Tri dni ti damo odloga, da uganeš; če ne uganeš, nisi vreden svojega imena!“ (Pri Grkih je bila namreč velika sramota, če modrijan ni mogel rešiti kake uganke.)

Modrijan je premišljal noč in dan, da bi se domislil, kaj so lovili. — Brezuspešno je minil prvi, mine drugi dan in tudi tretji se je bližal svojemu koncu in vedno še uganka ni bila rešena.

V veliki žalosti in skrbi za svojo slavo vzame vrv, gre ter se obesi.

Ubogi modrijan se ni domislil, da so mladeniči lovili — bolhe.

12. Premočen tobak.

V Petranovi krčmi so sedeli v nedeljo popoldne kmetje za mizo, pridno praznili litrčke in se menili o tem in onem. K njim prisede tudi grajski lovec Martina. Po raznih pogovorih se začno meniti tudi o — hudičku. „Ali si ti že videl hudiča?“ vprašajo drug drugega. „Ne!“ — „Ti?“ — „Ne!“ — Zdajci pa poseže Martina v besedo ter pravi: „Jaz pa sem ga videl, jaz!“

Če želite, vam povem, kje in kako!“ — „Le povej, le povej!“ se zasliši iz vseh kotov.

Martina pomakne kapo na levo uho, pogleda globoko v kupico ter začne: „V sredo teden sem zasledoval tam v Šipkovem travniku kljunače. Zdajci ugledam sila velikega moža, ki gre naravnost proti meni. Imel je širok klobuk in rdeč plašč, izpod katerega sem videl konjsko kopito in kravji rep. Takoj ga spoznam. Ponižno se mu odkrijem in mu rečem: ‚Dober dan, gospod vragovič!‘ — ‚Dober dan, Martina! Odkod pa, odkod?‘ — ‚Z lova!‘ — ‚Ali si kaj ustrelil?‘ — ‚Tri kljunače!‘ — ‚Zakaj pa si jih obesil zunaj na torbo?‘ — ‚Da ostanejo lepo gladki!‘ — ‚A tako! Kaj pa nosiš tu čez ramo?‘ vpraša hudiček ter pokaže na mojo puško. ‚To je moja pipa, gospod vragovič,‘ mu odgovorim. ‚Rad bi nekoliko kadil iz tvoje pipe, Martina! Ali jo imaš natlačeno?‘ — ‚Da, da gospod vragovič! Vzemite le sprednji konec v usta! Takoj vam spodaj zažgem tobak!‘ — Vrag stori, kakor sem mu rekel, in jaz vesel, da posvetim vragu in ga ugonobim, napnem, petelin se sproži — puf! — in kaj mislite, kaj se je zgodilo?“ — Odprtih ust poslušajo vsi!... „No, pljunil mi je vsa zrnca nazaj v lice ter dejal: ‚Ej, Martina, tvoj tobak je pa vendar premočen!‘“

13. Kako jazbec koruzo krade.

Stari lovec Koritnik je pripovedoval sosedom tole mično dogodbico: „Moja koruza, ki je kazala tako lepo, je imela vedno manj storžev. Pasja

noga, sem si mislil, to pa ni kar tako. Tatu moram dobiti. Vzamem risanico in se postavim v zasedo. Dolgo čakam in že mislim, da je vse čakanje zastonj. Kar zaslišim nekako hlastanje, ki se vedno bolj bliža moji njivi. Aha, si mislim, zdaj smo pa skupaj!

Niti ganil se nisem, da bi se ne izdal. Vražji tat, danes bova orala!

Gledam in gledam, in kaj vidim? Dva jazbeca prikobacata k moji koruzi. Komaj sta pri njivi, leže prvi vznak ter pomoli noge kvišku kakor ročice pri vozu. Drugi pa se meni nič tebi nič zakadi med koruzo in trga in puli, da kar vse poka. Nalaga storž za storžem na ležečega jazbeca, kolikor drže njegove noge. Ko vidi, da se ne da več, zagrabi ležečega jazbeca s tovorom vred za rep in potegne vse skupaj v jazbino.“

„Zakaj pa niste ustrelili?“ vpraša nekdo izmed sosedov.

„Kako neki?“ odgovori Koritnik. „Stvar je bila presmešna. Smejale sem se, da me še danes vse boli!“

14. Kako se lovi opica gorila.

Lovec, ki se je pravkar vrnil iz Afrike, je pripovedoval v veseli družbi, koliko goril (dva metra visokih opic) je pokončal tam. Poslušalci se začudijo, kako je mogel tem nad vse močnim in divjim živalim do živega. Nato jim reče: „Seveda je ta lov jako težaven in nevaren, a če človek zna, je lahek. Le poslušajte, kako sem

jih lovil! Kakor veste, opice rade posnemajo človeka. To sem si izkoristil. Vzamem namreč dve pištoli, eno nabijem s samim smodnikom, v drugo pa denem tudi kroglo. Kadar sem ugledal v gozdu kako gorilo, sem izstrelil pištolo le s smodnikom nabito proti svojim prsim; drugo s kroglo pa sem vrgel nato od sebe na tla ter zbežal. Gorila to opazi, se priplazi tja, pobere pištolo, si jo nastavi na prsi — ter se ustrelj. — Tako sem jih pokončal mnogo!“

15. Lov na medvede.

Lovec Cene je pripovedoval v veseli družbi: „Pred nekaterimi leti sem bil prvič na lovu, daleč tam v gorah. Dva medveda sta bila tam in sta nadlegovala živino in ljudi na planini. Mene so postavili na ozko stezo ob skalah. Na eni strani se je vzdigovala strma gora, na drugi pa je bil globok prepad, čez katerega je držala lesena brv. Nisem še stal dolgo tam, kar sem zaslišal neko mrmranje, in zdajci je stal pred mano velik medved. Kaj naj storim? Ustreliti nisem mogel, ker mi je padla puška od strahu iz rok ter telebila v prepad. Ne premišljam dolgo. Počenem na brv ter se splazim po njej čez prepad. Pa komaj dospem na sredo brvi, zapazim medvedko, ki mi pride naproti. Tako sem bil ujet; pod mano prepad, pred mano medvedka, za mano pa njen kosmatinec medved. Bili so to strašni trenutki...“ Lovec nekoliko umolkne, poslušalci pa plašno zijajo vanj, in nekdo reče: „Kaj pa je bilo potem?“ — „Snedla sta me!“ reče lovec in odide.

16. Lov na volke.

A: „Lov na volke utegne biti za lovce posebno veselje?“

B: „Res! Vendar tudi nevaren je časih; zakaj volki so prav strašne zveri.“

A: „O tem ne dvojim; pa lovci se vendar podpirajo med seboj?“

B: „Ne vselej. Glejte, pred nekaj leti sem šel na Poljskem na volke. Bilo nas je kakih deset lovcev. Kar se volk iz gozda naravnost zakadi vame. Vsi lovci zbeže — moja puška se ne sproži — in po meni bi bilo, da me ni rešil moj zvesti pes. Ta je namreč zgrabil volka, in začela sta se boriti in gristi, da je bilo groza.“

A: „Pa kateri je bil močnejši, pes ali volk?“

B: „Tega ne morem določiti; zakaj grizla in borila sta se, dokler nista drug drugega popolnoma požrla; nič ni ostalo — razen njiju repov!“

17. Orel odnesel psa.

Dva mlada lovca sta nadlegovala starega izkušenega lovca z raznimi neslanimi lovskimi izmišljavami. „Ej,“ pravi naposled stari lovec, „to vse ni nič proti temu, kar se je zgodilo nekoč meni. Ustrelim namreč zajca. Pes ga prime, da bi ga prinesel, kar prileti orel, zgrabi psa in zajca ter odnesa oba. Jaz ustrelim za njim in — kaj mislite, koga sem zadel? — Orel in zajec sta padla na tla, pes pa je letel dalje po zraku!“

18.—25. Modri psi.

V nedeljo zvečer je sedelo pri Hanžiču več lovecev, ki so se menili o tem in onem. Kakor je že pri lovcih navada, so hvalili tudi svoje pse. Nekaj teh „pasjih modrosti“, kakor sem jih tedaj slišal, naj vam zapišem!

1.

Lužarjev Peter je pripovedoval tole dogod-bico: „Znano je, da psi silno dobro vohajo, a tako dobro kakor moj pes menda ne voha no-beden na svetu. Le poslušajte! Bili smo nedavno na ptičjem lovu! Tri ure smo se že plazili in lazili, a dobili nismo nobene jerebice, sloke ali kaj takega. Kar obstoji moj Bolhober, češ, da je nekaj ovohal. Napnemo peteline ter se pri-pravimo za strel; a zastonj! Nobene ptice ali druge živali ni bilo videti. Pes pa je stal še vedno mirno ter migal z repom. Skoro pa je začel na vso moč kopati pri leskovem grmu. Opazovali smo ga še nekaj časa mirno, potem pa smo se mu oprezno približali. Pes koplje in koplje in že izkoplje precejšnjo jamo. Radovedni čakamo in gledamo, kaj bo izkopal. Zdajci se prikaže v jami nova porcelanasta pipa. Komaj jo pes ugleda, jo popade ter prinese meni. Za-čuden jo pogledam, in kaj mislite, kaj je bilo na njej posebnega? — Jerebica je bila naslikana na njej in to je pes ovohal globoko v zemlji. Vidite, tu imam še sedaj to pipico!“

2.

Nato je pripovedoval Mlačnikov Tinček: „Še boljši nos ima moj Diabolo. Nekdaj sem stavil, da mi poišče in prinese nazaj vsako reč, za katero mu velim. Res, peljemo se nekega dne na kmete. Grede zaznamenujem srebrno krono, jo dam Diabolu povohati, potem pa jo vržem na cesto. Črez kako uro spustim psa z voza ter mu ukažem, naj poišče krono in mi jo prinese.

Mine ura za uro, in psa ni od nikoder. Prijatelji se mi smejejo in mi zabavljajo. Na večer smo sedeli v krčmi pri vrčkih piva, in požreti sem moral marsikatero pikro zaradi Diabola. Zdajci popraska nekaj na vrata. Natakark odpre, in v sobo pride ves krvav moj — Diabolo ter prinese v gobcu raztrgane hlače, ki jih položi predme. Vzamem hlače, jih preiščem ter najdem v žepu svojo zaznamenovano krono. Ubogi pes je obvohal, da je našel mojo krono neki delavec ter jo vtaknil v žep. Zato je uboga živalca hodila ves dan za delavcem, ga spremila zvečer na njegov dom ter se zmuznila pod njegovo posteljo. Ko je delavec zaspal, je Diabolo popadel hlače, skočil skozi zaprto okno (tu se je okrvavel!) na cesto ter mi jih prinesel!“

3.

Komaj je ta izgovoril, že se je oglasil Pesanov Nandek: „Ne bom grajal drugih psov, pa moja psa, Perun in Muha, sta vendar še bolj prebrisana. Posedala sta rada na mehki zofi, zato sem ju nekega dne prav pošteno natepel.

Drugega dne me dolgo ni bilo domov, in psa sta se zopet valjala po zofi prav po domače. Ko me zaslišita v veži, skočita hitro na tla in mi prideta naproti, ko stopim v sobo. Precej zaslutim, kaj se je zgodilo; potipljem zofo ter najdem, da je še topla. Vzamem palico ter ju zopet namlatim.

Ko pridem tretji dan nenadoma domov, stojita Perun in Muha pred zofo in na vso moč pihata na njo, da jo ohladita, preden bi jo jaz potipal. — Tako premeten ni vsak.“

4.

Za njim se oglasi Balantov Jože ter takole pohvali svojega Pazija: „Svojemu Paziju sem dajal vsak dan po dva novčiča, da si je šel k peku po žemljo za zajtrk. Ker si nekaj dni ni prinesel žemlje, sem opazoval, kam spravlja denar. A glejte! Peti dan sem ga videl, kako je korakal od mesarja s klobaso v gobcu. Uboga živalca si je pet dni shranjevala one novce, da si je kupila klobaso za deset novčičev!“

5.

Kobalov Janez ni prebil takih pohval o drugih pseh. Zato izpregovori tudi on in reče: „Gotovo ste poznali mojega Belina! Ali vam je bil to pes; pameten, da mu ni bilo enakega in ga ne bo! Nekoč mi siromak zboli. Vzamem ga s seboj k živinozdravniku. Ta mu da zdravila, in pes kmalu ozdravi. To si je Belin dobro zapomnil! Kadarkoli je pozneje obolel, je vselej takoj sam šel k onemu zdravniku.

V starosti se je prijela siromaka vodenica. Ko je videl, da mu ni pomoči in da se mu bliža zadnja ura, je prišel zvečer, ko smo povečerjali, v sobo, podal ves žalosten najprej meni, potem pa moji ženi desno nogo ter odšel počasi zopet na navadno ležišče.

Ko ga je zjutraj dekla poklicala, da bi mu dala jesti, ga je našla mrtvega. Poslovil se je zvečer od mene. Uboga živalca, kako si me imela rada!

6.

Tudi Repnikov Blaž ni mogel zaostati, ampak je v čast svojega Groma povedal tole:

„Mojega Groma je, kakor znano, lanjsko leto povozil avtomobil ter ga močno poškodoval. Ker vozi skozi naš trg mnogo avtomobilov, nismo vedeli, kateri je bil, ter nismo mogli nikogar tožiti. A čujte, kaj se zgodi!

Pri moji pisalni mizi imam skladni koledar, s katerega vsak dan odtrgam datum. Tako pridem tudi do 24. istega meseca. Komaj Grom ugleda to številko, stopi pred mizo in začne renčati in lajati, da smo ga komaj ukrotili. Premišljal sem, kaj to pomeni. Naposled se domislim: Kaj ko bi bila to številka avtomobila, ki je povozil psa? Grem k orožnikom vprašat in tamkaj izvem, da ima številko ,24' avtomobil nekega tvorničarja, ki se prav pogostoma vozi skozi naš trg.

Pozvali so ga na sodišče, in tam je priznal svoj pregrešek. Ker nisva hudobna, sva se pobotala mirnim potem. Grom je dobil tri klobase, jaz pa 20 kron za zdravljenje. Vidite, kakšen spomin ima moj Grom!

7.

Ko je zaslišala mati krčmarica o vseh teh lepih pasjih svojstvih, se je oglasila tudi ona za pečjo ter rekla: „Res, pametne pse imate, ne da bi dejala! A mojega Dragca ne prekosi nobeden! On mi pobira zanke, če mi pri pletenju katera pade z igle!“

Nato so vsi umolknili. Vsak je poravnal svoj račun ter odšel.

IV.

Iz vojaškega življenja.

1. Občuten nedostatek.

Pri vojaškem naboru vpraša polkovni zdravnik mladeniča: „No, ali ti kaj ‚fali‘?“ — „Nič drugega kakor nekaj pameti!“ mu odgovori mladenič.

2. Novinec s svetinjo.

V vrsti novincev je stal nekje pred vojašnico tudi novinec, ki je imel na prsih svetinjo. Stotnik ga vpraša: „Rekrut Jazbec, odkod imaš svetinjo?“ Rekrut odgovori malo boječe: „To je tista svetinja, ki jo je na zadnji živinski razstavi dobil naš bik!“

3. Pri novačenju.

Polkovni zdravnik čvrstemu novincu: „Imaš li kaj napak?“

Novinec: „Jezik se mi nekoliko zapleta.“

Zdravnik: „To nič ne de; pri vojakih je itak treba molčati!“

4.—19. V vojašnici.

1.

Stotnik: „Kanonir Mrkač, povej mi, zakaj ima država toliko vojakov?“

Kanonir: „Gospod stotnik, to sem že sam večkrat premišljal!“

2.

Narednik: „Rekrut Habe, koliko je polovica od $\frac{1}{2}$?“

Habe nekaj časa premišlja, potem odpre usta in reče: „Natanko tega ne vem, pa veliko vem, da ni!“

3.

Mlad kadet je stopal pri paradi rezervistov pred vrsto gori in doli. Naposled se ustavi pred prvim v vrsti ter ga osorno vpraša: „Kaj si v civilu?“ — „Gimnazijski profesor, gospod kadet!“ — „Kaj si ti?“ vpraša drugega. „Okrajni zdravnik!“ mu odgovori ta. Prijazno vpraša nato tretjega: „Kaj pa ste vi?“ — „Kočijaž pri baronu Šidlu!“

4.

Narednik: „No, doktorček, kaj še niste?“

Enoletni prostovoljec: „Doktor še nisem!“

Narednik: „E kaj, obriti še niste!“

5.

Korporal: „Rekrut Breclj! Kaj bi storil, ako bi v vojski stal na straži blizu sovražnikove dežele, pa bi se ti približal sovražen vojak?“

Brecelj: „Stopil bi k njemu, mu podal roko in rekel: ‚Prijetelj! Ti meni nisi storil ničesar žalega, jaz pa tebi ne; zakaj bi se streljala? Podajva si roke in si bodiva dobra tovariša!“

6.

Korporal: „Čemu ima vojak ušesa?“

Rekrut: „Da mu čaka ne zdrkne z glave!“

7.

Narednik rekrutu: „Če kaki papigi kaj tolikokrat povem, mi bo ponovila — ti osel s svojo kurjo pametjo pa si veliko večji bik kakor kaka papiga!“

8.

Korporal: „Rekrut Čuk, kaj gledaš vedno kvišku? Ali misliš, da je v nebesih prijetneje nego pri nas vojakih?“

9.

Korporal enoletnemu prostovoljcu: „Kako se pišete?“

Prostovoljec: „Mihael Kadilec!“

Korporal: „Kaj ste?“

Prostovoljec: „Koasistent na ginekološki polikliniki!“

Korporal: „Ka-aj? — Odstopite za danes; a to vam povem, če ne boste do jutri kaj takega, kar bom mogel izreči tudi jaz, vas dam zapreti!“

10.

Korporal: „Vi, enoletni prostovoljec, vi hočete biti učen človek, pa ne znate niti črez plot skočiti!“

11.

Korporal: „Kaj storiš, kadar se ti sanja o našem generalu?“

Rekrut: „Spim!“

Korporal: „Butelj, ne spati, ampak salutirati moraš!“

12.

Korporal nerodnemu novincu: „Ej, škoda zate, da nisi pri konjkih. Ves eskadron konj ima za mesec dni dovolj slame, ki jo imaš ti v glavi!“

13.

Major novincu: „Znaš li plavati?“

Novinec: „Da, gospod major!“

Major: „Kje si se naučil?“

Novinec: „V vodi, gospod major!“

14.

Korporal novincem: „Pri vojakih morate opustiti vsako pretirano nežnost in občutljivost. Ako vam kdo poreče ‚svinja‘, je to pri nas toliko kolikor pri civilistih ‚gospod‘, in ako vam rečem ‚bik‘ ali ‚osel‘, si mislite, da sem vam rekel ‚gospod doktor‘!“

15.

Korporal je moštvu telegraf razlagal takole: „Vidite, to je tako! Kak maček v Ameriki bi imel tako dolg rep, da bi sezal sem v Evropo; pa bi jaz temu mačku tu v Evropi stopil na rep, takoj bi zacvilil tam daleč v Ameriki.“

16.

Narednik: „Enoletni prostovoljec Komar! Vi imate toliko pojma o polkovnih vajah kolikor kiska kumara o kvartanju! In pri vsem tem si še upate nositi naočnike!“

17.

Korporal: „He, Cene, ti umazanec! Kakšna je tvoja puška? Blatna in umazana je kakor gnojne vile! Takoj mi pojdeš k raportu!“

Cene: „Prosim, gospod korporal, šele zdaj vidim, da sem v naglici vzel — vašo puško.“

18.

Narednik rekrutu: „Vi ste najneumnejši človek, kar jih je kdaj bilo pri vojakih! Ali imate kaj bratov in sester?“

Rekrut: „Da, brata, ki je starejši od mene.“

Narednik: „Ali je tudi tako neumen, kakor ste vi?“

Rekrut: „O, ta je še bolj neumen!“

Narednik: „No, kaj pa je?“

Rekrut: „Narednik pri 4. bataljonu.“

19.

V vojaški šoli je razlagal star narednik novincem besedo „taktika“ takole: „Vidite, pri vojakih gre vse tako po redu in točno, kakor pri uri; le da ura pravi ‚tik-tak‘, pri vojakih pa imenujemo to ‚tak-tik‘!“

20. Napredek.

Malgaj svojemu tovarišu: „To me veseli, da naš korporal vendar že bolje misli o meni. Prej me ni imenoval drugače nego bik, zdaj mi samo še pravi, da sem tele.“

21. Trda glava.

Korporal: „Gospod stotnik, ponižno naznanjam, da je treščil trobčev konj dragonca Svetina s kopitom po glavi!“

Stotnik: „Je li dragonec težko ranjen?“

Korporal: „Ponižno naznanjam, da se dragoncu ni zgodilo nič, pač pa si je konj nogo zvinil!“

22. Še en tak zgled.

(V vojaški šoli.) Častnik: „Tako, zdaj sem vam povedal, kako se morate vesti, kadar se vozite po železnici! Rekrut Štober, zakaj ne sme vojak pomoliti glave skozi okno, kadar se pelje po predoru (tunelu)?“ — Štober: „Da se predor ne poškoduje!“

23. Prehitro umrl.

Korporal: „Ponižno naznanjam, gospod stotnik, da je novinec Muhelj v bolnici umrl!“

Stotnik: „Glejte ga no, glejte; saj še eksercirati ni znal!“

24. Dvoje vino.

Pijan vojak sreča svojega stotnika ter ga hoče dostojno pozdraviti, ali nikakor se ne more postaviti mirno. „Tepec!“ zagrmí stotnik nanj,

„menda si se ga že zopet navlekel, da ne moreš mirno stati!“ Vojak odgovori: „Gospod stotnik, saj ni res; pijan nisem, le dvoje vino sem pil, črno in belo, pa me vleče prvo sem, drugo tja!“

25. Zakaj morajo vojaki stati na eni nogi.

Dva kmeta sta gledala vojake pri vojaških vajah. Naposled reče prvi drugemu: „Nikakor mi ne gre v glavo, zakaj morajo vojaki dvigati zdaj to, zdaj drugo nogo in potem dalje časa stati na eni nogi!“ Drugi odgovori: „To je kaj pametno; zakaj če vojak v boju izgubi eno nogo, lahko hodi po drugi, ako se je tega že prej dobro naučil!“

26. Vesten stražnik.

Vojaški poveljnik je dal tik trdnjave na primernih prostorih nasaditi sadno drevje. Ko je stražnik hodil ravno pod enim takim drevesom, je prišel poveljnik mimo njega ter ga vprašal: „Kaj storiš, ako pade jabolko z drevesa?“ Stražnik odgovori: „Vsako zaženem takoj nazaj na drevo!“

27. Nepotrebna straža.

Vojak, ki je moral stražiti kanon, ga je zapustil ter šel v bližnjo krčmo. — „Zakaj si šel z mesta?“ je zagrmel nanj stotnik, ki je slučajno tudi sedel v oni krčmi. — „Gospod stotnik!“ odgovori vojak, „poizkušal sem kanon vzdigniti; dva moža ga ne spravita z mesta, če pa jih pride več, ga itak ne ubranim! Čemu bi bil torej še stal tamkaj?“

28. Napačno razumel.

Korporal Majer ni znal dobro slovenski. Nekdaj je poučeval novince, kako se morajo vesti na straži, ter je dejal: „Če kdo pride, zakličite trikrat: ‚Wer da?‘ Če ne dobite odgovora, dajte ogenj!“

Črez nekaj dni se je hotel sam prepričati, kako so ga novinci razumeli. Gre torej proti straži. Ko se ji približa, zakliče stražnik: „Trikrat-verda!“ — Korporal molči. Takoj vžge stražnik nekaj vžgalic ter jih ponudi korporalu.

29. Solnčni mrak.

Stotnik je omenil v pogovoru svojemu nadporočniku, da bi bilo dobro, ako bi bilo moštvo poučeno tudi o prirodnih prikazih, n. pr. o solnčnem mraku.

Nadporočnik ukaže naredniku, naj prihodnji dan popoldne pouči moštvo o tem predmetu. Zvečer, ko se je prebral „Befehl“, pa je dejal narednik: „Na ukaz gospoda stotnika bo jutri popoldne solnčni mrak; ako bi deževalo, bo solnčni mrak v sobi števil. 15. Puška in patronjak se morata vzeti s seboj!“

30. Spomin na vojsko.

Oče: „Povej, Jurče, kako je bilo na vojski?“

Jurče: „Strašno je bilo! Naša kompanija je bila skrita v grmovju. Vsakih pet minut je rekel stotnik: ‚Fantje, sedaj pride vrsta na nas!‘ Zato smo pili kar po vrsti žganje, vsak iz svoje

steklenice in se tako pripravljali na smrt. To je trajalo do večera. Tedaj pa je prijahal poročnik in naznanil, da smo zmagali!“

31. Pri vojaškem zdravniku.

Prostak Joško se zglesi pri zdravniški vizitaciji: „Naznanjam ponižno, gospod polkovni zdravnik, da sem bolan!“ — „Kaj ti je?“ — „Kadar zakašljam, me v prsih zaboli in pikne!“ — „Zakaj pa kašljaš, če veš, da te potem boli v prsih? Marš!“

32. Možje.

Kmetica pride v mesto, kjer je bil njen sin pri vojaki. Pred vojašnico stopi k vojaku, stoječemu na straži, ter ga nagovori takole: „Slišite vi, ali bi mi mogli povedati, kje najdem svojega fanta Jurčka?“ Osorno ji odgovori vojak: „Pri vojaki nimamo fantov, ampak može!“ Prestrašena pravi mati: „Za Boga! Kaj se je moj Jurček v tem kratkem času že oženil?“

33. Nista se razumela.

Mesar Škrin in črevljar Kozobir, oba iz Kozjega hrbta, sta prišla pri orožnih vajah skupaj k istemu polku. Škrin je bil vodnik, Kozobir pa navaden vojak.

Nekoč sreča Kozobir Škrlina, a mu kot rojaku in prijatelju ne salutira. Ostro ga postavi zato Škrin predse, rekoč: „Ali ne veš, kaj si mi dolžan?“ — „Ej!“ pravi Kozobir, „tiste klobase ti bom še vendar plačal!“

34. Pravična razdelitev.

General (ko nadzira vojašnico): „In kakšna je hrana? Ali se pravično razdeljuje?“

Narednik: „Da, gospod general!“

General: „Ali ne dobivajo nekateri velikih, drugi pa majhnih porcij mesa?“

Narednik: „Ne, gospod general, vsi dobivajo enako majhne porcije!“

35. Huda kazen.

Stotnik naredniku: „Prostak Cibek dobi tri dni le kruha in vode, ker je tako zanikaren!“

Narednik: „Oprostite, gospod stotnik, Cibek je vegetarijanec*, ne bo se torej veliko menil za to kazen!“

Stotnik: „Tako! No, naj pa dobiva tri dni pečenko in juho!“

36. Tri vprašanja.

Tri vprašanja s primernimi odgovori je moral korporal vbiti vsakemu v glavo, da je vedel generalu, kadar je prišel nadzirat, dobro odgovoriti: 1.) Koliko let služiš? Odgovor: Dve leti! — 2.) Koliko let imaš? Odgovor: 20 let! — 3.) Ali oče in mati še živita? Odgovor: Oba.

Nekdaj pride general in vpraša prvega vojaka: „Koliko let služiš?“ Ta mu v naglici

* Vegetarijanci uživajo le rastlinske jedi.

odgovori: „20 let!“ — General: „Koliko let pa tedaj že imaš?“ — Vojak: „Dve leti!“ — General nejevoljen: „Sedaj pa res ne vem, sem li jaz blazen ali ti!“ — Vojak: „Oba!“

37. Prestopek postave.

Po vojaškem službeniku so morali višji častniki vsakogar do narednika vikati. Ko pa nekdanj narednik nekaj pregreši, mu reče stotnik osorno: „Si pač osel!“ — Mrzlo mu odgovori oni: „Milostivi gospod stotnik, ne zamerite, v službeniku slove: ‚Vi ste osel!‘“

38. Zvit odgovor.

General častniku: „Zakaj se smejete, če vas resno opominjam vaših dolžnosti?“

Častnik (videč, da ga tovariši pogledujejo od strani): „Ne zamerite, gospod general, da ravnam tako! Če se držim resno, vedo moji tovariši takoj, da ste me okregali; če pa se držim na smeh, menijo, da ste me povabili na kosilo!“

39. Preotročji.

„So li tudi pri vas vojaki na stanovanju?“ — „Da, milostivi gospod, celih šest jih je!“ — „Se li vedejo spodobno?“ — „O, prav pridni so, samo nekoliko preotročji!“ — „Preotročji? Kako mislite to, mamka?“ — „Ej no, kar vidijo, hočejo imeti, in kar se jim ne da, vzamejo sami. Drugače so pridni!“

40. Najboljša nastanitev.

Ko je prišel začetkom minulega stoletja nadvojvoda Karol v neko vas blizu Trsta nadzirat vojake, je vprašal kmeta: „Oče, ali ste imeli kaj vojakov na stanovanju ‚kvartiranih‘?“

„Da, najprej Francoze, potem pa Lahe,“ odgovori kmet.

„Kateri so bili boljši?“

„I kaj! Vojak je vojak!“

„Pa katere bi zopet rajši imeli?“ vpraša nadvojvoda dalje.

„Če bi si smel česa želeti,“ pravi kmet, „bi si želel, da bi vsi Francozi popadali v morje in utonili, Lahe pa naj bi zunaj stali na obrežju ter se jim tako smejali, da bi od smeha — popokali. Tako bi bil rešen vseh!“

41. Odgovor vojaškega župnika.

Vojaški župnik je bil pri vojaških vajah, kjer so prav zelo streljali s topi. „No, gospod župnik,“ ga nagovori po končanih vajah general, „danes ste si lahko prav živo predstavljali peklenški ogenj!“ — „Da,“ odgovori duhovnik, „zlasti, ker sem videl vas, eksclenca, sredi njega!“

42. Kako se bo čudil!

Dva vojaka sta bila na straži. Proti jutru eden leže ter zaspi. Komaj pa trdno zaspi, prileti topova krogla ter mu odtrga glavo. Ko drugi to vidi, reče: „No, ta se bo začudil, ko bo videl, da nima več glave!“

43. Velik junak.

Stotnik: „Zdaj sem vam razdelil odlike! Morda sem slučajno prezrl koga izmed vas, ki misli, da je tudi zaslužil svetinjo! Naj se oglasi!“

Prostak Zajec: „Gospod stotnik, jaz!“

Stotnik: „No, kaj si storil takega?“

Zajec: „Odsekal sem Turku roko“.

Stotnik: „Zakaj pa ne glave?“

Zajec: „Te že ni več imel!“

44. Poročilo vojakovo.

Vojak je moral prvič v boj. Oče in mati sta bila v skrbeh za njegovo življenje. Nekega dne jim pošlje novinec tole pismo: „Ljubi oče in ljuba mati! Ne skrbita preveč za mene; jaz sem, hvala Bogu, zdrav in vesel, in naši častniki pravijo, da sovražnika ne dobimo še tako skoro. Ako bi pa bila volja božja, da bi moral umreti v boju, izporočim vam to, kakor hitro mi bo mogoče, da boste za gotovo vedeli, ali sem živ ali mrtev.“

45. Kaj je bolje?

Ko pride vojak prvič v bitko, pade kar na tla, kakor bi bil močno ranjen. Ko zdravnik ne najde niti najmanjše rane, ga močno ošteje. „Oj, gospod doktor,“ reče vojak, „ali ni bolje, da se vi zastonj jezite, nego da bi bil jaz ranjen?“

46. Slabi nasledki pozabljivosti.

Ko je izgubil Korošec v bitki pri Kustoci obe nogi, je rekel mirno: „Prav se mi godi! Kolikokrat sem ljubemu Bogu priporočal dušo in telo, a teh prebitih nog sem vselej pozabil!“

47. Vljudnost.

V bitki pri Kraljevem gradcu je pobral Tirolec ranjenega tovariša ter ga odnesel iz ognja.

„Lepa ti hvala,“ zastoka ranjenec, „daj Bog, da bi ti skoro tudi jaz postregel prav tako!“

48. Čudna tolažba.

Vojskovodja je izgubil v vojski nogo; njegov verni sluga se je jokal zaradi nesreče svojega gospodarja. Ta pa ga potolaži takole: „Ne jokaj se, ljubček, temveč vesel bodi, zakaj odslej ti bo treba snažiti samo po en črevelj“.

49. Nenavadno veselje.

Dva prijatelja sta sedela na klopi pred hišo. Prvi je imel časnik v roki. „Zakaj tako pazno prebiraš imenik vojakov, ubitih na vojski? Saj nimaš nobenega sina pri vojaki!“ Tako ga vpraša prijatelj. „Nimam ga ne,“ odgovori prvi, „ali če čitam ime kakega znanca med ubitimi, me vendarle razveseli.“

50. Kozaška.

Ves Bukarešt se je v zadnji rusko-turški vojski smejal premetenemu kozaku, ki se je v krčmi blizu vasi Vakareči zastonj dobro okrepčal in si zaslužil še nekaj novcev. Ko se je namreč kozak v krčmi napil, kolikor se mu je zdelo, je vzel meni nič tebi nič čapko, odšel iz sobe k svojemu konju in ga zasedel. Krčmar pa je še o

pravem času prišel kozakovi pozabljivosti na pomoč ter je mužika vprašal po denarju. Težkega srca potegne kozak zamazano mošnjo iz žepa in že hoče seči po denar, kar se zgrudi konj pod njim, kakor od mrtvouda zadet. Kozak je ves obupan, vse mogoče poizkuša, da bi šarca prebudil, daje mu najnežnejša imena — pa zastonj. Konj ostane trd — mrtev. Navzočni ljudi, ki so dobro vedeli, da je konj osebna svojina kozakova, da se je tedaj kozaku pripetila velika škoda, je ganil ta prizor tako, da so med seboj nabrali nekaj milodarov, s katerimi bi kozaku opomogli vsaj nekoliko. Tudi krčmar je bil usmiljen mož. Vrgel je nekaj drobiža žalostnemu Zaporožcu in ga še potolažil z vinom. Ko se je kozaku zdelo zadosti, je potolažen odpasal konju sedlo, ga vrgel s sulico vred črez ramo, še enkrat milo pogledal zvesto žival ter odšel. Tisoč korakov od hiše postoji. — Tenak žvižg se zasliši. — Oj čudo! Konj razume znamenje, se spravi nagloma na noge in zbeži veselo razgetajoč kakor pušica za svojim gospodarjem. Prihodnji trenutek je sedel Zaporožec že zopet na šarcu, pozdravljal z roko in se zahvaljal, potem pa zdirjal po planjavi.

51. Stava.

Bil je svoje dni častnik, znan daleč na okrog, ker je stavil za vsako stvar in je vsako stavo dobil, da že nihče več ni hotel staviti z njim.

Nekega dne je bil rečeni častnik, po imenu Šimanov, premeščen k drugemu polku. Glas o njegovi strasti in sreči je prišel že pred njim v

novo garnizijo, in pri večerji, njemu na čast prirejani, ga je vprašal novi polkovnik, je li res, da dobi vsako stavo in kako je to mogoče.

„Jaz sem fiziognomik in stavim le tedaj, kadar sem si v svesti svoje stave,“ odgovori častnik. „Sicer pa ni treba posebnih fiziognomskih vednosti; takoj se spozna, da se vi, gospod polkovnik, le zato držite na smeh, da prikrivate bolečine, ki vam jih provzročuje stara rana na nogi!“

„Kaj še!“ reče polkovnik; „nikdar nisem imel rane na nogi. Vendar nečete staviti, da se motim?“

„Zakaj ne?“ reče Šimanov. „Stavim 500 kron!“

Polkovnik sprejme stavo, sezuje črevlje, in navzočni polkovni zdravnik preišče nogo ter potrди, da na nobeni nogi ni niti najmanjše rane. Šimanov je stavo izgubil, plačal mirnodušno ter se za ta večer poslovil od tovarišev.

Polkovnik je pisal takoj drugo jutro prejšnjemu Šimanovemu poveljniku in mu jako zadovoljno naznanil, da je nepremagljivega Šimanova premagal.

Skoro potem dojde odgovor s tole vsebino: „Ljubi prijatelj! Šimanov je vražji človek! Stavil je pred odhodom z menoj 2000 kron, da te prvi večer po svojem prihodu pripravi do tega, da boš stal bos pred njim in da meni to sam naznaniš! Izgubil je sicer 500 kron, a dobil mojih 2000, ki mu jih odpošljem takoj danes!“

52. Pred vojsko.

Star vojak je pripovedoval tole: Bilo je neposredno pred okupacijo Bosne (1877.), ki se je je imel udeležiti tudi naš domači 17. pehotni polk,

da si nabere novih lovorik v svoj lovorov venec na polju slave. Tedaj nas je zbral naš stari dobri stotnik B. na dvorišču stare šentpeterske (ljubljske) vojašnice. Ob njegovi desni je pa mrko gledal stari naš dobrina in stotnikova desna roka, naš narednik Š.; za njim se je z zbočenimi prsmi šopiril računski podčastnik Nemeček, strah naše stotnije in vseh častniških slug.

Tedaj se je razkoračil naš stotnik pred svojo stotnijo in nas z gromkim glasom ogovoril takole: „Burschen! Schwere Wolken steigen am politischen Horizonte auf! Hüllt euch in den Mantel der Tapferkeit und kommt dem Ruhme eurer Väter nach. Denkt, was ihr eurer Fahne geschworen habt. Wer diesen Schwur bricht, verfällt in die Hände der rächenden Nemesis! — Feldwebel, übersetzen Sie das den Leuten!“

Tedaj pa je naš stari dobrina Š. butil pete skupaj, šel globoko po sapo in z glasom, ki je hipoma prepodil vse kavke s šentpeterskega zvonika, zagrmel na nas takole:

„Fantje! Gspud havkman so rekl, de bo dež, k' prideja tku frdaman črn oblak na nebu. Dejte manklne narazn in jih oblecte, feldflaše si pa z rumam preskrbite, de se ne boste prehladl. Premiselte le, kaj ste duma prsegl svojim Franckam, če bu kdu tista prsega prelomu, ga bo rehnungsunteroficir Nemeček v roke vzev. Al ste zastopil?“

Ker nas je bilo v stotniji več fantov, ki smo nemško razumeli, se ob besedah našega narednika Š. nismo mogli ubraniti smehu. Ko je stotnik to zapazil, se je zadrl na nas in na narednika:

„Was lachen die Kerle? Das ist doch eine verfluchte Indolenz!“ — In kakor gorski odmev se je oglasil za njim takoj narednik: „Gspud havkman so rekl, de se ne sme smejat, kir ni Dolenc!“

53. Kako je napovedala Črna gora Turčiji vojno leta 1750.

Jeseni leta 1750. se je Črna gora zopet sprla s Turčijo. Vojna se je napovedala dosti čudno.

Bosenski vezir je pozval takrat črnogorskega vladarja, naj mu takoj pošlje dvanajst lepih deklic od 14 do 16 let. „Če mi jih ne pošlješ,“ je zahteval vezir, „uničim tvojo deželo in odženem v sužnost stare in mlade.“

Črnogorski vladar je hitro sklical starejšine posameznih plemen in po kratkem posvetovanju so odposlali vezirju tale odgovor: „Ali smo ti že kdaj plačali davek? Davek, ki bi ga ti radi plačali, bi bil kamen iz naših gora, a namesto dvanajst deklic ti pošljemo dvanajst prašičjih repov, da okrašiš z njimi svoj turban!“

Ta odgovor je zadoščal, da je turški vezir napovedal Črnogorcem vojno, ki se je pa končala z groznim porazom Turkov. 10.000 Črnogorcev je premagalo 30.000 Turkov.

54. Kako je leta 1912. turški sultan napovedal bolgarskemu carju vojno.

Bolgarsko ljudstvo si pojasnjuje začetek velike in slavne vojske balkanskih držav s Turki takole: Ko se je proti jeseni l. 1912. začelo pripravljati

na vojno, je poslal turški sultan carju Ferdinandu velik vrč prosa. Sultanovi poslanci, ki so prinesli vrč, so govorili takole: „Kolikor je v vrču zrn, toliko je število turškega vojaštva, ki bo prišlo nate, če napoveš vojno. Ostani torej lepo doma!“

Car Ferdinand pa se ni dal ugnati v kozji rog.

Ukazal je prinesiti vrč, napolnjen z najostrejšo papriko. Tega izroči sultanovim poslancem, obenem pa tole pismo za sultana: „Razreži papriko in jo pokusi! Bodi prepričan, da je moje vojaštvo še hujše in ostrejše kakor ta paprika, ki sem ti jo poslal!“

In res! V slavnih zmagah pri Lozengradu, Burgasu, Čataldži itd. so bolgarski in srbski junaki pokazali, da so bili res prava „paprika“ Turkom!

55. Nos ga je izdal.

Ko so leta 1912. Bolgari premagali Lozengrad (Kirkkilise), so bežali Turki na vse strani ter se poskrili, kjer in kakor so se mogli. Nekateri turški častniki so se preoblekli v žensko odelo, drugi so se poskrili v hareme, se zarili v kupe žita itd. Še lepše je umislil tisti turški častnik, ki je pritekel v pekarno, kjer so ravno gnetli testo v velikem koritu. Kar zagnal se je v testo, kakor je bil dolg in širok. Peki so bili že od strahu zbežali pred bolgarskimi vojaki, a on si je mislil, da bo v testu najbolj na varnem pred njimi. In ako ne bi bil molel iz testa častnikov nos, skozi katerega je moral dihati, ne bi ga bil nihče zasledil. Tako pa neki vojak prime

za tisto reč, misleč, da zgrabi „kifelc“, a ves začuden privleče na dan človeško telo, namreč „hrabrega“ turškega „bimbašija“.

56. Kozakova zaobljuba.

Ruskega kozaka je na stepi zalotil silen vihar. Med treskanjem in grmenjem, v silnem pišu, v temni noči med groznim svetlikanjem bliskov je kozak proseče dvignil svoj glas in milo molil: „Sveti Miklavž, veliki sveti Miklavž, moj sladki patron, reši me iz te nevarnosti! Za plačilo prodam konja, kupim za ves denar sveče in ti jih prižgem na oltar!“ — Črez malo časa je ponehal vihar in kozak je srečno prijezdil domov.

Drugi dan vstane kozak zarano in gre v hlev. Tukaj vzame lepega domačega petelina, ga priveže na konja in hajdi v mesto na semenj. — „He kozače! Kaj imaš na prodaj?“ ga nagovori neki znanec. — „Ej prijatelj!“ reče kozak, „konja prodajam in petelina. Prodaj pa le oboje skupaj. Kdor mi da za petelina dvesto rubljev, temu dam konja za trideset kopejk.“ Kupec se je pač malo začudil, toda kaj je bilo njemu do kozakovih muh. Kupčija je bila dobra. Dobil je izvrstnega konja in petelina za dvesto rubljev in trideset kopejk.

Udarila sta, izpila nekaj čašic medice in spravil je kozak dvesto rubljev, ki jih je dobil za petelina; izkupiček za konja, trideset kopejk, pa je nesel svojemu patronu. Kupil je sveče, jih prižgal na oltarju sv. Miklavža in odšel vesel zopet domov.

V.

Iz železniškega življenja.

1. Prava pot.

Tam doli nekje na Ogrskem si je želel okraj železnice. Prosili so je pri državnem zboru, pošiljali odposlance (deputacije) k ministrom, a zastonj, železnice niso izprosili. Nato se je napotil v Budapešto graščak, ki bi mu bila namerjana železnica mnogo koristila. Dotičnemu ministrskemu poročevalcu je razlagal, kako potrebna je ta železniška proga, ter ga naprosil, da bi podpiral ta načrt. A referent je bil gluh za vse prošnje in dokaze.

Ko graščak vidi, da tako ne opravi ničesar, vzame denarnico, potegne iz nje štiri tisočake, jih razporedi skupaj (drugega poleg drugega) na mizo ter nariše s svinčnikom nanje projektirano železnico. Ko doriše železnico z vsemi postajami, reče: „Tu, gospod referent, blagovolite obdržati ta načrt v boljšo informacijo!“

Priporoči se in odide. — Črez tri tedne je bila železnica dovoljena.

2. Dobro jim je zasolil.

V čakalnici na kolodvoru se je zbralo nekaj pijancev, ki so pričakovali vlak. Tu sem pride tudi dijak, hodi po sobi in se neprestano ogleduje.

v zrcalu na steni. Nato mu reče eden izmed pijancev: „To ste pač zelo zaljubljeni vase, da se tako radi gledate v zrcalo?“ Mirno odgovori dijak: „To ravno ne! V zrcalo pogledujem zato, da vsaj časih vidim pametnega in poštenega človeka!“

3. Na kolodvoru.

Mihec: „No, Janez, ali greš tudi v Ameriko?“

Janez: „Seveda!“

Mihec: „Zakaj pa vlačiš prazne vreče s seboj?“

Janez: „Da bom denar vanje spravljaj!“

4. Noetova ladja.

Smučiper se je namenil po železnici v Ljubljano. Ko stopi k železniškemu vozu, se hoče nekoliko pošaliti ter reče: „No, je li Noetova ladja že polna?“ — Takoj se zasliši od znotraj glas: „Ne, en sedež je še prazen — osla še ni!“

5. Hitro potovanje.

Lovro: „Da, da, če pomislimo na one čase, ko še ni bilo železnic, vidimo, kako dolgočasna je bila vožnja! Iz Celja do Trsta sem se moral voziti tri dni; a sedaj sem po železnici v štirih urah tamkaj!“

Milan: „No, čuj, moj rajni oče so se pred 70 leti, ko še ni bilo železnice, vozili tudi le tri ure od Celja do Trsta!“

Lovro: „Beži, beži, to ni mogoče!“

Milan: „Prav lahko; ves drugi čas so hodili — peš!“

6. Kdaj se odpelje vlak.

Stotnik je bil s svojimi častniki na naboru. Po naboru so sedli častniki k obedu in stotnik, ki ni imel železniškega voznega reda pri sebi, je ukazal svojemu slugi: „Žani, pojdi na kolodvor in poglej, kdaj se odpelje brzovlak na Dunaj!“

Sluga odide, a se vrne šele ob petih popoldne ter naznani: „Naznanjam ponižno, gospod stotnik, dve uri sem moral čakati, da vidim, kdaj se odpelje; šele zdaj se je odpeljal; prej ga ni bilo!“

7. Edina skrb.

Kmet (v železniškem vozu): „Oh, ko bi le danes ne trčili ob kak drugi vlak!“

Izprevodnik: „Zakaj se pa ravno danes tako bojite?“

Kmet: „Veste, gospod, zato, ker imam poln košek jajec s seboj!“

8. Zasedeno.

Na kolodvoru v Gradcu je tekal neki potnik ob vlaku, da bi dobil prazen sedež. Toda kamor je pogledal, povsod je bilo vse zasedeno. Naposled je dobil v nekem kupeju debelega gospoda, ki je sam sedel na klopi. Potnik je hotel sesti poleg debeluharja, toda ni bilo mogoče: zraven njega je bila velika potna torba. „Zasedeno,“ pravi debeluhar. „To je potna torba mojega prijatelja,

ki takoj pride nazaj.“ — „Nič ne de,“ mu odgovori potnik, „pa počakam toliko časa, da mi da izprevodnik kak prostor!“ Sopotniki so se pogledovali ter se pomenljivo nasmihali.

Vlak se je začel premikati, toda prijatelja debelega gospoda ni hotelo biti. „Gotovo se je zakasnil,“ je menil debeluhar. „Mi je prav žal!“ odgovori potnik brez sedeža. „Da pa ne izgubi svoje torbe, tu jo ima!“ In preden je mož izgovoril, je že torba zletela skozi okno na peron. „Vi, moja torba!“ je zakričal debeluhar, toda bilo je že prepozno. Kjer je bila prej torba, je zdaj mirno sedel potnik, ne meneč se za debeluharja, ki je kar pihal od jeze, posebno ker se mu je vse smejalo.

9. Botrček, žvižgaj!

Boter se je peljal s svojim birmancem Janezkom po železnici. Janezku je bilo to jako po volji, ker se še prej ni nikoli vozil z vlakom. Venomer je gledal skozi okno in opazoval vse.

Boter se je hotel pošaliti z Janezkom ter mu je naglo vzel klobuk z glave in ga skril. Deček je menil, da mu je klobuk padel skozi okno ter se je pričel jokati. Boter pa ga je tolažil: „Janezek, le glej skozi okno, jaz zažvižgam in klobuk ti zopet prileti na glavo“. Deček je radovedno pogledal iz voza, boter je zažvižgal ter mu hitro del klobuk na glavo. Deček je res mislil, da je klobuk priletel na žvižg botrčkov. Ugajalo mu je to in čez nekaj časa je vrgel klobuk iz vlaka ter rekel: „Botrček, zažvižgaj!“

10. Pot nazaj.

Ko se je peljal vlak skozi predor, se je hotel neki gospod pošaliti s kmetičem, rekoč: „Očka, kaj bo pa zdaj! Zdaj se peljemo v pekel!“ Mirno odgovori kmet: „Gospod, kako bo z vami, ne vem; a jaz imam — vozni listek za nazaj“.

11. Nagla vožnja.

Vlak lokalne železnice je došel v šolo gredoče otroke. Strojvodja reče: „No, otročiči, sedite na vlak, popeljem vas do šole!“

„Hvala lepa!“ odgovore otroci, „prišli bi prepozno v šolo!“

12. Čudna prtljaga.

Molkov Janez se je hotel peljati po železnici. Čakaje na vlak, je sedel na klop ter med kolena držal vrečo zeljnatih glav, ki jih je namenil nesti svoji hčeri tja nekam na Notranjsko.

Začuden je gledal velikanski stroj, ki je privlekel lepe dolge „hiše“ prav z Dunaja, kjer stanuje sam cesar. Ko je bilo treba iti v voz, je nekako nežno prijel svojo vrečo ter zlezal z njo v voz; vrečo pa je kar pokonci postavil predse.

„Prijetelj,“ ga je opozoril izprevodnik, „tote vrečo morate deti semkaj gori med prtljago!“

Radovedno je gledal Janez zdaj „jasli“, zdaj odhajajočega izprevodnika in še vedno skrbno držal svojo vrečo.

Črez pol ure se je vrnil izprevodnik ter se zadrl na nepokornega Molka: „Ali vam nisem

rekel, da morate vrečo spraviti v prostor za prtljago?“ In neusmiljeno je zagrabil vrečo in jo ne preveč nežno položil v „jasli“.

V tem trenutku pa se zasliši iz vreče jokajoč glas: „Ata, padel bom!“

Sopotnike je lomil krčevit smeh; izprevodnik je vzel knjižico v roke, da zapiše Janezu nekaj kronic kazni, Janez pa je rdeč kakor kuhan rak tolažil svojo kontrobutarsko vrečo, iz katere je izmed zeljnatih glav gledala prestrašena glavica njegovega sinčka.

13. Zdaj pa jaz nečem.

Kmet si je kupil listek za vožnjo do bližnjega mesta. Ker je imel vlak zamudo, je šel kmet, sit dolgega čakanja, po tiru dalje, češ, saj pride vlak za menoj in potem prisedem.

Ko ga črez kake pol ure vlak dohiti, vihti kmet z roko, kaže listek ter daje znamenja, naj postoji, da sede. Vlak pa je hitel dalje.

Ne daleč odtod je bil velik ovinek. Pred ovinkom vlak zažvižga. Ko kmet to zasliši, si misli, da ga zdaj kličejo. Ves užaljen zavpije za vlakom: „Le žvižgaj, mrcina! Prej me ti nisi hotel počakati, zdaj pa jaz nečem! Le pelji se, kamor se hočeš!“

14. Brez listka.

V železniškem vozu sta se seznanila dva žida, Aron in Samuel. V pogovoru pove Aron, da se vozi brez listka in da ne ve, kako se mu bo godilo v Trstu, kamor je namenjen.

„Odkod se pelješ?“ vpraša Samuel.

„Iz Gradca!“

„Tako! Od Gradca do Trsta se plača približno 15 kron. Daj mi pet kron in pomagam ti iz zadrege!“

„Iz zadrege? Da mi ne bo treba nič plačati? Pa se mi tudi ne bo nič zgodilo?“

„Popolnoma brez sitnosti boš! Samo stori, kar bom rekel!“

„Vse storim, da le ne bo plačila in sitnosti!“

Nato vzame Samuel svoj vozni listek, si zapiše njega številko, 1016, na svojo manšeto, na listek pa svoje ime: Samuel z Dunaja. Nato da listek Aronu z naročilom, naj ga v Trstu brez skrbi odda vratarju.

Aron vzame listek ter plača pogojenih pet kron.

Ko prideta v Trst, gre Aron takoj k izhodu ter odda svoj listek. V gneči pa se hoče izmuzniti tudi Samuel, a vratar ga zapazi ter zahteva od njega listek.

„Kaj? Listek? Saj sem ga vam vendar izročil!“

„Ne, nisem ga dobil!“ odgovori vratar. Prerekata se, a končno pokličeta postajnega načelnika. Ko mu vratar razloži dogodek, ošteje načelnik Samuela, češ, da je hotel železnico oslepariti.

„Kaj, oslepariti! Ne žalite me, gospod! Takoj vam dokažem, da sem listek oddal. Vidite, jaz imam navado, da si številko listka zapišem. Glejte tu je: 1016 in na listku je moje ime: Samuel z Dunaja. Prosim, gospod načelnik, ukažite temu nerodnežu, da poišče moj listek!“ — Vratar pregleda listke in res najde oni zaznamenovani

listek. — „Vidite, da sem govoril resnico! In vi ste me imeli za sleparja! — Takoj mi dajte knjigo za pritožbe! — Ne dam se zmerjati!“

15. Potovanje v živinskem vagonu.

Neko nedeljo je napravilo toliko Dunajčanov izlet v okolico, da so železniškemu ravnateljstvu pošli potrebni osebni vozovi ter se je moralo kakih petdeset izletnikov dijakov peljati v vozech za prevažanje goveje živine. V začetku nekoliko nejevoljni, se potolažijo med vožnjo ter si izmislijo tole osveto:

Ko pride izprevodnik ter naprosi prvega dijaka za vozni listek, da ga preotli, mu odgovori dijak z žalostno zateglim: „Mu! Mu!“ Izprevodnik ponovi prošnjo, a zopet se začuje žalostni: „Mu!“ Poprosi drugega. Ali z „Mu!“ se mu oglasi tudi ta, in skoro odmeva iz vseh kotov vagona: „Mu! Mu!“ Ko izprevodnik tu ničesar ne opravi, gre k drugemu vozu. Komaj odpre vrata, zasliši zopet od vseh strani: „Mu! Mu!“ Zaloputne torej vrata in na prihodnji postaji naznani vso stvar postajnemu načelniku. „Takoj jim pokažem!“ pravi načelnik, gre k vlaku, se ošabno postavi pred prvi voz ter osorno izpregovori: „Pa, gospoda . . .!“ — „Mu! Mu! Mu!“ zazveni iz vseh voz tako močno, da se kar strese. Načelnik zmaje z rameni, se obrne in vlak zdrdra zopet dalje. Ne dolgo, in prišli so do postaje D., kjer so izstopili. Izprevodnik naznani ves dogodek postajnemu uradniku, in ta sklene dijake siloma pripraviti do tega, da izpregovore ter oddado vozne listke. Zato se

postavi sam pri izhodu ter zahteva listke, kar najodločneje in najstrože. „Mu! Mu!“ se oglase izletniki ter odhite skakaje k onim vratom, skozi katera odganjajo živino. Uradnik pohiti tja, se krega, preti, da jih vse naznani sodišču, ter prime enega za vrat. Komaj pa se to zgodi, se zaženo drugi z glavami v uradnika ter ga suvajo in „bodejo“ od vseh strani, dokler ga ne izpusti ter zbeži. Dolgi zategli „Mu-u!“ ga je spremljal, dokler se ni skrnil v hišo. Nato oddado vsi izletniki smehoma svoje listke drugemu zraven stoječemu železniškemu služabniku ter se dobre volje razidejo.

16. Brezplačna vožnja.

V Celju je živel okoli leta 1850., torej v onem času, ko so zgradili železnico do Trsta, krojač po imenu Muzelj. Bil je znan, da ni kaj bistrega uma, pač pa jako lahkoveren, zato so tudi razni meščani uganjali svoje šale z njim. Eno naj povem.

Muzelj je rad zahajal k „Levu“, kjer se je vsak večer zbrala stalna družba „veselih vinskih bratcev“, med njimi tudi neki nižji uradnik.

Nekega večera so se menili tudi o novi železnici, in uradnik je dejal, kako prijetno je sedaj uradnikom, ker se lahko brezplačno vozijo, kamor se jim ljubi. Takoj vpraša Muzelj: „Kako pa na železnici spoznajo uradnika?“ (Tedaj namreč še niso nosili posebnih uniform.) Uradnik, vedno poln muh, si takoj izmisli šalo in pravi: „Ako plačate nekaj bokalov ljutomercana, pa vam povem!“ — „No,“ si misli

Muzelj, ki se je rad vozil po svetu, „ta trgovina ni slaba! Ako res izvem to skrivnost, koliko si lahko prihranim!“ Po kratkem premisleku reče, da plača pet bokalov. Uradnik je zadovoljen ter reče: „Da vas bodo spoznali za uradnika, je le treba, da potegnete, kadar ste dobili vozni listek, s kazalcem desne roke pod nosom! Takole!“

Muzelj si je to dobro zapomnil ter sklenil, da se takoj drugi dan odpelje v Trst. Gre na kolodvor k blagajnici ter zahteva vozni listek za II. razred. Ko mu da blagajničar listek, potegne Muzelj s kazalcem desne roke od desne proti levi pod nosom, in blagajničar, ki je bil o tej šali poučen, pokima ter se obrne k drugemu potniku. Vesel, da je zvedel toli dragoceno skrivnost tako po ceni, sede Muzelj široko v voz ter odrdra proti jugu.

V Trstu si nekaj dni ogleduje mesto, se vozi za kratek čas po morju in ko zapravi do malega ves denar, se nameni zopet v Celje. Gre na kolodvor in zahteva vozni listek II. razreda. Uradnik mu ga da, a nikar da bi plačal, potegne Muzelj s kazalcem desne roke pod nosom ter misli oditi. Blagajničar pa zakliče za njim: „Gospod, plačajte, plačajte!“ Muzelj se ustavi, potegne še enkrat s prstom pod nosom, misleč, da morda uradnik prej tega ni videl. A blagajničar, ki seveda ni poznal tega znamenja, zahteva še ostreje svoje plačilo, in ker Muzelj ne plača, pa tudi listka neče vrniti, pokliče uradnik redarja, ki odžene Muzelja kot sleparja na policijo. Ko tu zvedo, kdo in odkod je, ga pošljejo, ker ni imel denarja za vožnjo, po odgonu zopet domov v Celje.

Ko pride drugi večer k „Levu“, sede sam k svoji mizi, pije čemereren svoje vino ter niti ne pogleda drugih tovarišev. Črez nekaj časa pa stopi oni uradnik k njemu ter ga prijazno vpraša: „Kako je, prijatelj? Kako ste se vozili?“ — Muzelj mu obrne hrbet ter ga niti ne pogleda. Ko ga uradnik le izprašuje, mu Muzelj pove ves jezen, kako so ga imeli „za norca“ in kako se mu je godilo v Trstu. Sočutno ga vpraša uradnik: „Kako ste pa napravili v Trstu, da vam blagajničar ni hotel dati brezplačno voznega listka?“ — „Potegnil sem, kakor ste mi rekli, s kazalcem desne roke pod nosom!“ odgovori Muzelj odkrito. „Ej, seve!“ pravi uradnik, „tedaj seve niste dobili brezplačno listka, ker niste napravili pravega znamenja! Z desnim kazalcem od desne na levo pod nosom potegniti, tako je za tja (tour); za nazaj (retour) se napravi narobe s kazalcem leve roke od leve na desno, takole!“

Strme gleda Muzelj uradnika. Takoj spozna, da si je res on „sfalil“ in da je uradnik nedolžen.

Jasnega lica sede zopet k tovarišem ter pije z njimi kakor prejšnje večere. Ali se je še kdaj poizkusil brezplačno voziti po železnici, to „Šaljivcu“ ni znano.

17. Kdaj je Kolumb odkril Ameriko.

Kočevar je odpotoval po svojem poslu na Dunaj. Ko tu vse opravi, se sklone vrniti z brzovlakom v ljubo Kočevje. Kupi vozni list ter sede v kupej števil. 1492. Tukaj so sedeli že trije

Dunajčani. Kočevar se začne z njimi meniti ter potoži, da ima njih kupej tako visoko število, ki bi si ga ne mogel zapomniti, ker težko pomni števila, posebno visoka.

Ko so se bližali Dunajskemu Novemu mestu je začutil naš Kočevar praznoto v želodcu in potožil to sopotnikom. Potolažijo ga, da pridejo skoro v mesto in da tam lahko dobi pravih „kranjskih klobas“. — Še pet minut in potem dojde v mesto, kjer si hoče potolažiti glad z dobrimi klobasicami in jih zaliti s čašo dobrega piva. Ali kako naj si zapomni to vražje število vagonovo? Kočevar zameži, da si bolje zapomni število, in ko mu eden Dunajčanov potem veli, naj mu ga pove, ga ne more pogoditi.

Drugi Dunajčan, ki tudi ni bil modrejši od našega junaka, se spomni, da se je leta 1492. zgodilo nekaj važnega — toda kaj? Napoleona to leto ni bilo v Moskvi, tudi Turki si tega leta niso prisvojili Carigrada! A nekaj je bilo! — „Ha, spomnil sem se!“ vikne tretji Dunajčan, „Kolumb je tega leta odkril Ameriko!“

„Res je!“ vzkliknejo takoj vsi.

Ždaj je bilo našemu Kočevarju laže. Dovolj mu bo, da se spomni, kdaj je Kolumb odkril Ameriko, pa odkrije tudi on svoj kupej!

Le še nekaj trenutkov in stroj se ustavi.

Takoj zleze Kočevar iz voza ter odhiti proti gostilni. — Ne traja dolgo in uradnik začne klicati gospodo nazaj v vozove. Že zapira vrata. Zdaj priteče preplašeni Kočevar, držeč v eni roki klobaso, v drugi čašo piva. — „Hitro!“ zakriči izprevodnik, „kje je vaš kupej?“

„Oprostite gospod, pozabil sem število! A prosim, povejte mi, kdaj je Kolumb odkril Ameriko?“

„Ali ste zblazneli?“ ga vpraša izprevodnik.

„Nisem!“ pravi Kočevar. „Ali za Boga, povejte, kdaj je Kolumb odkril Ameriko?“

Zlovoljen se obrne izprevodnik od njega ter ga pusti v gneči. Kočevar teka od voza do voza, češ, da ugleda vsaj katerega svojih sopotnikov. Ali nobeden se ne pokaže.

„Ha!“ si misli Kočevar, „vprašati hočem drugega uradnika!“

„Oprostite, gospod, ali mi morete povedati, kdaj je Kolumb odkril Ameriko?“

Uradnik ga začuden pogleda ter mu obrne hrbet. V tem pa tudi zažvižga stroj in vlak odhiti proti jugu.

„O moj Bog!“ zastoče Kočevar, „vlak je odrinil sedaj z vso mojo prtljago in jaz ostanem sam tukaj!“

Nekaj železniških služabnikov pride k njemu, da bi videli, kaj je. Vpraša ga eden: „Zakaj se niste odpeljali, gospod? Ali veste morda vsaj število kupeja? Brzujte v Gradec, da vam shranijo tam reči!“

„Saj sem zaostal prav zaradi tega nesrečnega števila!“ vzdihne Kočevar. „Ali ve kdo izmed vas, kdaj je Kolumb odkril Ameriko?“ —

„Kaj? Ta vam je blazen!“ reče eden izmed služabnikov ter se napoti s Kočevarjem do postajnega načelnika. Tudi ta je mislil izpočetka, da ima blaznega človeka pred seboj, a naposled ga je vendar vprašal, zakaj želi zvedeti to letnico.

„Ker je to število kupeja, v katerem sem se vozil!“ reče Kočevar.

„Hvala Bogu; da smo zvedeli!“ vzklikne načelnik. Takoj brzjavi v Gradec, naj shranijo reči iz šte. 1492.

S prihodnjim vlakom se je odpeljal tudi Kočevar iz Dunajskega Novega mesta ter dobil v Gradcu vse svoje reči. Leta, ko je Krištof Kolumb odkril Ameriko, še sedaj ni pozabil in ga menda tudi ne bo.

VI.

Iz meščanskega in kmetiškega življenja.

1. Lilije.

Meščan vpraša tovariša: „Zakaj pa se v našem mestu moški tako poredkoma ženijo?“ Tovariš mu odgovori: „Temu so krive sedanje mestne gospe in gospice. Zakaj o njih velja to, kar čitamo v svetem pismu o lilijah: So kakor lilije na polju, ne šivajo ne predejo, in vendar niti Salomon ni bil v svoji krasoti tako oblečen kakor ena izmed njih!“

2. Drobna jajca.

Bila je gospodična, ki je rada prebiralala romane, se naučila nekoliko francoskih besed, igrala na klavirju in zraven pela prav čedno. Drugega ni vedela, nego največ še misliti na drago obleko. Kuhinja, gospodinjestvo, to dvoje ji je bilo neznano.

Pripetilo se je, da je ujela moža. Mlada gospa pride nekoč z dekle na trg. Brž ugleda precej

drobna jajca v košari neke kmetice ter izpregovori zaničljivo: „Jojmene, kako neumni ste pač kmetiški ljudje! Ali niste mogli drobnih jajc še nekoliko dni pustiti v gnezdu, da bi bila bolj odebelela?“

3. Kako se odpravi žalost.

Dobrosrčna gospa je videla mesarjeva sina, kako tiho sta sedela za mizo ter žalostno gledala predse. „Zakaj sta vaša fanta tako žalostna?“ vpraša očeta. „Oj, gospa,“ pravi mesar, „koliko sem ju že tepel zaradi tega, pa vse nič ne pomaga, vedno sta žalostna!“

4. „Frišni“ raki.

Šegavo bablje je prineslo v Maribor rake na prodaj. Brž pristopi meščanka, pol Slovenka pol Nemka, rekoč: „Diese ‚raken‘ sain niks frišni!“ — „So frišni, so!“ odgovori žena, „naj le gospa poduhajo!“ Meščanka res poduha, ali jojmene, v istem hipu jo vščipne rak in se ji nemilo obesi na nos. „No, ali vam nisem pravila, da so moji raki frišni?“ je rekla kmetica in se nasmejala z vsemi, kar jih je bilo vpricho.

5. Goski.

Na lestvicah se je peljal premožen mož s soprogo in dvema hčerkama iz Trsta v okolico. Mož in žena sta sedela spredaj, hčerki pa zadaj. Pri nekem kmetu je gospa potem kupila dve goski ter ji dala zadaj na voz.

Ko se zvečer zopet pripeljejo do mesta, jih vpraša stražar: „Imate od česa plačati na vozu?“ — „Dve goski imam tu zadaj!“ pravi gospod. Ker stražar kupljenih gosk ni videl ter je mislil, da gospod svoji hčerki imenuje tako, je velel nasmehoma: „Le peljite dalje! Za take goske ni treba plačevati mitnine.“

6. Slabo naletel.

Na plesni veselici je stopil plesalec drugemu na nogo. Jezno reče ta: „Mislite li, da sem noge ukradel?“ — Mirno mu odgovori oni: „Tega si nikakor ne morem misliti, zakaj gotovo bi si bili izbrali boljše!“

7. V posnemo.

V Ljubljani pride na plesu mlad gospodek h gospici ter jo naprosi z nežnim glasom: „Dürfte ich um einen Tanz bitten?“ — Ona mu reče: „Kaj, vi gospod, ne znate slovenski?“ — „Znam, pa nečem govoriti!“ se odreže mladič. — „Tudi jaz znam plesati, pa nečem!“ odgovori vrla domorodkinja ter se obrne od njega.

8. Ni se mu obneslo.

Mož pride po polnoči iz krčme domov. Da bi ne zdramil svoje ljube žene, se sleče in sezuje že v kuhinji ter stopi tiho in oprezno v sobo. Zdi se mu, da žena spi. Zraven postelje je stal otroški voziček, v katerem je navadno spaval najmlajši otrok. — Pametna misel mu šine v

glavo! Prime voziček in ga začne voziti semtertja. Ker se žena ni genila, je zavozil čez nekaj časa v njeno posteljo, da se je stresla. V tem hipu se žena zravna ter zavpije: „Ali noriš, pijanec pijani!“

„No, no, le bolj pohlevna bodi!“ jeclja mož oblastno. „Ti spiš, jaz pa vozim že več kot pol ure otroka, da je prenehal vpiti in da si mogla spati!“

„Kaj? Otroka voziš, da ne bi vpil? Hinavec! Otrok leži vendar ves večer tu pri meni!“

9. Prekanjen tat.

Tat pride v drugem nadstropju v sobo. Ker nikogar ne čuti, pobere oblačila, kolikor jih najde, ter jih zanese o lepem belem dnevi prav predrzno po stopnicah. V prvem nadstropju ga sreča gospod ter ga vpraša: „Kam neseš to obleko?“ — „Dali so mi jo,“ reče tat, „da jo skrtačim in malo popravim!“ — „Bodi tako dober,“ reče gospod, „vzemi še mojo suknjo in očedi mi jo!“ — „Od srca rad!“ odgovori tat, vzame suknjo ter hitro odide.

10. Službeno izpričevalo.

Neka gospa je zapisala v službeno izpričevalo svoje dekle tole:

Neža Narobe je služila pri meni eno leto manj 11 mesecev. V tem času je bila:

Pridna — pri hišnih vratih.

Skrbna — zase.

Hitra — v izgovorih.

Zmerna — pri delu.

Zvesta — lenobi.

Poštena — kjer je bilo vse zaklenjeno.

11. Hude sanje.

Tržan Krempelj je imel navado, da je v sanjah časih glasno govoril in kričal. Ko se mu je neko noč sanjalo, da so vlomili tatje v njegovo hišo, je začel zopet na ves glas vpiti in klicati na pomoč. Ko zasliši to nočni čuvaj, ki je ravno mimo prišel, steče po sosede, da bi prišli lovit tatove. Sosedje vstanejo ter odhite h Kremplju. Ker pa dobe hišne duri zaklenjene, jih odpirajo siloma. Ta ropot prebudi Kremplja. Misleč, da so tatje res tu, skoči iz postelje, se v naglici nekoliko obleče, skoči skozi okno ter steče v bližnjo ulico. Sosedje, misleč, da je to oni tat, udero za njim ter ga ujamejo. Ker ga v temi ne spoznajo, ga pretepo prav pošteno ter zapro v občinsko ječo. Šele drugo jutro so spoznali zmoto!

12. Preveč je bil zmočen.

Nekje so imeli jako lep muzej. Na uradnem potovanju pride v to mesto ministrski predsednik ter izreče željo, da bi si rad ogledal muzej. Predstojnik pričaka visokega gosta pred hišo, okoli katere stoji vse polno radovednega ljudstva. Ko stopi minister z voza, ga pospremi predstojnik v vežo in zapre hišne duri, da bi ga nihče ne motil ob slovesnem pozdravu. To pa se je zunaj stoječim

zelo „pod nos pokadilo“. Zato odpre paglavec duri ter zakriči v vežo: „Butelj!“ Ponižno reče predstojnik ministru: „Ne zamerite, Prevzvišenost, pobalin je mislil mene!“

13. Nekdo, ki ni bil ganjen.

Pri cerkvenem shodu v neki vasi je župnik pridigoval tako genljivo, da so se vsi po cerkvi jokali. Le neki kmet je ostal na videz mrzel in neganjen. Ko opravilo mine, ga vpraša eden prav blizu njega stoječih, zakaj njega današnja pridiga ni genila do solz. „Eh, kaj bi se jokal,“ mu odgovori, „ko pa nisem iz vaše fare!“

14. Še nekaj črez.

„Kako se imaš?“ vpraša kmet siromaka, ki je bil vedno vesel in dobre volje. „Prav dobro se imam!“ odgovori ubožec. „Imam namreč vse, česar potrebujem in še nekaj črez.“ Kmet se temu začudi. „I, kaj bi se čudili,“ reče siromak, „kar sem rekel, je resnica; glejte, potrebujem usta, in ta imam, potem pa še nekaj črez, in to je — nos!“

15. Izkupila.

Dva potepuha sta šla mimo njive, kjer je sejal kmet. Porogljivo mu rečeta: „Oče, le delajte, le, midva bova pa uživala sad vašega truda!“ — „To je prav lahko mogoče,“ odgovori kmet, „ravno sejem konopljo, iz katere prediva se spletajo vrvi za vešala!“

16. Suha krava.

Ubožen kmet je gnal kravo na semenj in jo je ondi prodal. „Kravo si vendar prodal prepoceni,“ mu reče sosed Jože. — „E, kaj bi to,“ odgovori kmet, „le pomisli, da je bila krava zelo suha; kako neki bi jo bil prodal draže!“ — „Prav lahko,“ reče sosed Jože, „ako bi jo bil prej le nekoliko zmočil!“

17. Srčen konj.

Kmet je prignal konja na semenj. Prišel je kupec ter vprašal, ali ima konj kaj napak. — „Oj, kje pa bi moj konj mogel imeti napako!“ se obregne gospodar. — „Ni li morda plašljiv?“ vpraša kupec dalje. — „Tega bi bilo še treba! Kako bi pa stal vso noč sam v hlevu, ko bi bil plašljiv!“

18. Da krava ne brca.

Na živinskem semnju v K. je nekdo kupil kravo. Kupec je sumnjal, da krava ni brez napake, kakor je zatrjeval prodajalec. Kupec kravo pošteno plača ter pravi kmetu: „No, zdaj mi pa povej po pravici, ali ima krava kaj napak ali ne? Saj je zdaj itak eno, ker je že plačana.“ Kmet se namuzne in pravi: „Drugega nima, samo brca rada!“ — „O, to pa nič ne de, če nima drugega pogreška, mene ne bo brcala,“ pravi kupec. „Jaz znam to narediti!“ Vsi radovedni, kako je to treba narediti, ga naprosijo, naj jim pove. Kupec počene h kravi, jo prime za vime in reče

prodajalcu, naj stori prav tako od druge strani. Ko prodajalec že tudi čepi, mu reče kupec: „No, zdaj pa denar, ki si ga potegnil za kravo, predeniva iz rok v roko pod vimenom, pa te ne bo nikoli nobena krava več brcnila; jaz sem tudi tako naredil na semnju.“ Ko da kmet kupcu denar pod vimenom v roko, misleč, Bog ve kako čarovništvo se vrši, kupec z denarjem vstane, ga spravi in reče nasmehoma: „No zdaj pa mene ne bo več brcala!“ — in odide. Kmetu pa je krava, ki jo je prodal brez napake, ostala zdaj z napako.

19. Prebrisana vola.

Vrtoglavec je imel ostudno navado, da je kmete dražil in z jezikom pikal. Tako je delal nekega dne z oračem na polju, ali takrat je dobil hudo po ustih. Ko je bilo namreč oraču že zadosti, mu je rekel: „Gospod, ker znate že toliko, povejte mi, zakaj moja vola pred plugom na besedo ‚ho!‘ gresta na desno, na besedo ‚hi!‘ pa na levo?“ Gospod reče: „Tega pa ne vem!“ — „No,“ ga zavrne orač, „vi tega ne veste, glejte, moja vola pa vendar dobro vesta!“

20. Delo z glavo.

Kmet je vozil odvetniku drva iz gozda in zahteval za delo deset kron voznine. To je bilo odvetniku preveč. Toda kmet mu reče: „Saj si tudi vi za kako tožbo daste plačati več nego deset kron in vendar vam tožbe ni težko storiti!“ — „Da, prijatelj,“ odgovori odvetnik, „moram

pa delati z glavo!“ — „Saj so morali tudi moji voli delati z glavo; ali mislite, da so vlekli z repom?“

21. Nevarno žuganje.

Žigov konj pride na graščakov travnik ter se tam pridno napase. Graščak to zve, pošlje k Žigi hlapca z naročilom, da bo konju, če pride še kdaj na njegov travnik, rep odrezal.

Kmet odgovori: „Že prav! A povejte milostivemu gospodu: Če odreže mojemu konju rep, mu jaz odrežem obe ušesi!“

Ves razkačen pride graščak h kmetu, češ, da mu že pokaže, kaj se pravi pošiljati graščaku take odgovore. Ponižno mu odgovori kmet, rekoč: „Milostivi gospod! Jaz nisem rekel, da porežem ušesa vam, temveč le svojemu konju!“

22. Prevzetnost.

a) Dobra letina.

Kmet je postregel prijatelju z vinom in dejal nato: „Vidiš, dragi, takega pridelujem jaz v svoji gorici!“

b) Slaba letina.

Isti kmet istemu prijatelju, ko mu ponudi vina: „Je li, da je kislo? Pa kaj si hočem! Kakršno je Bog dal, tako pa je!“

23. Gos pod mizo.

Pri pojedini so prinesli celo pečeno gosko na mizo. Starejšina je vzel nož, da jo razreže. Ker pa pri takem poslu ni bil ravno spreten,

mu je nož izpoddrknil in goska je ležala pod mizo. Ker je domači pes čakal pod mizo na kosti, ki so mu jih pridno svatje metali, so zdaj takoj zakričali vsi: „Mrš! Mrš!“ da bi psa splašili. Starejšina pa reče mirno: „Nič se ne bojte! Pes je ne dobi, z obema nogama stojim na njej!“

24. Izplačal jih je!

Nekaj gospodov je povabilo preprostega kmeta na kosilo. Po kosilu prineso na mizo veliko, umetno odičeno torto. Ker ni kmet še nikoli videl take jedi, potisnejo gospodje, da bi se s kmetom pošalili, torto predenj, češ, naj jo načne. Mirno vpraša kmet: „Kje naj pa načnem?“ — „Kjer hočeš!“ mu odgovore gospodje. — „I, če je temu tako, jo pa načnem doma!“ Reče, vzame torto ter odide k ženi in otrokom.

25. Pogumnež.

Ko pride Telčnik domov iz mesta, kamor je bil poklican zaradi neke pravde, reče svoji ženi: „No, Katra, ali sem jim povedal, tem pričam! Dejal sem jim: Hinavci ste, sleparji in druge take ljubeznivosti!“

„Za Boga, mož,“ pravi žena, „kaj si mislil, da si jim dajal take priimke; veš, da te bodo tožili!“

Mož: „Ej, Katra, ne boj se; saj jim tega nisem rekel v sobi, ampak šele, ko sem bil že zunaj mesta sam na cesti!“

26. Kako se hudič jezi.

Premec je imel navado, da je rekel ob vsaki priliki: „Primojdunaj!“ Ko ga nekdo opomni, da je tako rekati greh, se odreže takole: „Dobro delo, pravim jaz, dobro delo, ne pa greh! Le poslušajte! Če bi rekel: Pri moji duši, česar me pa Bog varuj in sveti Florijan, bi to bilo greh! Kar je greh, to je pa greh. A jaz ne pravim tako; jaz zavpijem: Primojdu—, hudoba me že sliši. Alo, pa pero v kremplje in zapiše: „Stari Premec se priduša!“ Jaz pa pravim: „Dunaj!“ Tristo medvedov, zdaj je treba pa brisati! Tako zvijem hudobo, da se jezi, in hudiča jeziti je prav tako dobro delo, mislim, kakor če bi svetnika častili, primojdunaj!“

27. Kaj je v peklju lepega.

Kmet je videl v cerkvi poslednjo sodbo naslikano. Stopil je pred podobo ter zlasti pazno ogledoval peklenski ogenj in one, ki so goreli v njem. To vidi imeniten gospod; stopi k njemu ter ga vpraša, ali mu je pekel res tako zelo všeč. Kmet odgovori: „Da, prav zelo mi je všeč; zlasti zato, ker ne vidim v njem nobenega kmeta, ampak zgolj gospodo!“

28. Pokora.

Mlad ženin je prišel ravno od izpovedi. Kar se spomni, da mu izpovednik ni naložil pokore. Vrne se torej k duhovniku in reče: „Velečastni,

pozabili ste mi naložiti pokoro . . .!“ — „Ali mi niste rekli,“ odgovori duhovnik, „da se mislite skoro oženiti?“

29. Kmetiška pohlevnost.

Kmet gre k sv. obhajilu. Ravno ko pride izpod kora, mu nekdo pljune na glavo. „Počakaj, tepec!“ pravi kmet jezno, „danes nečem kleti; pa ko bi bil drug dan, naj te kar h . . . vzame!“

30. Zakaj se je treba ženitve bati.

Kmet reče že odraslemu sinu, naj gleda, da se skoro oženi. Sin pa se razjoka od same boječnosti. Oče mu prigovarja, pa ker vse nič ne pomaga, mu reče jezno: „Česa se pa bojiš, neumnež? Kaj pa se ti bo neki zgodilo? Poglej mene, ali nisem tudi jaz oženjen?“ — „Da, to je čisto kaj drugega,“ odgovori sin ihto, „vi ste se lahko oženili, ko ste vzeli mojo mater, a jaz naj bi jemal kar čisto tujo!“

31. Post.

„Danes,“ reče kmet Požiralec na veliki petek svoji ženi, „danes mi napravi samo deset štrukljev, ne dvanajst kakor včeraj, pa naj bodo današnji zato nekaj večji!“

32. Kako izvemo svoje grehe.

Tepalovič je imel čudno navado, da je vselej, preden je šel k izpovedi, pretepel svojo ženo. Ko ga nekdo vpraša, odkod ta čudna navada, mu

odgovori: „Če se mislim izpovedati, pa se ne morem takoj spomniti vseh svojih grehov; zato tepem ženo, dokler se ne razjezi ter mi ne našteje vseh grehov, kar sem jih storil od zadnje izpovedi!“

33. Oba vesela.

„Kako živiš s svojo novo poročeno ženico?“ vpraša prijatelj prijatelja. „Prav dobro!“ odgovori prvi. „Ona meče vame lonce, sklede, ponve in karkoli ji prihaja v roko. Če me zadene, se veseli ona, če ne, se pa veselim jaz, in tako sva oba vesela!“

34. Gospodar pod mizo.

Mož je imel hudo ženo, ki ga je večkrat natepla. Vendar tega ni dal za živi svet komu veljati. Nekoč uide razdraženi ženi pod mizo; kar stopi nenadoma sosed v sobo. Začuden vpraša sosed, zakaj sedi pod mizo. Jezen ga zavrne mož: „Kaj tebi do tega? Tukaj sem jaz gospodar in lahko sedim, kjerkoli hočem!“

35. Najboljša žena.

Tikvič, docela mirna in pohlevna dušica, je imel jako prepirljivo ženo. Vselej je morala imeti zadnjo besedo. Ko ga ravno nekoč zopet ošteva prav hudo, in sicer vpričo prijatelja, reče mož: „Nič se ne kregaj, nič, ljuba moja, saj dobro vem, da imam najboljšo ženo izmed vseh!“ — „Hudiča imaš, ne pa najboljše žene!“ se zadere togotna žena.

36. Dedščina.

Jezična žena, mati še bolj jezične hčere, je bila nekoč hudo nejevoljna ter je jezno dejala svojemu možu: „Ljubi Bog, kako hudoben jezik ima najina hči; hotela bi le vedeti, od koga izmed naju ga je dobila, od mene ali od tebe?“ Mož ji mirno odgovori: „Od tebe gotovo ne, ker ga imaš še zdaj!“

37. Nevarno pihanje.

Žena: „Zakaj ne ješ mesa, Andrejec?“ — Mož: „Prevroče je še!“ — Žena: „Pa ga nekoliko popihaj, da se ohladi!“ — Mož: „Popiham ga lahko, a bojim se, da ne bi ga odpihnil, ker ga je tolik kos!“

38. Kako se ozdravi nemec.

V Šopronju na Ogrskem je imel bogat kmet trmasto ženo, ki po tri, štiri ali še več dni ni izpregovorila z njim ne besedice. Ako je pozkušal izlepa izvabiti dobro besedo iz nje, je bila še bolj trmasta ter časih kar po štirinajst dni ni govorila.

Ko mož že ni znal nobenega drugega pomočka zoper to trmo, je poslal neko nedeljo ravno pred pridigo listek k župniku, v katerem ga je naprosil, naj moli javno na leci za njegovo ženo, ki je že štirinajst dni nema.

Dobremu župniku, ki mu stvar ni bila znana, se je žena zasmilila prav zelo. Na leci je torej govoril prav genljivo, kaka nesreča je, če izgubi

kdo dar govora; naposled je pozval vse v cerkvi pričujoče, naj molijo za to in to ženo (imenoval je celó ime), ki je že dolgih štirinajst dni nema. Ženi, ki je bila tudi v cerkvi pri pridigi, je prihajalo vroče in skoro bi bila počila od jeze in sramote. Komaj mine opravilo, odhiti domov; joče se in kriči na moža, ki ji je napravil tako sramoto.

Ko pride pozneje tudi mož domov in zasliši, da njegova žena zopet govori, poklekne in reče glasno: „Čast in hvala Bogu, da moja žena zopet govori! Zdaj vidim, koliko pomaga skupna molitev!“

39. Čuden pomoček.

Boštjan: „Slišal sem, da se hočeš oženiti s svojo deklo, ki ti že več let izmika in krade?“

Jurče: „To je res! Pa glej, to je pametno! Ako jo vzamem v zakon, dobim izlepa vse svoje reči nazaj.“

40. Novodobni posli.

Kmet je kosil s hlapcem deteljo. Zdajci vzleti pred njima škrjanček ter zbeži na sosednjo njivo. Kmet reče: „Glej, spodila sva škrjančka!“ — „Ni bil škrjanček, nego prepelica je bila!“ pravi hlapec. Gospodar zopet trdi, da je bil škrjanček, ne pa prepelica, ker ga je vendar lahko ločiti. Hlapec trdi vedno svojo, in ker mu kmet ne pristane, reče naposled: „Če mi ne pritrđite, da je bila to prepelica, odidem še danes od vas!“ Kmet, da ne izgubi hlapca sedaj poleti, sredi najnujnejšega dela, mu je moral pritrđiti.

Prišla je huda zima, in sneg je ležal na debelo. Tedaj reče nekega dne gospodar svoji ženi: „Neža, skuhaj danes za kosilo tri klobase in eno repo!“ — „Čemu bi skuhala repo?“ vpraša ga žena. — „Boš že videla!“ reče kmet.

Ko sede opoldne za mizo gospodar, hlapec in dekla, prinese gospodinja zahtevane tri klobase in debelo repo. Gospodar vzame klobase, da eno sebi, eno ženi, eno dekli, hlapcu pa — repo. „Kako da jaz ne dobim klobase?“ — „Saj je to klobasa!“ se odreže kmet. Ko mu hlapec ugovarja, mu reče kmet: „Pristani, da je to klobasa, ne pa repa; če ne, pa pojdi še danes iz službe!“ Hlapec spozna, kam meri kmet, vzame molče repo ter jo pojé, zakaj — kaj bi počel sedaj sredi zime brez denarja, brez dela! Nikdar več ni bil trmast.

41. Blaga žena.

Gašper: „Oh, moja rajna žena, to je bila blaga žena! Če je bila sirota še tako jezna, me ni pretepala nikdar drugače nego z mehkim metlinim koncem!“

42. Iz navade.

Prileten kmet je ležal na smrtni postelji. Pri umirajočem bolniku je bil samo njegov sin, ki mu je prihajalo nekamo tesno, ker ni bilo nikogar drugega vpričo. Gre pred hišo in se ozira, a od nikoder ni nikogar. Ves nejevoljen torej vzklikne: „Oče umirajo, pa nobenega hudiča ni blizu!“

43. Ne bom silil.

Pohorec se je sprl s sinom, ki je ravnal ne-hvaležno z njim. Mnogo let se nista pogledala, in starec je zbolel, da ni bilo več upati zdravja. Župnik se je trudil na vso moč, da bi ju spravil pred očetovo smrtjo. Sin je bil že mehak, samo da se ni upal k očetu, dokler mu ni odpustil. Pri očetu pa je bilo zastonj vse prigovarjanje, sina ni hotel več videti. „Ali kako se upate pred božji stol,“ mu pravi duhovnik, „če se ne spravite s sinom? Tako ne morete priti v nebesa!“ — „Pa ne bom silil!“ je dejal starec in umrl.

44. Pogrebščina.

Jurovič pride po pogrebu svoje žene k župniku ter pravi ves žalosten: „Častiti gospod, pogreb bi rad plačal!“ — Prijazno mu odgovori župnik: „Jurovič, vem, da vam je šlo zadnje čase trdo, zato vam ne bom nič računil!“ — Jurovič: „Tedaj vam pa tisočkrat Bog plati!“

Nato gre Jurovič k organistu: „Gospod organist, rad bi plačal pogreb za svojo ženo, koliko sem dolžan?“ — Organist: „Saj veste, da vselej polovico tega, kar se plača gospodu župniku!“ — Jurovič: „Tedaj vam pa petstokrat Bog plati!“

45. Za kaj vse so hlače dobre.

Tržan je šel po opravkih v oddaljeno vas k znanemu kmetu. Ko je stopil čez hišni prag, je dobil precej v veži hišnega gospodarja ter mu povedal, po kaj je prišel. V nekoliko besedah sta

stvar dognala in tržan se je že poslavljal od hiše. V tem hipu se je ozrl kvišku in zagledal celo razstavo klobas, večjih in manjših, pa tudi svinjskih plečet in gnjati v sušilnici; vmes pa so visele široko razkoračene hlače, kakor jih časih vidimo za strašilo v prosu.

„Ali ste klali?“ vpraša tržan kmeta.

„Smo!“ odgovori ta. „Dva jesenca smo deli v kraj; sta se še precej dobro zaklala, okoli pet centov sta imela!“

„I Matevž, povej mi, kaj pa pomenijo te hlače, ki si jih obesil med klobase?“

„I veste no, to je pa tako, saj sem vedel, da boste vprašali po tem! Čreva so nam pošla, pa smo fantičkove hlačice nadevali. Rekel sem ženi: ‚Ti, vsa čreva sem že natlačil, pa je še nekaj mesa! Kaj naj storim?‘ Hitro skoči žena in mi prinese fantkove irhaste hlačice, pa jih natlačim. Kaj smo hoteli z mesom?“

„Da, Matevž, moder si pa, moder! Ali povej mi, kako boš naredil, kadar bodo hlačice prekajene?“

„To je majhna skrb! Hlačice bom nekoliko zavihal, en kos odrezal, pa spet nazaj zavezal. Kaj ne bo prav tako?“

„Prav, prav!“ pravi tržan in odide s smehom na ustih proti domu pripovedovat sosedom, kaj se je danes naučil novega.

46. Vsak po svojem.

Kmet je ležal na smrtni postelji. Ko je čutil, da se mu bliža konec, je poklical sina in mu dejal:

„Jaka, stopi, stopi po gospoda, da se ne bom pekel v peklu, ker sem prisleparil njivo pri kozelcu!“

Sin pa odgovori: „I kaj bi? Saj ne bo tako hudo! Nekoliko se boste pekli, nekoliko potrpehi — njiva pa le ostane pri hiši!“

47. Dolenjec v Ameriki.

Dolenjec, na glasu, da rad veliko jé, je dobil službo v Ameriki pri bogatem posestniku (farmerju). Prvo jutro v novi službi je sedel pri zajtrku, gospod zraven njega pa se je čudil krepkemu Dolenjcu, kako je spravljal jed za jedjo pod streho svojega telesa. Ko je izpraznil že nekaj skled, odloži žlico. Farmer se hoče z njim nekoliko pošaliti in reče: „Vidiš, ljubi moj! Danes greva prav daleč v gozd drevje sekati! Ker najbrž ne bo kosila, kaj, ko bi jedel že zdaj tudi za kosilo?“ Dolenjec vzame zopet žlico v roko ter jé dalje, kakor bi bil šele sedaj prisedel k mizi.

Ko čez nekaj časa vendarle odloži žlico ter si obriše usta, reče farmer: „Ne vem, ali prideva k večerji domov, zakaj najina pot je dolga, delo pa potrebno! Kaj, ko bi tudi večerjo že zdaj použil, potem sva brez skrbi!“ Dolenjec, ne bodi len, vzame žlico ter jé vesel dalje.

Ko vse pojé, pravi farmer: „Tako ljubi moj! Zdaj greva pa na delo!“ Dolenjec pa se mu šegavo namuzne in reče: „Kaj, na delo? Zdaj ko sem povečerjal? Pri nas doma je navada, da po večerji ne delamo več, in te lepe navade se mislim držati tudi tukaj!“

48. Županova desetletnica.

Staremu in zaslužnemu županu so hoteli vaščani desetletnico praznovati z velikimi gostmi in so sklenili pobirati vino po vasi. Vsak kmet naj bi vлил v sod kaka dva litra vina, ki se je pobiralo po vasi. Ali takoj prvi kmet je vлил dva litra vode v sod, misleč, da se polovnjaku vina njegova voda ne bo poznala. — Sod je obhodil vso vas in je bil napolnjen.

Ko je potem pri obedu prvi svetovalec natočil kupico, da bi napil vzornemu županu, je bila v kupici zgolj čista voda. Kakor prvi kmet tako so namreč mislili vsi in so sod napolnili z vodo namesto z vinom. Pri obedu pa je imel vsak težko vest, ali povedati tega nobeden ni hotel, in osramočen se je poizgubil drug za drugim iz hiše.

49. Neprijetna želja.

Ko je še kmete stiskala tlaka in desetina, je praznoval graščak svoj god ter povabil tudi župana na kosilo. Ta je najel več ljudi in jim naročil, naj se postavijo pri gradu pod oknom. Kadar bi zaslišali graščakove besede: „Bog živi župana!“ naj zakriče vsi: „Žlahtnega gospoda tudi!“

Ali primeri se, da je prinesel služabnik veliko steklenico dobrega vina. Prav ko jo hoče postaviti na mizo, mu pade iz rok in se razbije. Graščak pa jezen nedostojno zakolne: „Naj te, budalo, vrag vzame!“ Hlapci pod oknom

pa zaslišijo glas graščakov in zavpijejo na vsa usta: „Žlahtnega gospoda tudi, žlahtno gospo tudi in njiju oskrbnika tudi!“

50. Vrag ujet.

Nekje na Dolenjskem je bila vdova z majhnim otrokom. Njen rajni mož ji je zapustil nekaj premoženja. Nekega večera stopi v sobo — hudič strašne podobe in hoče vzeti novorojenega otroka, češ: „Otrok še ni krščen, tedaj je moj, ali pa ga moraš odkupiti s svojim denarjem!“ Žena vsa prestrašena reče: „Najsi sem ubožna, rajša dam vendarle denar nego otroka!“ Gre in prinese hudiču ves denar, okoli 200 kron. Hudič je bil denarja bolj vesel nego otroške duše — dokaz, da so v peklu tudi nekateri ubožni vragi — in je odšel hitro svojim pótem.

Drugi dan je žena potožila župniku svojo nesrečo. Ta je pa brž spoznal, kaj to pomeni, in je vprašal ženo: „Komu ste pa povedali, da imate denar?“ — Žena reče: „Nikomur drugemu nego babici!“ — „Dobro!“ reče župnik, „pojdite tja k babici in pobahajte se, da imate še dosti denarja, da vam je hudič sicer vzel papirnati denar, da pa imate zlata in srebra še dosti!“

Žena gre k babici in se pobaha, koliko ima še srebra in zlata in da se za tisto ne meni, kar ji je vzel „nebodigatreba“. V tem pa se je opozorila žandarmerija, in orožniki so prišli ter se poskrili pod posteljo in po kotih hiše, kjer je stanovala vdova.

Še tisti večer so prišli namesto enega kar trije hudiči in zahtevali od vdove zlata in srebra. V tem hipu priskočijo orožniki in primejo hudiče za vrat. Hudi duhovi pa, brez groznih rog, obrnjenih kožuhov in železnih verig in umiti po obrazu z vodo, so bili — babica, njen mož in njiju sin.

51. Strašilo je.

V neki vasi na Moravskem je nedavno strašilo prav tako, kakor pripovedujejo pravljice o duhovih.

V onem kraju je navada kakor pri nas, da se zbero pogrebci po pogrebu v hiši, kjer je ležal mrtvec, in pri pojedini „sedmini“ si zalivajo žalost s kapljico vina. To se je zgodilo tudi v tem primeru. Ona, ki so jo bili ravno pokopali, je bila stara teta.

Ko se je zbrala družba in ji je hotelo veselje ravno z lic izbrisati prelite solze, so se odprle duri in na pragu se je prikazal „duh“ stare tete, opravljen prav tako, kakor so jo položili v rakev, z belo pečo in črno obleko. „Tukaj se tedaj vi veselite!“ prične duh zamolklo, „in se ne spominjate, da jaz v grobu nimam miru, dokler niste za mojo dušo pomolili rožnega venca!“ Rekši izgine.

Ko se družba iznebi prvega strahu, takoj jamejo moliti rožni venec, kakor je zahteval duh. Po molitvi je šla domača hči v prvo nadstropje nekaj iskat. Ali kdo opiše njen strah, ko opazi, da je vsa soba okradena! Vse je bilo pobrano razen pohištva. Zvit tat je porabil njih lahkovernost, prišel „strašit“ in potem kradel prav polagoma.

52. Varčen sin.

Tam nekje na Koroškem je imel bogat kmet edinega sina, ki je bil strašno varčen, pravi „stiskač“.

„Jera!“ reče nekega dne gospodar svoji ženi, „kaj naj počneva s svojim Petrom? Nikamor ne gre, z nikomer se ne druži in ves denar, kar mu ga dam ob nedeljah, si shrani. Čas bi tudi bil, da se oženi, zakaj midva sva se postarala in dobro bi bilo, da bi prišla mlada gospodinja v hišo!“

„Res!“ odgovori žena. „Tudi jaz si želim pomočnice pri gospodinjstvu. Veš, v nedeljo in v ponedeljek je na Gori pri Velikovcu velik cerkveni shod. Daj Petru nekaj denarja, da se tam poveseli in se bolj seznanj z Rožnikovo Katro, ki bi jo jaz najrajša imela za sneho!“

Očetu je bil ta nasvet po volji in v nedeljo jutro je poklical Petra ter mu dejal: „Na, tu imaš petindvajset kron; idi v Velikovec pa se oba dni dobro imej! Pozdravi tudi Rožnikovo Katro!“

Peter se praznično obleče ter odide, kamor se mu je reklo.

V torek zjutraj pride domov in vesel našteje očetu sedemintrideset svetlih kronic na mizo. Na očetovo vprašanje, odkod je dobil onih dvanajst kron, odgovori: „Ves čas sem keglje postavljaj!“

53. Samomor.

Mestni postopač Rudi je popolnoma zavozil. Pri krčmarjih in obrtnikih ni imel nobenega kredita, tudi stanovanje se mu je odpovedalo.

Sklenil je torej, da si konča življenje. A kako? ... Ali naj se utopi? — Ne, voda mu je že od nekdanj mrzela. — Ali naj se obesi? — Ne, to je nečastno! — Po dolgem premišljanju se je odločil, da se zaduši. V ta namen je dobil pri sosedu nekaj oglja „na posodo“, ga zložil na velik gospodinjin krožnik, zamašil ključanico in začel prižigati.

„Na posteljo bom legel — in med lepimi sanjami umrl!“

V tem trenutku stopi v sobo prijatelj Jaka.

„Kaj pa delaš?“

„Na smrt se pripravljam. Zadušil se bom. To je najlepša smrt in najcenejša — oglje me stane samo dvanajst vinarjev.“

„Veš kaj — jaz sem tudi že življenja sit — bom pa kar tu ostal in s teboj umrl.“

„Je že prav — ampak — samo če mi daš polovico tega, kar je oglje veljalo, drugače ne!“

54. Dežela brez starih devic.

V Siamu v Aziji skrbe, da se vsaka ženska omoži. Napravijo pa tako: Ako ženska do gotove starosti še ni dobila moža, se na njeno željo sprejme med „kraljeve deklice“. Tu je preskrbljena z vsem, dokler ne pride na vrsto za možitev. Vsak samski Siamec pa, ki je storil kak zločin, se vrhu druge običajne kazni obsodi v zakon z eno izmed „kraljevih deklic“. Ako ni zakrivil posebno hudega, si sme izmed teh sam izbrati nevesto; ako pa je velik zločinec, mu naprtijo najstarejšo, najgršo in najhudobnejšo izmed kraljevih varovank.

55. Tri želje.

Ubog kočar in njegova žena sta stala pred ognjiščem ter kuhala svojo borno večerjo — zelje. Tožila sta si svojo jedinščino in se menila, kako lepo bi bilo, ako bi bila premožna ter imela vsega dosti.

Kar naenkrat je stala pred njima Vila ter rekla: „Smilita se mi, ker vidim, da sta ubožna in poštena! Tri želje, ki jih imata, se vama naj izpolnijo. Ni pa jih treba takoj izrekati. Tri dni imata časa! Dobro premislita!“ — To rekši izgine.

Nemo sta stala mož in žena nekaj časa pred ognjiščem ter vsa srečna gledala, kako se je zelje kuhalo. Raznovrstne misli so jima rojile po glavi. „Oh!“ vzdihne naposled žena, „ko bi imela zraven zelja še lepo krvavo klobaso!“

Komaj je to izrekla, je že ležala na zelju lepa krvava klobasa.

„Strela!“ se zadere mož, „ali si nisi mogla želeti nič boljšega? Da bi se ti le prirastla klobasa na nos.“

In takoj je visela klobasa ženi pod nosom kakor brki. In z zadnjo željo, ki je še preostala, je moral želeti mož, da izgubi njegova žena nenavadne brke.

Izpolnile so se jima tri želje, a bila sta le za eno klobaso bogatejša.

56. Štruklji.

Kotarjev Peter je nad vse rad jedel štruklje. Pa se je tudi hvalil, da jih je kakor nihče drugi. „Prvega,“ je pravil večkrat, „prvega imam v ustih, drugega na žlici, tretjega pa že z očmi izbranega v skledi!“

57. Hitro iz zadrege.

Kmet je rad ostajal pozno v noč v krčmi. Žena se je vedno kregala, toda vse ni nič pomagalo. Nekdaj si izmisli, da bi ga prestrašila. Počrni si obraz s sajami in se zavije v črno haljo. Ko je imel mož zvečer priti domov, mu gre naproti in ko ga zagleda, se skrije za drevo. Ko pride kmet mimo, stopi izza drevesa.

„Kdo je to?“ vpraša mož nekoliko boječe.

„Jaz sem hudič!“ zamrmra žena.

„I tako! Potem le pridi bliže in mi daj roko, jaz imam doma tvojo sestro za ženo!“

58. Pred čebeljnakom.

Tomaž je sedel pri svojem čebeljniku ter opazoval delo svojih ljubih živalc. K njemu pride kmetica ter pravi, da je slišala, kako s svojimi čebelami ozdravlja protin.

Tomaž, mož redkih besed, je vstal, ujel nekaj čebel, jih kratkomalo nastavil na ženin tilnik ter storil, da so živalce prav pridno izrabljale moč svojega žela. Vsa divja se obrne kmetica in zasoli Tomažu krepko zaušnico, rekoč: „Mrcina grda, saj jaz nimam protina, ampak moj mož ga ima!“ Godrnjaje je odšla proti domu in nikdar več je ni bilo po zdravilo zoper protin.

59. Izplačal jo je.

Kucec je imel prepirljivo ženo. Nekega deževnega dne je delal zunaj na polju. Ves premočen in utrujen pride zvečer domov. Na pragu mu

stopi žena naproti in reče: „Ljubi moj! Ves čas je deževalo in zato nisem mogla k studencu po vodo, da bi ti bila pripravila večerjo. Glej, premočen si, vzemi vedrico in mi prinesi vode; bolj moker itak ne moreš več biti!“

Tej resnici se ni dalo ugovarjati! Kukec torej vzame vedrico ter se napoti k precej oddaljenemu studencu po vodo za večerjo.

Ko se vrne, dobi svojo ljubeznivo zakonsko polovico za toplo pečjo. Mirno se ji približa ter razlije polno vedrico vode po njej, rekoč: „No, zdaj greš lahko po vodo, zdaj si ravno tako mokra kakor jaz; bolj mokra itak ne moreš več biti!“

60. Kdo pomije lonec.

Na sv. Martina god pride kmet Marko zvečer nekoliko vinjen domov in ukaže Mici, svoji ženi, naj mu skuha kašo. Sam ne ve, kdaj jo je jedel zadnjič.

„Bog pomagaj, ali si zblaznel, ali kaj ti je? Nocoj — in kašo, in prav nocoj na sv. Martina god!“ zagrmi nanj njegova zakonska polovica. Ne gre ji v glavo, zakaj nje „stari“ hoče kašo in ne kaj drugega. In prav nocoj, na sv. Martina večer, ko se vendar spodobi kaj mesnega! Ali Marko je bil trmoglav, in kar je rekel, je bilo kakor pribito. „Veš kaj, Mica! Dosedaj se še nikoli nisva sprla, pa se tudi nocoj ne smeva. Ti mi skuhaj kašo, pa je konec besedi! Če tebi ne tekne, si skuhaj kaj posebe!“ To rekši prav resno pogleda svojo „staro“.

Mati Mica bi bila gotovo molčala; a danes je bil sv. Martina god, in kaša za večerjo se res ni spodobila. Mica je molčala in mislila. In kaj pravite, kakšne misli so ji rojile po glavi? Kašo skuhati je lahka reč in če je tudi sv. Martin danes; ali kdo pomije lonec?

Malokateri bralec teh vrstic še ni jedel te rajsko-slastne jedi, in malokdo izmed tistih, ki so kašo že jedli, ve, kako težko je pomiti lonec, a brez kropa se ne da niti skorja ločiti od lonca. Ko bi imela deklo, bi že še bilo. Mica pa rada vse postori sama, samo da ji ni treba nič plačati. In sedaj bi morala ona pomiti lonec! Ne boš!

Marko je seveda dobro vedel, da se bo njegova „stara“ branila skuhati kašo; tudi je dobro vedel, zakaj. Zato je le molčal in čakal, kaj poreče Mica. — „Če pomiješ ti lonec, ti jo skuham, ali pa jo pojdi sam kuhat,“ se odreže Mica moški. Toda Marko ni znal kuhati, pomival pa tudi še ni. Utegnilo bi se pripetiti, da lonec ubije, ker je bil precej neroden. In kaj potem? To vse ji razloži in še pristavi, naj bi se sporazumela kako drugače. „Že prav,“ pravi Mica, „jaz ti skuham kašo; a kdor po večerji prvi izpregovori, pomije lonec.“ Mislila si je: „Sedaj ga imam. Sosed pride nocoj gotovo malo povasovat, in z njim bo moral govoriti.“

Črez dobro uro je že stala kaša na mizi. Sline se mi cede, ko vidim Marka, kako je prezabeljeno kašo. Kdo bi mi zameril? Seveda, Mica se kaše še dotekniti neče; kava, ta blažena kava! Povečerjata. Po stari navadi bi imela moliti rožni venec. A kdo naj začne? Lonec bi pomil, kdor

prvi zamoli! Vest ju začne peči. Toda — kaj je stara navada, kaj vest, kadar je treba pomiti lonec od kaše! Poklekneti in moliti vsak zase. Odmoliti. Zimski večer je dolg; soseda le ni. Marko sede za peč in puši iz pipe, ki jo je podedoval po starem očetu. Vidi se mu, da mu tobak diši; zakaj natlačil jo je že drugič.

Pozno je bilo že drugega dne, a pri Marku so bile vežne duri še zaprte, in vsa okna zastrta. Čudno se je to zdelo sosedoma, ker sta bila Marko in Mica navadno zgodaj na nogah. Danes pa je že ura devet in še vse zaprto! Soseda gresta gledat; trkata in trkata, a vse zastonj! Marko in Mica sta sladko ležala v mehkih posteljah. Niti njemu niti njej se ni ljubilo vstati, ker sta oba dobro vedela, da kdo pride in da bi bilo treba izpregovoriti. Soseda le močneje trkata in razbijata na vežne duri. Marko in Mica se pa gledata, kakor bi si hotela reči: Eden izmed naju bo vendar moral izpregovoriti prvi. A Marko je bil mož-beseda, Mica pa tudi ni bila samo malo trmasta.

Soseda sta vlomila v hišo in prilomastila kar naravnost v sobo, kjer sta naša ljubezniva zakonca premetavala svoje stare kosti po posteljah. „Za Boga, sosed, kaj vam je? Povejte vendar, kaj se vam je pripetilo?“ Malomarno potegne Marko roko izpod gorke odeje in pokaže s prstom na Mico. Stopita k Micini postelji; a Mica zopet pokaže na Marka. Soseda hodita od postelje do postelje, od Mice do Marka, od Marka do Mice. Vse zastonj! Besedice ne moreta izvabiti nikomur.

„Pa reci kdo, da nista zblaznela!“ pravi prvi sosed. „Ali pa jima je Bog jezik zavezal,“ pristavi drugi. Premišljata in ugibljeta, kaj jima je storiti. Tukaj ni, da bi ju čuvala, ker je treba iti na delo. Prvi sosed ostane pri Marku, a drugi pohiti k župniku ter mu razloži vso nesrečo. „Pridem gledat,“ pravi župnik, „vi pa se vrnite k njima in me počakajte; po maši pridem.“

Črez dobro uro res pride župnik in vpraša Marka, kaj mu je. Marko pokaže s prstom na svojo Mico. „Mica, povejte, kaj vam je?“ vpraša župnik tudi njo. Vse zastonj. — „Vesta kaj,“ reče župnik sosedoma, „zamudila sta pri delu mnogo; škode pa ne smeta trpeti. Vzemita na mojo besedo, kar se vama zdi, za plačilo!“

Soseda jameta takoj preiskovati, kaj bi bilo zanju. Pregledujeta najprej Markovo obleko. Suknja bi bila dobra, ali kdo bi jo kupil? Pregledujeta Micino obleko. Sukneno krilo, to je nekaj vredno! Ne, Mica ima srebrn pas. Ta bi se dal najlaže spečati.

„Ve presneti mrhi volčji, ve tatinski; po-kažem vama, kaj se pravi krasti!“ zavpije Mica, skočivši s postelje.

„Hoho! Pomila ga boš, pomila!“ zavpije Marko izpod odeje, kakor bi bil prismojen. „Hoho, pomila ga boš ti!“

Župnik in soseda so ga gledali kakor tele nova vrata, dokler jim Marko ni razložil vse dogodbe od začetka do konca. In Mica je, najsi precej nejevoljna, naposled vendarle pomila lonec.

„Sl. Nar.“

VII.

Iz krčmarskega življenja.

1. Dober svet krčmarjem.

Gost: „Koliko piva potočite na teden, oče krčmar?“

Krčmar: „Ej, malo, malo, komaj po deset veder!“

Gost: „A jaz vem, kako bi lahko potočili po petnajst veder na teden?“

Krčmar: „Prosim vas, povejte mi, kako!“

Gost: „Ako boste ljudem, ki prihajajo k vam v krčmo, točili polne vrčke, a ne tako, da je pri vsakem vrčku za dobra dva prsta manj pijače!“

2. Različna mera.

Nekdo je imel mlin in krčmo pod eno streho. Nekega dne so mu očitali pivci, da ima premajhno mero za pijačo, ki jim jo prodaja. „Nič ne sleparim!“ jim reče posestnik; „za kolikor imam v gostilnici premajhno mero, za toliko imam večjo v mlinu, kadar merim vam in sebi!“

3. Nebeško veselje.

Prvi pijanček: „Ti, kaj praviš — ali imajo v nebesih tudi kaj pijače?“

Drugi pijanček: „Veš da! — Kako bi pa drugače izveličanci ves dan prepevali!“

4. Muha.

Gost: „Kaj pa ste imeli danes z gospodom profesorjem, da je bil tako hud?“

Natakarica: „Nič posebnega! Poklical me je in me vprašal, kaj plava v juhi. Rekla sem mu: ‚Vi ste pa lep profesor prirodopisja, če še muhe ne poznate!‘ In zaraditega je začel tako razsajati!“

5. Ne preveč terjati.

V krčmo je prišel gost ter zahteval vrček piva in golaš. Pivo je bilo dobro, a v golašu je našel košček cunje. Hitro jo natakne na vilice, jezno pokliče krčmarja, mu pokaže cunjo in reče: „Krčmar, kaj ste mi to prinesli?“ — Krčmar pa odgovori prav hladno: „I no, cunja je cunja, saj vendar ne boste zahtevali, da vam morebiti za vaših borih petdeset vinarjev prinesem celo suknjo!“

6. Kdo naj ga pojé.

Gost: „Oče krčmar! Ta zajec je star vsaj štirinajst dni, ker smrdi kakor kuga!“

Krčmar: „I no, kaj zato! Snesti se mora, in ali mislite, da ga bom pojedel sam?“

7. Mera za želodec.

Pivec pade s klopi in zaspi, ker se je preveč nasrkal vina. Ko se zbudi, vpraša, koliko je dolžan. Krčmar zahteva za šest litrov dve

kroni oseminštirideset vinarjev. „To ni mogoče!“ reče gost; „moj želodec drži samo pet litrov!“ — „To je prav,“ odgovori mu krčmar, „zato vam je pa šel šesti liter v glavo!“ Gost se nasmije in plača.

8. Pobotano.

Bila je nekje procesija. Nazaj grede se oglasi križonosec v krčmi ter si da postreči po želji. Ko se najé in napije, zapazi, da nima denarja. Vpraša krčmarja, ali velja, da mu zastavi križ, ki ga je nosil pri procesiji. Krčmar vzame križ, ga postavi v kot, a križonosec odide.

Kmet pri sosednji mizi stopi pred krčmarja, plača jed in pijačo za križnosca ter vzame zastavljeni križ. Ko je imel krčmo za hrbtom, je dejal križu: „Glej, ljubi moj Jezus! Nekdaj si rešil ti mene, danes sem pa jaz tebe, in tako sva sedaj ‚kvit‘!“

9. V zgled.

V krčmi je sedelo več gostov, izmed katerih je govoril vsak nespodobneje in bogokletneje od drugega. Nato stopi krčmar, pošten kristjan, v sobo, gre k steni, sname božje razpelo ter ga hoče odnesti iz sobe. Gostje ga osupli gledajo in vprašajo, zakaj misli odnesti križ iz hiše. Kratko in resno odgovori krčmar: „Ne spodobi se, da bi vas tale poslušal!“

To je goste izmodrilo. Mirno izpraznijo kupice ter se molče razidejo.

10. Prijatelj otrok.

Na vaški trati se je igralo mnogo otrok. K njim pride gosposko oblečen mož, jih nagovori ter vpraša: „Otroci, ali bi radi jedli klobase?“ — „Radi! Radi!“ odgovore vsi na glas. — „No, pridite z menoj, pa jih dobite!“ pravi tujec. Otroci priteko k njemu, in on jih vzame s seboj v bližnjo krčmo. Veseli posedejo otroci okoli miz, in gospod vpraša krčmarja, ali ima klobas. Ko mu krčmar pove, da jih ima, reče gospod: „Prinesite vsakemu otroku po eno!“ Krčmar stori, kar mu je naročil tujec.

Ko otroci klobase pojedjo, vpraša tujec: „Ali bi še rad vsak eno?“ — „Oh, prosimo lepo!“ pritrdijo otroci. Tujec reče krčmarju, naj prinese še vsakemu otroku po eno. Nad vse vesel, da je dobil danes tako dobrega gosta, odhiti krčmar v kaščo po klobase. Ko jemlje krčmar klobase z rant ter zraven vesel računi, koliko bo dobička, reče tujec otrokom: „Le lepo počakajte tu; nekam moram iti!“ To rekši odide.

Kmalu prinese krčmar klobase ter jih razdeli med otroke, ki takoj poizkušajo svoje zobe ob njih. Ko pojedjo klobase, vpraša krčmar otroke, kam so šli „gospod stric“. — Otroci mu odgovore: „Oj, saj to niso naš stric!“ — „Kdo pa tedaj?“ vpraša krčmar. — „Mi ga ne poznamo!“ odgovore otroci ter povedo, kako so se sešli z njim. Krčmar se popraska za ušesi ter spozna, da je osleparjen za lepe klobase.

11. Kako si je pomagal.

Krčmar tik vélike ceste je imel navado, da je zjutraj rad dolgo pospaval. A v sladkem spanju so ga motili vozniki, ki so že na vse zgodaj pokali mimo krčme ter budili našega zaspaneta. Da bi se jih ubranil, jih je krčmar izprva kregal, potem prosil, naj vendar mirno vozijo mimo njegove hiše. A vse zastonj! Vozniki so ga zdaj šele nalašč jezili.

Ko je krčmar videl, da tako ne opravi ničesar, si je izmislil drugačni pomoček.

Nekega dne je sedel v pivski sobi sredi voznikov. Po raznih vsakdanjih pomenkih navrne govorigo tudi na pokanje ter pravi, kako hvaležen je voznikom, ki ga s pokanjem vsako jutro zbude, da vstane in gre gledat za družino. „Da boste pokali še rajši in še močneje,“ pravi dalje, „bom dajal od danes dalje žganja vsakomur, ki bo pokal prav močno.“

Veseli te obljube, pravijo vozniki, da si hočejo žganje pošteno zaslužiti. In res! Ko bi jih bili slišali in videli, kako so se sedaj dan na dan napenjali in pokali! In dan na dan jih je pričakoval krčmar na hišnem pragu ter dajal žganja največjim mojstrom.

Tako je trajalo morda teden dni. Potem pa krčmarja ni bilo več z žganjem na prag. Vozniki so se napenjali še nekaj dni in pokali po svojih močeh, a plačila ni bilo več. Ko so naposled razvideli, da se trudijo zastonj, so vozili tiho mimo krčme. Na krčmarjevo vprašanje, zakaj

ne pokajo več, so odgovorili: „Ali mislite, da se bomo zastonj trudili? Takih bedakov si poiščite drugje!“

Pri tem je tudi ostalo. Vozniki hodijo še dandanes tiho mimo te hiše, krčmar pa spava mirno v mehki postelji, dokler ga je volja.

12. Slepa miš.

Bilo je v mestu. Trije gospodiči pridejo v krčmo, si dajo odkazati posebno sobo ter si naroče najboljših jedil in šampanjca. Popili pa so vsako steklenico le na pol, ostanek so dali natakarkju, ki ni mogel prehvaliti teh radodarnih gospodov, zakaj vse žive dni še ni popil toliko dobrega šampanjca.

Ko so se gospodiči najeli in napili, so vprašali po računu. Ko ga jim natakark pove, ga hoče poravnati vsak sam, trdeč, da je danes vrsta na njem in da sta ona dva tovariša le njegova gosta. Ker se ne morejo pogoditi, kdo bi plačal, se zmenijo naposled, da odloči žreb. Kako pa žrebati? Prvi predlaga tako, drugi drugače. Naposled reče tretji: „Ali vesta kaj, prijatelja? Zavežimo natakarkju oči, in oni, ki ga natakark najprej ujame, plača račun!“

Predlog je bil soglasno sprejet, in jako rad si je dal natakark zavezati oči, češ: „Vsak teh ‚galant‘ gospodov se bo dal rad ujeti“.

Ali trudil se je zastonj katerega ujeti; zakaj na tihem so se splazili vsi trije iz sobe ter — pobegnili. Ko se je natakarkju zdelo že dosti, je snel robec ter pogledal, kje čepi kateri. Gospodov

sicer ni videl nobenega več, pač pa je videl, da so ga zviti ptički opeharili za ves račun. Zdaj jih lovi in išče, in sicer z odprtimi očmi. Kadar katerega ujame, vam povem.

13. Gre sem, gre tja.

V gostilni je predlagal gost krčmarju — bila sta sama v sobi — tole stavo: „Ali si upaš pol ure stati nepremično pred ono uro v kotu ter s prstom kazati za nihalom in govoriti: ‚Gre sem, gre tja‘; sicer pa ne trenutek se ozreti in ne izpregovoriti ničesar drugega?“ Krčmar pravi, da si upa, in tako stavita sodček piva. Nato se krčmar ustavi pred uro in, kazaje s prstom za nihalom, govori venomer: „Gre sem, gre tja!“

Gost ga nekaj časa gleda, potem pa gre v kuhinjo h krčmarici ter reče: „Liza, vaš mož je menda zblaznel, zakaj nepremično stoji pred uro, kaže s prstom za nihalom ter ne govori drugega kakor: ‚Gre sem, gre tja!‘ Če ne verjamete, pridite gledat!“

Žena prestrašena pusti svoje delo ter odhiti v sobo. Ko vidi, kaj mož dela, ga nagovori na vso moč ljubeznivo: „Kaj pa delaš, Anže? Pusti vendar to in pridi k meni v kuhinjo!“

Mož je ne pogleda, ampak mirno miga s prstom ter govori: „Gre sem, gre tja“.

Žena, še bolj žalostna, reče: „Oh, ljubi moj, ali si bolan? Idi, lezi v posteljo in pošljem ti po zdravnika!“ — Mož pa mirno nadalje govori: „Gre sem, gre tja“ ter se ne ozre.

Krčmarica, vsa v strahu, da je njen mož res zblaznel, ga prime za roko in reče s solzami v očeh: „Ljubi, ljubi moj mož, povej mi vendar, kaj ti je!“

Mož je ne pogleda, ampak govori mirno: „Gre sem, gre tja“.

Žena se ga trdno oklene, se zajoče na glas ter ga vleče od ure.

„Hudoba te vzemi!“ zarohni mož nanjo. „Ti si kriva, da sem izgubil sodček piva!“

14. Mož za pečjo.

V Lukačevi krčmi je bil na steni pri sobinih vratih naslikan mož s klobukom v roki in s temle podpisom:

„Bog sam te poživi,
naš gost ljubeznivi! —
Glej, tam za pečjo
te čaka nekdo!“

Kogar je pekla radovednost, da je šel gledat za peč, kdo ga čaka, je uzrl tam naslikanega moža, ki se je od samega smeha držal za trebuh. Pod njim pa je bilo zapisano:

„Možicelj tam na steni,
pošilja vse norce k meni!“

15. Kaj so raki?

V notranjem Kranjskem je pred leti živel mož, ki je s krčmo in z majhno trgovino pošteno živil sebe in svojce. Poletnega dne se primeri, da mu pride v hišo tujec Nmec v gosposki suknji ter si ukaže prinesiti jela in pila. Priljudni krčmar nosi na mizo, kar zmoreta klet in kuhinja.

Ko si je potni gospod dušo že dobršno privezal, se spomni krčmar, da ima v kleti še nekaj lepih rakov. „Rak, rak!“ ponavlja krčmar počasi ter si tare razorano čelo, „kako neki se ta žival imenuje po nemško?“ Nato stopi za hišo, si pomakne klobuk na čelo, položi roke na hrbet in koraka zamišljen po sobi, kakor je imel navado vselej, kadar je premišljal kaj posebnega. Za nekaj časa si popravi klobuk in gre zopet v sobo k tujcu, se upre oberoč ob mizo ter vrže gostu v obraz besede: „Noch bos binčens?“ (Ali še česa želite?)

Tujec ga vpraša, kaj bi mu še mogel dati.

„Pefelens zer šene rake?“

„Was ist denn das ‚rake‘?“ (Kaj je to?)

„Rake zajn klajne fiher, hat file file fusen, rote mondur, šnajdermajster, carukmarširt!“

Ne ve se prav, ali je Nemec razumel, kakšna zverina je to, ali resnica je, da ga je popadel silen smeh. Krčmarju izprva ta smeh ni bil nič po volji; a naposled se je zasmelal še on, in smejala sta se oba tako od srca, da je prišla gospodinja iz kuhinje na prag gledat, kaj imata.

Hipoma pa se obrne mož, skoči v klet in prinese v vsaki roki lepega raka. Nato iznova smeh, ki se vanj sedaj spusti še žena.

16. Premalo slano.

Gost: „Gospod krčmar! Kako je to, da je pri vas vsaka jed premalo slana?“

Krčmar: „Tako? — No, bo pa račun bolj slan!“

17. Manj dobička.

Gost krčmarju: „To je pa vendarle preveč, da stane pri vas pečenka 60 vinarjev; pri vašem sosedu jo dobim za 40 vinarjev!“

Krčmar nekoliko pomisli, potem pa reče: „Že mogoče, že, a potem pač nima toliko dobička kolikor jaz!“

18. V kavarni.

Pri mizi v kavarni je sedel profesor ter čital časnike. Zatopljen v čtivo, je nevede s komolcem leve roke pritiskal na mizi ležeče časnike vedno bolj po mizi. Na drugem koncu mize je stal tintnik. Ni trajalo dolgo in ta je padel z mize v naročje nekega graščaka, čigar svetle hlače so bile takoj lepo črno pobarvane. Divje je planil graščak pokonci ter vpil in zmerjal profesorja, da mu je uničil nove hlače. „Saj jih plačam!“ ga je miril profesor, „povejte mi le svoj naslov in pošljem vam denar na dom!“ — „Kaj na dom!“ je kričal graščak nadalje. „Saj vas niti ne poznam! Plačajte mi takoj tukaj petindvajset kron, kolikor sem dal za hlače!“

Mirno vzame profesor svojo denarnico iz žepa ter našteje graščaku zahtevano vsoto. Nato pa reče prav tako mirno: „Zdaj, ko ste denar spravili, zahtevam, da mi mojo lastnino takoj izročite. Hlače so sedaj moje in hočem jih takoj imeti. Vi meni niste zaupali, jaz pa vam ne! Hlače sem!“

Gostje, ki so se zbrali okoli prepirajočih, so odobraval profesorjevo početje. Graščaku ni

preostajalo drugega, kakor da je poslal po druge hlače ter se v kavarni preoblekel vpričo gostov. Da se mu je vse na glas smejalo, pravzaprav niti ni treba poudarjati.

19. Dobro se je izvil.

Došel je sosed k sosedu v gosti. Gospodar naliže čašo vina, jo ponudi gostu in reče: „Na, pa izpij! Toda, ako porečeš, da je vino dobro, ti dam zaušnico; ako pa porečeš, da je za nič, dobiš tudi zaušnico!“

Gost izpije čašo do dna.

„No, kakšno je vino?“ vpraša gospodar.

„Ej, prijatelj, izpil sem hitro v strahu, da niti ne vem, kakšno je. Daj, naliž mi še eno čašo!“

Ko gost izpije drugo čašo, zopet vpraša gospodar: „No, kakšno je?“

„Prav tako kakršno prvo!“ odgovori gost.

20. Zakaj trkamo s kupicami.

A: „Odkod je navada, da ljudje pri pitju trkajo s kupicami?“

B: „Zato trkajo, da ima vsak čut kaj okusa o vinu. Oko ga vidi, nos ga voča, jezik ga okuša, tip se ga veseli po grlu, a uho, no, to ga vsaj sliši!“

21. Pameten pes.

Gost: „Gospod krčmar, vaš pes je pa vendar grozno nadležen! Že nekolikokrat sem ga zapodil, pa se že zopet smuče okoli mene!“

Krčmar: „Ni nadležen ne, le pameten je tako! Dobro ve, da imate vi tisti krožnik, ki z njega navadno sam jé!“

22. Kako je prišel prvi krčmar v nebesa.

Pravijo, da ima vsak človek do nebes nekako pravico, ki nam jo je pridobil Kristus, ako le ne živi prehudobno na tem svetu. Tako si je mislil tudi oni krčmar, ki je izmed krčmarjev prvi potrkal na nebeška vrata. Kako mu je bilo ime, sem že davno pozabil, zakaj od onega časa je minilo mnogo, mnogo let. — Prvi gostilničar torej, ko je umrl, pride pred nebeška vrata, potrka, in sv. Peter pride k vratom, a preden odpre, vpraša: „Kdo je?“ — „Jaz sem, krčmar iz Srednje vasi.“ Sv. Peter gre gledat v zapisnik zemeljskih prebivalcev, prebira in prebira ter gre naposled zopet k vratom in pravi: „Ti bi sam zase že še mogel v nebesa, a zaradi drugih —? Mnogo imaš namreč tujih grehov. Koliko se jih je pri tebi upijnilo, ki so potem naredili velike nerednosti in so celo dokaj grešili; ti tedaj ne moreš v nebesa.“ — „V pekel pa tudi ne grem!“ reče krčmar ter premišlja, kako in kaj; naposled si nekaj izmisli. „To ne bi bilo slabo, prostor je zelo pripraven!“ reče sam pri sebi. Kakor si misli, tako tudi stori. Pred nebeškimi vrati napravi — gostilnico. Naroči si najboljše pijače: ljutomerčana, bizeljčana, sremčana in tudi nekaj vipavca; sploh najboljša vina, ki jih rodi slovenska zemlja, zakaj mimogrede bodi povedano, da je bil krčmar Slovenec. Kdorkoli je prišel v

nebesa, kateregakoli naroda, se je oglasil pri njem. Vsak potnik, prišedši s tega na oni svet, se je hotel okrepčati s pošteno božjo kapljico, preden se je predrznil potrkati na nebeška vrata. Mnogim se je primerilo, da jim je trtin sok smrtno bledost izpremenil v živo rdečico. A pri tej priliki se jim je tudi razvozlal jezik; tako je prišel vsak precej mnogobeseden pred nebeška vrata. Peter se je pa čudil, odkod toliko poguma zemeljskim potnikom. A to še ni bilo vse! „Pri zadnjem požirku“ — to ime so namreč vzdeli oni gostilni — je bilo vedno bolj živo. Počasi so se nabrali tudi godci, kakor so na svetu umirali drug za drugim. Tu je bilo zdaj plesanja — za počitek od prejšnjega truda. A to so kmalu zvedeli tudi nebeški prebivalci. Pogostoma so si izprosili dovolitve, da so šli iz nebes po opravkih. Toda kdor je prišel pred vrata, vsak se je nekoliko oglasil „Pri zadnjem požirku“. Ker se pa niso samo ti, ki so prišli mimo, predolgo mudili pri krčmarju, nego so še drugi uhajali iz nebes in se potem prepozno vračali domov, je bil vedno nered v nebeški hiši. Zunaj in v krčmi se je vedno godlo in pelo. Peter se naposled pritoži pri Bogu Očetu. Bog pa mu reče: „Vzemi še krčmarja v nebesa, in vsega bo konec“. — Tako je prišel prvi krčmar v nebesa.

23. Vedno več.

V krčmi pokliče tujec natakarja, pa mu dá črevelj, rekoč: „Tukajle je majhna luknja v črevlju; pošljite ga k črevljarju.“ Natakar stori tako.

Črez deset minut prinese deček od črevljarja zašiti črevelj, pa reče vratarju pri krčmi: „Tukaj je črevelj za št. 6.; stane 10 vinarjev!“ Vrtar ga dá hlapcu, rekoč: „Tukaj je črevelj za št. 6.; plačal sem 20 vinarjev zanj!“ — Hlapec ga dá natakarkju ter pravi: „Tukaj je črevelj za gospoda v št. 6.; plačal sem 30 vinarjev zanj, prosim, da mi jih vrnete!“ — Natakark prinese črevelj tujcu ter reče: „Tukaj je zašiti črevelj, velja 50 vinarjev!“ — Tujec gre vprašat k črevljarju, koliko je treba plačati za zakrpani črevelj. Črevljar pa odgovori: „Nič!“

24. Rad žejen.

„Nekoč je prišel znan pivec v klet, kjer je sodar sam pretakal vino. Sodar vpraša žejnega prišelca: „Ali si rad žejen?“ — „O zelo rad sem žejen!“ — „Tedaj pa že dobro; le bodi žejen!“

Ko pride črez uro gospodar sam v klet in ugleda žalostnega žejnega pivca na sod naslonjenega, vpraša sodarka: „Ali ste mu že dali kaj piti?“ — „Ne še! Vprašal sem ga, ali je rad žejen, in ker je rekel, da je rad žejen, sem ga pustil, misleč, da neče piti!“

25. Radovedne stenice.

V tržaško gostilno pride potnik, da bi tamkaj prenočil. Ko seže po knjigi za tujce, da bi se vpisal, ugleda veliko stenico, kako ravnodušno koraka črez papir. Tudi trudni potnik ravnodušno zapre knjigo ter reče odhajaje: „Afrikanski

komarji so me že ujedali, pajki amerikanski so me grizli — pa kokoš me brcni, če sem kdaj dobil krčmo, kjer stenice že vohajo po knjigi za tuje, v kateri sobi počiva kdo!“

26. Oslepel.

V predmestni krčmi so se shajali v posebni sobi vsak večer trije gospodje ter igrali tarok. K njim se je vrival tudi neki krojač, ki jim je delal obleko ter si s tem pridobil nekako pravico, da je pil in bival z njimi.

Sedel je k njim, „komaril“ in zraven srkal svoje vince tako dolgo, da je zaspal ter začel „dreto vleči“ in smrčati, da je bilo joj.

Tako se je godilo skoro vsak večer.

Da bi se iznebili tega nadležneža, so si izmislili tole: Ko je krojač nekega večera zopet začel „vleči dreto“, so ugasili igralci luč in igrali v temi dalje. Eden je napovedal pagat, drugi pa je dregnul krojača pod rebra, da se je takoj zbudil. Preplašen je skočil pokonci, pa ni videl nikogar. Slišal pa je, kako so njegovi tovariši pridno tarokirali. Mislil si je torej: „Moj Bog, oslepel sem, pa še popolnoma!“ Razjokal se je na glas. Klical je vse svetnike na pomoč ter milo prosil, naj hitro pokličejo zdravnika. Gospodje pa so igrali dalje ter se hudovali, zakaj jih s svojimi neumnostmi moti pri igri.

Ko krčmarica zunaj v kuhinji zasliši krojačev jok in stok, prihiti v sobo. Ko vidi, da je tema, vpraša, zakaj so upihnilo luč. Odgovora

ni bilo. Krojač pa je takoj izpregledal, kako in kaj. Vzel je klobuk ter odšel brez slovesa. Nikoli več ga ni bilo med učene svoje tovariše.

27. Dolgi vrat.

Dva človeka sta videla v zverinjaku žirafa. „Tinček,“ reče prvi, „glej, kako dolg vrat ima ta žival!“ — „Oh,“ vzdihne drugi za odgovor, „ko bi bil jaz žirafa!“ — „Pa zakaj si to želiš?“ — „Imel bi tudi dolg vrat, in tako bi pijača dalje tekla po grlu!“

28. Natakár posebne vrste.

Natakár: „Izvolite kaj za večerjo?“

Gost: „No, kaj pa imate?“

Natakár: „Imam — imam telečje noge, svinjsko glavo, pečena jetrca, nabodeno srce, volovski jezik in . . .“

Gost: „In oslovsko pamet!“

29. Luna ali solnce?

Dva Dunajčana sta prepila vso noč v podzemeljski gostilni. Ko sta se zjutraj zibala domov, je dejal prvi: „No, luna nama še vedno sveti!“

Drugi: „To ni luna, to je solnce, dragi moj!“

Prvi je ugovarjal, drugi se protivil, in oba sta se prepirala, dokler nista naletela na mimoidočega človeka, slučajno Madjara. Tega vprašata: „Prijatelj, povejte nama, ali je na nebu luna ali solnce?“ Madjar jima odgovori: „Oprostita, jaz nisem tu doma, šele zdaj sem prišel na Dunaj, torej sam ne vem, je li to luna ali solnce!“

30. Dobro spanje.

Pijanec je padel v krčmi pod mizo, kjer je obležal ter spal dalje. Črez nekaj časa ga zbudi prijatelj, rekoč: „He, Joško, vstani! Ali ne vidiš, da ležiš pod mizo?“ Pijanec se ogleda in reče: „Res, res! Slišal sem pač, da je nekaj zaropotalo, a nisem vedel, da sem se sam zvrnil pod mizo!“

31. Boji se je.

Zena: „Kako moreš vedno tako dolgo posedati v krčmi; ali se me nikoli ne domisliš?“
Mož: „Pač, a prav zato ne grem rad domov!“

32. Predaleč doma.

V Ljubljani je obležal pijanec na ulici. Mimogredoč mož ga prijazno vzdigne in reče: „Kje pa si doma? Spravil bi te rad domov!“ Pijanec pa odgovori: „Prijatelj, to vam ne bo mogoče, ker sem doma daleč tam na Ogrskem!“

33. Zanesljivo znamenje.

Boštjan: „Kako te sprejme žena, kadar prideš pozno v noč iz krčme domov?“

Luka: „To spoznam že v kuhinji, skozi katero hodim v svojo sobo!“

Boštjan: „Po čem?“

Luka: „Po metli! Če je v kuhinji, je dobro!“

Boštjan: „In če je ni?“

Luka: „No, če je ni, jo ima žena pri sebi, in potem — —!“

34. Pijače sit.

Mož je prišel pijan domov. Žena se je hudovala in rekla: „Nikoli nisi sit pijače!“ — „Večkrat nego ti!“ ji odgovori pijanec.

35. Dvojen vzrok.

Mož je imel ženo pijanko. Hotel jo je odvaditi pijančevanja. Dal je tedaj na dno navadne kupice naslikati — samega peklenščaka, da bi se ga žena ustrašila, kadar bi hotela piti. Toda žena se peklenščaka ni ustrašila, ampak še bolj je pila, rekoč: „Peklenščaku pač ne privoščim niti kapljice!“

Nato je velel mož peklenščaka izbrisati in naslikati angelčka. Ali tudi to ni pomagalo. Ko jo je nekoč mož kregal, mu je dejala: „Ljubi mož, ne jezi se! Angelček v moji kupici je tako lep, da ga moram večkrat na dan pogledati!“

Žena je ostala, kar je bila — pijanka.

36. Velik gospod.

Pijanec, po cesti grede, sam pri sebi: „Glejte, glejte, kako lepo je, če je človek pijan! Najvišja gospoda se mi lepo umiče, sicer se ji moram pa vselej jaz!“

37. Plat zvona.

Pijanec je obležal neko noč na cesti. Na vasi zagori; bijejo plat zvona. Pijanec, še na pol zmeden, zasliši plat zvona in si misli, da bije ura. Zato začne šteti. Šteje in šteje; našteje

dvanajst, petnajst, dvajset. „Kaj bo, kaj bo?“ reče sam v sebi, „tako pozno še nikoli ni bilo, in jaz še nisem bil nikdar tako dolgo v krčmi!“

38. Nemogoče.

V krčmi „Pri zeleni žabi“ so sedeli štirji vedno žejni prijatelji in srkali žlahtno vinsko kapljico.

Ko so se pozno v noč odpravljali domov, so se menili nekoliko boječe o tem, kako jih sprejmo njih zakonske polovice in kako se jim je vesti pri tej priliki. „Naj reče, kar hoče.“ — „Nič ji ne odgovorim!“ — „Niti ne zmenim se za njen kreg!“ tako se je glasilo vse vprek.

„Veste kaj, prijatelji?“ reče Debeloglavec, ki si ga je naložil največ, „predlagam vse nekaj novega! — Vsak izmed nas naj se zaveže, da stori natančno vse, kar mu bo doma žena rekla. Kdor ne stori vsega, kakor poreče, tisti plača za vse jutri, ko se zopet tu snidemo!“

Soglasno je bil predlog sprejet in vsak se je napotil na svoj dom.

Ob določeni uri so se drugi dan zopet sešli v svoji krčmi. Ko so sedeli za mizo, je velel Debeloglavec svojemu sosedu: „No, povej, kaj ti je žena naložila in kako si izpolnil nalogo!“

„Ko sem prišel domov,“ tako začne ta pripovedovati, „mi je kričala žena že naproti: ‚Pijanec grdi! Kar v sod lezi, da boš vendar že sit pijače!‘ — Kaj sem hotel? Šel sem v klet, izbil sodu dno, legel v sod ter prespal tam vso noč!“

Drugi je pripovedoval: „Komaj sem stopil v sobo, že je začela žena regljati: ‚Sramuj se, da tako ropočeš! Še otroke mi zbudi!‘ — Šel sem ter zbudil po vrsti vseh enajst! Kako je potem bilo, si lahko mislite!“

Oglasi se tretji ter pravi: „Ko sem prišel v sobo, sem zadel slučajno ob neko kupico, ki je padla na tla ter se razbila. To je zbudilo mojo ljubo ženico. Jezna je zakričala name: ‚Vse pobij, vse, pijanec pijani!‘ — Kaj sem hotel? Prižgal sem luč ter pobil kupico za kupico, kolikor sem jih našel!“

Prišla je vrsta na Debeloglavca, da pove, kako se je zgodilo njemu. Šele po dolgem drezanju je pripovedoval takole: „Sprejela me je moja žena kakor zmeraj, prav ljubeznivo in presrčno. ‚Ubožec,‘ je rekla, ‚gotovo si še žejen! Zunaj v kuhinji je vedro vode, idi, popij še tisto!‘ Šel sem v kuhinjo, vzel kupico ter začel piti. Izpil sem eno, dve, tri kupice; četrto sem spravil le še z največjo težavo vase. Potem pa sem zagnal kupico v kot, rekoč: ‚Rajši plačam deset zapitkov, kakor bi izpil vso to vodo! To ni mogoče!‘“

39. Kako ga boste pili?

Graščak je povabil nekaj prijateljev na kosilo. Ko se zbero, jih vpraša graščak, kako hočejo danes piti, po živinsko ali po človeško. Prijatelji, ki so vsi prinesli prav suha grla s seboj, reko takoj, da ga žele piti po kravje. „Dobro, ljubi moji,“ pravi graščak, „želja se vam izpolni!“

Posedejo k mizi, in graščak ukaže prinesti vsakemu pol litra vina. Ko tega popijo, ne dá graščak več napolniti steklenic. Ko so prijatelji nekaj časa željno čakali vina, je rekel eden: „No, gospod, saj smo vendar sklenili, da hočemo danes piti ‚po kravje!‘“ — „Res je, dragi prijatelji!“ jim odgovori graščak, „tega vašega sklepa se tudi držim! Dal sem vam vsakemu pol litra, in to je za žejo zadosti! Več kot za žejo krava nikdar ne pije!“

40. Očetovo premišljevanje.

Oče pijanec je govoril sam pri sebi: „Imam še šest kron! Zdaj ne vem, ali bi kupil sinu hlače ali hčerki jankico; pa nastal bi med njima prepir, ko bi ta kaj dobil, drugi pa ničesar! Najbolje torej, da denar zapijem!“

41. Prepozno spoznanje.

Na Gorenjskem je bil kmet, ki je podedoval lepo imetje, a tudi vse pognal po grlu.

Ko že ni imel več vinarja in je namesto vina pil samo vodo, je vzkliknil nekega dne: „Ko bi bil prej vedel, da je voda tako dobra, ne bi bil nikdar zapil ‚grunta!‘“

42. Učinki vina.

Oče: „Sin, sin! Kaj bo, če se ne odvadiš pijančevanja?“

Sin dijak: „Oče, le brez skrbi bodite! Glejte, dobro vino nareja dobro kri; dobra kri proizvračuje

dobro voljo; dobra volja nam daje lepih misli; lepe misli nas navajajo do dobrih del, in dobra dela nam pomagajo v nebesa!“

43. Na smrtni postelji.

Pijanec, ki ni nikoli pil vode, je poprosil na smrtni postelji kupice vode, rekoč: „Na smrtni postelji se mora človek spraviti tudi s takimi, ki jih je najbolj sovražil!“

44. Pričakovanje.

Pijan mož je šel v Ljubljani opolnoči iz krčme. Ko je prišel na ulico ter se mu je vse vrtelo, je postal, potegnil hišni ključ iz žepa ter ga mirno držal. Kmalu nato pride redar in ko ugleda pijanca, reče: „Gospod, kaj delate tu?“ — „Pri-jatelj,“ zajeca pijanec, „ali ne vidite, da se suče vse mesto okoli mene? Zato čakam, kdaj pride moja hiša, da si jo odprem.“

45. Nevljuden klobuk.

Pijancu je padel klobuk z glave. Rad bi ga bil pobral, pa ga ni mogel. Zatorej reče: „Ali veš kaj? Ako bi te hotel pobrati, bi obležal na tleh in ti bi me gotovo ne vzdignil; zato je bolje, da obležiš ti na tleh!“

46. Skopuh in pijanec.

Šla sta skopuh in pijanec v mesto. Pijanec je imel nov lep plašč, ki mu je spotoma delal veliko sitnosti. Bil je namreč zelo težak, a solnce

je pripekalo, da je bilo joj. Pijanec reče skopuhu: „Priatelj! Huda žeja me tare, posodi mi krono, da si kupim pijače v bližnjem mestu“. Toda skopuh ni zaupal pijancu. Pijanec ga iznova naprosi in reče: „No, pa vzemi plašč v zastavilo; če ti krone ne vrnem, obdržiš lahko plašč, ki je gotovo več vreden nego uboga krona“. S tem je bil skopuh zadovoljen; saj je že dolgo obračal oči po lepem plašču. Hitro potegne iz žepa nekaj kronic ter poda eno pijancu. Pijanec vzame krono in prav prijazno ogrne plašč skopuhu okrog pleč. Tako potujeta dalje zadovoljna in vesela ter kmalu prideta do mesta. Pijanec postoji, se obrne k tovarišu, mu ponudi krono nazaj in reče: „Preudaril sem stvar nekoliko bolje. Denar, ki si mi ga dal, bi bil hitro zapit, in Bog ve, ali bi ti ga še kdaj vrnil! Vzemi torej svoje in daj mi moje. Tukaj je dobra voda, za katero mi ni treba denarja“. Skopuhu ni preostajalo drugega, nego da je vrnil plašč, ki ga je nosil pijancu tako daleč in v tako hudi vročini. Pijanec pa se je prav debelo smejal v pest, da je skopuha tako dobro zvedel za nos.

47. Pridiga za pijance.

Izvoljeni poslušalci! Večkrat slišite pridige o grdobi, zlu in nevarnosti pijančevanja. Pijančevanju sta vzrok vino in žganje; obe pijači, vino in žganje, pa sta, kakor vsi vemo, dobri in koristni reči; dobra in koristna reč pa mora imeti tudi dobre in koristne nasledke. Ker je pijančevanje, ali bolje povedano, pijanost naravni

nasledek obilnega uživanja dobrega vina ali dobrega žganja, mora tudi pijanost biti dobra in koristna. Naredil sem vam torej pridigo o dobrih in koristnih svojstvih pijanosti in pijančevanja. Obilno uživanje vina in žganja ali pijančevanje je dobro in koristno: I. za vse človeško društvo in II. za pijanca samega.

I. Pijančevanje je koristno vsemu človeškemu društvu, ker skoro vsem stanovom daje zaslužek, zaslužek pa je dobra reč, torej je dobro tudi pijančevanje. Pijančevanje daje zaslužek krčmarju, ki mu ni treba delati in se truditi, ker mu pijanec nosi za vino in žganje v potu svojega obraza zaslužene krajcarje, od katerih krčmar dobro živi brez velikih skrbi. — Pijančevanje daje zaslužek zdravniku, ker pijanec mnogokrat sebi ali komu drugemu v pijanosti prebije glavo, zlomi roko ali nogo, ali se vsaj ponoči domov grede zvrne v jarek ali na kup kamenja ter se pobije. Da se to popravi, je treba zdravnika, ki si pri pijancih veliko zasluži ter ob tem pošteno živi. Pijančevanje je tudi vzrok dolgotrajnim boleznim (nekdo je izračunal, da dve tretjini bolezni prihajata od pijančevanja); zato imajo od pijancev razen zdravnikov lep zaslužek postrežniki v bolnicah, lekarji in grobar, ki mu dajo pijanci največ dela, torej tudi največ zaslužka.

Dalje priskrbuje pijančevanje skoro vsem rokodelcem zaslužek, postavimo: steklarju, če pijanec pobija steklenice, kupice in okna; mizarju, če podira in tare stole in mize; krojaču, kadar si raztrga suknjo in hlače; klobučarju, ker ponoči

malokdaj prinese klobuk domov; lončarju, ker domov prišedši rad meče sklede in krožnike za vrata ali za ženo. Ponočnim stražnikom preganjajo pijanci dolgčas; biričem dajo dela, da jim ni treba lenobe pasti, in sodnikom izdatno izboljšujejo njih plače, ker imajo z njimi dosti dela, delo pa daje zaslužek. Naposled je pijančevanje tudi državi na veliko korist. Znano vam je, da ima vsaka država veliko ječ in kaznilnic, ki jih mora vzdržavati z velikimi troški. Za koga bi pa vzdržavala te zavode, če ne bi bilo pijancev? Saj je nekdo trdil, da v teh zavodih stanuje po dve tretjini udov vinske bratovščine. To so glavne koristi pijančevanja za vso človeško družbo.

II. Pijančevanje pa je tudi dobro in koristno za pijanca. Vino namreč razveseljuje človeško srce; veselo srce pa je velika sreča za človeka na tem svetu. Zato gre človek, če je žalosten, čemeren in potrt od vsakdanjih skrbi, navadno v krčmo, in vino mu izpodi vse skrbi. In kdor si vselej skrbi izpodi z vinom, temu se časih zgodi, da sčasoma vse njegove posvetne skrbi prevzame krčmar ali dober prijatelj; on pa potem veselo živi brez skrbi.

Pijančevanje daje dalje človeku srčnost, pogum in korajžo; zgolj lepa svojstva, ki prihajajo od pijančevanja, kar pijanci tudi dobro vedo, ker pojo: „En glažek al' pa dva, to nam korajžo da!“ In korajža je dobro, velikokrat potrebno svojstvo. Marsikdo ne bi legal, ne kradel, ne plenil, ne ubijal, ko ne bi imel korajže. Podložniki bi prednikom ne ugovarjali, ne bi se ustavljali, ne upirali, ko ne bi imeli korajže.

Otroci ne bi žalili roditeljev; sin ne bi bil zavodnik, hči ne razuzdanka, žena ne bi sleparila moža, in mož ne bi spravil vsega premoženja po grlu, ko ne bi imel korajže.

Da so to res nasledki korajže, ki prihaja iz pijančevanja, potrdim vam lahko še z nekaterimi zgledi, in sicer z resničnimi zgledi, ki so bili popisani v poštenih časnikih; taki pa ne pišejo laži. V takih časnikih se je že večkrat čitalo: Ta in ta se je obesil; ko so ga ljudje odvezali, so dobili v njegovem žepu prazno steklenico. Zopet smo čitali: Ta in ta se je ustrelil, in zraven njega je ležala prazna steklenica. Zakaj sta imela oba zraven sebe prazno steklenico? Zato, ker sta si z žganjem naredila prej korajžo, sicer bi se prvi ne bil obesil in drugi ne ustrelil. Zopet smo čitali in pred porotnimi sodišči lahko slišimo, da je mož v pijanosti svoje otroke suval in pretepal, da bi zdajci bili izdihnili dušo, da je ženo vrgel ob tla in jo teptal z nogami, da je s polenom, s sekiro, s puško preganjal domačine. Ker je povedano, da je mož delal to v pijanosti, vemo, odkod je imel toliko korajže. Nasproti pa tudi čitamo, da je žena z burklami preganjala otroke in družino, da je rodnega otroka vrgla v krčmi pod klop, da je pustila moža in otroke ter odšla Bog ve kam, da je ubila svojega moža... Za taka dejanja je pač treba korajže. Vsi pa vemo, da imajo ženske od narave malo korajže; morajo si jo torej izposoditi od vina ali žganja kakor moški.

Po tem premišljanju lahko sklenemo, rekoč: Če hočeš tedaj biti bolehav, jezljiv, slab, ubožen,

nezadovoljen — bodi pijanec. Če hočeš biti razcapan, zaničevan, zasramovan in preklinjan — bodi pijanec. Če hočeš biti lenuh, zapravljivec, pohujšljivec, v sramoto vsem ljudem — bodi pijanec. Če hočeš biti nehvaležen sin, krut mož, neusmiljen oče — če želiš ženi žalost, otrokom sramoto in vsem domačinom nesrečo — bodi pijanec. Če hočeš izgubiti razum, otrpniti voljo, napraviti premoženje — bodi pijanec. Če hočeš imeti poštenjake za sovražnike, hudobneže pa za prijatelje — če rad živiš v razporu, v sovraštvu, v prepiru — če bi se rad naučil kleti, legati, obrekovati — bodi pijanec. Če bi rad skoro jedel prežgano juho, če se ti sline cede po kaši ali če bi hitro rad nesrečno umrl in se večno pogubil — bodi pijanec. Amen! „Sl. Gospodar.“

VIII.

Iz obrtnega in trgovskega življenja.

1. Dobra služba.

Potujoč pomočnik: „Gospod mojster, prosim, vzemite me v službo!“

Mojster: „Prav rad, a sam nimam nič dela!“

Pomočnik: „To nič ne de, meni je celo ljubše, če ni dela!“

2. Dvoumno pismo.

Jurče se je šel v mesto učiti mesarstva. Čez nekaj tednov pošlje domov tole pismo:

Ljubi oče!

Meni je tu prav zelo všeč! Mojster so mi dali že kožo odreti in o Veliki noči, so rekli, me dado že zaklati.

Novega ni drugega nič, kakor da se mi dobro godi in da so včeraj našli zunaj v mestnem gozdu obešenega moža.

Upam, da Vas moje pismo dobi prav takega, ter ostajam

Vaš hvaležni sin

Žoržl.

3. Menice.

Lipek je prišel v trafiko ter zahteval slovensko menico. Ko jo je prodajalec, velik nasprotnik Slovencev, izbiral, ga je vprašal Lipek, katerih menic proda več, slovenskih ali nemških. „Seveda nemških!“ odgovori prodajalec. — „No,“ pravi Lipek, „vidim torej, da so Nemci večji siromaki kakor mi Slovenci!“

4. Preveč misli.

Oče: „Prišel sem poizvedovat, zakaj ste mi poslali mojega sina domov?“

Trgovec: „Veste, vaš sin vse preveč misli!“

Oče: „To vendar ni nič hudega!“

Trgovec: „Res, ali vselej, kadar je napravil kako nerodnost, je rekel: ‚Sem tako mislil!‘“

5. Črevljar in vragi.

Živel je svoje dni črevljar, ki je imel mnogo otrok, še več pa dolgov. Ker si nikakor ni mogel pomagati, je sklenil končati to nadležno življenje.

Odšel je v gozd ter iskal primerne veje, da bi se obesil. Prav tedaj pa je hodil po tem gozdu neumen vragec. Ko je videl črevljarja z vrvjo hodečega, ga je vprašal: „Kaj iščeš tod?“ Kratko in osorno mu odgovori črevljar: „Srobotja, da povežem tebe in tvoje brate!“ Tega se vragec ustraši ter reče: „Ljubi moj, ne stori tega! Kaj naj ti dam, da nas ne boš nadlegoval?“ Naglo reče črevljar: „Denarja, toliko, kolikor ga neseš

na hrbtu!“ — Takoj se pogrezne hudiček v zemljo, in ne traja dolgo, pa prinese, česar je zahteval črevljar.

Vesel se vrne črevljar na dom, vravec pa gre v pekel pravit tovarišem, da hodi po gozdu črevljar, ki nabira srobotja, da poveže z njim vse vrage. Vragi se prestrašijo ter reko: „Zakaj nisi dal možu denarja?“ — „Saj sem mu ga dal, in sicer toliko, kolikor sem ga mogel nesti!“ odgovori hudiček vesel. To pa se je zdelo drugim preveč. Zapovedo mu torej, naj gre takoj zopet k črevljarju ter poizkusi dobiti od njega denar nazaj.

Pride torej neumni vravec k črevljarju ter pravi: „Ti! Prišel sem k tebi, da se poizkusiva za tisti denar. Če zmagam jaz, mi vrneš denar; če pa zmagaš ti, ga obdrži!“ Črevljar tega seve ni bil posebno vesel, toda zvita glava si je takoj izmislila pomoček. „Dobro! Poizkusiva se, kdo je močnejši! Imam 99letnega očeta, in če ga vržeš, ti vrnem denar.“ Vravec se nasmeje, češ: „Takega starca pa vržem vendarle lahko!“

Črevljar je vzel vragca s seboj v hosto, kjer je spal v brlogu velik medved. Ko prideta do brloga, reče črevljar: „Tukaj spi moj stari oče. Sprimita se!“ Neumni vravec zakriči v brlog: „Pridi, stavec, da se poizkusiva!“ Zdajci prileze medved iz brloga, se postavi na zadnje noge, prime vragca s sprednjimi ter ga telebne ob tla, da se zemlja strese. Ko se vravec čez nekaj časa zopet zave, podvije rep ter zbeži v pekel. „No,“ reče tukaj tovarišem, „ali vam je to človek! Le pomislite! Ta preklicani črevljar ima starega

očeta, ki šteje eno leto manj nego sto, in ta me je vrgel tako močno ob tla, da sem kar iskre videl! Če je že stari oče tak, kakšen je šele vnuk!“

Nato posedejo vrage v krog, podvijejo repe ter se posvetujejo. Vsi so se strinjali v tem, da je njih tovariš — strašljivec. Izbero drugega ter mu naroče, naj gre k črevljarju ter se poizkusi z njim, kdo bolje teče.

Hudiček gre ter pozove črevljarja, da se poizkusi z njim, kdo teče hitreje. Črevljar odgovori: „Ljubi moj! Imam triletnega sinčka: če prekosiš tega, sem premagan in denar je tvoj!“ Ko ga vragec vpraša, kje ima sinčka, pravi črevljar, da spi zunaj na njivi v senci košatega drevesa. Napotila sta se tja ter prišla do drevesa, pod katerim je spal — zajček. „Tukaj leži moj sinko,“ pravi črevljar, „pokliči ga!“ Hudiček zakriči: „Dečko, vstani, poizkusiva se v tekanju!“ Zajček se zbudi, skoči kvišku ter zbeži po polju, kakor bi ga veter nesel, hudiček pa za njim čez drn in strn. Pritekla sta do precej širokega potoka, in hop, ga je zajec preskočil; vragec pa, ki skakanja ni bil tako vaje, je štrbunknil v vodo. Ko je srečno prikobacal iz vode, ni bilo zajca nikjer več videti.

Osramočen se vrne hudiček v pekel, da poroča o svojem tekanju. „S tem črevljarjem ne opravimo nič!“ pravi tovarišem, „ima triletnega sina, ki teče kakor strela; kako šele teče oče sam!“

Zopet so se posvetovali vrage. Eden izmed njih se ponudi, da hoče iti k črevljarju ter poizkusiti, kako je močan. Vsi so bili zadovoljni.

Vravec pride k črevljarju ter mu reče: „Čuj, črevljarče! Kdor izmed naju ponese konja trikrat po gozdu gori in doli, tega bodi denar!“ —

Črevljar, zvit kakor je bil, je šel k sosedu, si izprosil najtežjega konja ter ga prignal hudičku. Ta ga pogleda ter pravi: „Le nesi ga!“ — „Ne,“ odgovori črevljar, „hudiček ima prednost! Nesi ga ti prvi!“ Hudiček si naloži konja na rame ter ga nese trikrat po gozdu. Pa moral je večkrat počivati, tako težek je bil konj. Nato pravi črevljar: „Zdaj pa glej! Jaz ne bom počival kakor ti, pa tudi si ne bom nalagal konja na rame, ampak takega konja nese vsak pošten črevljar — med nogami!“ To izgovorivši, se požene na konja ter zajezdi trikrat po gozdu. Začuden pa gleda vravec, in ko črevljar naposled reče: „No, kdo je močnejši?“ smukne vravec prestrašen v pekel ter reče tam: „S tem črevljarjem se nečem več boriti! Trikrat sem kar najteže nesel konja po gozdu, a on ga je vzel med noge ter ga igraje nosil semtertja!“

Nato pošljejo vragi četrtega tovariša, da bi se poizkusil s črevljarjem, kdo bolje žvižga.

Ko pride vravec k črevljarju ter mu pove, da se mora z njim poizkusiti v žvižganju za oni denar, tedaj je črevljar takoj pripravljen. Gresta v gozd. „Zažvižgaj!“ reče vravec črevljarju. „Ne,“ odgovori črevljar, „kdor je pravi hudiček, ima vedno prednost! Začni ti!“ Nato vtakne vravec dva prsta v usta ter zažvižga, da kar listje popada z drevja. Zažvižga drugič, popadajo mladike, in zažvižga tretjič, in lomijo se veje ter popadajo na tla. „Tako!“ reče črevljar, „ti si spraviš

z žvižganjem listje, mladike in veje z dreves, a jaz zažvižgam, da bo kar drevje letelo po gozdu! Zato pa ti svetujem, da si zavežeš oči, da ti jih ne iztakne kako deblo!“ Hudiček se prestraši in reče: „Oj prijatelj, zaveži mi jih ti!“ Črevljar mu jih zaveže. Nato vzame v roke debel kol, zažvižga, udari vragca na vso moč med roge in reče: „Ali slišiš, kako leti drevje po gozdu? Ali ti nisem prej povedal?“ — „Oj ljubi moj!“ prosi vragec, „ne žvižgaj več!“ — Črevljar pa pravi: „Ti si zažvižgal trikrat, in trikrat zažvižgam tudi jaz!“ To rekši, udari hudička še dvakrat, kar ima moči. Zdajci strga vragec robec z oči ter zbeži, kar ga neso noge, naravnost v pekel.

Ko so vragec zvedeli, kako se je zgodilo temu tovarišu, so sklenili črevljarju pustiti denar.

6. Dva črevlja.

Slepar, ki se je dalje časa potikal po Trstu, se je namenil odpotovati. Potreboval je par novih črevljev, a ni imel denarja, da bi jih plačal. Zato si izmislil tole sleparstvo.

Gre k črevljarju, si naroči par črevljev ter prosi, naj mu jih prinese gotovo do sedmih drugega jutra v njega stanovanje, ker takoj po sedmih odpotuje na Dunaj. Črevljar mu obljubi narediti črevlje do zaželenega časa.

Nato gre k drugemu črevljarju, si dá pomeriti tudi tu par črevljev ter naroči, da mu jih prinese gotovo prihodnji dan ob osmih zjutraj, ker takoj potem odpotuje.

Točno ob sedmih zjutraj prinese prvi črevljar naročene črevlje. Slepar jih poizkusi. Črevelj za desno nogo je bil popolnoma prav, a oni za levo je bil po sleparjevem mnenju veliko pretesen. Naprosi torej črevljarja, naj vzame ta črevelj na dom ter ga nabije še enkrat na kopito. Prinese naj mu ga popoldne do štirih, ker se je premislil tako, da odpotuje šele z večernim vlakom. — Črevljar pusti desni črevelj tu, levega pa odnese domov, da ga raztegne.

Ob osmih prinese drugi črevljar črevlje. Slepar jih pomeri in pove, da je črevelj za levo nogo prav, oni za desno nogo pa pretesen. Poprosi torej črevljarja, naj ga raztegne ter prinese do štirih popoldne, ker se odpelje šele z večernim vlakom. — Črevljar se prikloni, pusti levi črevelj tu, desnega pa vzame na dom.

Tako je dobil slepar brez denarja par črevljev. Zdaj gre na železnico ter se odpelje.

Ob štirih popoldne prideta oba črevljarja vsak s svojim črevljem zopet v stanovanje sleparjevo. Ko zvesta, da je mož že odpotoval, se namuzneta drug drugemu, spoznavši, da sta oba osleparjena. Prodasta vsak svoj črevelj ter zapijeta denar v bližnji krčmi. Sleparja pa iščeta še danes.

7. Metlarja.

Metlar reče tovarišu: „Ne gre mi v glavo, kako ti je mogoče prodajati metle še ceneje nego meni, ki vendar kradem veje za metle!“ Drugi odgovori: „Jaz pa kradem kar storjene metle!“

8. Je bolj imenitno.

Dekla pride v trgovino in zahteva za svojo gospo za dve kroni znamk. „Kakšne pa želite?“ vpraša trgovec, „po pet, deset, dvajset ali petdeset vinarjev?“ — „Tega mi gospa sicer ni povedala,“ odgovori dekla, „vendar mi dajte take po petdeset vinarjev, ker naša gospa ne kupuje blaga, ki je poceni“.

9. Niti za dve.

Črevljar je sedel pri oknu, krpal črevlje ter zraven prepeval besede: „Ključec je bil! Ključec je bil! Ključec je bil!“ Mimogredoč mož je obstal pod oknom, poslušal te besede ter vprašal črevljarja, kdo je bil ključec. — „Prav takšen bedak, kakršen ste vi!“ mu odgovori črevljar. — „Oj ti potepuh!“ pravi zunaj stoječi, „le pridi na ulico, dam ti zausnico, da boš zvezde videl!“ — „Hvala lepa, prijatelj,“ odgovori črevljar, „ne grem na ulico, če mi daste tudi dve!“

10. V brivnici.

V ljubljanski brivnici, katero lastnik je bil vrl narodnjak, se je zbralo neke nedelje dopoldne precej gospodov, Hrvatov in Slovencev, ter čakalo, da pride vsak na vrsto. Med čakanjem so začeli politizirati in se prepirati, kakor je to že pri nas navada. Razgovor je prihajal vedno živahnejši in bati se je bilo, da se ne sprimejo.

Zdajci se obrne eden do brivca, češ, naj pove tudi on svoje mnenje. Brivec ni premišljal

dolgo, ampak je rekel: „Če smem odkrito izraziti svoje mnenje, moram reči, da brijem rajši deset Hrvatov kakor enega Slovenca!“

Jož, kako so planili Slovenci na ubogega brivca ter zahtevali, naj prekliče žalitev.

„Ej gospodje!“ odgovori brivec mirno, „brijem rajši deset Hrvatov kakor enega Slovenca zato, ker mi deset Hrvatov da desetkrat toliko zaslužka kolikor samo en Slovenec!“

Splošen smeh; prepira je bil konec.

11. Velika predrznost.

Trgovec je pripovedoval prijatelju o nekem sleparju ter dejal naposled: „Tako sem ga vrgel po stopnicah, da si je kar vrat zlomil. Potem pa gre ta potepuh in me zatoži pri sodišču!“

12. Strup za podgane.

Deček pride v prodajalnico ter zahteva strupa za podgane. „Za koliko?“ ga vpraša trgovec. „Gospod, natanko tega ne vem, pa kakih trideset jih je že!“ odgovori deček prostodušno.

13. Prosimo, da se pozvoni.

Na vratih nekega skladišča je bil tale napis: „Ako ni nikogar v skladišču, prosimo, da se pozvoni!“ — Ko mimogredoč potnik to prečita, pogleda skozi steklena vrata v skladišče in ker nikogar ne vidi v njem, začne zvoniti na vso moč. Takoj prihiti trgovec iz gorenjega nadstropja

ter vpraša potnika, kaj želi. — „Nič!“ pravi potnik, „le ker prosite, da bi zvonili, kadar ni nikogar v skladišču, sem pozvonil vam na ljubo!“ Reče in odide.

14. Poraba zacherlina.

V prodajalnico stopi kmetica ter kupi steklenico zacherlina, o katerem je že toliko slišala in čitala, da pomori muhe, ščurke, bolhe itd. Preden odide, vpraša trgovca, kako se uporabi, da prežene bolhe. Trgovec ji odgovori: „Vidite, mamka, to je čisto lahko. Treba je le bolho ujeti, ji odpreti gobček ter ji natrositi malo tega praška vanj; precej pogine!“

15. Luknje v klobuku.

Ribničan je kupoval v Ljubljani klobuk. Ko mu ga je klobučar cenil jako visoko, je dejal Ribničan: „Kje pa ima klobuk luknje?“ — Klobučar: „Luknje? Čemu pa bi bile?“ — Ribničan: „Da bi oni osel, ki da toliko za tak klobuk, vtaknil ušesa skozi nje!“ — Reče in odide.

16. Oslovske glave.

Kmet je prišel v mesto ter si ogledoval izložbe raznih trgovcev. Ko pride do izložbe menjalca J., najde okno prazno. Ko ugleda gosпода med vrati, ga vpraša: „Gospod, kaj prodajate, da ne vidim ničesar v vaši izložbi?“ — „Oslovske glave!“ se odreže menjalec. —

Kmet pa odgovori mirno: „Tako! Tako! Imate pač dobro trgovino, ker ste že vse razprodali in vam je ostala le še ena!“

17. Dober zaslužek.

Trgovec Trakar se je bahal v krčmi, da dobi njegova hči 30.000 kron dote.

To zve občinski tajnik, gre k Trakarju ter reče: „Gospod Trakar, za izvrstno kupčijo vem. 15.000 kron si lahko zaslužite!“

„Kakšna je ta kupčija?“ vpraša Trakar.

„Vi ste namenjeni dati svoji hčeri 30.000 kron dote?“ pravi občinski tajnik.

„Da!“ odgovori Trakar.

„Jaz jo vzamem, če ji daste le 15.000 kron!“ reče tajnik, „prislužite si torej lep denar!“

18. Jajca črnih kur.

Pride gospa k trgovcu ter zahteva dvajset jajec, toda le taka črnih kur.

„Gospa,“ reče trgovec, „rad bi vam ustregel, a dasi sem že trgovec čez petindvajset let, vendar še ne ločim jajec črnih kur od drugih!“

„O to jih že ločim sama!“ odgovori gospa. „Le dajte mi jerbas!“

Trgovec ji ustreže in gospa izbira. Ko trgovec še enkrat prešteje izbrana jajca, reče: „Kakor vidim, so ravno najdebelejša črnih kur!“

„Uganili ste!“ odgovori gospa, „po tem se spoznajo!“ To rekši plača in smehoma odide.

Ali je trgovec še drugič pustil izbirati jajca črnih kur, nam ni znano.

19. Temeljit pouk.

„Janez!“ reče trgovec vajencu, „to leto napovemo konkurz! Ostani še tako dolgo pri nas, da se priučiš tudi temu!“

20. Iz svoje izkušnje.

Trgovec (komiju, ki mu je odpovedal službo): „Torej oženiti se hočete?“

Komij: „Da, gospod! Rad bi bil sam svoj!“

Trgovec: „Sam svoj, pa se greste ženit!“

21. Čudna oporoka.

Pred smrtjo je poklical bogat trgovec notarja, da bi napisal oporoko. Ko notar sede, mu narekuje trgovec: „Svoji ženi odločim po petsto kron na leto. — Ali ste zapisali?“

„Da,“ odgovori notar ter pristavi: „Žena še ni stara in bi se utegnila omožiti; kaj naj se zgodi v tem primeru?“

„Dobro, zapišite še tako: „Ako se zopet omoži, naj dobiva po tisoč kron na leto!““

„Kaj dvakrat toliko?“ vpraša notar.

„Da, dvakrat toliko; zakaj kdor jo vzame, si zasluži pošteno onih tisoč kron na leto. Trpel bo, kakor sem trpel jaz!“

22. Vesel pes.

A: „Kakšnega psa ne more naslikati noben slikar?“

B: „Veselega! Ker vesel pes miga z repom in tega ne napravi noben slikar!“

23. Trdo meso.

Črevljarski vajenec pride v mesnico in reče:
„Prosim pol kile mesa, pa trdega!“

Mesar: „Zakaj pa trdega?“

Vajenec: „Če je meso mehko in dobro, pojesta mojster in njegova žena vse sama in jaz ne dobim ničesar!“

24. Iznajdljivi posestnik cirkusa.

V nekem mestecu se je nastanil cirkus, toda vkljub veliki reklami ravnatelj ni mogel spraviti v cirkus ljudi. Tedaj mu je prišla pametna misel.

Na cirkus je pritrdil velikanski plakat z napisom: „Vstop prost!“ Ljudje so kar drli v cirkus in navdušeno ploskali pri posameznih točkah. Ko so pa odhajali, so videli, da jih je lastnik cirkusa dobro potegnil. Ob izhodih so bili nabiti plakati:

„Kdor hoče zapustiti cirkus, mora plačati štirideset vinarjev!“

Da bi si pa gledalci ne premislili, so stali ob izhodih tudi krepki borilci, ki so jim gledalci prej ploskali; pripravljene so bile, da zgrabijo vsakega za vrat, ki ne bi maral plačati.

25. Pleskarjev račun.

V neki protestantovski cerkvi na Danskem so dobili pri popravljanju cerkve med raznimi papirji tale

R a č u n.

10 zapovedi popravil ter tablo božjih zapovedi s pokostom prevlekel	K	2.—
Poncija Pilata osvežil in njegovo čepico z novo kožuhovino obšil	”	1.—
Služkinjo višjega duhovnika trikrat prepleskal	”	3.—
Nebo povečal in nekaj zvezd dodal	”	3.—
Peklenski ogenj popravil in hudiču grši obraz naredil	”	15.—
30 Judeževih srebrnjakov posrebril	”	2.—
Konec sveta podaljšal, ker je bil prekratek	”	3.—
Rdeče morje od mušje nesnage očistil	”	3.—
Zadnjo večerjo izboljšal in olepšal	”	2.—
Svetemu Janezu popravil obleko in napravil nove črevlje	”	3·50
Adama prevlekel, kači pa jezik podaljšal in ošilil	”	4·20
Smrt in hudiča nanovo prepleskal; prvi podaljšal koso, drugemu pa rep	”	6.—
Kralju Davidu nove strune na harfo napravil	”	3·10
Skupaj		K 50·80

26. Kako je bilo nedavno v Ameriki.

Star mož iz Amerike nam je pripovedoval v društvu, kako se je nedavno živelo v Ameriki. Rekel je med drugim: „Nekdaj mi je ponudil nekdo za par škornjev nad sto oralov zemljišča“.

Mi: „Kaj, ali mu jih niste dali?“

On: „Ne!“

Mi: „Ali ni bilo zemljišče nič vredno?“

On: „Oj, bilo je najrodovitnejše v vsej kra-
jini! Celo petrolejski studenec je bil na njem?“

Mi: „Zakaj torej niste vzeli zemljišča?“

On (žalostno): „Ker — ker sam nisem imel
škornjev!“

27. Tihotapec.

Nedavno je kupil Ljubljčan na kmetih
tele ter stavil s prijatelji visoko vsoto, da ga
spravi v mesto, ne da bi mu bilo treba plačati
pristojbine (daca).

V ta namen si izposodi pri kmetu velikega
psa, ga vtakne v vrečo, vrže vrečo čez rame,
gre v mesto ter se niti ne zmeni za dacarje.
Seveda ga ti takoj primejo ter vprašajo, kaj
nese v vreči. Boječe jim pove, da je kupil zunaj
na kmetih psa, ki ga je vtaknil v vrečo, da bi
več ne našel nazaj k prejšnjemu gospodarju.
Dacarji zahtevajo, naj jim razveže vrečo ter po-
kaže psa. Po dolgem oprezovanju dene mož vrečo
na tla ter jo odveže. Komaj pa je odprta, skoči
pes iz nje ter pobegne na svoj dom.

Ko tihotapec to vidi, ga začne klicati ter
vpije in joka tako, da se zasmili celo strogim
dacarjem. Nato zbeži za psom in čez kake pol
ure se že zopet vrne z vrečo na hrbtu ter pri-
poveduje dacarjem veselega srca, da že zopet
ima svojega „Sultana“. Dacarji so ga sedaj pustili
mirno v mesto, ker so mislili, da ima res zopet
psa v vreči. Toda ni imel psa, ampak ono kup-
ljeno tele.

28. Tiskovni pogreški.

Po časopisih se pogostoma čitajo tiskovni pogreški, ki so tako smešni, da bi človek skoraj mislil, da niso nastali slučajno, nego iz stavčeve nagajivosti. Naj se prečita samo tale beležka, ki je ugledala beli dan v amerikanskem časniku:

„Prečastiti propovednik Jonas Thomson se je v cerkvi Sv. Andreja v Novem Jorku poslovil od velike množice poslušalcev. Ganjenega srca je povedal, da mu je zdravnik nasvetoval, naj se gre čez morje zdraviti na milo francosko zemljo. Ko je dal poslušalcem še mnogo dobrih svetov, je pogledal v goreči molitvi proti nebu — in mahoma zdirjal po ulici Beafit-Streeta. Tam so ga pobalini ujeli in mu poveznili lonec čez glavo. Zdaj je divjal še bolj nego prej, a naposled je pomeril policist nanj z revolverjem ter ga ustrelil!“

Kako je nastala ta pomota? Stavec je prelomil poročilo o pridigi in pritaknil drugi konec poročila o steklem psu.

29. Osebna dohodnina.

Nekje na Turškem je živel trgovec Hasan. Nekega dne je dobil od davčne oblasti polo s pozivom, da zaradi odmere dohodninskega davka napove svoje dohodke in imovinske razmere.

Izpolni polo ter jo vrne oblasti.

Čez nekaj tednov dobi polo nazaj s tole opombo: Zdi se nam, da ste dohodke svoje trgovine navedli prenizko. V istini utegnejo biti precej

višji, ker se je dognalo, da pušite najboljše smotke špecialitete, ki jih ne bi mogli, ako ne bi imeli zadostnih dohodkov. — Zvišali so mu davek.

Da bi pušenje dobrih smotk ne dajalo povod za zvišanje davka, je začel kaditi navadne smotke po štiri vinarje.

Drugo leto je dobil zopet polo s pozivom, naj napove svoje dohodke in stroške.

Izpolnil jo je, kakor je vedel in znal, ter jo vrnil.

Črez nekaj časa jo dobi nazaj z opombo: Zdi se nam, da ste svoj čisti dobiček naznanili precej prenizko. Dognalo se je, da ste jako varčni, kar se vidi že iz tega, da pri svojem lepem premoženju kadite le štirivinarske smotke. Vkljub ugovoru so mu zvišali davek.

Da bi kajenje ne dalo povod za zvišanje davka, je opustil kajenje popolnoma.

Kakor navadno je dobil tretje leto zopet znano polo v izpolnitev.

Po resnici in pravici jo izpolni! A zopet jo dobi črez nekaj tednov nazaj z opombo: Zdi se nam, da ste svoje dohodke napovedali prenizko; zakaj trgovino imate odprto dalje nego drugi trgovci v vašem mestu, izkupite torej gotovo prav veliko! Dasi se je branil, so mu vendarle zvišali davek.

Odslej je odpiral svojo trgovino zjutraj prav pozno, zvečer pa jo je zapiral pred mrakom.

Prihodnje leto je dobil zopet znano polo v izpolnitev. Izpolnil jo je po pravici in resnici.

Črez nekaj tednov je priromala pola zopet nazaj z opombo: Zdi se nam, da ste svoje čisto

premoženje navedli prenizko. Zakaj to, da svojo trgovino odpirate tako pozno, zvečer pa zapirate tako zgodaj, kaže, da ste premožni, in od trgovine neodvisni.

Ko je Hasan prečital ta odlok, je vzel, da se izogne vsem nadaljnjim šikanam, svoj fez, šel ter skočil v vodo.

30. Telefon.

Kmet: „Ali kupite seženj bukovih drv?“

Trgovec: „Morda! Vprašal bom svojega poslovodjo!“ (Stopi k telefonu ter govori.) — Potem pravi: „Poslovodja mi je dejal, da imamo še dosti drv!“

Kmet: „Gospod! Nisem sicer tako pameten, kakor ste vi, pa tako neumen tudi nisem, da bi verjel, da čepi vaš poslovodja tamle v oni skrinjici! Srečno!“

IX.

Iz duhovniškega življenja.

1. Kaj pomaga vse pridigovanje.

„Danes bodo novi gospod župnik prvič pridigovali,“ so se pogovarjali, v cerkev grede, kmetje Grajske vasi; „radi bi vedeli, kaj znajo novi gospod.“

Novi gospod župnik pa je govoril tako lepo o marsikateri zapovedi, da so se kmetje prav zadovoljni še ves teden pogovarjali o tem govoru.

Drugo nedeljo pa župnik ni pridigoval in tudi še tretjo nedeljo ne, tem pridneje pa je hodil po polju in gozdu, po hišah in vrtih ter opazoval delo in nedelo kmetov. Četrto nedeljo pa stopi župnik zopet na pridiznico ter pove drugič ravno ono pridigo. Kmetje so začetkom poslušali, potem malo debelo gledali in na poti domov pazno govorili o stari in novi pridigi.

Zopet so minuli štirje tedni, in župnik je stopil novič na pridiznico ter govoril ono prvo pridigo od besede do besede že tretjič.

To pa je kmete razdražilo; majali so z glavami, šepetali ter prav očitno kazali svojo nejevoljo. Toliko da mine opravilo, stakne pred

cerkvijo nekaj največjih kričačev glave; soglasno sklenejo z župnikom prav resno izpregovoriti zaradi tega čudnega pridigovanja. Vsa tolpa odide v župnišče, mojster šivankar je njih vodja in besednik. Na pol jezno, na pol boječe nagovori takole župnika, ko jih vpraša, česa žele:

„Pa, gospod župnik, mi bi vendar radi vedeli, ali nam res ne znate pridigovati nič drugega?“ — „O, vi ničvredni svojeglavneži,“ odgovori župnik nejevoljno, „jaz naj bi vam napravil že novo pridigo, ko še po oni prvi niste začeli živeti? Storite prej ono, kar sem vam dejal v prvi pridigi, potem vam že napravim drugo. Če pa nečete, je že ena pridiga preveč.“

Kmetje so se izmuzali drugi za drugim iz sobe, in mojstra šivankarja je bilo zelo sram. Je li pa je to kaj pomagalo, ne vem, drugače bi se še drugje lahko poizkusilo kaj takega.

2. Pomoček zoper spanje pri pridigah.

Pridigar se je nekoč zelo trudil z dobro pridigo. Toda mnogo njegovih poslušalcev je spalo. Pridigar se nekaj časa niti ni menil zanje, temveč je pridigoval dalje. Ko pa so poslušalci vedno le spali, je umolknil ter jih opazoval. Sedaj so bili vsi radovedni, kaj pomeni ta molk; zdramili so se, zbudjali tudi svoje sosede in gledali prav pozorno na pridigarja. Smehoma zmaje pridigar z glavo in pravi: „Ali ste pač čudni ljudje; če pridigujem, spite, če pa molčim, ste pozorni in bi radi poslušali“.

3. Še drug pomoček, da se poslušalci zbude iz spanja.

Če pridigar vidi, da njegovi poslušalci niso pazni ali da celo spe, naj stori tako kakor dr. Alymer, škof londonski. Ko je nekdanj videl, da je večina njegovih poslušalcev spala, je začel na glas čitati iz hebrejskega Sv. pisma, ki ga je imel pri sebi. Ko so bili takoj vsi pozorni, je dejal škof: „Kakšni ste vendar! Pazno poslušate, če vam kaj čitam, o čemer ne umejete niti besedice; če pa z vami govorim v materinem jeziku, o rečeh, ki se tičejo vaše duševne blaginje, pa spite“.

4. Ženska v cerkvi nima govoriti!

Župnik je v pridigi župljanom razlagal evangelij, govoreč o onih dveh mladeničih, ki sta šla v Emavs. Zgodi se pa, da kmetico, gredočo v cerkev, srečata dva mesarja. Vprašata jo, ima li kaj telet na prodaj. Žena se vrne z njima in ko proda teleta, pohiti zopet v cerkev k pridigi, ki je pa že precej zamudi. Ravno ko je stopila v cerkev, je govoril župnik o onih dveh sveto-pisemskih mladeničih ter vprašal: „Kdo sta bila ta dva?“ — Žena odgovori: „Ej, dva mesarja sta bila, gospod župnik, ki sta šla teleta kupovat“. — „Kaj,“ odgovori župnik, „mesarja, buča neumna! Učenca Kristusova sta bila.“

5. Nasičenje 5000 mož.

Župnik neke vasi je pridigoval, kako je Jezus nasitil 5000 mož. Govoreč o brezvernežih, ki ne verujejo v ta čudež, se je razgrel tako, da je

dejal: „Mislim, da v moji župniji ni nobene take garjeve ovce“. Naposled je poslušalce celo vprašal: „Je li, da vsi verjamete to?“ Vsi so molčali, le župan, ki ni bil župniku prijatelj, je dejal na glas: „Jaz ne verjamem!“ Zaradi tega pohujšljivega odgovora je župnik zatožil župana, in župan je moral plačati sto kron globe. Prihodnje leto reče župnik v pridigi o istem predmetu: „Upam, da letos ni nikogar, ki ne bi verjel v ta čudež. Lani je sicer župan dvojil o njem, a bil je za to kaznovan!“ Zaradi tega izreka pa je župan zatožil župnika, in tega so takisto kaznovali za sto kron, ker je zlorabil leco. Tretje leto na ravno ono nedeljo se župnik in župan slučajno snideta pred cerkvijo, in župnik reče: „Župan! Predlanjskim ste vi nasitili onih 5000 mož, lani sem jih pa jaz. Mislim, da bo za naju oba najboljše, ako odslej to zopet prepustiva našemu ljubemu Odrešeniku!“

6. Ali pridejo tudi ženske v nebesa?

„Ženske ne pridejo v nebesa,“ je dejal župnik v pridigi. Da bi se odpovedal tej krivi veri, ga pozovejo k škofu. V zagovoru pa se župnik skliče na Sv. pismo, kjer se čita v skrivnem razodetju sv. Janeza: „In bilo je v nebesih kake pol ure vse tiho“. — „Kako bi bilo to mogoče,“ pravi župnik, „če bi bile tudi ženske v nebesih!“

7. Bog ne more vsem ustreči.

V vasi I. je prišlo nekaj kmetov k župniku, naj izprosi od Boga dežja, ker je dejal v zadnji pridigi, da živa vera vse premore. Župnik jim

odgovori: „Rad vam storim to, toda skrbeti mi ni le za vas, ampak za vse župljane. Skličite vse, da se pogovorimo“. Ko se vsi župljani zbero pred župnikom, vpraša vsakega posebe, kakšnega vremena si želi. Pa glej! Ta hoče dež, drugi solnce, Matijček si želi to, Janez ono. Ko se kmetje tako prepirajo, pravi župnik: „Čudaki! Kako naj bi vam Bog vsem prav napravil?“

8. Tolažba.

Stara žena je svojega izpovednika vedno nadlegovala, ali bo zveličana ali ne. Izpovednik jo je poizkušal umiriti tako in drugače, pa zastonj. Naposled ga mine potrpežljivost. Ko ga je žena nekega dne zopet nadlegovala s svojim vprašanjem in je bilo vse poučevanje zastonj, ji je dejal izpovednik: „Odpri usta!“ Ko ženica usta odpre in izpovednik v njenih čeljustih ne vidi nobenega zobu, ji reče: „Gotovo prideš v nebesa: zakaj v peklu je jok in škripanje z zobmi, ti pa nimaš nobenega zobu!“ Je li to ženico umirilo, ne vemo.

9. Vse namesto ene.

Sloveči dunajski dvorni pridigar avguštinec pater Abraham a Sancta Clara je pridigoval nekdam o grešnici Magdaleni in rekel: „Tudi med mojimi poslušalkami sedi taka Magdalena! Želite li vedeti, katera je? — Glejte, vrgel ji bom tole knjigo v glavo!“ — To izrekši, vzdigne roko ter nameri. — Vse poslušalke umaknejo glave! „Kaj?“ pravi pridigar, „mislil sem, da je le ena, pa so vse!“

10. Na enem samem vozičku.

Nekoč je pridigoval: „Device dunajske! Na enem samem vozičku si jih upam vse zvoziti iz mesta!“ To je bilo pa vendar preveč za visoko dunajsko gospodo. Zahtevajo torej, da pater to očitanje javno prekličē. — „Ničesar ne prekličem!“ pravi v prihodnji svoji pridigi, „prav ničesar! Kakor sem rekel, na enem samem vozičku jih speljem iz mesta! Saj nisem rekel, kolikokrat bi peljal!“

11. Plačilo za grehe.

Izpovednik je hotel kmetiškemu dekletu prav živo predočiti velikost njenih grehov. Zato reče: „Kaj meniš, kaj si zaslužila za svoje grehe?“ — Naglo odgovori dekle: „Častiti gospod! Ničesar ne zahtevam zanje!“

12. Pri izpraševanju.

Župnik: „No, Anica, povej mi, koliko je Bogov?“

Nevesta: „Eden!“

Župnik: „Prav! Koliko je pa oseb?“

Nevesta: „Z godci vred jih bo štiriindvajset!“

13. Kje pa je sin?

Ubožen kmet pride k župniku ter ga naprosi, da bi mu pomagal. Župnik reče: „Dam ti nekaj mernikov žita, ako se znaš prekrižati!“ Kmet

poizkusi ter se, žal, prepriča, da se je že prekrižati pozabil. Župnik mu reče, naj gre domov, pa ko se nauči, sme priti po žito.

Drugi dan na vse zgodaj pride kmet zopet ter se prekriža, rekoč: „V imenu Boga Očeta in svetega Duha. Amen!“ — „Kje pa je Sin?“ vpraša župnik. „Spodaj čaka z vrečo!“ odgovori kmet.

14. Povabilo.

Župnik pride k sosedu, da bi ga za prihodnji dan povabil na kosilo. Ker pa nikogar ne najde doma, zapiše na listek: „Gospod sosed J. J. kakor tudi gospod kaplan sta za jutri k meni povabljeni na kosilo“. List prilepi na vrata ter gre zopet domov. Gospoda soseda pa nista samo drugi dan, nego tudi prihodnje dni dohajala na kosilo. To se je župniku, ki ju je povabil le na en dan, čudno zdelo. Zato vpraša tretji dan svoja soseda, kako da mu tako pogostoma izkazujeta čast, ko ju je vendar povabil le za enkrat. Gospod sosed pa mu odgovori, da nahaja vsak dan doma na vratih prilepljen listek: „... sta za jutri k meni povabljeni na kosilo“.

15. Moder opomin.

Angleški kralj Jakob je imel slabo navado, da se je rad v cerkvi med pridigo razgovarjal s svojimi spremljevalci.

Dvornemu pridigarju to nikakor ni ugajalo in rad bi bil kralja odvadil tega vedenja.

V ta namen si je izmislil tole:

Ko se je kralj prihodnjo nedeljo zopet razgovarjal prav živahno, je pridigar umolknil ter se obrnil naravnost proti kralju.

Verniki so takoj razumeli, kaj to pomeni; kralj pa je poklical pridigarja predse ter ga ostro vprašal, zakaj se je ustavil v pridigi. Pridigar odgovori: „Storil sem to iz spoštljivosti do Vašega Veličanstva! Zakaj če govori kralj, mora molčati podložnik.“

Kralju je ta odgovor ugajal. V prihodnje je pustil vedno pridigarja samega govoriti.

16. Največji čudež.

Potujoč župnik je prišel nekdam na obed v krčmo. K njegovi mizi je prisedel pozneje tudi mlad častnik, ki je dražil župnika tako in drugače. Župnik je molčal ter se je vedel, kakor bi ničesar ne slišal, kar je častnika še bolj jezilo. „Gospod župnik,“ pravi naposled, „vi ste duhovnik in morate dobro poznati Sv. pismo. Povejte mi vendar, kateri je največji čudež v Sv. pismu?“ — „Gospod častnik,“ odgovori župnik, „bodite tako prijazni in govorite o čem drugem. Za ta kratki čas, kar bova tu skupaj, res niso taki pogovori.“

A častnik je zahteval, naj župnik pove svoje mnenje. Ko pa je župnik vedno le molčal, je dejal častnik: „No, gospod župnik, pa ga vam povem sam. Največji čudež v Sv. pismu je, da si Elija, ki se je v žarečem vozu odpeljal v nebesa, ni osmodil hlač. Ta čudež,“ je nadaljeval častnik samozavestno, „je največji izmed vseh. Vidite, da

je častnik bolj zveden v Sv. pismu nego vi.“ — „Prav govorite, gospod častnik,“ pravi župnik, „in prav rad se dam poučiti od vsakogar. Pa v tem trenutku sem se spomnil še večjega čudeža, nego je ta, in proti njemu je vaš prava malenkost.“

„In kateri bi neki bil?“ vpraša častnik radovedno.

„Da je Bileamov osel govoril, ko ga vendar nihče ni vprašal.“

17. Kakor sem tako tja.

Kardinal Campegi se je zapletel z modenskim vojvodo v prepir. V prepiru oponese vojvoda kardinalu, da je bil njegov oče preprost svinjski pastir. — „Istina!“ odgovori kardinal, „pa ko bi bil vaš oče tudi svinjski pastir, iz vas ne bi bilo nikdar kaj boljšega.“

18. Neuka dostojanstvenika.

Maršal Villeroi, namestnik francoskega kraljeviča Ludovika XV., je imel zelo grdo pisavo. Nekdaj je poslal pismo kardinalu Andreju Fleuryu, učitelju mladega kralja. Ker pa Fleury ni mogel prečitati tako slabega pisanja, je naprosil maršala, naj mu izrazi svojo željo jasneje.

Ko mu maršal pošlje še drugo prav tako grdo pisano pismo, mu odgovori Fleury: „Kakor prvega, tako tudi vašega sedanjega pisma ne morem prečitati. Zato bi vas prosil, da rešiva čast naju obeh, da mi ne pišete nič več — zakaj sicer poreko: Kralj ima namestnika, ki ne zna pisati, papež pa kardinala, ki ne zna čitati.“

19. Iz pekla ni rešitve.

Slavni slikar Mihael Angelo je naslikal v neki rimski cerkvi pekel. Med množico, ki se je pekla v peklenškem ognju, je naslikal nekega mu sovražnega kardinala tako naravno, da ga je vsakdo takoj spoznal.

Ko zve kardinal o tej slikarjevi zlobi, se takoj napoti k tedanjemu papežu Leonu X. ter ga naprosi, naj ukaže slikarju, da podobo pre- naredi. Papež pa mu odgovori: „Ljubi moj! Ako bi vas bil Angelo postavil v vice, bi vam poizkusil pomagati; a v peklu nimam oblasti: Ex infernis nulla redemptio“. (Iz pekla ni vrnitve.)

20. Sedež v nebesih.

Pri nekem dvornem obedu je bil navzočen tudi francoski svobodomislec, ki je mnogo govoril o Bogu in nebesih ter dejal naposled: „Rad prodam svoj prostor v nebesih za deset frankov“.

Ko je navzočni opat to zaslišal, mu je rekel: „Gospod, vi sedaj niste na Francoskem, ampak v naši državi in tu imamo postavo, da mora vsakdo, ki hoče kaj prodati, dokazati, da je dotična reč njegova lastnina. Če mi dokažete, da imate v nebesih svoj prostor, vam dam zanj tisoč in še več frankov!“

21. Menih in protestantovska duhovnika.

Menih se je sešel v krčmi z dvema protestantovskima duhovnikoma, ki sta imela tudi svoji soprogi s seboj. Dasi neenake vere, so se vendar

kmalu spoprijaznili. Eden protestantovskih duhovnikov bi se bil rad nekaj pošalil ter je ukazal v kuhinji, naj jim za večerjo prineso štiri jerebice. Ko pride jed na mizo, naprosi duhovnik meniha, naj razdeli jerebice, češ, ker mora razdeliti štiri jerebice med pet oseb, zase morda ne pridrži nobene. Menih, ki je precej spoznal nastavljeno past, je razdelil jerebice takole: Nabodel je jerebico na vilice, se obrnil k duhovniku na desni in rekel: „Vi gospod, vaša gospa in ta jerebica ste trije“. Potem nabode drugo jerebico, se obrne k duhovniku na levi in pravi: „Vi, gospod pastor, vaša soproga in ta jerebica ste tudi trije;“ in naposled reče: „Dragi prijatelji! Jaz in te dve jerebici, ki sta še ostali, smo tudi trije. Mislim, da je ta razdelitev po tri in tri najboljša“.

22. Papež Leon X. in alhimist.

Alhimist* je posvetil spis, v katerem je trdil, da zna delati zlato, papežu Leonu X., češ, da ga ta bogato obdari.

Leon X. mu je poslal samo veliko vrečo s temle pismom: „Dragi gospod! Ker ste tako premeteni, da znate zlato delati, ne potrebujete drugega nego vreče, v katerih ga boste shranjevali“.

23. Papež.

Župnik nekega mesta je prišel v krčmo. Za mizo je bilo pri kupici vina zbranih mnogo uradnikov in meščanov. Med njimi je bil tudi protestantovski trgovec, ki je imel psa po imenu „Papež“.

* Alhimisti so poizkušali iz navadnih rud delati zlato.

— „Papež, Papež!“ ga je klical, „pridi k meni, dobiš kruha.“ Navzočni katoličani vprašajo župnika: „Ste li slišali, kako je ime psu?“ — „Slišal,“ odgovori župnik.

„Pa trpite kaj takega?“ vprašajo oni. „Ali ga ne boste zavrnil?“

„Čemu neki?“ pravi župnik. — „To je neumevno,“ menijo zopet drugi.

„To je prav lahko umevno,“ de župnik. „Mi katoličani imamo v Rimu svojega papeža. Če pa oni gospod misli, da je ta ‚papež‘ pod mizo za njegovo cerkev dober, kaj nam do tega?“

24. Duhovnik in odvetnik.

Sešla sta se duhovnik in odvetnik. Odtvetnik vpraša duhovnika, da bi se z njim pošalil: „Ko bi se duhovnik in hudič pravdala, kaj menite, kdo bi dobil pravdo?“ — „Gotovo hudič,“ odgovori duhovnik, „saj ima vse odvetnike za seboj!“

25. Pot v nebeško kraljestvo.

Župnik si je dal pred župniščem poravnati cesto ter je tudi sam pomagal pri delu. Plemenit gospod, prišedši tja, reče župniku zavijljivo: „Kakor vidim, popravljate cesto, toda to ni pot v nebeško kraljestvo.“ — „To seveda ni, častiti gospod,“ odgovori župnik, „ker bi bilo res veliko čudo, da vas vidim na njej.“

26. Dobro so si izmislili.

Očetje frančiškani v tridentskem samostanu na Tirolskem so minulo leto zapazili, da jim nekdo na vrtu krade grozdje in sadje. Da bi ujeli tatu,

potegnejo nekega dne okoli in okoli vrta tenko vrvco, katere en konec navrnejo v sobo ter priprivežejo ob njo zvonček.

Komaj upihnejo zvečer luč, že se oglasi zvonček. Očetje steko na vrt in zalotijo tatu. „Če hočeš jesti frančiškansko grozdje in sadje, nosi tudi znamenje frančiškansko!“ mu reko ter ga odvedejo v refektorij. Tu ga posade na stol, in frater brivec mu napravi na glavo lepo in veliko — tonzuro. Nato ga izpuste.

Drugi dan se je zdelo nekemu črevljarju v mestu čudno, zakaj da je eden njegovih pomočnikov pokrit. Na vprašanje, zakaj se ne odkrije v sobi, pravi pomočnik, da ima silen nahod. Ko mu pa mojster navzlic ugovoru sname klobuk, ugleda na glavi najlepšo frančiškansko tonzuro!

27. Loterija.

„In reči vam moram,“ je dejal župnik v svoji pridigi, „izogibljite se igre, posebno pa loterije! Loterija postane človeku strast; vsaka strast pa je Bogu neljuba in pregrešna. In s kako strastjo je marsikateri izmed vas vdan loteriji. V sanjah vidi številke; 30 in 53 sta bili rdeči! Hajd, takoj stavi in če gre tudi zadnji vinar iz hiše! Žal, za loterijo se žrtvuje vse. Prosim in opominjam vas, pustite igro, pustite loterijo, če hočete biti srečni!“

Ko jim je dal še marsikateri drugi lepi nauk, je končal pridigo ter odšel s pridižnice.

Ko pa je po svetem opravilu zapustil cerkev, se mu je približala stara žena, mu poljubila roko ter rekla: „Oh, častiti gospod župnik, kako lepo

ste danes pridigovali in nas poučevali! Ves čas sem se jokala! Hvala vam lepa! Pa je li, gospod župnik, mislim, da sem prav slišala: 30 in 53?“

28. Pri krstu.

Prinesli so otroka h krstu. Župnik vzame krstno knjigo in reče: „Danes imamo že osemnajstega?“ Hitro se zglesi botra ter pravi: „O ne, častiti gospod župnik, šele dvanajstega!“

29. Zakonska popustljivost.

Župnik (zakoncema, ki sta se prišla pritoževati drug zoper drugega): „Ljuba moja, sporazumeti se morata med seboj; drug mora biti proti drugemu popustljiv in srečna bosta v zakonu!“

Žena: „Gospod župnik, saj sem jaz popustljiva; toda ker moj mož neče odnehati, pa še jaz ne odneham!“

30.—32. Nekaj iz življenja I. Plaskana.

Rajni braslovški dekan I. Plaskan je bil daleč na okrog znan kot velik šaljivec. Mnogo njegovih dovtipov kroži še sedaj med ljudstvom. Tu naj jih navedem nekaj.

1.

Prišel je za kaplana v trg P . . . Prvo jutro svojega ondotnega bivanja je gledal skozi okno kaplanije po trgu. Ko zagleda nekega tržana, ga pokliče ter ga vpraša: „Slišite, očka, kje pa imate tukaj kakega glavničarja?“ Na tržanov odgovor, da ga nimajo, pravi Plaskan: „Tak ušiv trg, pa še glavničarja nimate!“

2.

Glave slavnih celjskih grofov so shranjene v posebni omari za velikim oltarjem Marijine cerkve v Celju. Ko je bil Plaskan kaplan v Celju, ga je poprosila imenitna družba, naj jo vzame s seboj v cerkev ter ji odpre omarico. Plaskan ustreže tej želji in razlaga, čigava je ta, čigava ona glava. Pokaže jim tudi glavo zadnjega Celjana Urha II., ki so ga umorili Madjari v Belemgradu dne 9. novembra 1456. Tik te glave leži otroška glava. „Čigava je ta glava?“ vpraša neka gospodična. „To glavo,“ odgovori Plaskan, „to glavo je nosil Urh II., ko je bil še deček!“ — „Oj, kako je to zanimivo!“ odgovori gospodična.

3.

Ko je bil znani zgodovinar Ign. Orožen (umrl leta 1900. kot stolni prošt v Mariboru) prestavljen za kaplana v Mozirje, se je zgledil tja grede pri Plaskanu, ki je bil tedaj že dekan v Braslovčah. Ko ga Orožen med drugim vpraša tudi o svojem novem predstojniku, reče Plaskan: „O, mozirski župnik je jako vrl in ljubezniv gospod, samo malo gluha je!“ — „Nič ne de,“ odgovori Orožen, „bom pa govoril bolj glasno; saj sem močen dovolj“.

Ko pride v Mozirje, gre v župnišče, da se predstavi župniku. Potrka prav močno na vrata, stopi v sobo in pozdravi župnika na ves glas. S tako mogočnim glasom mu župnik odzdravi. Ko sedeta, se začneta meniti ter kričati tako močno drug na drugega, da so postajali tržani pred župniščem ter radovedno povpraševali, kaj se

godi zgoraj v sobi. Tudi kuharica spodaj v kuhinji je zaslišala to kričanje. Vsa preplašena prisope v župnikovo sobo ter vpraša, kaj za Boga se je zgodilo. Mirno in z navadnim glasom ji odgovori župnik: „Nič ni, nič! Vidiš, to so naš novi gospod kaplan, pa moram bolj glasno govoriti z njimi, ker so nekoliko gluhi!“ — „Kaj?“ zakriči Orožen, „jaz gluhi? Vi, gospod župnik, ste gluhi, vi!“ — „Kdo pa vam je to rekel?“ vpraša župnik prav tako glasno. „Gospod Plaskan mi je povedal!“ — „Tako! Meni je pa rekel, da ste vi gluhi!“ — Spogledala sta se sedaj ter se začela na glas smejati, zakaj videla sta, kako sta oba obsedela!

Kričati ni bilo več treba, zakaj župnik ni bil gluhi, kaplan pa je tudi slišal prav dobro.

33. Pri izpraševanju.

Župnik: „Tedaj si se vendar odločil za ženitev?“

Ženin: „Sem, gospod župnik!“

Župnik: „Ali si se pa tudi dobro pripravil za ta važni korak?“

Ženin: „Oh, pa še kako! Zaklali smo enega vola, dve telici, več puranov in nastavili sod najboljšega vina!“

34. Jagnje.

Župnik v hribovski vasi je dobil za god od nekega kmeta v dar mlado jagnje.

Župnik je dal jagnje zaklati ter pripraviti za kosilo, na katero je povabil domačega učitelja in župana.

Zadovoljno so sedeli pri mizi, ko so prinesli na ličnem lesenem krožniku pečeno jagnje.

Preden so ga načeli, se je pošalil župnik, rekoč: „Preden hoče kdo pečenko jesti, mora kaj povedati iz Svetega pisma, kar bi bilo našemu položaju primerno!“

Vsi so bili zadovoljni s tem predlogom.

Začne župnik, rekoč: „Ko so hoteli ujeti Jezusa, je sveti Peter potegnil meč ter odsekal vojščaku uho! — Tako storim tudi jaz!“

Rekši odreže jagnjetu uho ter ga položi na svoj krožnik.

Nato vstane učitelj in reče: „Bog je vzel Adamu rebro in ustvaril Evo!“ — Šmehoma odreže velik kos okusnih rebrc.

Sedaj je prišla vrsta na župana, da dobi svoj delež.

Župnik in učitelj sta mislila, da spravita ubogega kmeta v zadrego, da si ne bo vedel pomagati. A župan ni bil neroden. Vstane, zvito pomežikne, razprostre svoj velikanski žepni robec po mizi ter izpregovori:

„Ko so sneli Kristusa s križa, so ga zavili v tenčico in odnesli v grob. — Tako storim tudi jaz z jagnjetom!“ — Rekši ga urno zavije v robec ter ga vesel odnese domov.

35. Menih in trgovec.

Na potovanju sta se seznanila trgovec in menih. Po govorici tej in tej prideta do samotne obcestne gostilne. Ker sta bila oba potrebna krepčila, sta zavila v krčmo. Za kosilo jima prinese

krčmar suhega kuhanega petelina. Trgovec se prestrašen ozre na meniha, s katerim bi moral deliti petelina, ko je bilo še zanj samega premalo.

„Če se ne motim, častiti oče!“ izpregovori trgovec, „vam vaše zapovedi prepovedujejo jesti meso?“

Menih je bil prisiljen potrditi vprašanje. Tako je obveljala trgovčeva volja in snedel je petelina sam.

Po kosilu sta se napotila dalje. Prišla sta do velike vode, čez katero ni bilo brvi ali mostu. Ker je bil menih velik in močan, trgovec pa droben in slaboten, ga je vzel menih na rame, da ga ponese čez vodo.

Sredi vode pa se menih zdajci spomni neke samostanske zapovedi ter se ustavi in vpraša svoje breme: „Povej mi, gospod, ali imaš kaj denarja pri sebi?“

„Seveda! Kako naj vendar hodi trgovec brez denarja po svetu?“

„Oj nesreča!“ odgovori menih, „nam je pa prepovedano nositi denar s seboj!“

Rekši spusti trgovca v vodo.

36. Premeteni kuhar.

Med raznimi drugimi samostani je hotel cesar Jožef II. razpustiti tudi samostan v I. Opat in vsi menihi so prosili cesarja milosti. „Dobro,“ reče cesar, „pri miru vas hočem pustiti, ako mi v osmih dneh daste povoljen odgovor na tale vprašanja: 1. Kako daleč je okrog zemlje? 2. Kako daleč je do nebes? 3. Kaj si jaz zdaj mislim?“

Noč in dan so menihi ugibali, a nič pravega niso našli. Bližal se je zadnji dan, ko bi moral opat cesarju osebno izporočiti odgovore.

Tedaj pride k opatu samostanski kuhar in se ponudi, da hoče on iti k cesarju in mu podati odgovore. Opat mu ni verjel. A ta je le zahteval, naj mu da opat svojo obleko, prstan, križ in verižico.

Tako se je odpeljal kuhar k cesarju.

Izpraševanje se je takoj začelo. Cesar je vprašal: „Kako daleč je okrog zemlje?“ Kuhar odgovori: „Ako se kdo zjutraj, ko solnce izide, odpravi na pot in potem koraka s solncem vštric, pride v 24 urah okrog zemlje!“ — Cesar se glasno zasmije ter zastavi drugo vprašanje: „Kako daleč je do nebes?“ — Kuhar začne: „Na veliki petek okrog tretje ure je umrl naš Zveličar; malo pred smrtjo pa je rekel desnemu razbojniku: Še danes boš z menoj v raju! Od treh pa do polnoči je devet ur, torej ne more biti od zemlje do nebes več kot kakih devet ur.“ — Radoveden stavi cesar še tretje vprašanje: „Kaj jaz zdajle mislim?“ — Brez obotavljanja mu odgovori kuhar: „Veličanstvo! Vi zdajle mislite, da govorite z opatom, pa govorite le s kuharjem!“ — Cesarja je smeh kar lomil; milostno je odpustil kuharja in prizanesel samostanu.

X.

Iz zdravniškega življenja.

1. Osepnice staviti ne pomaga nič.

„Jaz nikakor ne verjamem, da bi osepnice staviti kaj pomagalo!“ pravi trmast kmet zdravniku. „Prav lani ste stavili mojemu Mihcu osepnice, a drugi dan je padel skozi okno in pri tej priči obležal mrtev!“

2. Kmetovalca.

Zdravnik Mazovič pokliče tesarja, da bi mu popravil plot okoli vrta. Komaj prideta na vrt, zapazita, da gori bližnja vas. „Tam meni pšenica cvete!“ vzklikne tesar ter skoči čez plot, da bi bil prej pri ognju. V naglici pa se spotakne, pade ter si zlomi nogo. Mirno odgovori zdravnik: „Moja pa je že zrela.“

3. Če se le prav rabi.

„Da, gospod Smučiper, kakor rečeno, da sem tako dobro rejen, zato moram zahvaljati edino le Revalento arabico!“

Smučiper: „To mi je neumevno! Mene je ta budalost šele bolj posušila!“

„To je pač niste prav rabili! Prava uporaba je: Vzemi štiri grame ‚Revalente arabice‘, precejšnji kos pečenke s krompirjem ter zalij oboje z litrom dobrega rdečega vina! Stori to vsak dan dvakrat in čez šest mesecev se boš čudil nasledkom!“

4. Osličje mleko.

Nekaj mladih gospodkov se je prepiralo, čemu je osličje mleko. Ta je trdil to, drugi drugo; nazadnje je rekel eden, da je osličje mleko najboljše zoper sušico. Ker mu drugi tega niso verjeli, so sklenili pisati slavnemu profesorju na vseučilišču v B. ter ga naprositi, da razsodi in pove, čemu je osličje mleko. Kmalu so dobili odgovor: „Za mlade osle!“

5. Na Kitajskem.

Nekje na Kitajskem je poklical mož zdravnika k svoji hudo bolni ženi. Ko je zdravnik prišel, je bilo njegovo prvo vprašanje, ali ima mož toliko, da ga bo mogel plačati. Kmet mu pokaže deset cekinov ter pravi: „Te cekine dobite, če mi ženo ozdravite, ali če mi jo umorite!“

Ko čez nekaj dni žena umrje, zahteva zdravnik obljubljene cekine. „Ali ste mi ženo ozdravili?“ vpraša kmet. „Žal, da je ni bilo mogoče!“ odgovori zdravnik. „Ali ste mi jo

umorili?“ — „Bog ne daj, kaj li mislite!“ — „No, ker je torej niste ne ozdravili, ne umorili, ostanejo po pogodbi cekini pri meni!“

6. Pri organistu.

Zdravnik (na vratu obolelemu dečku): Reci „a“! Deček molči. Zdravnik: „aaa!“ Oče (organist): Gospod doktor, to ni „a“, to je „g“.

7. Zdravniško izpričevalo.

V nekem mestu je bil hudodelec na smrt obsojen. Nekaj dni, preden bi ga bili imeli obesiti, pa je nevarno zbolel. Poklicali so zdravnika, ki ga je zdravil kar najskrbneje.

Ko je hudodelec zopet okreval, je naznanil to zdravnik sodišču takole: Obsojenec J. J. je že toliko zdrav, da ga sedaj lahko obesite brez škode za njegovo zdravje.

8. Bolje trpeti nego plačati.

Kmetič pride k zdravniku in ga naprosi, da bi mu izdrl zob. Zdravniški pomočnik je bil jako neroden človek ter je potegnil namesto enega zobu dva. Kmetič je bil zelo žalosten in se ni dal utolažiti zaradi izdrtega zdravega zobu. Pomočnik ga je tolažil in mu rekel naposled: „Pomirite se, oče, in molčite; zakaj če zve moj gospod, da sem vam izdrl dva zoba, plačate za oba!“ To kmeta utolaži, da takoj plača za izdrti bolni zob ter naglo odide.

9. Kako se godi vdovcu.

Zdravnik-vdovec reče dekli: „Lenčka, meni se zdi, da je perica prinesla precej manj perila nazaj, nego sem ga ji dal!“

Lenčka: „Saj ste si vendar zapisali, kaj in koliko ste dali prat!“

Zdravnik: „Ne, nisem si nič zapisal!“

Lenčka: „O jejmine! Pa imate zunaj na deski zapisano, da ste ‚praktičen‘ zdravnik!“

10. Nezmotni recepti.

V družbi je trdil zdravnik L., da še ni zapisal nobenega recepta, ki ne bi bil pomagal. — „To ni mogoče!“ so odgovarjali nekateri. — „Uverjam vas na svojo čast!“ odgovori zopet zdravnik, „če niso pomagali mojim bolnikom, pa so pomagali meni in lekarju.“

11. Dobro priporočilo.

Zdravnik: „Kaj vam ‚fali‘?“

Žena: „Denarja, gospod doktor! — Lepo prosim, dajte mi krono, in razglasila bom povsod, kako hitro ste mi pomagali.“

12. Pa druga.

K zdravniku privpije ženska: „O joj, o joj, gospod doktor! Kako to boli! Stopila sem na oster žrebelj, ki je šel skoz črevelj! O joj, o joj, pomagajte mi!“

Zdravnik: „No, sedite in sezujte črevelj: bova takoj videla!“

Žena stori tako. Zdravnik preišče nogo ter končno reče: „Mamka, jaz ne najdem ničesar!“

Zena: „Tako! — Tedaj je pa menda na drugi nogi!“

13. Čudež.

V stanovanje imenitnega zdravnika je prišel umobolen človek z napetim revolverjem v roki.

„Gospod doktor!“ zakriči blaznik, „ustrelim vas, ako ne napravite takoj kakega čudeža! Skočite n. pr. skozi to okno na ulico! Saj smo le v drugem nadstropju!“

Zdravnik ostro pogleda bolnika, potem pa reče mirno: „Ljubi moj! To ne bi bil nikakršen čudež! To zna vsakdo! Čudež bi le bil, če bi skočil z ulice semkaj gori. In to bom storil, le malo potrpi!“ — Rekši je šel mirno iz sobe ter je bil tako rešen gotove smrti.

14. Kako človek zboli.

Janeza je tresla huda mrzlica, in zdravnik ga je vprašal: „Kaj si pa storil, da si našel to bolezen?“ Janez odgovori: „Glejte, sanjalo se mi je o mastni svinjetini z zeljem, ki sem jo bil pojedel vso sam; a svinjetina je bila menda pogreta, zakaj odkar sem se zbudil, sem bolan na smrt“.

15. Brezplačno.

A: „Za Boga, kakšen si po licu! Kdo te je tako razmesaril?“

B: „Ej, z ranocelnikom sva se stepla“.

A: „Pa si ga vendar zatožil?“

B: „Zakaj neki? Saj mi je rane brezplačno zašil!“

16. Nevarno.

Zdravnik, poklican k bolniku, zapazi majhno rano ter ukaže, naj hitro odpošlje hlapca v lekarno po mazila. Bolnik se ustraši in reče: „Oh, za Boga, gospod, mislim, da še ni tako silno nevarno!“ — „Silno nevarno je,“ odgovori zdravnik; „zakaj če hlapec ne prinese hitro mazila, pa se rana zaceli že prej“.

17. Žreblji v krsto.

Zdravnik: „Mihec, Mihec! Že zopet pri vinu! Ali ti nisem vina strogo prepovedal, ker je vsak liter, ki ga izpiješ, žrebelj več v tvojo krsto?“

Mihec: „Oj gospod zdravnik, jaz vina ne morem pustiti! Mislim si: En žrebelj več ali manj v krsti mi je po smrti pač eno, najsi bo krsta polna žrebljev kakor jež bodic!“

18. Težko vzdigovanje.

Zdravnik: „Od česa si to dobil, da se tako treseš?“

Bibla: „Preveč sem vzdigoval!“

Zdravnik: „Kaj si vzdigoval?“

Bibla: „Polne litre!“

19. Edini pomoček.

Ko je bil slavni zdravnik Hufeland nekdanj poklican k bolnici, ki je tako besedičila, da zdravnik nikakor ni mogel do besede, ji je rekel:

„Pokažite jezik!“ Ko ga bolnica sramežljivo nekoliko pokaže, ji reče zdravnik: „Ne tako malo, milostiva gospa, ves jezik hočem videti!“ Ko bolnica pomoli ves jezik iz ust, reče Hufeland: „Tako, zdaj ga pa primite in držite, dokler ne preiščem, kakšno bolezen imate!“

20. Šele prvi.

Zdravnik je nekje stavil osepnice. Ko je delo že skončal ter pospravljajal orodje, so se zdajci odprla vrata in v sobo je stopila žena z enoletnim otrokom v naročju. Nejevoljen reče zdravnik: „No, ta je menda vendar zadnji?“ — „Oh, gospod doktor,“ odgovori žena sramežljivo, „šele prvi!“

21. Skopuh.

Sušin pride k zdravniku in reče: „Gospod doktor! Zvedel sem, da imenitno zdravite oči. Tu je moja oslepela žena. Lahko bi še delala, ko bi videla. Ali mi jo ozdravite?“

Zdravnik preišče bolnico in ko vidi, da se dado oči ozdraviti z lahko operacijo, reče možu, da mu ženo popolnoma ozdravi.

„Koliko pa bi to stalo?“ vpraša Sušin.

„Petnajst kron!“ odgovori zdravnik.

„Toliko nimam! Pa saj bo dosti deset kron!“

„No, naj bo, ozdravim vam ženo tudi za deset kron!“

„Ali jo boste za deset kron ozdravili na obeh očeh?“

„Na obeh — seveda!“

„Dobro,“ pravi Sušin, „tukaj imate pet kron, pa mi jo ozdravite le na enem očesu; saj ima dosti eno!“

22. Napačno razumel.

Zdravnik: „Moje naročilo ste izpolnili, kaj ne? Pili ste eno uro pred zajtrkom moje zdravilo?“

Bolnik: „Da! A ni ga bilo za eno uro. Izpil sem ga v petih minutah!“

23. Na zdravje.

Zdravnik: „Kaj pa se je zgodilo? Včeraj ste bili še tako čvrsti in zdravi, danes pa je že tako hudo!“

Bolnik: „Veste, gospod doktor, včeraj je bil moj god; smo ga pa malo preveč pili — na moje zdravje!“

24. Zdravilo za hude žene.

Bila je nekaj hudobna, jezava žena, ki je svojega moža tako dolgo dražila z ostrim jezikom, da jo je dodobra pretepel. Žena, ki ni pomislila, da provzročuje vse to sama s strupenim jezikom, gre k slavnemu zdravniku ter ga naprosi, naj ji za Boga da zdravila zoper moževo divjanje. Zdravnik takoj spozna, kakega zdravila ji je treba. Vzame torej stekleničico navadne vode ter jo da ženi z naročilom, naj vselej, kadar se moža loti togota, vzame polna usta tega zdravila ter ga ima tako dolgo v ustih, da se možu jeza zopet poleže.

Ker je žena vestno izpolnjevala ta nasvet, ni dobila od tega časa od svojega moža ne samo

nobenega udarca, ampak tudi nobene neprijazne besede. Za to zdravniku ni bila ne le prav hvaležna, nego mu je prinesla lep dar.

25. „Flajštri.“

Mož je imel ženo, ki se mu je nalašč naredila bolno in rekla: „Ej, ljubi moj Juri, pojdi k zdravniku in prinesi mi flajšter!“ — Mož takoj odide k zdravniku in reče: „Gospod dohtar, flajšter, flajšter!“ Ta pa je mislil, da ga ima Juri za flajšter in ga ploskne za vsako uho enkrat. Juri se obrne in gre domov. Žena mu precej reče: „Juri, ali si dobil flajšter?“ Mož ji odgovori: „Dobil sem in prinesel dva“ ter počí ženo za uho. Žena sedaj brž zdrava skoči kvišku, Juri pa se vrne k zdravniku.

Ko ga ta ugleda, se mu nasmeje: „No Juri, ali sta pomagala flajštra?“ — Juri: „Gospod, dobro sta pomagala, pa še obeh niti porabil nisem, enega prinašam nazaj.“ — Rekši ploskne prav živo zdravnika za uho in odide.

26. Na rokah me nosijo.

Zdravnik je prišel k bolniku, ravno ko so ga prenašali iz postelje v posteljo. „Kako je kaj, prijatelj?“ — „Prav dobro,“ odgovori bolnik. „Kakor vidite, me nosijo še vedno na rokah!“

27. Kmetiška ošabnost.

Zdravnik: „Tako, nate zdravilo za svojega moža! Dajte mu vsake štiri ure eno žlico!“

Kmetica: „Oh, gospod doktor, saj mu jo lahko dam vsake pol ure. Nismo, hvala Bogu, tako ubožni, da bi si še zdravil ne mogli kupovati!“

28. Srečno odnesel.

Zdravnik pride kakor navadno zvečer v bolnico ter vpraša strežnika: „Koliko jih je umrlo danes?“ — „Pet jih je zaspalo v Bogu!“ odgovori strežnik. — „Saj sem vendar šesterim bolnikom zapisal zdravila,“ pravi zdravnik, „kaj je s šestim?“ — „Ta ni hotel izpiti zdravila, ta še živi!“ se odreže strežnik.

29. Ne zaupa.

Gizdalin: „Gospod doktor! Poslal sem sicer po vas, a odkrito vam povem, da nič ne zaupam sedanjemu zdravilstvu!“

Zdravnik: „Nič ne de! Osel tudi ne zaupa živinozdravniku, a ta mu vendarle pomaga!“

30. Težavna operacija.

V ameriško bolnico je prišel žid, ki je imel težko bolezen v trebuhu. Ko so ga zdravniki preiskali, so videli, da bo treba operacije.

Hitro so izvršili operacijo ter mu zopet zašili trebuh. Ravno vozeli so mu napravili, kar so se spomnili, da so pozabili nožek v njem. Hitro ga zopet razparajo, vzameje nožek iz njega in ga zašijejo. A zdaj so hudourniki pozabili v njem kleščice, s katerimi so bili šive pobirali iz njega. Iznova so ga odparali in potegnili kleščice na

dan. Žid je trpel grozne bolečine, vendar je bil še toliko pri zavesti, da je rekel: „Gospodje, prosim, naredite mi kar gumbe na trebuhu, bo bolj pripravno za odpiranje!“

Prošnje mu niso uslišali, pa tudi trebuha mu niso več odpirali; ker na vso srečo niso ničesar več pozabili v njem.

31. Na dobičku.

Ljubljanski trgovec K. se je odpeljal po opravkih na Dunaj. Preden je tam opravil svoje posle, je zbolel prav nevarno. Ko čez štiri tedne zopet ozdravi, dobi od zdravnika prav „slan“ račun. Ko račun dalje časa pregleduje, ga vpraša zdravnik: „Ali niste zadovoljni z njim?“ — „O prav zelo!“ pravi trgovec. „Preračunil sem ravno kar, da bi bil moral doma Ljubljani ležati za ta denar pet let v postelji, tukaj na Dunaju pa sem odslužil to, hvala Bogu, že v štirih tednih!“

32. Dobra tolažba.

Bolnik: „Ali res ozdravim, gospod doktor?“

Zdravnik: „Gotovo, gospod! Zakaj izmed sto ljudi, ki imajo to bolezen, ozdravi le eden! Zdaj pa mi jih je, kakor vidite tule iz mojih zapiskov, umrlo že 99, tedaj vi ozdravite!“

33. Sami ne jemljemo zdravil.

Mlad zdravnik je sedel pri postelji 30 letne gospice ter potrpežljivo poslušal dolgočasne tožbe o njeni bolezni. Ko gospica konča, ji reče

zdravnik: „Vaše bolehanje ni pravzaprav nikakršna bolezen, nego le neko neprijetno nervozno stanje. Omožite se, in takoj se poleže!“ — Gospica nekoliko pomisli, potem pa reče: „Prav govorite, gospod zdravnik! Storila bom, kakor mi svetujete! — Kaj, ko bi me vzeli vi?“ — Zdravnik odgovori: „Žal mi je, gospica, da tega ne morem storiti! Mi zdravniki zdravila sicer zapisujemo, a sami jih ne jemljemo!“

34. Moč blejske kopeli.

Bolehna gospa s Koroškega se je prišla na Bled zdraviti. Ko ugleda opoldne pri kosilu jako krepkega moža, ga nagovori in vpraša: „Ali ste vi tudi zaradi zdravja tu?“ — „Da,“ odgovori gospod. „Vidite, ko sem prišel semkaj, sem bil tako slaboten, da si še misliti ne morete. Niti hoditi nisem mogel, zakaj kosti so mi bile mehke kakor testo, o mišicah kar ni da bi govoril!“

„Oh, ljubi Bog,“ reče gospa, „in potem ste se tako okrepčali?“

„Od prvega dne, odkar sem prišel semkaj! Pomislite, da tedaj nisem imel nobenega zobu, da nisem mogel govoriti in da si od same slabosti nisem mogel kar nič pomagati!“

„In kaj vam je pomagalo tu?“ vpraša gospa dalje.

„Spanje, dobri zrak, kopanje in mleko — nič kot mleko, drugega moj želodec ni mogel prebaviti!“

„In to vam je pomagalo?“ nadaljuje gospa.

„Kakor vidite! Udje so se mi okrepčali, mišice so se razvile, zobje so zrasli in glas sem dobil naposled tak, kakršnega slišite!“

„Čudno, čudno! Biti ste morali strašno slabi, ko ste prišli semkaj?“

„Res je; tehtal sem le tri kilograme. Tu na Bledu sem namreč — rojen!“

35. Drug drugemu.

Zdravnika so povabili na kmetiške gosti. Bili so vsi prav židane volje; posebno je godec Cenc kratkočasil vse goste s svojimi šalami. Po raznih govoricah so se začeli meniti tudi o nebesih. Zdravnik vpraša Cenca: „Kaj misliš, Cenc, ali je kateri godec v nebesih?“

Cenc raztegne usta nekoliko na smeh, pogleda drobno izpod košatih obrvi in odgovori: „Ne vem, gospod doktor! Vendar pa govore, da se je bil nekdanj eden napravil tja gori, pa da je na poti obolel in da so mu poslali v nebesa po zdravnika, ker je bilo na zemljo predaleč, pa da v nebesih ni bilo dobiti nobenega zdravnika!“

36. Zbirka domačih zdravil.

Če zobje bole.

§ 1. Zakuri v železno ognjišče, vzemi požirek vina ali vode v usta ter sedi nanje. Kadar zavre voda v ustih, izgine bolečina v zobu.

Ljudje, ki imajo slamo v glavi, ne smejo rabiti tega recepta — vnela bi se lahko v glavi — za take ljudi imam tale recept:

§ 2. Vzemi požirek mleka (ne kislega, ampak kuhanega) in obračaj glavo, dokler se ti ne naredi „puter“. Seveda je to pri kuhanem mleku jako težavno ter traja dolgo časa, a uspeh je gotov.

Če glava boli zaradi vrtenja, si pomagaš lahko s tem, da deneš glavo čez noč v škafo z mrzlo vodo napolnjen — zjutraj je kri dovolj ohlajena.

§ 3. Poleti, kadar solnce pripeka, si daj ob poldvanajsti uri izdreti zob, ga pusti dve uri na vročem kamenu in bolečina v njem izgine.

Če bole zobje bolj na gorkem nego na mrazu, se priporoča tole:

§ 4. Raztolci mero „pehtrana“; raztopi mila, prilij kisa in nekaj nageljnovih žebic. Vse skupaj zmešaj in namaži čeljusti — v treh tednih, če ne prej, te neha zob boleti.

Če pa bole zobje bolj na mrzlem nego na gorkem, je dobro to:

§ 5. Vzemi limbergerja, pehtrana, kalamfonije, nageljnovih žebic in fijołnega olja, skuhaj vse v litru hudičevega olja in izpij — nikdar več te ne bo zob bolet.

§ 6. Raztolci belih lilij korenine, prilij vode, v kateri si kuhal makarone, in drži to pod nos. To oživi čeljustne živce.

Kako se zobje dero brez klešč.

§ 7. Vzemi v lekarni armonike, raztolci figovo perje (tudi star riškonto je dober) in pehtrana, vse pomešaj, da se naredi „ženft“, in namaži s tem zob. Dvajset let po smrti ga gotovo izgubiš.

Kako se črni zobje zopet „narede“ beli.

§ 8. Vzemi v lekarni opia festis, zmešaj to med vodo, prilij aqua renegatis in namaži zob — takoj se obeli. S to tekočino umiješ celo zamorca.

§ 9. Rožmarin tudi pomaga, ako ga raztolčeš in mu primešaš pehtrana; oboje zavij v svilen robec in z njim drgni zob.

Da preženeš „krof“.

§ 10. Vzemi rdeče metilke in repičnega perja, raztolci oboje s pehtranom in naredi „flajšter“, s tem obveži „krof“, in takoj izgine.

§ 11. Vzemi razbeljeno železo, deni sol in gobo nanje in drži v roki, da se ti pod krof kadi. Takoj izgine — goba in sol.

§ 12. Vzemi v lekarni lopatke in mire, potem nekaj galbate, naredi podmet, namaži to na „čifutski“ časnik in obveži krof. S krofom izgine tudi časnik.

§ 13. Za oči.

(Glej § 22.)

Za težko sapo ali naduho.

§ 14. Vzemi redkev in jo „našpikaj“ s čemerikovo korenino, kakor se zajec „našpika“ s slatinino, pojej potem redkev, čemeriko pa zavrzi. To pomaga.

§ 15. Pojdi v davčni urad in plačaj davke; takoj boš dihal laže.

O boleznih na pljučih.

§ 16. Vzemi lastovično gnezdo, ga skuhaj na mleku in to izpij. To je dobro.

§ 17. Vzemi trepotca za eno pest, ga raztolci med pehtran in eno žlico Frankove cikorije, vzemi četrt kilograma mila, zmešaj vse in namaži s tem — pljuča. Skoro ti bo dobro — na pokopališču.

§ 18. Vzemi sladkega janeža in fajgeljnovega semena, potem kilogram „kapleha ali plibreka“, skuhaj vse skupaj in — vrzi na gnojišče. To pomaga.

Za kašelj.

§ 19. a) Naberitistih polžkov, ki se drže skal, jih skuhaj na litru vina, da se raztope, in to izpij.

b) Posuši led na peči ter ga zdrobi v prah, ta prašek jemlji potem trikrat na dan in odleglo ti bo.

Kadar koga kolje, to je „madron“.

Za to bolezen je najbolje:

§ 20. Hrastov les na vinu skuhati, primešati šnefovega semena in „paradišholca“ in s tem namazati trebuh — škodovalo ne bo.

Za želodec.

§ 21. Za želodec je najbolje, če ješ pečene piške, pečenko s solato, klobase itd.

§ 22. Za jezik.

(Glej § 13.)

Kadar trebuh boli.

§ 23. Česen skuhaj na vinu in zmešaj vmes koriander, šentjanžveve korenine, fengel in jele-nov rog ter namaži — vrata. To gotovo pomaga.

Kadar od mraza glava boli.

§ 24. Skuhaj pol kilograma boba in česnja, zmešaj oboje med olje, namaži sence in srce — pa boš videl mirakel.

S tem sem na kratko popisal zdravila zoper najnavadnejše bolezni. Pripravljen sem trpečemu človeštvu še dalje pomagati s svetom in dejanjem.

Dr. Lapanensis,

Hidria, št. 57.

XI.

Iz pravniškega življenja.

1. Izjema.

Redar: „Stojte, gospodje, prijeti ste! Ne veste li, da je župan šele nedavno ostro ukazal, da je ponoči mirno hoditi domov?“

„Res je, gospod redar, pa mi ne gremo domov, ampak v drugo krčmo!“

2. Gog je gog.

„V imenu postave ste prijeti!“ — „Zakaj?“ — „Zakaj? Ker ste demagog* in še baje eden izmed prvih — gospodje tam pri mizi so mi vse povedali!“ — „Pedagog,** ljubi mož, pedagog!“ „Eh kaj! Gog je gog — le z menoj v ječo!“

3. Svoja fara.

Orožnik pride v vas in zaloti berača, ki se mu ne zdi domač, ampak iz tuje fare. Stopi k njemu in ko izve, da res ni doma v tej vasi, mu ukaže ostro: „Ali ne veš, da moraš ostati doma? Poberi se takoj v svojo faro!“ — „Oj, ljubi moj gospod!“ reče berač, „ko bi imel svojo faro, nikoli ne bi tukaj kruha prosil!“

* Voditelj = kdor podpihuje ljudstvo.

** Vzgojitelj = učitelj.

4. Imenitno potrdilo.

Nekje je moral vaški župan spisati hlapcu poslovsko knjigo. Ko pri osebnem opisovanju pride do odstavka: „Nos“, pripiše na kratko: „Ga ima!“

5. Najstarejši ljudje.

V vasi so urejali meje nekega zemljišča; pogrešali pa so potrebne dokazilne listine. Torej so vpraševali najstarejše ljudi v vasi, ali se spominjajo iz mladih let česa, kar bi jim pomagalo rešiti to stvar. Sodnik, ki je zastopal tožnika, je poklical župana in ga naprosil, naj mu imenuje najstarejše ljudi iz vasi. Župan mu odgovori: „Gospod, prav žal mi je, da vam ne morem ustreči, ker so najstarejši ljudje v naši vasi že vsi pomrli. Kako bi jih klical torej za priče?“

6. Potrdilo.

Birič, ki je pobiral zaostale davke, ni dobil pri Vrabiču nič denarja, pač pa dolgo vrsto razžaljivih psovk. Zato pošlje birič tole pisano obtožbo sodišču: „Kmet Vrabič me je imenoval oderuha, sleparja, bedaka itd., kar tu v dokaz resnice potrujem s svojeročnim podpisom“.

7. Nadležen spremljevalec.

Tujec je šel na mestni vrt, kamor ni bilo dovoljeno jemati psov s seboj. Takoj prihiti redar in se zadere na tujca: „Ali ne veste, da ne smete jemati psa s seboj na vrt?“ — Tujec se ogleda

in vidi, da res neko ščene hodi za njim, zato reče: „Ta pes ni moj!“ Redar ga zavrne, rekoč: „Ali pes vendar hodi za vami!“ Tujec pa se odreže: „Vi tudi hodite za menoj, pa niste moji!“ Redar povesi oči in odide.

8. Skrben župan.

Nekje so hoteli uravnati vaško cesto. Naprosijo zemljemerca, da bi jim izmeril novo cesto. Ta se takoj loti dela, izmeri cesto ter zazname-nuje s količki, kod bi držala nova cesta. Ko v soboto zvečer konča svoje delo, reče županu: „Župan, zdaj pa skrbite, da do ponedeljka nihče ne ukrade količkov!“ — „Ne bojte se, gospod zemljemerec; skrbel bom, da ne izgine nobeden!“

Ko v ponedeljek zemljemerec zopet pride, ne najde nobenega količka več. Začuden vpraša župana, kje so. Ta mu odgovori: „Da jih nihče ne bi pokradel, sem jih takoj v soboto zvečer vse popipal ter jih shranil v klet!“

9. Vsi pravijo prav.

Orožnik je ujel dva potepuha, ki sta se pretepala, ter ju odgnal pred sodnika. Sodnik veli prvemu potepuhu: „Povej, kako je bilo!“ Ta razloži ves pretep, in sodnik mu reče: „Prav govoriš!“ — Nato se obrne k drugemu zatožencu, da mu tudi ta pove ves dogodek. Ko zatoženec konča pripovedovanje, reče sodnik: „Prav si storil!“ Zadaž stoječemu orožniku se je ta rabsodba zdela čudna, zato je dejal: „Pa, gospod

sodnik, oba vendar nista mogla prav storiti?“ Sodnik mu odgovori: „Vi pravite tudi prav!“ Reče in našene vse tri.

10. Preklic.

V krčmi so imeli silno sirovega hlapca. Nekdaj reče gost: „Ta hlapec je prav tako sirov kakor naš župan!“ Ko župan to zve, zatoži gosta, dā mora preklicati te besede. Gost jih prekličē drugi dan takole: „Ta hlapec ni tako sirov kakor naš župan!“

11. Moder maček.

Sodnik: „Ali ste res rekli, da občinski tajnik Čukec ne zna toliko kolikor vaš maček?“

Zatoženec: „Tega nisem rekel! Rekel sem le, da zna moj maček nekaj več nego tajnik Čukec, in pri tem ostanem tudi danes; zakaj miši loviti zna moj maček vendar bolje nego tajnik!“

12. Tajitev.

Sodnik: „Ti si okradel gospodarja, pri katerem si služil; se li upaš tajiti?“

Zatoženec: „Da, gospod sodnik, če mislite, da kaj pomaga, že tajim!“

13. Nedolžen.

Sodnik: „Ali ste res rekli, oče Dremota, da je sosed Kolenc tat in slepar?“

Dremota: „Res je, res, ali jaz gospod sodnik, tega nisem rekel!“

14. Mož in žena.

Sodnik: „Veš, Janez, živi vendar v ljubezni s svojo ženo in premisli, da sta mož in žena eno telo!“

Janez: „Gospod sodnik, to ne more biti; zakaj če mene v gostilni pretepajo, se moja žena smeje; če potem pretepem jaz njo, pa jaz nič ne čutim!“

15. Znana ura.

Sodnik: „No, ali ne poznaš te ure, ki smo jo našli v tvoji skrinji?“

Zatoženec: „Ne, gospod sodnik, ne poznam je!“

Sodnik: „Orožnik! Odženite zatoženca zopet v ječo, da se omeči!“

(Dan pozneje.) Sodnik: „No, ali poznaš zdaj to uro?“

Zatoženec: „Da, gospod sodnik, poznam jo!“

Sodnik: „Tako je prav, da si se vendar spametoval!“

Zatoženec: „I kako je ne bi poznal, ko ste mi jo včeraj pokazali!“

16. Že kaznovan.

Sodnik: „Ali ste bili že kdaj kaznovani?“

Zatoženec: „Da, oženil sem se!“

17. Čuden izgovor.

Sodnik: „Zakaj ste tako pretepli svojega prijatelja?“

Zatoženec: „Vidite, gospod sodnik, to je bilo tako: Ležala sva skupaj v eni postelji. Pa se mi je

sanjalo, da sem dobil za god pečeno gosko v dar; ravno sem si jo razrezal ter hotel ponesti bedro v usta, kar se je moj tovariš obrnil ter me ob tem zbudil. To me je tako razjarilo, da sem ga pošteno naklestil!“

18. Očitanje.

Sodnik: „To je vendar čudno, da ste ukradli blago, a pustili z denarjem napolnjeno listnico, ki je ležala tik blaga!“

Zatoženec: „Oh, gospod sodnik, ne očitajte mi vendar tudi vi tega! Saj me je že doma žena dosti ozmerjala!“

19. Dober zagovornik.

Sodnik: „Zatoženec! Imate li zagovornika?“

Zatoženec: „Svojo ženo sem prignal s seboj; ta ima jezik za tri dohtarje!“

20. Zrcalo vesti.

Mlad sodnik staremu črnobradatemu zatožencu: „Vaša vest je menda prav tako črna kakor vaša brada!“

Zatoženec: „Če je brada zrcalo naše vesti, nimate vi sploh nobene vesti!“

21. Poročen.

Sodnik: „S kom ste poročeni?“

Priča: „Z neko žensko!“

Sodnik: Bedak, to se umeje samo ob sebi!“

Priča: „Ni res, gospod sodnik! Moja sestra je pa vendar z nekim moškim poročena!“

22. Že počakam.

Jetničar je stopil k jetniku, ki je bil obsojen na smrt, in mu dejal: Zadnja želja se ti izpolni! Kaj si želiš?“

„Kaj si želim? Zrelih jagod bi se še rad najedel, preden me obesijo.“

„Pomisli, sedaj imamo december!“

„Nič ne de! Že počakam, da dozore!“

23. Ni razžaljivo.

Pride mož k sodniku ter pravi: „Gospod sodnik! Sosed Strugar me je kruto razžalil. Rekel mi je, naj ga ‚v uh‘ pišem!“

Sodnik: „To ni razžaljivo! Saj vam tega ni treba storiti!“

Mož: „Tako, to torej ni razžaljivo? — Tedaj me pa vi ‚v uh‘ pišite!“

Reče in odide.

24. Sitno.

Sodnik: „Kako se pišete?“

Priča: „Zajec!“

Sodnik: „Krstno ime?“

Priča: „Anton ali Ivan; tega ne vem natančno.“

Sodnik: „Kako, da ne?“

Priča: „Glejte, jaz in moj brat sva prišla namreč kot dvojčka na svet. Bila sva tako slabotna, da so naju krstili za silo. Kmalu na to je eden umrl. Zdaj pa ne vem, ali sem umrl jaz ali moj brat!“

25. Lep podpis.

Sodnik: „Oče ali znate pisati?“

Kmet: „Tako že kakor vi!“

Sodnik: „Kako se drznete tako govoriti! Dam vas zapreti, ako se ne boste vedli dostojneje!“

Kmet: „Prosim ponižno, gospod sodnik! Vi se podpisujete tako, da nihče ne zna brati; tako se bom podpisal tudi jaz!“

26. Srečna ura.

Sodnik: „Kako se pišete?“

Obtoženec: „Ivan Vojska!“

Sodnik: „Koliko ste stari?“

Obtoženec: „Trideset let!“

Sodnik: „O, blagor mi! Zdaj vidim tridesetletno vojsko na svoje oči!“

27. Dobro cenil.

Sodnik: „Koliko cenite škornje, ki so vam bili ukradeni?“

Okradenec: „Za nove sem dal 15 kron; za dvakratno popravilo sem plačal 5 kron, torej skupaj 20 kron.“

28. Razpokli nos.

Pretepač je bil obtožen, da je pri tepežu tovarišu razdrobil nos. Ko mu sodnik to očita, odgovori zatoženec: „Kaj, jaz da bi mu bil razdrobil nos? Ni mogoče! To je moral že prej imeti razpoklega!“

29. Cigan.

Sodnik: „Ti si ukradel kravo! Kaj ne?“

Cigan: „Le vrv, milostivi gospod sodnik; toda vrv sem vzel le tako mimogrede; da je bila privezana krava ob njej, tega nisem vedel!“

30. Dolgočasno.

Sodnik: „Pri preiskavi ste govorili čisto drugače nego danes“.

Zatoženec: „Res, gospod sodnik, a jaz nikdar dvakrat ne premlevam enoistega; to je predolgočasno!“

31. Trmoglavec.

Sodnik: „Oče Slamnik, vi ste dobili pravdo!“

Slamnik: „Pa rekuriram, gospod sodnik!“

Sodnik: „Zakaj, hočete rekurirati, oče, ko ste dobili pravdo? Ste li blazni?“

Slamnik: „Ne, nisem blazen, a pri višjem sodišču naj tudi zvedo, da je Slamnik enkrat v pravici!“

32. Da se ne zmoti.

Sodnik: „Ni ti bilo dosti, da si siromašnega Blaža pretepel, še z nožem si ga sunil!“

Zatoženec: „Da, gospod sodnik, drugače bi niti ne bil vedel, da mi je bila resnica!“

33. Zadovoljen.

Sodnik: „Sodišče te je obsodilo na štiri leta težke ječe. Ali se pritožiš?“

Zatoženec: „Čemu neki? Vesel sem, da štiri leta ne bom videl ne sodnika, ne orožnika!“

34. Zaslužek.

Sodnik: „Torej priznavate, da ste tega moža osleparili pri kvartanju? Sedaj pa povejte, kako ste ga!“

Toženec: „Prav! Toda dobro pazite, gospod sodnik, s tem si lahko prislužite marsikatero kronico!“

35. Oprezna priča.

Sodnik: „Vi, priča, povejte sedaj natanko, kako se je v resnici zvršil dogodek!“

Priča: „No, kakor je pač navadno pri pretepih. Krampov Joža je Volkovemu Nacetu pest kislega zelja vrgel v glavo!“

Sodnik: „Vendar ne boste hoteli sodišča prepričati, da bi bila ta malenkost zelja, če jo je vrgel še s tako silo, povzročila toliko rano na glavi!“

Priča: „Veste, gospod sodnik, zelja se je trdo držal krožnik!“

36. Vrag na zatožni klopi.

Pred sodiščem je stal obtoženec, obdolžen umora. Predsednik sodišča je jel staviti obtožencu razna vprašanja. Med drugimi ga je tudi vprašal, zakaj je zvršil umor. Obtoženec je globoko vzdihnil, na to pa se mu je izvil iz prsi bolesten vzklik: „Sam šent me je spravil na to misel!“

Državni pravdnik, ki ni znal dobro slovensko, je seveda pazno poslušal obtoženčeve odgovore. Ko je obtoženec rekel, da ga je sam „šent“ zavedel k umoru, je planil državni pravdnik pokonci, naprosil predsednika besede in slovesno

izjavil: „Ker je obtoženec priznal, da ga je Šent zavedel k zločinu, raztezam obtožbo tudi na Šenta kot glavnega sokrivca!“

Tako je spravil državni pravdnik na zatožno klop samega hudiča.

37. Čudna agitacija.

Sodnik: „Vi in vaši tovariši ste obtoženi, da ste pozno v noč po mestu razgrajali, kričali in pobili nekaj šip. Bili ste pač menda pijani!“

Obtoženec: „O ne, gospod sodnik, nismo bili pijani; mi smo abstinenti!“

Sodnik: „Zakaj ste torej razgrajali?“

Obtoženec: „To je agitacija za naše društvo, češ, ljudje naj vidijo, da se da tudi brez alkohola dobro razgrajati!“

38. Pri davčnem uradu.

Davkar je zagnal kmetu davkarsko knjigo pred noge. Ta se postavi ter reče: „Gospod, če jih ne poberete takoj, bom nekaj storil, ki se vam ne zdi!“ — Osupel ga pogleda uradnik ter vpraša ne čisto brez skrbi: „Kaj?“ — Kmet pa odgovori: „Lejte no, sam jo bom pobral!“ In kakor je rekel, tako je storil.

39. Pozno spoznanje.

Sodnik: „Kaj? Pred letom dni vam je obtoženec rekel, da ste rinoceros, in šele sedaj ga tožite, češ, da vas je razžalil?“

Matijec: „Veste, gospod sodnik, šele včeraj sem videl v zverinjaku to grdobo!“

40. Lahka volitev.

Sodnik: „Obsojeni ste na štiri dni ali 20 kron, kaj vam je ljubše?“

Obtoženec: „Prosim torej 20 kron“.

41. Še eno ničlo.

Sodnik je rekel možu in ženi, ki sta se hotela ločiti: „Zaradi neprestanih prepиров ločim vajin zakon za deset let! Sta li zadovoljna?“

Mož: „Prosim, gospod sodnik, dodajte še eno ničlo, da bo vsaj mir za vselej!“

42. Pijano sodišče.

Sodnik: „Priča Dedek, kaj je rekel zatoženec, ko ste ga zalotili pri tatvini?“

Priča: „Rekel je, da je pijan!“

Sodnik: „Rad bi izvedel prav njegove besede. Ponovite jih natanko; saj vendar ni rekel: On je pijan!“

Priča: „Da, tako je rekel!“

Sodnik: „Ne umejete me! Prav njegove besede bi rad slišal. Menda je rekel: Jaz sem pijan!“

Priča: „Bog ne daj, gospod sodnik, kako bi bil rekel kaj takega o vas! Bil bi ga tudi takoj —“

Državni pravdnik: „Ne tako! Saj ne umejete vprašanja. Gospod sodnik misli, je li zatoženec rekel: Jaz sem pijan!“

Priča: „Vas niti ne pozna! Kako bi bil torej rekel kaj takega o vas!“

Zagovornik: „Poslušajte, ljubi mož, kaj vas vprašam jaz. Slavno sodišče bi namreč rado izvedelo natančne zatoženčeve besede. Če govori o sebi, vendar ne pravi: on ali mi ali ti, Zdaj ste menda pač razumeli, in vprašam vas torej kot zapriseženo pričo, je li moj varovanec rekel: Jaz sem pijan?“

Priča: „Bog ne daj! Vi imate sicer prav rdeč nos, pa o vas ni zatoženec rekel ničesar! Kaj pa mislite! Če misli kdo kaj ukrasti, si vendar ne upa trditi, da je vse sodišče pijano!“

43. Med akte.

Ubog kmet je stal pred starim birokratom: „Milostivi gospod, prosim, pomagajte mi, dovolite mi to in to!“ Birokrat stoji, kakor bi mu tičal kol v hrbtišču, in reče: „Niks da, hod'te k notarju in prinesite pisan ‚pitšrift‘!“ — Toda kmetu se pri besedi „notar“ zablisne dobra misel; hitro odgovori: „Milostivi gospod, ne zamerite, tisti, ki prosi, sem jaz sam, čemu tedaj treba še notarja in pisane prošnje, saj sem jaz sam tukaj!“ Birokrat: „Kaj? Disputieren auch noch! Hod'te k notarju in prinesite pisano ‚pitšrift‘; vas ne morem položiti med akte!“

44. Dovtipno uradno poročilo.

Sodnik na Ogrskem je dobil dopis višjega sodišča, naj kot varuh poroča, kaj se je zgodilo z deveterimi prašički, ki jih ne najde nadvarstveno oblastvo v izkazu varovančevega premoženja. Sodnik je odgovoril na kratko: „Svinja je

prašičke požrla!“ Nadvarstveno oblastvo ni bilo zadovoljno s tem pojasnilom ter je naročilo sodniku, naj naznani, kako je to, da je svinja prašičke požrla. Sodniku se je zdelo to vprašanje bedasto, zato je poročil nadsodišču: „Svinja je prašičke zato požrla, ker ni hotela, da bi bili dobili varuha in bi bili nadlegovani z nepotrebnimi dopisi!“

Odgovor na to poročilo je bila kazen; nadsodišče je naložilo dovtipnemu sodniku 20 kron globe, ki jih je rad plačal, češ: „Starega sem pa le razjezil za 100 kron!“

45. Priča proti volji.

Predsednik sodišča: „Orožnik! Privedite prihodnjo pričo! (Orožnik odide. Takoj pri vratih pokaže na predsednika; nato pride nekdo predenj.)

Predsednik: „Kako se pišete?“

Peter: „Peter Žerjav.“

Predsednik: „Koliko let imate?“

Peter: „Mislím, da to ravno ne spada sem!“

Predsednik (zakriči): „Takoj povejte, koliko let imate!“

Peter: „Triintrideset let“.

Predsednik: „Katere vere ste?“

Peter: „Pa gospod predsednik . . .“

Predsednik (ga ustavi): „Če se še enkrat predrznete govoriti vmes . . .“

Peter (hitro): „Katoličan sem“.

Predsednik: „Ste li z zatožencem v sorodu ali v njegovi službi?“

Peter: „Jaz? — S tem? — Kaj neki mislite, gospod predsednik!“ — (Smeh med poslušalci prihaja vedno večji.)

Predsednik: „Pustite vsako neprimerno opazko! Vzdignite roko, da prisežete!“

Peter: „Gospod predsednik, tega pa res ni treba!“ — (Smeh med poslušalci.)

Predsednik (vstane ter divje zakriči): „Dam vas zapreti, če se še enkrat predrznete ugovarjati. Vzdignite roko in prisezite!“

(Peter vzdigne roko; predsednik narekuje prisego in Peter govori za njim.)

Predsednik: „Prisezam na živega Boga“.

Peter: „Prisezam na živega Boga“.

Predsednik: „Da povem vse, kar vem“.

Peter: „Da povem vse, kar vem“.

Predsednik: „Da ne zamolčim ničesar, kar bi utegnilo razjasniti ves ta dogodek“.

Peter: „Da ne zamolčim ničesar, kar bi utegnilo razjasniti ves ta dogodek“.

Predsednik: „In da bom govoril le čisto resnico“.

Peter: „In da bom govoril le čisto resnico“.

Predsednik: „Amen“.

Peter: „Amen“.

Predsednik: „No, kaj veste torej?“

Peter: „Gospod polkovnik se vam lepo priporoča in prosi, da bi danes zvečer ob osmi uri prišli na večerjo k njemu. Tudi srno, ki jo je včeraj ustrelil na planini, je že dobil domov“. — (Glasi smeh med poslušalci.)

Predsednik: „Kaj? — Niste li priča?“

Peter: „Ne, gospod predsednik! Polkovnikov sluga sem, in poslali so me, da vas povabim. Ker vas pa nisem dobil doma, sem prišel semkaj. Ko sem orožnika vprašal po vas, me je poslal v to sobo“.

46.—50. Salomonske rabsodbe.

1.

Dva lovca, prej prijatelja in tovariša, sta se skregala za lovskega psa, o katerem sta rekla, da je vreden 50 tolarjev. Vsak je trdil, da ga je on izučil, da je torej njegov. Gresta pred sodnika, in ko ju ta zasliši, jima reče: „Stopita vsak v drug kot sobe, jaz bom pa psa držal v sredi. Ko odštejem: ‚Ena, dve, tri!‘ naj vsak psu zažvižga, jaz pa ga izpustim; h kateremu izmed vaju skoči pes, tistega bo“. Lovca sta bila oba zadovoljna. Sodnik drži psa. Ko odšteje „tri“, zažvižgata lovca na vse pretege, on psa izpusti in pes skoči — skozi odprte duri in zbeži. — Lovca pa sta tožila zopet od kraja.

2.

V Illinoisu v Ameriki se je na železnici prigodila nesreča. En mož je bil ubit, drugemu je odtrgalo nogo. Vdova ubitega moža in oni enonogi sta tožila železnico za odškodnino. Sodnik je vdovi za izgubljenega moža odločil 500 dolarjev, onemu, ki je izgubil nogo, pa 15.000 dolarjev. Nejevoljna zaradi take sodbe, reče vdova sodniku: „Ali je to prav, da dobi ta več nego jaz? Ali ni življenje zakonskega moža več vredno nego samo ena noga?“ Sodnik odgovori: „Žena! Ta mož ne dobi za noben denar druge noge. Ti pa dobiš lahko drugega moža, ki bo morda še lepši in boljši, nego je bil ubiti“.

3.

V Parizu je pred sodiščem zahteval mož, naj ga postavno ločijo od žene. „Imate li kaj otrok?“ ga vpraša sodnik. — „Seveda, gospod!“ — „Koliko?“ — „Tri; dva dečka in eno deklico, in prav zaradi tega sva prišla k vam. Žena moja zahteva zase dva otroka, toda jaz tudi!“ — „Ali se hočeta tedaj oba zadovoljiti z mojo razsodbo?“ — „Da!“ pravita oba. — „Tedaj počakajta, da bosta imela četrto dete, potem si pa lahko vsak izmed vaju vzame po dva, in jaz določim, kako se vama imajo otroci razdeliti!“

Mož in žena sta bila s tem izrekom zadovoljna, in sodnik ni čul nič o njiju celi dve leti. Pri neki priliki sreča sodnik moža na ulici ter ga vpraša: „Kako je z ono rečjo?“ — „Oh, gospod sodnik, zdaj se še ne more govoriti o ločitvi!“ — „Zakaj ne?“ — „No, zdaj imava pa pet otrok!“ — „Tedaj počakajta, da vama da Bog še šestega!“ odgovori sodnik in gre svojim pótém.

4.

Logar je zalotil tri tatinske lovce ravno pri tem, ko so razkosovali srno. Ko tatovi zagledajo logarja, se tako prestrašijo, da puste svoje puške na tleh ter zbeže na vse strani. Logar pobere puške ter ovadi lovce pri sodišču, dasi ni nobenega poznal dobro.

Poklicani na sodišče so vsi tajili trdovratno; tudi pušk, ki so ležale na mizi pred sodnikom, niso hoteli spoznati za svoje.

Ker se krivda nikakor ni dala dokazati, je dejal naposled sodnik malomarno: „Vidim, da ste obtoženi po nedolžnem; zato naj vsak vzame svojo puško in odide!“

Komaj je sodnik to izustil, je vsak popadel svojo puško ter hotel oditi. Prav tako hiter pa je bil tudi sodnik z novo tožbo, ki jo je sedaj zastopal s popolnoma drugačnim uspehom.

5.

Čudno razsodbo je izrekel sodnik v Missouriju v Ameriki. Nekoga, ki ni znal pisati in čitati, je obsodil zaradi prestopka tako dolgo v zapor, dokler se ne bi naučil čitanja in pisanja. Drugega zatoženca, ki je znal oboje, pa je obsodil, da mora ostati tako dolgo v zaporu, dokler ne nauči prvega čitanja in pisanja.

Črez tri tedne sta oba rešila svojo nalogo prav povoljno, in sodnik ju je izpustil.

51. Sodnik ne ve, dokler ne najde v koranu.

V Bosni je živel sodnik, ki sta ga „raja“ kakor Turek sovražila zaradi lakomnosti in podkupnosti. Bil je to grabljiv Turek, ki ni nikomur privoščil ničesar.

Nekega dne je sedel popoldne v stanovanju, kadil tobak in srkal kavo. V sosednji krčmi so sedeli kmetiški podložniki, in med njimi je bil zvit lisjak iz bližnje vasi. Razgovarjali so se o sodniku, kakšen oderuh je, da se ga sami Turki sramujejo in ne marajo zanj, tako da mora ves dan sam sedeti v sobi. Omenjeni lisjak, kristjan,

vstane in pravi: „Moram iti k njemu in ga nekoliko opehariti!“ — „Ako ga opehariš, junače, ti damo za vino in jed!“ pravijo tovariši.

Lisjak gre k sodniku ter mu ponižno reče: „Častiti sodnik! Imel sem zvestega psa, varuha pri ovcah. Večkrat mi je zapodil hudega volka, da mi ni naredil škode. Ko mi je pred nekaj leti volk zopet ugrabil ovco, sem rekel psu: ‚Gorov, ljubi pes, tvoje bodi jagnje, ako ga dobiš iz volkovih krempljev!‘ In Gorov ga je dobil. — Iz jagnjeta je zrastle ovca in dvakrat na leto je imela mladiče, in Gorov je imel že sedemnajst glav od nje. Te dni mi je pa Gorov poginil, in jaz siromak zdaj ne vem, čigave so po pravici one ovce. Pes nima naslednikov v svojem rodu, jaz si pa nečem prisvajati tuje stvari. Prišel sem torej k tebi, slavni sodnik, s prošnjo, da razsodiš, čigave so po pravici one ovce“.

Lisjak konča, sodnik se zamisli in pravi čez nekaj časa: „Ne vem, dokler ne najdem v koranu!“ (Turško sveto pismo.) Vzame knjigo v roko, išče, čita in potem odgovori: „Ker tvoj pes Gorov nima naslednika iz svojega rodu, pripadajo po zakonu one ovce meni; glej, da mi jih hitro priženeš!“

„Slavni sodnik,“ pravi muhasti raja, „ako mi dokažeš, da si iz rodu mojega psa Gorova, ti priženem ovce precej!“ Izgovorivši to, je bil že tudi iz sobe.

Turek je jezen poskočil, razsajal in stekel za rajo. Ker ga je pa bilo sram, da bi bili Turki kaj zvedeli in se mu še smejali, se je vrnil ves jezen domov in — molčal. V sosednji krčmi pa so raje gostili zvitega soseda.

52. Kakor nalašč.

Nekje na Hrvaškem je poslal krojač k peku sušit svinjsko pleče. Pek odreže velik kos z njega. Ko krojač to vidi, reče peku, naj mu povrne škodo, sicer ga pojde tožit.

Pek pa steče prej k sodniku in mu da lepo veliko potico v dar. Krojač pride tožit, in sodnik zasliši oba. Pek pravi, da so muhe pojedle toliko mesa. Sodnik torej reče krojaču: „Ako so muhe storile to, se znosite na muhah; pobijajte jih, kjerkoli dobite katero!“

Slučajno ugleda krojač zdaj muho na sodnikovem obrazu. Brez pomisleka lopne s pestjo po sodnikovem nosu, da se mu takoj pocedi kri, in reče: „Kakor nalašč! Ena je že tukaj!“

53. Samo enkrat.

Hudodelec, ki so ga v silnem dežju gnali iz mesta na morišče, je godrnjal, da mora hoditi ob takem vremenu. „Ej!“ pravi orožnik, „kaj bi godrnjal, ko ostaneš zunaj, a mi drugi moramo potem tudi nazaj v takem dežju!“

54. Dva prijatelja.

Cencek (sreča prijatelja, ki ga žene orožnik): „No, kam pa, Jaka, v taki imenitni družbi?“

Jaka: „Fotografirat se greva!“

55. Že naprej odslužil.

Sodnik: „V imenu Njegovega Veličanstva... vi ste torej oproščeni!“

Obtoženec: „Toda bil sem pet mesecev v preiskovalnem zaporu!“

Sodnik: „Ne morem pomagati!“

Obtoženec: „Prosim . . . ker sem bil pet mesecev po nedolžnem zaprt . . . ali smem na ta račun kaj malega ukrasti?“

56. Golšasti hudodelec.

Krvnik je obešal golšastega hudodelca. Ker ga pa vrv ni prijela dobro, hudodelec ni obvisel na vešalih, nego se je izmuznil. „Kaj takega se mi pa še ni zgodilo!“ vzklikne prestrašeni krvnik. — „Meni tudi ne!“ odgovori hudodelec.

57. Ubogi grešniki.

Ladovič je šel s sinom mimo vešal. „Kakšna priprava je to?“ vpraša sinček. „Na to obešajo uboge grešnike, da morajo umreti,“ odgovori oče. „Uboge grešnike?“ vpraša deček, „kam pa obešajo bogate?“ — Oče Ladovič je tako malo poznal svet, da temu ni vedel odgovora.

58. Krojač namesto kovača.

V Hrastju so imeli kovača, ki se je tolikanj pregrešil, da ga je sodišče obsodilo na vešala. Ko to občinski odborniki zvedo, vložijo tole prošnjo: „Vesleslavno sodišče! Zvedeli smo, da ste obsodili našega edinega kovača na smrt. Ker imamo v vasi tri krojače, izmed katerih bi lahko utrpeli enega ali dva, prosimo prav ponižno, da obesite kateregakoli izmed krojačev, a kovača nam zopet izpustite, ker ga ne moremo pogrešati!“

59. Prav lahko.

Odvetnik je prišel nekaj v jetnišnico mari-borsko. Ko ugleda med jetniki svojega znanca, ga vpraša: „Kako pa si ti prišel semkaj?“ — „Oh, prav lahko!“ mu odgovori ta. „Našel bi bil semkaj, ko bi bil tudi popolnoma slep; zakaj gnala sta me dva orožnika!“

60. Prekanil ga je.

Marovšek je stal z odvetnikom pri novem plotu, narejenem okoli vrta, in je rekel: „Vidite, gospod doktor, zdaj je ta hudobni sosed vendarle dal napraviti plot. Saj veste, kako so hodile skoz prejšnji razdrti plot vedno njegove kure na moj vrt ter tu razkopavale?“

Odvetnik: „In zdaj ste ga brez pravdanja pripravili, da je postavil plot?“

Marovšek: „Nisem imel nobenih potov in tudi ne več troškov nego kakih trideset jajc. Ker se je sosed mojim pritožbam vedno le posmehoval, sem mu pošiljal vsak dan po pet jajc, rekoč, da so jih znesle njegove kure na mojem vrtu. Ko mu potem nekaj dni nisem poslal nobenega več, je bil plot v osmih dneh narejen!“

61. Modrost v žepu.

Dva odvetnika, prvi črez mero velik, drugi črez mero majhen, sta se prepirala prav resno. V prepiru reče velikan malemu: „Kaj bi se repenčili, saj vas lahko vtaknem v žep!“ Brzo mu odgovori mali: „No, potem boste imeli v žepu več modrosti nego v glavi!“

62. Usodni nahod.

Višji državni pravdnik pride v jetnišnico ter vpraša nekega jetnika: „Kaj je tebe spravilo v ječo?“ Jetnik: „Nahod!“ Državni pravdnik: „Kaj? Nahod te je spravil v ječo?“ Jetnik: „Da, gospod! Imel sem silen nahod in ravno ko sem lezel skozi okno v notarjevo stanovanje, sem moral kihnuti; to je zbudilo gospoda, ki me je ujel in spravil semkaj!“

63. Dobljena pravda.

Odvetnik: „Dobro, da vas najdem! Oj, vi srečni človek, objemite me!“

Klijent: „Zakaj, gospod doktor?“

Odvetnik: „Le moji bistrournosti se zahvalite, da ste dobili pravdo vsaj v zadnji instanci!“

Klijent: „No, torej vendar po dolgih osmih letih!“

Odvetnik: „No, bolje pozno nego nikoli!“

Klijent: „Koliko pa dobim?“

Odvetnik: „Sodišče vam je priznalo 2000 kron; moji troški znašajo 2300 kron; torej dobim še 300 kron!“

Klijent: „Ljubi Bog! Potemtakem sem še na izgubi!“

Odvetnik: „Denar je seve izgubljen, toda pravda je dobljena!“

64. Dober svet.

Hranilniški uradnik v Novem Yorku pride k imenitnemu odvetniku in reče: „Ukradel sem hranilnici nad 100.000 dolarjev, pa to še ni

prišlo na dan; kaj mi je storiti?“ Odvetnik odgovori: „Le pojdite nazaj k hranilnici, pa ji ukradite še 100.000, potem pa pridite zopet k meni!“

Uradnik gre, ukrade res še več nego 100.000 dolarjev ter pride zopet k odvetniku. Ta poroči ravnateljstvu tiste hranilnice, da ji je njegov klijent ukradel 200.000 dolarjev, pa da jih hoče dati polovico nazaj, ako ostane stvar skrivna. — Ravnatelji so prav radi sprejeli ponudbo, in tat je še dandanes bogat in spoštovan mož.

65. Darilo odvetniku.

Odvetnik na Hrvaškem je vodil pravde za več kmetov iste vasi. Neko jutro jih pride devet k odvetniku, da bi izvedeli, kako je s pravnami. Da ne smejo priti prazni, to so kmetje dobro znali, in zato so prinesli s seboj purana.

Prvi s puranom v naročju se predstavi odvetniku; ta ga prijazno sprejme, mu da zahtevano pojasnilo in mu naposled reče, naj odda purana v kuhinjo. Drugi pride zopet s puranom pred odvetnika in opravi takisto; pride tretji, četrti do devetega, vsak s puranom v roki, in vsakega napoti odvetnik po dovršenem poslu s puranom v kuhinjo. Ko so tako klijenti opravili svoj posel ter odšli, se odpravi odvetnik veseloga srca v kuhinjo gledat svojih devet puranov. Ali ni bilo v kuhinji devet puranov, še enega ni bilo, kamoli devet, ker so bili kmetje vsi skupaj prinesli samo enega purana v mesto in je bil vsak odvetniku le pokazal purana, dal mu ga pa ni nobeden, ker ga niti ni imel vsak svojega,

ampak vsi skupaj so imeli samo enega, a še tega so si odnesli v krčmo, kjer so ga spekli in pojedli sami.

66. Akte mlatiti.

Kmet prepirljivec je izgubil pravdo ter se držal jako kisko, ko je odvetnik na mizo položil osoljeni račun z „akti“, t. j. pravnimi pismi vred. Mož jih vzame v roko, jih pazno pregleduje in reče: „Za Boga, plačati imam toliko denarja, tukaj pa vidim, da je vsaka pola papirja popisana le do polovice, druga polovica pa je prazna; čemu taka potrata?“ Odvetnik ga pomiri, rekoč: „Dragi moj, tega vi ne umejete; to se pravi pri nas advokatih „akte mlatiti“. Ko kmet spozna, da je vse ugovarjanje zastonj, naprosi odvetnika potrpljenja, rekoč: „Gotovega denarja sedaj nimam, a če hočete, se vam ponudim za mlatiča ter sem voljan na vaši pristavi omlatiti letošnje žito“. Odvetnik je bil s ponudbo zadovoljen. Črez nekoliko časa pride na pristavo. Ali kako se prestraši, ko zapazi, da je vsak snop omlačen le na pol. Nejevoljen reče kmetu: „Za Boga, ali imate še kaj vesti? Toliko služite, pa delate tako slabo, snopovje ima v sebi še dobro polovico zrnja, čemu taka nemarnost?“ Kmet pa pomiri odvetnika, rekoč: „Dragi gospod, tega pa vi ne umejete; to se pravi pri nas kmetih „akte mlatiti“.

67. Veliko čudo.

Kmet se je pravdal zaradi malenkosti, dokler ni zapravdal vsega posestva. Ko so ga že zapodili s posestva, je stal nekega dne več ur pred

hišo svojega odvetnika ter neprestano ogledoval hišne duri. Začuden ga vpraša odvetnik, kaj hoče. „Ej,“ pravi kmet, „premišljujem, kako je bilo mogoče, da je šlo vse moje veliko posestvo skozi tako majhna vrata“.

68. Črez mero opral.

Vsak zatoženec dobi pri krvavem sodišču zagovornika. Prigodilo se je, da je takšno opravilo sodišče izročilo zelo mlademu odvetniku. Ta se je hotel prvič dobro izkazati, zatorej se je skrbno pripravil ter zagovarjal zatoženca tako izvrstno, da so ga porotniki spoznali za nekrivega. Sedaj stopi zatoženec vesel pred odvetnika, rekoč: „Lepo vas zahvaljam za izvrstno zagovarjanje; niti sam si nisem mislil, da sem res tako nedolžen!“

69. Testament.

Trgovec je zapustil 100.000 kron. V testamentu je bilo zapisano: „Ker mi je edini sin tako zelo grenil življenje ter je bil tak pridanič, izročam vse premoženje krajni bolnici proti temu, da oskrbnništvo mojemu sinu izplača toliko, kolikor samo hoče“. Ko se je testament objavil, je izplačalo bolniško oskrbnništvo sinu le 10.000 kron. Sin, s tem nezadovoljen, si je najel odvetnika. Odvetnik je vso stvar takole obrnil na korist tožiteljevo: „Zadnja volja umrlega trgovca slove: Oskrbništvo mora sinu dati toliko, kolikor samo hoče. No, oskrbnništvo hoče zase 90.000 kron, torej mora to vsoto dati sinu, onih 10.000 kron pa si lahko obdrži samo“.

70. Dvoumno vprašanje.

Odvetnik dr. I. iz Trsta je šel kot zagovornik v Maribor v kaznilnico, da se tam pomeni z nekim obsojencem. Pri tej priliki mu je razkazal kaznilniški ravnatelj vse prostore te velike kaznilnice.

Ko je prišel potem odvetnik zopet domov v Trst, je razlagal svoji družini vse strahote tega poslopja in zavoda. Vsi so ga pazljivo poslušali, najbolj pa njegova šestletna hčerka Zorica.

Nekaj mesecev pozneje se je peljal odvetnik s svojo Zorico na Dunaj. Ko se pripeljejo blizu Maribora, ugledajo tik mesta veliko poslopje. „Čigavo je neki to poslopje?“ vpraša eden izmed sopopotnikov odvetnika. — „To je kaznilnica!“ odgovori odvetnik.

Takoj se oglasi Zorica: „Papa! Ali ste vi bili tu notri?“

71. Smrtna obsodba.

Neka vas na Ogrskem je imela pravico, da so smeli imeti sami svoje sodišče in soditi hudo delce po svoji pameti in previdnosti.

Nekdaj se je v tisti vasi zgodil uboj. Ubijalca so dobili, sodili in obsodili na smrt na vešalih. Toda kdo naj ga obesi? Pisali so v Budimpešto po krvnika. Črez teden dni je prišlo pisanje, da krvnik že pride, a plačati mu morajo za delo dvesto kron, za vožnjo pa sto kron.

Dobri vaščani so se zbrali k posvetovanju in premišljali, kaj naj store.

„Morilec ni vreden toliko!“ pravi prvi občinski svetovalec, „mislim, da ga ne obesimo, ampak da ga utopimo, kar lahko storimo sami!“

„Smrtna kazen se ne sme izpreminjati!“ odgovori župan, „obsojen je na vešala in obešen mora biti. Ker nam pa izvršitev te kazni obeta prevelikih troškov, zato predlagam, da damo morilcu petdeset kron, pa naj se hudobnež sam da obesiti, kjer se hoče!“

Nad vse modre besede županove so obveljale. Morilcu so dali petdeset kron in ga zapodili iz vasi. Ako se je dal sam obesiti, Šaljivcu ni znano.

72. Eksekutor in vrag.

Eksekutor Mrva je šel rubit kmeta Šimona v Stročjo vas.

Ko je bil kake pol ure zunaj mesta, je zapazil ob cesti moža rjavega lica, z lovskim klobukom na glavi in torbo preko ramen. „Dobro jutro, prijatelj!“ ogovori tujec eksekutorja, ko ga ta doide. „Kam pa tako naglo?“

„V Stročjo vas po opravku!“

„Potem pa greva lahko skupaj, ker imam isto pot. Gotovo imate tam važne opravke?“

„Kakršni pač so.“

„Kaj pa ste?“

„Davčni eksekutor iz mesta!“

„Aha, torej pa lahko uganem, kakšni opravki vas vodijo v Stročjo vas.“

Tako sta kramljala spotoma. Naposled vpraša eksekutor tujca: „Kdo ste pa prazaprav vi?“

„Ako že ravno hočete vedeti, vam povem, da sem vrag!“

„Glej, glej, to je pa res prijetna družba. No, pa menda ne bo ravno tako hudo,“ se je zasmeljal

eksekutor. In šla sta dalje, se pogovarjala o tem in onem in se spoprijateljila naposled tako, da sta se začela tikati.

Ko sta prišla do prve vasi, sta videla na pragu neke hiše otroka, ki je na vse pretege kričal in se drl; v veži pa je kričala mati, naj ga vrag vzame, ako ne utihne.

„Zakaj ne vzameš otroka, ko ti ga mati ponuja?“ se je pošalil eksekutor z vragom.

„Eh, mati ne misli resno. Kar se reče samo v jezi ali iz navade, tega ne vpoštevam. Jemljem le to, kar mi v resnici ponujajo,“ ga je zavrnil vrag in šla sta dalje.

Nista hodila še dolgo, ko jima je pritekla naproti svinja, ki je ušla pastirju. Pastir je hitel za njo, metal palico in kričal nanjo: „Vrag te vzemi!“

„Ali tudi svinje ne maraš, ki ti jo ponuja pastir?“ ga je podražil eksekutor.

„Tudi pastir ne misli resno. Kaj bi siromak počel, ako mu odnesem svinjo?“ se je zopet izgovarjal vrag. Šla sta dalje in prišla do hiše, kjer je imel eksekutor opravke.

Ko kmet ugleda eksekutorja pred seboj, zakriči nanj ves razljučen: „Vrag te vzemi, grdoba!“

„Vidiš, prijatelj, ta kmet pa misli resno; tega moram slušati!“ se je zarežal vrag, zavil eksekutorju vrat, ga stlačil v svojo torbo ter krenil z njim naravnost v pekel.

XII.

Iz življenja umetnikov, učenjakov in vladarjev.

1. Prehitro veselje.

Slikar: „Oddaste li to sobo!“

Gospodinja: „Da, gospod! — Dvajset kron bo treba plačati na mesec!“

Slikar: „Dobro! — Vzamem jo!“

Gospodinja: „Smem li vprašati, s kom mi je čast govoriti?“

Slikar: „Umetnik sem!“

Gospodinja: „Umetnik? — No, to je lepo! Imam mladega psa pri hiši, tega morate kaj naučiti!“

2. Namazal.

Gledališki igralec T. je pripovedoval tole dogodbo: „Leto dni je minilo, kar sem prišel na potovanju v Benetke. Tam grem stanovat v jako obiskano gostilno. Neko jutro, ko sem bil posebno dobre volje, sem se napravil za brivca, šel po vseh gostilniških sobah in kričal: ‚Gospoda, kdo se da briti?‘ Tako jih namažem dvanajst in vsakemu rečem, da sem spodaj nekaj pozabil.

Ko vse namažem, stečem v svojo sobo, se urno preoblečem, namažem še sebe in grem potem

na hodnik ter začnem razsajati, kje je tisti brivec, ki me je namazal, zdaj ga pa ni nikjer. Pridejo tudi vsi drugi namazani iz sob, se jeze in kriče in pravijo, da jih je imel brivec za norca. Jaz seveda sem se jezil najbolj. Nihče pa ni vedel, da sem bil jaz oni brivec. — Zdaj, ko je minilo že leto, pa mi ni treba več molčati!“

3. Trije umetniki.

Sedeli so skupaj trije slikarji. Bili so vsi trije lažniki prve vrste in so se legali, da se je kar kadilo. V pogovoru prične prvi slikar: „Nekoč sem naslikal tenko deščico tako pristno po naravi, da je bila popolnoma taka kakor pravi marmor. Ko sem jo potem vrgel v vodo, se je potopila, kakor da je res marmor.“

„E, kaj to!“ reče drugi slikar. „To ni še vse nič. Nekoč sem naslikal polarne kraje, a ko sem se sliki približal s termometrom, je padlo živo srebro do — 20° R.“

„Tudi to še ni nič!“ se oglasi tretji. „Da sta videla poslednje moje delo, podobo gospoda V., bi znala, kaj je mojster. To podobo sem zadel tako dobro, da moram gospoda V. vsak teden po dvakrat — obriti!“

4. Rdeče morje.

Bogat, pa zelo skop grof je poklical slavnega angleškega slikarja Hogartha († l. 1764.) k sebi ter ga naprosil, naj mu v veliki dvorani naslika na steno, kako so šli Izraelci skozi Rdeče morje

in kako jih je kralj Faraon zasledoval z vojsko. Slikar zahteva za tako delo 300 kron, a skopuh mu jih obljubi le petdeset. Slikar se nekoliko zamisli, potem pa reče: „Ker ravno potrebujem denarja, vam napravim sliko za 50 kron, a to pač prosim, da se mi denar precej izplača!“

Grof mu da denar in ključ do dvorane, češ, da lahko začne drugi dan na vse zgodaj.

Komaj se drugo jutro izdani, že gre Hogarth z nekim mazačem, ki je prinesel veliko vedro rdeče barve in velik čopič, v dvorano na delo. In preden je vstal grof z mehkega ležišča, je bila že stena v dvorani krvavordeče preslikana. Hogarth pogleda delo ter pokliče grofa. Ko stopi ta v dvorano, pravi slikar: „Evo, milostivi gospod grof, evo vam storjenega dela!“

„Kje je kaj storjeno? Jaz ne vidim drugega nego rdečo steno! Kaj pomeni to?“ pravi grof.

„To je Rdeče morje!“ odgovori Hogarth ponosno.

„Rdeče morje!“ zajeca bogatin, videč, kam meri slikar. „A kje je Faraon? Kje so njegovi vojaki?“

„Ti so že vsi utonili!“ odgovori slikar.

„A kje za Boga so Izraelci?“ reče zopet grof.

„Izraelci? Da, ti! No, ti so že vsi onostran morja!“ Reče, ponižno se prikloni ter odide.

5. Čarovnikova osveta.

Madjar je šel gledat razstavo v Chicagu (leta 1893.). Zvečer je videl v krčmi čarodejca, ki je razkazoval svoje umetnosti. Po predstavi pravi

Madjar, da znajo njegovi rojaki doma veliko težje in lepše reči, nego so bile te. Ko Amerikanec to zasliši, se naglo na tihem pomeni z natakarnjem, stopi potem k Madjaru in reče: „Rekli ste, da znajo čarodejci v vaši domovini lepše in težje reči, nego sem jih razkazoval jaz. Mogoče! A jaz znam še druge čreznaravne reči, kakršnih prej nisem pokazal. Tako n. pr. vam dam sedaj zaušnico, ki je ne boste občutili vi, ampak oni natakarn pri mizi!“ — „No, to bi pa vendar rad videl!“ reče Madjar. Nato mu pritisne Amerikanec zaušnico, da kar zazveni po dvorani. Takoj poskoči natakarn, se prime za lice, zastoče in se zvija v silnih bolečinah. Vesel pa reče Madjar: „Saj sem rekel, da nič ne znate! Jaz sem jo tudi občutil!“

6. Najlepša godba.

Imenitni glasbeniki so se pogovarjali in pričkali, katerega godala glas je najprijetnejši. Ta je hvalil gosli, oni orgle, tretji flavto itd. Naposled vprašajo tudi moža, ki je dosedaj tiho poslušal te razgovore, naj pove, katerega godala glas najbolj ugaja njemu. „Meni?“ odgovori mož, „meni najbolj ugaja, če slišim, da cvrči pečenka na ognjišču“.

7. Kdo je večji mojster.

Slavna glasbenika Mozart in Haydn sta se pričkala, kdo igra spretneje na klavir. Zmenita se, da postavi drug drugemu napev, ki naj ga preigra. Najprej postavi Haydn Mozartu težko skladbo. Mozart sede ter igra gladko in brez

težave do konca. Nato postavi Mozart Haydnu napev. Haydn sede ter igra veselo dalje. Zdajci pa obstane, rekoč: „Ljubi prijatelj, to ne gre! Te note naj igram z desno roko, te tukaj z levo, a tukaj na sredi je še ena nota, ki naj jo udarim istočasno z onimi; to ni mogoče!“ — „Nič lažjega negoli to!“ pravi Mozart. Sede h klavirju ter igra. Ko pride do onega mesta, udari tudi z nosom po tipki. Tako je zmagal.

8. Evangelist Lukež.

Slavni Lessing je prišel v krčmo. Sedel je za mizo in ker mu je bilo dolgčas, je vzel knjigo ter čital. Takoj za njim pride drug gost. Ko vidi Lessinga v knjigo zamaknjenega, mu pogleda preko ramena v knjigo ter vpraša: „Kdo pa ste, gospod?“ Lessing, nejevoljen zbok te predrznosti, odgovori na kratko: „Evangelist Lukež!“

Kakor zvano, se slika ta svetnik z volom, ki mu gleda preko ramena.

9.—15. Primeri razmišljenosti.

1.

Slavni matematik Newton je rad po dolge ure modroval o kakem predmetu. Pri tem je bil tako razmišljen, da je pozabil vsega, celo jedi in pijače. Nekdaj je povabil prijatelja, po imenu Stukleyja, na obed. Ta pride, ko pa Newtona dolgo ni k mizi, ker se je bil po svoji navadi zaprl v sobo, začne prijatelj, vede za muhe svojega gostoljuba, obedovati in uživati piščanca. Potem

vrže kosti v skledo in jo povezne s pokrovom. Črez dolgo časa se šele prikaže Newton, potoži, da je lačen, in privzdigne pokrov. Ali ko ugleda oglodane kosti v skledi, reče: „Saj sem res menil, da še nisem obedoval; zdaj šele vidim, kako se človek lahko zmoti“.

2.

Imenitni glasbenik Beethoven je stopil nekdam na Dunaju v gostilnico, da bi obedoval. Da si prinese jedilni list ter si naroči juhe. Ko mu strežnik prinese list, ga obrne, napravi pet črtic in začne vanje zapisovati note. Brž potem prinese strežnik juho, a Beethoven ga nejevoljno zavrne: „Saj sem že jedel,“ plača juho in odide, ne da bi bil kaj jedel.

3.

Nedavno se je pripetila znanemu učenemu kemiku nesreča. Nekaj poizkušaje, si je ožgal namreč nos ob spiritu. Nekaj dni pozneje ga sreča prijatelj ter ga vpraša, zakaj ima obliž na nosu. „Kaj ne, slabo se mi podaja?“ vpraša kemik. Prijatelj ga uveri, da mu res ni ravno v posebno diko; ko pa zve, da si je nos ožgal, ga vpraša, ali ga je zelo bolelo. „Čisto nič,“ odgovori kemik. „Sploh nisem nič občutil, tako močno sem se zamislil v svoje poizkuse. Dasi je vedno nekaj dišalo po sežganem mesu, sem vendar mislil, da prihaja ta duh iz bližnje kuhinje, in poizkušal sem dalje. Zdajci me strežnik opomni, da mi gori nos. Hitro se primem za nos. Ko se prepričam, da res gori, ga vtaknem v blizu stoječe vedro vode ter pogasim ogenj“.

4.

Eden najčudnejših zgledov razmišljenosti je bil gotovo star vaški župnik. Ta gospod je sedel nekdam na ognjišču pri ognju, držal v eni roki brevir, v drugi pa kos slanine, ki je jo mislil deti v lonec. Ali v razmišljenosti je vrgel brevir v lonec, slanino pa del pod pazduho ter šel v cerkev. Šele ko je pri cerkvenih vratih skočil velik pes vanj ter mu izmaknil ta čudni brevir, je spoznal svojo zmoto.

5.

Grof Mister je imel navado, da je vselej, kadar je šel z doma, pripel na vrata listek: „Gospoda ni doma!“ — Nekoč se je vrnil, prečital na vratih, da gospoda ni doma in rekel: „No, zdaj moram pa še tega čakati!“

Stal je pred vrati, dokler ni dočakal svoje vrnitve.

6.

O nekem učenjaku govore, da je nekoč, ko se je imel odpeljati, posadil svojega konja na sedež v kočiji, sam pa se vpregel in vlekel. V prvi krčmi je šel učenjak v hlev, konj pa v sobo.

7.

O upokojenem davkarju v V. pripovedujejo razne čudne reči, ki jih je baje napravil v razmišljenosti. „Nekdaj“, pripoveduje mlad davkarski uradnik, „je položil svojo suknjo v posteljo, sam pa se je obesil na stolovo naslanjalo ter ostal

tako vso noč.“ Mlad učitelj, ki se mu je zdela ta laž nekoliko predebela, je dejal nato: „To ni vse nič; poznal sem gospoda, ki je gorečo svečo položil v posteljo, samega sebe pa upihnil“.

16. Čuden potres.

Ob silnih potresih v Zagrebu meseca novembra 1880. leta je hotel profesor fizike g. Stožir natančno določiti število in silo raznih podzemeljskih sunkov. Ko je v ta namen prečul tudi vso noč od dne 15. do dne 16. novembra in si je že sedem „dobrih“ potresov zabeležil v zapisnik, je zaspal lepo mirno proti jutru oblečen na postelji. Pustil pa je vrata odprta, menda zato, da bi laže pobegnil, ako bi bilo treba.

Pride v jutro ob šesti uri k njemu znanec in prijatelj, ki je z družino imel stanovanje v baraki na trgu, in vidi, kako lepo spi gospod profesor oblečen na postelji.

Zbuditi ga ni hotel, ker se mu je menda smilil, ampak splazil se je pod posteljo profesorjevo, uprl hrbet ob deske in trikrat krepko vzdignil posteljo s fizikom vred.

„Oj presneto! Takega potresa pa še ni bilo!“ reče profesor, skoči s postelje, pogleda na uro in zabeleži vestno ta hudi potres s tremi navpičnimi udarci; nato pristavi še uro, minuto in sekundo.

Ko je prijatelj po dokončanem potresu prilezel izpod postelje, je bil profesor sicer jako hud, storil pa ni nagajivcu ničesar.

Črez nekaj dni je zopet ležal naš fizik oblečen na postelji s svinčnikom v roki. Strese ga, on pa

prime za palico ter sune nekolikokrat z njo pod posteljo, rekoč: „Ali si že zopet tukaj, prismođa? Ali mi še ne daješ miru?“ Toda nikogar ni bilo pod posteljo — bil je resničen potres!

17. Pozabil je!

Slavnoznani dunajski vseučiliški profesor dr. Hyrtl je vprašal pri strogi izkušnji (rigorozu) kandidata medicine: „Čemu je slezena?“ Kandidat je premišljal nekaj časa, potem pa je rekel: „Ne vem več; pozabil sem!“ Dr. Hyrtl mu položi ves žalosten roke na rame in reče: „Oh, vi nesrečnež! Edini vi na svetu ste to vedeli, pa še vi ste pozabili!“

18. Izrael, žaluj!

O prav tem profesorju se pripoveduje tudi tole: Oglasi se židovski kandidat po imenu Jeruzalem k zadnji strogi preizkušnji. Mnogi tovariši-židi so ga spremljali na vseučilišče ter v živahnem pogovoru čakali zunaj na hodniku pred dvorano, da bi potem čestitali novopečenemu doktorju. — A Jeruzalem je znal in vedel premalo! Ko je Hyrtl to videl, je odprl vrata ter zaklical iz sobe: „Izrael, žaluj; Jeruzalem je padel!“

19. Čudna molitev.

Leta 1664. so prišli Turki čez Ogrsko že blizu do Štajerske. Pri Sv. Gothardu se jim je postavila cesarska avstrijska vojska nasproti. Preden se je bitka pričela, je pokleknil poveljnik Ivan

pl. Spork ter molil na glas tole molitev: „Vsegamogočni vojskovodja tam gori nad nami! Ako nečeš danes pomagati nam pravovernim otrokom, pa vsaj ne pomagaj Turkom in videl boš, kake čudeže bomo delali!“ — Bog je pomagal kristjanom. Turki so bili popolnoma premagani.

20. Še druga taka čudna molitev.

Pred bitko pri Murtnu (1476. leta) so pokleknili Švicarji, in njih poveljnik je molil na glas takole: „Ljubi Bog! Če je pravica naša, Te prosim, pomagaj nam! Če pa je nasprotnikova, pomagaj njim! Če imamo pa pravico vsi, pa samo glej, kako se bomo bili!“

21. Času primerno.

Juri Leclerc Buffon, eden najslavnejših prirodoznancev osemnajstega stoletja, ki ga je francoski kralj Ludovik XV. povzdignil v grofovski stan, je povabil nekega dne več slavnih prirodoznancev na kosilo. Po kosilu so se šli na vrt izprehajati.

Bilo je vročega poletnega dne.

Na lepem kolu na vrtu je bila steklena krogla, kakršnih vidimo zadosti po naših vrtih. Nekdo iz družbe položi roko na kroglo in opazi, da je na senčnati strani toplejša negoli na prisolnčni. Takoj naznani to važno odkritje tovarišem, in drugi za drugim polagajo roko na kroglo in vsak potrди, da je res tako.

Vsa družba se zdaj zbere okoli krogle ter prične živ pogovor o tem čudnem prikazu; ugibljejo

in ugibljejo, kako bi se dal razjasniti. Vsak privleče svojo teorijo na dan. Eden meni, da izvira iz refleksije, drugi, da iz ekshalacije, tretji, da iz odboja (repulzije); česar ne ve eden, ve drugi, izkratka; po prirodnih zakonih doženejo, da mora biti tako in da bi se bilo le čuditi, ko bi bila krogla na prisolnčni strani bolj vroča nego na senčni.

Edinemu Buffonu ni šla reč v glavo, dasi so jo tovariši dokazovali kar najučeneje in najbistroumneje.

Pokliče torej vrtnarja ter mu reče: „Janez, kako to, da je krogla na senčni strani bolj vroča nego na solnčni?“

„Kako to?“ odgovori vrtnar, „no, zasukal sem jo ravno prej, da bi se preveč ne razgrela!“

22. Prekanjen prošnjik.

Friderika Viljema, kralja pruskega, je prišel mlad gospodek osebno prosit kakršnekoli službe. Kralj ga vpraša: „Odkod doma?“ — „Iz Berlina, cesarost!“ — „Ej, berlinski izrodek ni vreden piškavega oreha; le idi!“ A prošnjik se po tem odgovoru nikakor ni dal ostrašiti, ampak je rekel: „Dovolite, Veličanstvo, poznam vendar dva Berlinca, ki sta kaj vredna!“ — „In katera sta to?“ vpraša kralj. — „Vaše Veličanstvo in — jaz!“

23. Papež Pij II. in Starotržani.

Eneja Silvij Piccolomini, znani tajnik cesarja Friderika IV. in pozneje (1458. — 1464.) papež po imenu Pij II., je bil, pravijo, izprva župnik

v Starem trgu pri Slovenjem gradcu. Ko so Starotržani to zvedeli, da je njih nekdanji burkasti župnik papež, jih je šlo nekaj, kakor se pripoveduje, v Rim, da bi mu čestitali.

Ko pridejo Starotržani v sobo, kjer papež sprejema tujce, jih Pij II. ne spozna. Starotržani se potolažijo s tem, da jih le neče takoj spoznati tu vpričo vseh, a da bo že pozneje drugače. Ko se prvi Starotržan pripogne, da poljubi sveto relikvijo na papeževih nogah, slučajno papež zmiga z nogo. Starotržan, misle, da je to znamenje, da jih papež pozna, ga nagovori prav po domače: „No, so še zmerom tak norč, kakršni so bili prej!“ Na tem originalnem ogovoru je papež spoznal ljube nekdanje župljane, jih prijazno sprejel, jih gostil ves teden ter jih naposled odpustil bogato obdarovane.

24. Nerabni glasbeni stroji.

Dahomejski kralj v zapadni Afriki je čul od podložnika, ki se je vrnil iz Egipta, mnogo o krasoti vojaške godbe in je naposled odločil, da si tudi sam napravi godbo. Poznal je trgovca v St. Louisu, ki je imel mnogo posla z Evropo, in pri njem je naročil glasbene instrumente.

Trgovec se obrne do prodajalca godal v Parizu in naroči vse, česar je treba za godbo. — Instrumenti pridejo, in kralj jih razdeli med velikaše. Vesel priredi veliko svečanost in jim zapove, naj igrajo. Na njegovo besedo začne vsak trobiti ali udarjati, kakor misli, da bi najbolj ugajalo kralju. Kralj nekaj časa posluša in pomišlja, da je morebiti to lepo, ker je iz Evrope.

A počasi ga mine mir in naposled reče trobceem in bobnarjem, da tega ne more več poslušati. Takoj naj utihnejo.

Razjarjen izporoči sedaj trgovcu, da niso dobljene reči ničvredne. Trgovec takoj obvesti trgovca v Parizu, da godala niso za rabo. Nato dobi odgovor iz Pariza, da boljših godal ni mogoče dobiti. Zdaj je prišel šele ubogi posrednik v zadrego: kralj pravi, da ne veljajo, trgovec, da ni boljših na svetu. — V tej sili vpraša kralja pismeno: „Ali ima Vaše Veličanstvo tudi glasbenike (godce)?“ Kralj mu jezen odgovori: „Lepo vprašanje! Ko bi imel godce, ne bi vas vpraševal po instrumentih. Toda ali vi olikanci nimate godal, ki jim ni treba umetnikov? Kjer so umetniki, tam ni treba instrumentov!“

25. V posnemo.

Vojni minister Stanton v Severni Ameriki se je nekoč zelo razjezil na nekega generala, ki je popolnoma napačno izvedel njegove naredbe. Pogovarjal se je o tem s predsednikom republike Lincolnom ter rekel: „Zelo me mika, du bi tega človeka pismeno oštel prav pošteno! Kaj mislite, gospod predsednik?“

„Le ga!“ reče Lincoln. „Pišite mu, kakor mislite, ostro in osorno! Ne prizanašajte mu v ničemer!“

Takoj je sedel Stanton k mizi in ni trajalo dolgo, pa je bilo pismo spisano. Nato ga je prečital predsedniku ter ga vprašal za njegovo mnenje.

„Dobro ste napravili,“ pravi Lincoln, „povedali ste mu precej vse, kar je zaslužil!“

„Kako pa naj zdaj pismo odpošljem,“ vpraša minister, „z adjutantom ali po pošti?“

„Da bi ga odposlali! Ne! Pismo je svoj namen že doseglo. Ohladili ste si z njim svojo jezo, zdaj ga pa raztrgajte! V jezi pisana pisma naj se ne odpošiljajo!“

26. Tudi lepa služba.

Madjar je prišel v Karlovih varih na Češkem v kavarno. Sedel je k mizi, pri kateri je že sedel neki gospod ter čital časnike. Ko sta nekaj časa tiho sedela, je vstal Madjar ter ošabno rekel: „Jaz sem Terebesij Arpad — podžupan Avaderskega komitata! In kdo ste vi, gospod, gotovo kak profesor, ne li!“

„Ne, nisem profesor! Jaz sem Ferdinand, car bolgarski!“ odgovori ta prijazno ter se nalahko prikloni.

Madjar je nekaj časa vihal svoje brke, potem pa rekel: „Tako, tako! Tudi lepa služba!“

27. Tolstoj in redar.

Slavni ruski pisatelj grof Lev Tolstoj († 1910) je ugledal nekega dne v živahni ulici v Moskvi gručo ljudstva. Ko je prišel bliže, je videl, kako je redar potiskal nekega pijanca ne ravno preljubeznivo pred seboj. Tolstoj obstoji ter gleda nekaj časa to početje. Končno stopi k redarju ter ga vpraša z resnim glasom: „Znaš li čitati?“

„Znam!“ odgovori redar.

„Ali imaš doma zgodbe Sv. pisma?“ vpraša Tolstoj dalje.

„Da, imam jih!“

„Dobro! Tedaj idi domov in beri zapoved, ki pravi: ‚Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!‘“

Redar se izprva malo začudi, potem pa vpraša neznanega gospoda: „Znaš li čitati?“

„Gotovo!“ odgovori Tolstoj.

„Imaš li doma knjigo ‚Predpisi za redarsko službo‘?“ vpraša redar dalje.

„Ne, nimam je!“ odgovori Tolstoj.

„Torej idi, pa si jo kupi in čitaj, kar pravi § 18. o ravnanju s pijanci!“

Rekši je tiral dalje svojega mužika k bližnji stražnici.

28. Živela republika.

Španski kralj Alfonz XIII. je bil v svoji mladosti zelo poreden. Večkrat ga je moral vzgojitelj kaznovati. Nekoč ga je kaznoval s tem, da ni smel po kosilu dobiti običajnih slaščic. „Kako? Danes ne dobim slaščic?“ vpraša Alfonzek. — „Ne!“ odgovori strogi vzgojitelj. — „Čakajte, še žal vam bo!“ odgovori jezno deček in začne na vse grlo kričati: „Živela republika! Živela republika!“

Ali je potem dobil slaščic ali ne, ne vemo povedati.

29. Kako je Prešeren praznoval sv. Martina.

God sv. Martina, ki „krsti“ novo vino, se je prejšnje čase praznoval v Ljubljani izdatneje nego dandanes. Dr. Prešeren se je n. pr. pogodil s

svojim prijateljem odvetnikom dr. Chrobathom, pri katerem je bil mnogo let odvetniški koncipient, da ga na sv. Martina dan nikoli ne bo v pisarno, ker mora ta dan dostojno praznovati vinskega patrona sv. Martina.

Zgodilo se je pa nekega leta, da dr. Prešerna ne samo na sv. Martina dan, dne 11. novembra, ampak tudi dne 12. in 13. novembra ni bilo v pisarno. Nejevoljen vpraša dr. Chrobath dne 13. novembra popoldne svojega sollicitatorja, ali ve, kod hodi dr. Prešeren. — „Dr. Prešeren je s prijatelji že tri dni židane volje pri Maliču!“ odgovori sollicitator.

Dr. Chrobath, ki je imel svojo pisarno v tedanji Luckmannovi hiši (kjer je zdaj glavna pošta), tedaj ravno nasproti Maličevi gostilni, vzame klobuk ter stopi naravnost k Maliču. Ondod se nameri na dr. Prešerna, ki je v družbi Andreja Smoleta in drugih prijateljev praznoval „vinskega patrona“.

„No, doktor, zakaj te pa že tri dni ni v pisarno?“ ogovori šef svojega koncipienta.

„Saj veš, da moram praznovati sv. Martina!“ odgovori dr. Prešeren veselo.

„Pa kar tri dni?“

„I seveda! Predvčerajšnjim sem praznoval sv. Martina škofa, včeraj sv. Martina papeža in mučenika ... saj veš, da imata ta dva 11. in 12. novembra svoj god!“

„No, in danes, 13. novembra?“

„Danes pa praznujem god — sv. Luter-Martina!“

Zagrohotala se je vsa družba in tudi dobrodušni dr. Chrobath je sedel k svojim prijateljem. Pravijo, da so šli iz gostilne šele ob 11. zvečer, ko se je na Ljubljanskem gradu oglasil tisti znameniti zvonec, ki so ga tedanji Ljubljančani imenovali „Lumpenglocke“.

—c.

30.—32. Črtice iz življenja Rudolfa Habsburškega.

1.

Cesar Rudolf, prednik naše vzvišene cesarske rodovine, je bil še v starosti velik prijatelj dobre šale. Pripetilo se mu je torej marsikaj smešnega. Nekega dne ga sreča berač ter ga nagovori takole: „Brate Rudolf, daj mi kaj!“ — „Odkdaj pa sva si brata?“ vpraša cesar, ki mu je bil tak nagovor kaj novega. — „Ej,“ pravi berač, „ali si nismo izza Adama vsi bratje?“ — „Prav govoriš,“ pravi Rudolf, „tega se nisem takoj spomnil!“ Rekši seže v žep in mu podari krajcar. „Pa en krajcar je za tako mogočnega cesarja vendarle premalo!“ reče berač. „Kaj?“ pravi Rudolf, „premalo? Prijatelj, glej, da dobiš od vsakega brata po Adamu le en krajcar, pa boš kaj skoro najbogatejši mož v vsej državi!“ — Po tem bratovskem daru mu je najbrž dal tudi cesarskega.

2.

Nekega dne je prišel k Rudolfu trgovec s tole pritožbo: „Ni še dolgo, da sem prenočil pri krčmarju I. Zvečer, preden sem šel spat, sem dal krčmarju, o katerem sem mislil, da je pošten,

spraviti veliko usnjato mošnjo, kjer je bilo dosti denarja. Ko se drugega jutra odpravim na pot, naprosim krčmarja, naj mi prinese mošnjo z denarjem. A kdo bi si bil mislil kaj takega! Krčmar neče ničesar vedeti o mošnji in pravi, da mu je nisem dal. Jaz ga prosim in rotim, a vse zaman. Kaj mi je bilo storiti? Odšel sem brez mošnje ter prišel do Vašega Veličanstva s trdnim zaupanjem, da mi pomorete do pravice in do naporno pridobljenega denarja“.

Rudolf zve, da je med tistimi, ki se mu žele danes pokloniti, tudi zviti krčmar. To priliko misli cesar modro porabiti. Takoj reče trgovcu, naj gre v stransko sobo ter naj ondi nekoliko počaka. Trgovec odide v sobo.

Ko stopi krčmar v cesarjevo dvorano ter se cesarju dostojno prikloni, ga izprašuje Rudolf prav prijazno o njegovih družinskih razmerah in njega obrtu. Ko se še tako razgovarjata, mu reče Rudolf, ne da bi krčmar slutil kaj posebnega: „Vi imate pa zelo lep klobuk; meni je všeč. Ali ne bi hoteli menjati z mojim?“ Krčmar je bil na to cesarjevo ponudbo zelo ponosen in je takoj privolil. Rudolf se pokrije s krčmarjevim klobukom in stopi za trenutek iz sobe. Zunaj pokliče meščana in mu reče: „Pojdite hitro k ženi krčmarja I., dajte ji ta klobuk in ji recite, da hoče njen mož usnjato mošnjo s trgovčevim denarjem, ker ga nujno potrebuje. Za potrdilo ji pošilja svoj klobuk“.

Žena brez pomisleka meščanu takoj izroči mošnjo z denarjem, ki jo meščan prinese cesarju, kakor mu je bilo naročeno.

Zdaj pokliče cesar trgovca iz stranske sobe. Trgovec vpričo krčmarja ponovi svojo pritožbo. Krčmar taji in se roti, da ni nikoli prejel kaj denarja od tega trgovca, ki ga niti ne pozna. Pri tej priči potegne Rudolf usnjato mošnjo iz žepa. Krčmar prebledi in se tako prestraši, da ne more izpregovoriti niti besedice. Rudolf izroči mošnjo z denarjem poštenemu trgovcu, a sleparskemu krčmarju prisodi ostro kazen.

3.

Tri leta pred smrtjo je bil Rudolf Habsburški s svojimi vojaki v Mogunciji. Kar je nastal velik mraz. Ko je šel Rudolf nekdam čisto sam v mesto, je videl pri peku kup žerjavice, ki jo je pek ravnokar potegnil iz peči. Da bi se nekoliko ogrel, stopi cesar k ognju; a pekarica ga začne kregati ter ga hoče nagnati. Po obleki namreč Rudolfa ni bilo lahko spoznati, ker je nosil časih obleko navadnih vojakov, da, nekoč si je ob vojski celo sam zakrpal suknjo. Ker ga žena le preveč krega, ji reče: „Bodite usmiljeni z ubogim starim vojakom, ki je zadovoljen, da je na toplem!“ — „Eh, kaj,“ se razhudi žena, „poberi se k svojemu beraškemu cesarju! Prav se vam godi; saj nam hočete itak vse pobrati in požreti!“ — „Kaj vam je pa vendar storil ubogi cesar?“ — „Kaj?“ zakriči žena, „ne hodi li od mesta do mesta ter nam s svojimi vojaki dela nadlego? Še enkrat ti rečem, poberi se!“ Preden more Rudolf pekarico še zopet poprositi, ga hudobna žena polije z vodo. Ves moker pride domov. Pri obedu da strežniku steklenico vina in skledo najboljših

jedil, rekoč: „Ponesi to k pekarici ter ji reci, da ji to pošilja oni stari vojak, ki ga je danes zjutraj polila z vodo, in da se ji lepo zahvaljuje“. Žena takoj spozna cesarjevega strežnika ter omedli od strahu. Ko se zopet zave, steče k cesarju, poklekne predenj ter ga naprosi milosti. Za kazen ji naloži cesar, da mora vse psovke od davi ponoviti prav tako jezno vpričo vseh gostov. Rudolf je pazil, da ni ničesar izpustila in da se je zraven vedla prav tako kakor zjutraj. Seveda so se ji gostje smejali na vse grlo.

33.—53. Črtice iz življenja cesarja Jožefa II.

1.

Nekdaj je prišla k cesarju kmetica z dvema sinoma. „Kaj bi radi, mamka?“ jo vpraša cesar. Kmetica odgovori: „Ne zamerite, da vas prihajam nekaj vprašat. Glejte, starejšega sina, ki ga tako zelo potrebujem pri gospodarstvu, hočejo vzeti k vojakom, in vendar ste, Veličanstvo, dali oklicati, da so edini sinovi prosti vojaščine. Ta dva pa sta moja edina sinova“. Nasmehoma pravi cesar: „No, za zdaj bodi. Odslej pa pomnite, da je le eden edini sin prost“.

2.

Nekega dne pride žid, ki se je bil dal krstiti, k Jožefu ter mu pripoveduje na dolgo in široko, koliko je storil za človeški rod, da se je dal krstiti in da je tudi brate in sestre pregovoril do tega;

naposled naprosi cesarja, naj mu da kaj penzije. Cesar ga prime za roko in reče: „Tako lepo in modro ste ravnali, da vas ne morem poplačati; tega ne more storiti noben človek; to je samo Bogu mogoče in ta vas bo tudi poplačal, ako se niste pokristjanili zgolj iz dobičkarstva“.

3.

Bogatinec je prosil cesarja Jožefa stipendije svojemu sinu in je prišel tudi s sinom k cesarju. Sin je bil ves nališpan in je imel dve uri z dolgima verižicama, s katerima se je igral, ko je oče cesarju razkladal, da brez tuje pomoči sina ne more dati študirati. Cesar mu reče: „Saj tudi ni treba. Vidim, da ga veselé ure, naj se rajši izučí za urarja“.

4.

Mlad človek plemenite rodovine je dobil imenitno službo in se je prišel cesarju zahvalit. „Pre-svetli cesar,“ reče mu, „te časti nisem vreden“. — Jožef mu odgovori: „To pač sam dobro vem; podelil sem vam to službo samo, da se iznebim vaših sitnih roditeljev“.

5.

Leta 1783. je prišla k njemu žena in se pri-tožila, da njen mož grdo ravna z njo. Na kolenih je prosila cesarja, naj ji privoli, da se loči od moža. Cesar ji pravi: „To mene prav nič ne peče“. Ko zvita žena vidi, da ne doseže svojega namena, reče, da njen mož prav tako celo cesarju ne prizanaša s svojim jezikom. Cesar ji odgovori

mirno in kratko: „To pa tebe nič ne peče. Izpolnjuj svoje dolžnosti, pa bo mož tudi izpolnjeval svoje. Z Bogom!“

6.

Nekega dne je slišal cesar, kako sta vojaka pred njegovimi vrati nejevoljno govorila o njem. Stopi k njima in reče: „Ljuba moja, ako hočeta tako govoriti o meni, pojdiva vsaj izpred vrat, da vaju ne bom slišal“. Preplašena poklekmeta vojaka pred cesarja, in nihče ga ni odsihdob bolj hvalil nego onadva.

7.

Ko je cesar Jožef II. potoval po svojih deželah, ga je prehitela nekega večera tema, da ni mogel dalje. Stopi tedaj v bližnjo krčmo, da povečerja in prenoči. Tam ugleda živahno tolpo pivcev, ki mu zakličejo: „Le sem, imamo ga, pa bi ga še radi.“ Seveda je bil cesar preoblečen, zato rej si tega ni dal dvakrat reči, tem manj, ker so bili pivci vojaki. Sede k njim, in spravljajo ga pod kožo, da je kaj. Polagoma pa izgine zdaj ta, zdaj drugi, in nazadnje ostaneta samo še cesar in nekov vojak. Še tega bi bil cesar rad spravil. A vojak, že močno vinjen, odgovori: „Piti ga morava, dasi nimava denarja; zastavim pa sabljo, saj imam itak doma leseno sabljo, ki mi dostikrat pomaga v denarni stiski; vtaknem jo v nožnice namesto jeklene“. Rečeno, storjeno. Pijeta ga še precej časa, naposled pa se vendar pobere tudi ta vojak, kajpada brez sablje. Drugo jutro po krepilnem spanju bi bil imel cesar oditi. Prej

pa je še hotel plačati vojaku vince, ki sta ga popila snoči. Imeli so v tistem kraju hudodelnika, ki je bil obsojen, da mu odsekajo glavo. Odgnali so ga na morišče; z njim pa je šlo veliko vojakov, med katerimi je bil tudi oni z leseno sabljo.

Cesar prijezdi na vrancu v cesarski obleki in v večji časti nego snoči, ko je bil preoblečen. Poglavar mora odločiti, kdo naj odseka glavo. Cesar pokliče tistega vojaka, s katerim je snoči pil, dobro vedoč, da ima leseno sabljo. „Joj, kako bi odsekal glavo?“ zakriči prestrašeni vojak. Švigajo mu misli po glavi, kako bi se izvil. Skuha jo ter zakriči, držeč za sabljo: „Ako si nedolžen, naj se moja sablja izpremeni v leseno.“ V tem hipu jo je zasukal, in — sablja je bila lesena. Zdaj pokliče cesar vojaka k sebi, podeli zviti buči častništvo, hudodelnika pa oprosti smrti.

8.

Drugič pride cesar Jožef na Češko ter sreča kmeta. „Kam pa, kam, prijatelj?“ ga vpraša cesar. „Botra iščem svojemu devetemu otroku,“ odgovori kmet; „moja žena je doma že vse pripravila, le botra še nimava!“ — „Ne skrbite, prijatelj, grem pa jaz za botra“, de cesar in gre s kmetom. Spotoma vpraša kmet spremljevalca: „Kaj mislite, boter, kaj je moja žena doma skuhala dobrega? Ugenite, če morete!“ Cesar ugiblje in ugiblje, pa ne more ugeniti, in vselej pravi kmet: „Više, više!“ Naposled se kmet naveliča neplodnega ugibanja in pravi kaj čemerno: „No, štruklji so, štruklji, te bova jedla!“ Sedaj pride vrsta na cesarja, da tudi on zastavi kmetu uganko. „Kaj mislite, oče,

kdo bo boter vašemu otroku?“ Kmet začne pri rokodelcu in trgovcu, cesar pa pravi vedno: „Više, više!“ Ko pride kmet že do svetovalca in plemenitaša, se mu povese roke ob telesu, ko pa dospe do generala in naposled do cesarja, poklekne od strahu. Prijazno pa ga cesar vzdigne, gre z njim na dom ter ondi botruje njegovemu otroku.

9.

Ko je bil cesar Jožef zopet nekdam na potovanju, ga je stara kmetica prišla prosit za svojega sina, ki je bil pri vojaki, rekoč: „Dober dan, gospod cesar! Želim, da bi bili vi, gospod cesar, še lepo zdravi. Kaj počenjajo gospa mati? Ali so tudi še zdravi?“ Cesarja razveseli to vprašanje prav zelo; zato da ženici nekaj cekinov in ji reče: „Dobra mamica! Razen tebe me na vsem mojem potovanju še nihče ni vprašal po moji materi. Črez enajst dni dobiš sina zopet domov“.

10.

Ko je prišel cesar Jožef II. na potovanju v Pariz pred spremstvom na poštno postajo, si je krajšal dolgčas s tem, da se je sam bril. Ker je poštar vedel, da pride danes cesar mimo postaje, je vprašal tega tujca, ali ni morda tudi on izmed cesarjevega spremstva. „Sem, sem!“ odgovori Jožef. Nato poštar šele prav radoveden vprašuje in vprašuje ter naposled tujca celo vpraša, kakšno službo opravlja pri cesarju. „Ej,“ pravi Jožef, „brijem ga časih!“

11.

Ko je nekdanj Jožef potoval ob bavarski meji po Šumavi, je prišel tudi do vasi Lužnice ter šel naravnost v prvo kmetiško hišo. Kmetica je ravno stala pri peči ter vsajala kruh. Ko je ugledala cesarja, ga je imela po njegovi potni obleki za potnika in mu je rekla: „Ravno prav ste mi prišli! Nimam nikogar doma; pridite, pridite in podajajte mi te hlebe; saj nič ne zamudite. Potem pa vam prinesem skledico mleka in kos kruha.“ Cesar si tega ni dal dvakrat reči; hitro se je lotil dela in podajal kmetici hlebe. Ko jih je kmetica že vsadila, je prinesla cesarju mleka in kruha, zraven pa pristavila, da bi bila prinesla lepšega, če bi ga imela.

„Ali povejte mi, mati“, povzame cesar, ulomivši kos kruha, „zakaj pa imate ta božji dar tako zelo črn; ali se vam godi tako hudo?“ — „Oj hudo, hudo, gospod! Kar le ima človek, vse mu požre gosposka; ona pojé belo moko, nam pa ostane črna; ona posname smetano, mi pa moramo biti zadovoljni zgolj z vodenim mlekom.“ — „Jaz bi se pa pritožil cesarju, da vas gosposka tako dere in objeda; on bi gotovo ne pripustil, da bi se vam delala krivica.“ — „Cesarju? Bog pomagaj! Že vidim, da nič ne veste, kako se godi po svetu! Cesar sam nam pobere največ. Vsak trenutek se spraska ali stepe s kom zaradi stvari, ki niso vredne črnega za nohtom, in mi mu moramo dajati svoje može in sinove, da jih pobijajo, moramo dajati denar in ga tako živiti v potu svojega obraza. Oh, da bi le mogla do njega, vse

bi mu povedala, kar mu gre! Saj slišim, da rad posluša tudi ubornega kmeta!“ — „No, mati!“ de cesar; „jaz sam sem cesar Jožef!“ Rekši razgrne vrhnjo suknjo. Ko kmetica ugleda svetle zvezde na njegovih prsih, se zgrudi predenj in ga prosi, naj ji oprostí. A cesar jo vzdigne, ji veli sestí in ukaže, naj mu razodene vse težave in bridkosti kmetiškega stanu.

Preden je odšel, pa je še bogato obdaril kmetico, ki mu je povedala marsikatero gorko; košček črnega kruha pa je vzел s seboj in za trdno sklenil, da neče mirovati, dokler ne izboljša ubožnega stanja svojih podložnikov.

12.

Ko je prišel cesar Jožef nekđaj na Ogrsko, je ugledal med došlim ljudstvom moža, za dobro glavo daljšega od drugih. Cesar ga pokliče k sebi in ga vpraša, koliko črevljev ima. Preprosti kmet ne razume tega vojaškega izraza in odgovori: „Par črevljev in par škornjev.“ Cesar se nasmeje in reče: „Ná tri cekine, kupi si še par šlap!“

13.

Jožef II. je potoval po Erdeljskem. Kmet zve, da pride cesar ta in ta dan skozi njegovo vas. Osedla torej najlepšega konja, ga odiči po svoje, ga odžene iz vasi ter čaka ob cesti cesarja, češ, da mu konja ponudi v ježo. Brez spremljevalca prijezdi cesar, ogrnjen v preprosto gorenjo suknjo, in vpraša kmeta, kaj namerja s tem odičenim konjem. Kmet, misleč, da ima pred sabo dvornega

strežnika, pravi: „Čakam svojega ljubega cesarja in kralja. Naprosil ga bom, naj blagovoli zasesti tega mojega konja; dobri gospod mi gotovo ne odbije te prošnje, in moji otroci in otrok otroci bodo še govorili, kako čast so nam izkazali presvetli cesar“. — „Pa boste morali še dolgo čakati,“ odgovori cesar, „dajte meni jezdit, plačam vam za to nekaj cekinov!“ — „Tega pa že ne,“ pravi kmet, „če mi plačate tudi vsega konja; moj cesar ga morajo jezdit, drugače mi je vse veselje izkaženo“. — „Saj sem vendar jaz sam cesar,“ reče nato Jožef, „ali me ne poznate?“ Nejevoljen reče kmet: „Veste, gospod, za tako neumnega me pa ni treba imeti! Ko bi potem cesar prišli, bi se zelo jezil; zakaj že dolgo sem se veselil današnjega dne, vsa vas ve o tem.“ — „Pa pogledjte ta trak in te rede na prsih!“ Zopet mu reče kmet: „Vse lepo in prav, gospod, pa vendar me ne prevarate! Gospodov, ki so imeli take zvezde na prsih, sem videl v našem velikem mestu že dosti, a vendar niso bili cesarji!“ Ko pride ob tem pogovoru cesarjevo spremstvo ter spoštljivo pozdravi cesarja, spozna kmet, da ima res cesarja samega pred seboj. Poklekne preden in ga naprosi, naj mu oprost, da je tako govoril. Cesarju pa je ta ljubezen kmetova tako ugajala, da je rad zajahal konja, kmeta pa bogato obdaril.

14.

Ko je prišel cesar Jožef II. nekdam v ogrsko vas, je srečal zelo ošabnega graščaka. Cesar ga vpraša: „Kdo pa ste?“ Graščak odgovori: „Veličanstvo! Kaj me ne poznate? Jaz sem baron

Falvy!“ Cesar odgovori: „Imel bi pač preveč dela, ko bi hotel poznati vse bedake v svoji državi!“

15.

Na potovanju po Tirolskem je srečal cesar Jožef II. nekega moža ter ga vprašal, čigav je. Mož, ki cesarja ni poznal, je odgovoril osorno: „Sam svoj!“ Nato mu reče cesar: „Tedaj imaš pač bedastega gospodarja!“

16.

V hrvaškem mestu je zapazil starega ujetega moža, ki je delal vkovan v železje. „Zakaj si v železju?“ ga vpraša cesar. „Ubil sem pred svojo hišo zajca!“ — „Kaj si še zakrivil?“ — „Nič!“ — „Nič drugega?“ — „Nič, milostivi gospod!“ — „Kdo je tvoj gospodar? Hočem prositi zate!“ — „O, milostivi gospod, nikar ne storite tega! Že je drug gospod prosil zame, a to mi je doneslo 50 batin, ko je gospod odšel!“ Ko se je Jožef prepričal o resnici te moževe izjave, je ukazal jetnika oprostiti, oskrbniku graščakovemu pa naložiti 50 batin ter ga vkleniti v verige.

17.

Nekdaj je nastala na Češkem velika lakota. Mnogo ljudi je živelo v največji bedi in ni imelo kaj jesti. Da bi jim pomagal, je poslal Jožef II. mnogo žita in drugega živeža na Česko ter zapovedal svojim uradnikom, naj vse skupaj razdele med stradajoče ljudi. Skrivaj pa se je sam napotil v one kraje, da bi se prepričal, kako bodo ravnali uradniki.

V preprost plašč ogrnjen pride v neko mestece. Pred hišo uradnikovo je stalo mnogo kmetov z vozovi v prav živem pogovoru. Ko jih Jožef vpraša, zakaj se pogovarjajo tako živahno, izve, da že dolgo čakajo žita, da je uradnik zbral danes veliko družbo pri sebi in da se ne meni za kmete. Zraven stoječi uradnikov pisar potrди, da je res tako.

Cesar gre v uradnikovo stanovanje. Osorno ga vpraša uradnik, kdo je in česa želi. „Cesarski častnik sem ter prosim, da odpravite uboge kmete tu zunaj!“ — „Kmetje še lahko čakajo!“ zarohni uradnik; „sploh pa se ne vtikajte v reči, ki se vas celo nič ne tičejo!“ — „Pa moramo vendar tudi s kmeti ravnati po človeško!“ ga zavrne Jožef. „Obdržite svoje nauke zase!“ zakriči uradnik zopet. Dalje pa cesar ni mogel prebiti uradnikove sirovosti in brezsrčnosti. Ves vzplamtel mu torej reče: „No, tedaj vam pa poven, da sem jaz vaš gospod in cesar. Od tega trenutka ste odpuščeni iz službe in ne bo vam več treba deliti žita med kmete. Delil ga bo odslej vaš pisar, ki ga postavljam namesto vas!“ — In tako je ostalo.

18.

Jožef je zvedel, da ravna graščak silno strogo in nečloveško s podložnimi kmeti. Hotel se je sam prepričati, ali je to res.

Preobleče se torej za navadnega delavca ter gre h kmetu onega graščaka. Ker je bilo že pozno na večer, je naprosil kmeta prenočišča ter obljubil zato drugi dan namesto njega iti h

graščaku na tlako. Kmet je bil s tem zadovoljen, in Jožef se je takoj spravil spat.

Zjutraj zgodaj pride kmet cesarja klicat, naj vstane ter gre h graščaku kosit. Jožef mu odgovori, da se ne mudi, ker je čas za tlako po cesarskih postavah šele ob devetih. Kmet mu pri-trdi, a dostavi, da se njegov graščak nič ne ozira na to določilo, temveč zahteva, da morajo biti vsi delavci s svitom vred na delu, drugače čaka vsakega ostra kazen. Jožef ga potolaži, naj bo brez skrbi, on že napravi, da bo prav.

Mirno ostane torej Jožef do devetih doma. Ko pa ob devetih pride s koso na rami na graščakov travnik, zagrmi graščak nanj, ali ne ve, kdaj je treba priti na delo. Ko mu Jožef odgovori, da se drži cesarskega zakona, ki določuje začetek tlake na deveto uro, ukaže graščak, naj ga zvežejo in mu naštejejo petdeset gorkih.

S tem je prikipela cesarjeva jeza do vrhunca. Dá se spoznati, ukaže vsem delavcem oditi domov, graščaku pa naloži ostro kazen. — Od tega dne se kmetom v tem kraju ni bilo treba bati graščaka.

19.

Na lovu blizu Dunaja je pustil Jožef spremljevalce same. Ko pride zopet na cesto, doide kmeta. Cesar ga nagovori: „Kam greš, prijatelj?“ Kmet pove, da gre v mesto kupovat nekaj potrebnih reči. Cesar, ki ga kmet ni poznal, se mu je pridružil in šla sta skupaj proti mestu. Kmet reče med drugim, da bi rad kdaj videl tudi cesarja, o katerem je slišal že toliko lepega. Jožef odgovori: „No, če želiš videti cesarja, pojdi le z menoj, jaz

grem naravnost do njega!“ Kmet vpraša dalje: „Kako pa naj spoznam cesarja?“ Jožef odgovori: „Ko prideva v mesto, samo glej. Kdor se ne bo odkril, ko se mu bodo vsi drugi odkrivali, tisti je cesar!“

Ko sta prišla ne dolgo potem v mesto, so se jima spoštljivo odkrivali vsi Dunajčani, le kmet in njegov tovariš sta obdržala klobuk na glavi. Ko prideta že blizu cesarskega gradu, vpraša cesar kmeta: „No, veš li zdaj, kdo je cesar?“ Kmet odgovori: „Ne vem, kako bi rekel! Pa zdi se mi, da je eden izmed naju!“

20.

Za svojega bivanja na Kranjskem se je cesar Jožef II. izprehajal nekega dne preprosto oblečen, da bi ga vsakdo ne spoznal, ob travnikih in njivah nekje tam na Dolenjskem. Na eni teh njiv je ugledal kmeta, ki je ravno sejal pšenico. „Bog daj dobro srečo!“ ogovori cesar kmetiča. „Kako je, očka? Ali boste pridelali kaj prida?“ Kmet se popraska za ušesi ter odgovori čemerno: „No, no, če pride, ne pride — če ne pride, pa pride“. — Čuden odgovor! Cesar je mislil in mislil, kako bi si raztolmačil te kmetove besede, a ni mogel pogoditi prave; zato je rekel kmetu, naj mu reši zastavico. Šegavi kmetič, ki ni kaj zaupal gospodi, se je branil in branil, in šele ko se mu je cesar razodel, mu je razložil stvar takole: „Vidite, presvetli cesar, tukajle blizu moje njive na oni strmi pečini gnezdi silno veliko divjih golobov, ki jim gre moja pšenica posebno v slast. Če tedaj pridejo golobje zobat pšenico, je ne pride mnogo v moj skedenj, da bi jo omlatil; če se mi pa posreči, da preženem

požrešne ptice, pride tudi pšenica v moje shrambe.“
— „To si treba zapomniti“, je mislil cesar sam pri sebi ter dejal kmetiču: „Dobro ste jo pogodili, oče. Nate pet tolarjev za zastavico, ali živemu človeku ne smete povedati rešitve svoje uganke, dokler mene stokrat ne vidite v svoji hiši, sicer zapadete glavo!“ — „Že dobro!“ odgovori kmet, spravi tolarje, ter seje dalje, a cesar se vrne domov.

Takoj potem je bila velika pojedina pri cesarju v Ljubljani, h kateri je bilo povabljeno mnogo imenitne gospode. Pri tej priliki pravi cesar zbrani gospodi, da pove zastavico, ki je gotovo nihče ne ugane. Napravijo veliko stavo ter določijo čas, dokdaj bi bilo treba ugeniti zastavico. Ministri, svetovalci in vsa druga imenitna gospoda so si belili lase z zastavico: „Če pride, ne pride — če ne pride, pa pride“, ali zastonj — vsa njih bistrournost je bila brezuspešna. Dobila pa se je vendar zvita glavica, ki ji je bilo dobro znano, da cesar rad občuje nepoznan s preprostim ljudstvom, in ta zvita glava je bil cesarjev prvi svetovalec. Ta je prehodil vso okolico ter poizvedoval, s kom je cesar občeval v zadnjem času (da cesar zastavice ni sam izumil, o tem je bil prepričan). Naposled res naleti na kmeta, ki se sicer vda, da je cesarju zastavil omenjeno uganko, rešitve pa svetovalcu nikakor neče povedati, spominjaje se cesarjeve grožnje. Cesarski svetovalec mu ponudi deset, petdeset, sto srebrnih tolarjev, ali vse zastonj. Vsota dveh sto tolarjev pa vendar zavede kmeta do izpovedbe. Vesel se vrne cesarski svetovalec domov, ne manj vesel pa spravi zviti kmetič lahko zaslužene srebrnjake.

Dan, ko bi se bila morala ugeniti zastavica, pride. Cesar se je zbrani gospodi nagajivo posmehoval, ker si je bil v svesti, da zastavice nihče ne ugane. Ali kako se začudi cesar, ko mu prvi svetovalec ugane zastavico, a še bolj se razjezi, ko mu na njega zahtevo izpove, kako je prišel do prave rešitve.

Pošljejo orožnike po kmeta, ki je tudi pričakoval kaj takega. Vzame dvesto tolarjev, ki mu jih je podaril svetovalec, in radovoljno odide z orožniki.

„Glej, glej, tak mož-beseda si?“ ga nagovori cesar ostro, „ali ti nisem ukazal molčati, dokler me ne vidiš stokrat v svoji hiši?“ — „Dane besede nikakor nisem prelomil“, odgovori kmet. „Glejte, cesarost! Ko sem vas videl desetkrat, se nisem hotel vdati; ko sem vas videl petdestkrat, tudi ne, in takisto ne, ko sem vas videl stokrat; a ko sem vas videl dvestokrat, sem šele povedal skrivnost; kdo je tedaj prelomil besedo?“ — „Nesramni lažnik!“ vzklikne cesar, „saj me niti enkrat ni bilo v tvoji hiši, kako bi me bil tedaj videl dvestokrat?“

„Motite se, presvetli cesar“, se odreže kmetič pogumno ter strese tolarje iz vrečice na mizo, „ali ni na vsakem izmed teh tolarjev vaša podoba, in ali ni tukajle dvesto tolarjev — blagovolite jih prešteti in potlej povejte, ali vas nisem videl dvestokrat v svoji hiši?“ — Vsa gospoda se je nasmejala kmetovi zvijači, in ko je ukazal cesar kmetu odšteti še sto tolarjev za njegovo prekanjenost, se je smejal kmetič še najbolj.

21.

Jožef II. je bil ljubljenec ljudstva, ki dolgo ni hotelo verjeti, da je res umrl. Vedno je ljudstvo upalo, da se zopet prikaže ter pomore ljudem. Posebno genljiva pa je ljubezen ubogih Slovakov do Jožefa. Slovaki si še sedaj kaj radi pripovedujejo o dobrem cesarju Jožefu, ki je svojo zlato obleko podaril siromakom, sam pa hodil ogrnjen v star plašč. Ali ko je hotel pomagati tožnemu slovaškemu narodu, je izginil v valovih reke Morave. — Toda utonil ni in tudi ni umrl do danes. — Od tega časa morajo slovaški dečki hoditi daleč daleč po svetu in iskati dobrega cesarja Jožefa. V slovo pravijo slovaškim dečkom: „Kjer komu izmed vas podarijo belega pšeničnega kruha, tam ste našli sled dobrega cesarja, in kjer vas kdo prijazno pozdravi, tam cesar Jožef ni več daleč!“

**54.—55. Črtice iz življenja cesarja
Franca Jožefa I.**

1.

Pred nekaterimi leti je prišel cesar Franc Jožef I. nenadoma v Dunajsko Novo mesto nadzirat ondotno vojaško šolo. Prišel je v razred, kjer je stotnik-učitelj ravno razlagal zgodovino. Cesar prijazno pozdravi učitelja in pravi: „Prosim, ne dajte se motiti, gospod stotnik, nego nadaljujte pouk!“ Ko to izreče, položi generalski klobuk na prvo klop pred nekega učenca, se nasloni ob klop ter pazno posluša.

Mladega učenca pa je začel mikati cesarjev klobuk. Ko je mislil, da ga nihče ne opazuje, je izdrl eno zeleno peresce iz klobuka, ga vtaknil v svojo knjigo in — imel je spomin na cesarja. A njegovim tovarišim so to opazili ter ga prosili po znamenjih, naj pribavi tudi njim tak spominek. Mladenič se je dal preprositi; pulil je peresce za perescem ter jih razdeljeval med tovariše. Zdajci pa mu izpodleti cesarjev klobuk ter pade cesarju na roko. Cesar se ozre ter vidi predrznega mladeniča, kako stoji pred njim bled in trepetaje od strahu. „Kaj si hotel s peresci, ljubi moj?“ ga vpraša cesar prijazno. „Spomin na Vaše Veličanstvo bi bili radi imeli!“ zajeca mladenič. „Tako!“ pravi cesar, „spomin na mene bi radi imeli, no bodi vam! Tu imate še ostalo perje!“ To rekoč izdere cesar svojeručno vse ostalo perje iz generalskega klobuka ter podari peresa presrečnim učencem. Nato se obrne k stotniku, rekoč: „Gospod stotnik, prosim, bodite tako prijazni ter posodite mi za nekaj časa svojo kapico!“

2.

Kadar stanuje Franc Jožef I. v svojem polletnem gradu Schönbrunn blizu Dunaja, vstaja navadno med peto in šesto uro zjutraj. Nato popije skledico kave, si zapali viržinko ter gre pri stranskih vratih (kjer stoji vedno častna straža) v miren kotic graščinskega vrta. Tam čita nemoten časnike in druge vladarske stvari.

Nekoč je ostal čez navadni čas na vrtu, in straža pred vrati se je v tem času premenila. Ko je potem cesar prišel in mislil skozi ona vrata

oditi v svoj grad, ga stražnik ni pustil; zakaj spoznal ni cesarja, oblečenega, kakor je navaden častnik. „Strogo mi je ukazano, da smem skozi ta vrata pustiti edino cesarja.“ — „Saj sem jaz cesar!“ pravi Franc Jožef I. Stražnik zmaje z glavo ter odgovori: „To bi lahko rekel vsakdo! Cesar je drugače oblečen, nego ste vi, in sploh se jaz držim ukaza ter ne pustim nikogar skozi ta vrata kakor le presvetlega cesarja samega!“ To rekši sname puško z rame ter jo napne proti gospodu. Kako si je cesar pomagal iz te zadrege? Prav čudno. Odhitel je takoj na vojaško stražarnico, poklical zapovedujočega častnika in dva vojaka, in ti so morali iti s cesarjem do vrat ter izpričati, da je res on cesar.

Stražnika so nato odvedli v veliko stražarnico ter ga na cesarjev ukaz pohvalili za njegovo vestno vedenje. Cesar sam mu je poslal polno pest čisto novih srebrnih goldinarjev, češ, da bo drugič spoznal cesarja tudi brez prič.

56. Kako je vladar spravil svoje kmete v cerkev.

Minilo je že nekaj let, odkar je nekje vladal vsega spoštovanja vreden vladar. Nekdaj zve, da kmetje neke vasi, ne da bi ob nedeljah hodili v cerkev, sede po krčmah pri žganju, pijo, kolnejo in govore razne nespodobne reči. Vojvoda, ki ni vpraševal pri vsaki reči, po katerem paragrafu bi se odpravilo to ali ono zlo, ampak je poizkušal povsod pomagati sam, se je hotel prepričati, ali je ta govorica resnična.

Neko nedeljo torej ogrne siromašen plašč, potisne širokokrajen klobuk globoko na čelo ter odide v ono vas. Ker je ravno zvonilo, je šel v krčmo. In res, kmetje so sedeli za mizo in se niso niti zmenili, da vabi v cerkev.

Vojvodi je sicer zelo zamrzelo to krčemsko opravilo, toda delal se je, kakor bi mu bilo to povsem po volji, ter je celo sedel sredi med kmete. Kmetje pa, ki ga niso spoznali, nego so mislili, da je eden njih tovarišev, so praznovali svojo nedeljo dalje. Skoro so dobili na mizo v skledi velik vrč žganja. V žganje so dali nekoliko sladkorja ter zažgali špirit v skledi. Ko je pogorelo, so zmešali žganje, in sedaj je vzel kmet na desni od vojvode vrč ter pil. Potem ga je dal desnemu sosеду, rekoč: „Daj ga dalje!“ Ta je tudi pil ter ga z istimi besedami dal dalje. Tako je šel vrč od kmeta do kmeta, dokler ni priromal h kmetu na levi od kneza. Ko se je napil tudi ta, je ponudil vrč z istimi besedami knezu. Knez ga je vzel, nastavil k ustom, toda ni pil, ampak ga je vrnil levemu sosеду, rekoč: „Naj gre zdaj tu okrog“. Sosеду ni bilo treba še posebe ponujati vrča, nego vesel ga je vzel, pil ter ga dal levemu sosеду. Tako je šel sedaj vrč narobe okrog od pivca do pivca, dokler ni prišel zopet k tistemu, ki je pil prvi. Ta izroči vrč zopet vojvodi, ki ga vzame kaj resno. Vojvoda tudi sedaj neče piti, pa vrča tudi ne da dalje, ampak ga postavi mirno in slovesno na mizo. Ko je vrč na mizi, vzdigne vojvoda počasi roko ter založi desnemu sosеду takšno zaušnico, da kar zazveni. Obenem reče takisto mirno kakor prej pri vrču: „Daj jo naprej!“

Ves divji poskoči kmet izza mize, da bi mu posojeno glavnico vrnil z obrestmi vred. Pa tudi vojvoda vstane, pogleda kmeta resno in strogo ter ponovi trdo in mirno kakor prej, ko je vrč pošiljal dalje: „Daj jo dalje!“ Ker je obenem odgrnil svoj plašč in je kmet na mnogih redih in na meču spoznal, da ima pred seboj kneza, o katerem je vedel, da ne umeje šale, mu je upadel pogum. Obrne se torej ter da desnemu sosedu zaušnico, kakršno je sam dobil, rekši: „Daj jo dalje!“

In kakor je prej romal vrč z žganjem na desno krog mize, tako je šla sedaj okrog nje zaušnica. Ko je tudi že kmet na levi strani od kneza dobil svoj delež ter se obrnil h knezu, mu je zasolil ta še za desno uho eno ter dejal kakor prej pri žganju: „Naj gre zdaj tu okrog!“ Tako je šla zaušnica sedaj na levo okrog mize. Ko je obhodila ves pot, je knez molče odšel ter pustil kmete same, da so tem laže premišljali to očetovsko darilo. Pa so jo tudi brez dolgega premišljanja ugenili tako dobro, da prihodnjo nedeljo ni mogel vrč z žganjem hoditi več okrog mize, ampak da so bili vsi ti kmetje lepo v cerkvi.

57. Basist.

Bili so štirje slovenski godci, ki so hodili po svetu ter si z godbo služili kruh. Dva sta igrala gosli, eden „te srednje“ gosli, ki se jim pravi čelo, in eden je igral „te velike gosli“: bas. In temu so pravili kratkomalo „basist“, ker je igral bas. Igrali so najprej za novo leto, potem za

Sv. tri kralje, potem za svečnico in naposled za pust. Hodili so od hiše do hiše in iz kraja v kraj in ko je minul pust, so bili ravno na zgornjem Štajerskem, kjer ni znal nihče ni besedice slovenski in gospod župnik seveda tudi ne. Ker pa je post za godce slab čas, so se odpravljali proti domu. Preden so odšli, so sklenili, da gredo tam še v cerkev in k sv. izpovedi.

„Pustimo grehe tukaj, denar pa nesimo domov,“ je dejal basist. In šli so v cerkev, odložili instrumente v klop ter pokleknili in molili. K izpovednici je šel prvi isti godec, ki je igral prve gosli. Ko se je začel izpovedovati, ga gospod župnik ni razumel in ga je vprašal: „Bas-ist?“* Godec pa je vstal, stopil k tovarišem in rekel: „Gospod župnik so rekli, da bi moral ti, basist, priti najprej!“

„Jaz?“ se začudi basist, „zakaj ravno jaz? Naj gre po vrsti, idi ti sedaj, ki igraš druge gosli.“

In šel je k izpovednici godec, ki je igral druge gosli; pa komaj se je začel izpovedovati, mu je že dejal gospod župnik: „Bas-ist?“

Godec pa reče: „Ne, jaz nisem“, vstane, gre k tovarišem ter reče: „Res, ti moraš iti prej, basist, tudi mene so gospod vprašali, ali sem basist, pa sem odgovoril, da nisem“.

Basistu se je zdelo sumljivo, zakaj bi župnik zahteval ravno njega, saj ga menda ni kdo očrnil! Postalo je basistu tesno pri srcu in naprosil je tretjega godca, naj gre vendar še on prej k izpovedi. A komaj se je ta začel izpovedovati, je

* Bas ist = Was ist? — Kaj je?

župnik nejevoljen zaklical na glas: „Bas-ist?“ Godec pa vstane in gre k basistu ter mu reče: „No, sedaj si pa menda sam slišal, da hočejo gospod tebe, saj so na glas zaklicali: ‚Basist!‘“

Sedaj ni ubogemu basistu preostajalo drugega kakor da je šel k izpovednici. Ves v strahu in trepetu poklekne ter se začne izpovedovati slovenski. Župnik pa ga ni razumel in je mislil, da se godci norčujejo iz njega. Zato je razsrjen zaklical: „Lumpen — marš!“ Basist pa hitro odskoči, stopi k tovarišem ter pravi: „Fantje, hitro zaigrajmo; gospod župnik bi radi slišali isti marš, ki se imenuje ‚lumpenmarš!‘“

Vzeli so instrumente v roke ter zaigrali kar v cerkvi lumpenmarš. Prišel pa je cerkvenik z metlo nanje ter jim dajal takt po hrbtu, dokler niso pobegnili.

XIII.

Iz židovskega življenja.

1. Kako koristita krava in vol.

Učitelj: „Milica, katera žival je najkoristnejša domača žival?“

Milica: „Krava.“

Nato vzdigne Jekeles (židov sin) roko, češ, da ve boljši odgovor.

Učitelj: „No, ali poznaš ti koristnejšo žival?“

Jekeles: „Vol je koristnejši.“

Učitelj: „Kako to?“

Jekeles: „Za enega vola si lahko kupim dve kravi!“

2. Kaznovana nagajivost.

Neko jutro so srečali trije dijaki žida ter sklenili, da se nekoliko pošalijo z njim. Prvi mu reče: „Dobro jutro, oče Abraham!“ Drugi: „Dobro jutro, oče Izak!“ Tretji: „Dobro jutro, oče Jakob!“

Žid se je delal, kakor da ni opazil teh zabavljic. Obrne se počasi k dijakom ter reče: „No, gospodje! Jaz nisem niti Abraham, niti Izak, niti Jakob, ampak Savel, sin Kisov, ki ga je oče poslal, da bi poiskal izgubljene osle. In glejte, našel sem jih ravnokar!“

3. G. M. J. R.

James Rothschild v Parizu je bil kaj poseben možak. Nadlegovali so ga pogostoma njegovi bratje po veri, ubogi židje, posebno oni, ki so

prišli s Poljskega v Pariz. Nekega dne se oglasi eden takih židov pred Rothschildovimi vrati. Služabnik ga neče pustiti pred gospodarja. Žid mu reče, naj izroči gospodu vsaj listek. Na njem so bile hebrejske črke: „G. M. J. R.“ James Rothschild jih pogleda in radoveden reče slugi, naj stopi židovče predenj. Vpraša ga bankir, kaj značijo te črke. Židovče se globoko prikloni in reče po nemško: „Črke G. M. J. R. pomenijo: ‚Guten Morgen, James Rothschild!‘“ — „Kaj hočete reči s tem?“ vpraša Rothschild začuden. Židovče se zopet globoko prikloni in reče: „G. M. J. R. znači: Gebt Mir, James Rothschild!“ Bankir se nasmehne zaradi lokavosti tega berača in mu podari bankovec za 20 kron.

A naše židovče še obrača listek na desno in na levo, tudi bankovec suče na vse strani in izpregovori iznova: „G. M. J. R. tudi še znači: Gebt Mehr, James Rothschild!“ — „Ná še en bankovec in poberi se, drugače mi s temi štirimi črkami izslovkuješ vso mojo blagajnico!“ zarenči James in nažene žida.

4. Najdeno blago.

Žid je dobil ob cesti spečega potnika, poleg katerega le ležalo tudi nekaj v robcu zavitega oblačila. Bliže stopivši, vzame žid robec z oblačilom ter hitro odide svojim potem. Ko se potnik prebudi, vidi, da nima robca z oblačilom. Vstane in ugleda že precej daleč žida z ukradenim blagom, kako naglo koraka po cesti. Hitro stopi za njim, ga prime in ga odžene pred sodišče. Žid se izgovarja,

da je blago našel, a ne ukradel. Sodnik reče: „Tukaj stoji potnik, ki ste mu vzeli blago“. Žid odgovori: „No, kaj hočete še več dokazov? Našel sem tega potnika in blago poleg njega; blago sem pobral, a potnika sem pustil, ker je pretežak, da bi ga bil nesel“.

5. Moder žid.

Žid na Hrvaškem, recimo, da mu je bilo ime Itzig Jeiteles, je naredil nekaj, kar ni bilo prav. Sodnik je izrekel takole obsodbo: „Itzig Jeiteles je kriv in je obsojen, da si lahko sam izbere kazen. Ali bo zaprt 20 dni, ali bo plačal 200 kron globe, ali jih dobi 25 po stari ogrski pravici“. — „Katera bi bila najboljša kazen?“ je premišljal naš Jeiteles, potem pa je rekel, da hoče odsedeti 20 dni. Sodnik je precej vtaknil Jeitelesa v luknjo, kjer je žid pošteno stradal. Prešlo je deset dni, in Jeitelesu je prihajalo že dolgčas; zato je premišljal, ali ne bi bilo bolje, če bi jih prevzel 25 po stari ogrski pravici. Štirinajsti dan se javi sodniku in ga naprosi, naj mu jih da odmeriti 25.

Sodnik privoli, pozove pandurja in mu veli, naj jih Jeitelesu odmeri poštenih 25. Pandur je bil že priučen takemu poslu, zato je precej došel z leskovačo. Toda ne le ene, ampak še debel zveženj jih je imel s seboj, če bi se mu bila katera zlomila. Ko je pandur opravljal službeni posel, je Jeiteles strašno kričal: „Ach wai! Ach wai!“ Ali njegov „Ach wai!“ mu ni nič koristil, ker je bil pandur vesten človek in je tudi znal pošteno vihteti svoj instrument. Do deset je šlo,

do petnajst je tudi prišlo, več jih pa Jeiteles ni zdržal, ampak naprosil si je nekoliko premisleka, potlej pa rekel, da jih ima dosti in da rajši plača 200 kron globe.

Sodnik je bil dober človek, pa je precej uslišal ponižno prošnjo Jeitelesovo, ki je radostno naštel 200 kron globe in bil vesel, da ima tako dobrega sodnika.

6. Menica v krsti.

Bogatin je zapustil premoženje trem dedičem, katerih prvi je bil katoličan, drugi protestant, tretji pa žid, proti temu, da mora vsak osebno položiti 200 kron v krsto. To so tudi res storili vsi trije, a kako? Protestant je položil 200 kron v papirnatih desetakih, katoličan v zlatu. In žid? Ta je položil mrtvemu v krsto menico za 600 kron in da bi mu pokojnik ničesar ne ostal dolžan, je vzel žid iz krste onih 400 kron, ki sta jih vložila katoličan in protestant.

7. Dobro posojilo.

„Priatelj“, reče kristjan židu, „ali mi moreš posoditi 1000 kron!“ — „Prav rad“, odgovori žid, „za koliko časa?“ — „Za leto in dan.“ — „Dobro, ali vedeti moraš, da dajem svoj denar le na obresti.“ — „Vem, vem“, odgovori kristjan. — „Tedaj mi daš 10 kron od sto.“ — „Prav rad“ reče kristjan. — „Ako mi daš 10 kron od sto, iznaša to od 1000 kron 100 kron na leto, tedaj ti položim tukajle 900 kron.“ — „Dobro,“ reče kristjan, „ti si moj pravi dobrotnik; dovoli, da te vprašam še nekaj. Morebiti ti jaz za leto in dan ne bom

mogel povrniti denarja; zato te prosim, da mi jih posodiš na dve leti.“ — „Tudi prav,“ odgovori žid, „to ljubezen ti rad izkažem; za dve leti iznašajo obresti od 1000 kron 200 kron, dobiš tedaj le 800 kron.“ — „Če bi ti pa tudi v dveh letih ne mogel vrniti denarja?“ vpraša kristjan, „kaj bi bilo, ko bi naredila na štiri leta?“ — „Na štiri leta?“ vpraša oni, „tudi to je mogoče; za štiri leta mi plačaš na obrestih 400 kron, a ti dobiš zdaj samo 600 kron.“ — „Veš kaj,“ pristavi kristjan, „najbolje bo zate, da mi 1000 kron posodiš na deset let, pa ti ne bo treba našteti niti vinarja v gotovini“.

8. Zgodaj začne žgati . . .

Samuel sinu Benjaminu: „Kadar dospješ v Krakovo, ni treba pisati. Vzemi tale frankirani zavitek ter ga vrzi tam v poštno nabiralnico; tako zvem, da si srečno tja došel!“ Sin odgovori: „Oče, to znamko si lahko prihraniva! Vrgel bom nefrankirano pismo v skrinjico, in ti ga ne sprejmi; a vedel boš vendar, da sem srečno dospel v Krakovo!“

9. Narobe šestka.

Židovski oderuh je jemal od kristjana devet odstotkov obresti. Stvar je prišla pred sodišče, in sodnik je dejal židu: „Znano vam je, da dovoljuje postava največ šest odstotkov. Kako se nekoč za tako oderuštvo opravičete pred Bogom?“ — „Dovolite, gospod sodnik,“ reče žid, „če gleda Bog iz nebes, vidi devetko vedno za šestko!“

10. Spekulacija.

Gnali so tri žide iz mesta, da bi jih obesili. Ko so prišli k vešalom ter je že vsem trem smrtni znoj rósil čelo, je prinesel kraljev odposlanec pomilostitev za enega teh treh židov. Oni, ki mu je došla ta sreča, je ostal mirno ob vešalih. Na vprašanje, zakaj ne gre domov, je odgovoril: „Čakam, da obesijo ona dva; morda kupim njiju obleko.“

11. Kako je žid za pet palic kupoval konja.

V krčmi je sedel star žid med različnimi gosti; kupoval in prodajal je razno staro navlako. H krčmi prijezdi vojak na čilem konju; pred krčmo se ustavi in stopi v hišo. Vojaka žid mahoma nagovori: „Tako mi vere, krasen je konj, ki ga je prijezdila vaša milost“.

„Veseli me, da vam je po volji, sin Abrahamov!“ odgovori vojak.

„Sto palic bi rad držal, ako bi bil potem moj,“ reče žid.

Vojak udari z bičem po škornjih in de: „Zakaj sto palic? Dobite ga tudi za petdeset“.

„Žid, vesel te vojakove darežljivosti, reče: „Ali ne bi ga dobil za petindvajset palic?“

„Tudi za petindvajset palic,“ odgovori vojak, „in ako bi vam bilo to preveč, tudi za petnajst ga dam.“

„Kaj li, ko bi jih držal samo deset?“

„No, če ni drugače, zadovoljen sem, ako zdržite samo pet palic.“

Žid si misli: „Za Boga živega, kako po ceni bi dobil krasnega konja! Deset palic sem zdržal že v kaznilnici in še me ni konec, a da bi me bilo samo od petih? — Gospod“, reče dalje, „vi ste vojak, in vojaki spoštujejo svojo besedo; ali smem torej trdno verovati vaši besedi?“

Vojak odgovori: „Če ne zaupate mojim besedam, hočete li pismo?“

„Ljubše bi mi bilo,“ odgovori žid.

Oba gresta potem k beležniku, in ta naredi tako pismo: „Če gospodar tega pisma dobi od vojaka s trdo leskovačo pet palic ter jih zdrži mirno in zadovoljno, mu vojak svojega vranca takoj da brez nobene druge plače ali odmene.“ Potem so podpisali kraj, dan in priče.

Ko je imel žid to pismo v rokah, sta se vrnila v krčmo in žid je mirno legel na stol, da bi odslužil pogojeno plačilo za konja. Ob prvem udarcu se je zdrsnil ter mislil sam pri sebi: „Ta ti je bil za profosa, ker tepe huje nego birič v kaznilnici.“

Po prvi palici vojak sede ter mirno čaka pri kozarcu vina. „Kako si, Abrahamov sin?“ vpraša za nekoliko časa žida.

„Prosim, odštejte, kar sem dolžan, da pretrpim hitreje.“

„Bodi ti,“ reče vojak ter mu priloži drugo, ostrejšo od prve. Potem zopet sede in pije. Pozneje mu odmeri tretjo in četrto, a vselej tako kakor prvo. Žid je nejevoljen, ker je vojak tako obotaven, in reče naposled: „Ne vem, ali bi vam bil hvaležen, ker mi dajete pogojene palice tako polagoma. Udarite naglo še peto, da bo vranec vedel, čigav je, in da midva prideva v red!“

A vojak mu odgovori: „Sin Abrahamov! Pete palice boš dolgo čakal“, ter vrže leskovačo v kot.

Žid je prosil in pretil, a vse zastonj; vojak mu ni hotel dati pete palice. Vsi so se smejali, a žid je šel k odvetniku, da bi mu pomogel k peti palici, ki mu jo je vojak pismeno zagotovil. Odvetnik pogleda v pismo in reče: „S tem pismom ne opravite ničesar. Pismo ne govori, da bi vam bil vojak prisiljen dati pet palic, ako vam jih neče“.

Zato baje žid še danes čaka pete palice in konja vranca.

12. Opeharjeni žid.

Na semanji dan je stopil v mestu C. v krčmo vojak, zarožljajal s tremi srebrnimi kronami in rekel: „Kje je oni dobri mož, ki me je pred nekaj urami rešil iz največje zadrege, ker mi je posodil te tri krone?“ Naposled, ko so vsi molčali, je vstal izza zakotne mize žid in dejal, da je on tisti, ki mu je posodil denar. Vojak mu izroči denar in reče: „Sedaj pa bodite tako dobri in dajte mi uro, ki sem vam jo moral zastaviti“. Žid ostrmi ter pravi, da mu vojak ni zastavil niti ure, niti česa drugega.

„Kaj? zakriči vojak, „ali bi mi bili vi posodili tri krone, ko bi vam ne bil ničesar zastavil? Ali mi daste uro nazaj, ali vas pa zatožim.“ Ker je žid vedno trdil, da mu vojak ni zastavil ničesar, je prišla stvar pred sodnika. Sodnik razsodi: „Žid mora vojaku za uro (ki je niti videl ni) dati 30 kron; zakaj neverjetno je, da bi posodil žid neznanemu človeku tri krone brez zastavila“.

13. Prevelika in premajhna.

Porednež je zasmehoval nekega žida zaradi njegovih velikih ušes. „Res,“ pravi žid, „res, da so moja ušesa za človeka nekoliko prevelika; a prav tako je tudi res, da so tvoja za osla nekoliko premajhna!“

14. Samosvoja obsodba.

Žid je jezdil na oslu po vasi. Ko je videl, da so ga gledali otroci in tudi nekateri odrasli ljudje, jim je dejal: „Kaj me gledate? Ali še niste nikdar videli osla?“

15. Nedovoljeno veselje.

Žida so imeli obesiti. Ko pride žena zadnjič k njemu v zapor, ga vpraša, ali ne bi smeli biti otroci vpričo, ko ga obesijo. Obsojenec odgovori, da ne. Ljubezniva žena pa reče nato: „To se že vidi na tebi! Tak si bil vedno. Če bi ubogi otroci užili res kaj veselja, ga jim ne privoščiš!“

16. Proti pogodbi.

Graščak: „Že dve leti čakam denarja, ki mi gre po najini kupni pogodbi. Zadnjič vas prosim, da ga plačate, sicer si bom moral pri sodišču poiskati pomoči!“

Žid: „Ljubi gospod, le potrpite! V kupni pogodbi stoji, da vam plačam takoj 10.000 kron, drugo pa ostanem dolžan. Onih 10.000 kron sem vam izplačal, drugo pa vam ostanem tudi še dalje dolžan, zakaj če vas izplačam, bi ravnal proti pogodbi!“

17. Skopuh.

Veran: „Kako napraviš, da ne daš nikdar beračem vbogajme?“

Žid: „Vidiš, tako: Pri sebi imam vedno srebrno krono. Če me berač prosi vbogajme, potegnem ono krono ter mu jo pokažem, rekoč: ‚Ali mi moreš menjati to krono?‘ Če berač odgovori, da ne, mu rečem: ‚Škoda! Rad bi ti bil kaj podaril, pa nimam drobiža!‘ Če pa berač reče, da mi lahko menja, zagrmim nanj: ‚Tako! Krone menjuješ, pa beračiš? Sram te bodi!‘ Tako se odkrižam vsakega!“

18. Kdo je bil slepar.

Grašček je gledal skozi okno in videl, kako je cigan nekemu židu prodal konja. Radoveden, kdo je večji slepar, pokliče najprej cigana k sebi.

„Za kaj sta se ravnokar pogajala z židom?“

„Prodal sem mu konja!“

„Za koliko?“

„Za dvajset kron!“

„Oj ti bedasti cigan, kako moreš konja prodati tako poceni!“

„Gospod, konj je hrom!“

Zdaj pokliče graščak žida in mu reče: „Oj ti neumni kupec, kako moreš kupiti konja, ki je hrom?“

„Konj ni hrom!“ odgovori žid, „ampak je le zato šepast, ker je slabo podkovan!“

Zdaj pokliče graščak zopet cigana in mu reče: „Oj ti bedasti cigan, tvoj konj ni bil hrom, ampak je šepal le zato, ker je bil slabo podkovan!“

„Ne, gospod!“ ga zavrne cigan, „konj je bil res hrom; podkovati sem ga dal le zato slabo, da bi menil kupec: Konj šepa zato, ker je slabo podkovan!“

Nato je bil zopet poklican žid. „Oj ti neumni žid!“ reče mu graščak, „konj je resnično hrom in je bil le zato slabo podkovan, da bi ti mislil: Konj šepa zato, ker je slabo podkovan!“

Zdaj se žid nasmeje in pravi: „Saj mu ga nisem plačal s pravim desetakom, ampak — s ponarejenim!“

19. Pomiritev.

Mlad žid se je hotel dati krstiti. Rabbi mu je ugovarjal in dejal, da se oče, ako to zve, obrne še v grobu. „No, no,“ odgovori mladenič, „to se bo vse zopet poravnalo, zakaj čez nekaj dni se da krstiti tudi moj brat, in — oče se zopet obrne na ono stran, na kateri leži sedaj.“

20. Kako so žida spravili iz nebes.

Umrli je žid, a dušica njegova je prišla k vratom nebeškim.

„Kdo je?“ zakliče sveti Peter, ko žid polahkoma potrka. Nato odpre duri, da pogleda po prišelcu.

„Prosim, to sem jaz,“ odgovori žid.

„Vidim, da si ti, ali vedi, ljubček moj, da ne prideš sem noter,“ reče sveti Peter. „Skoro bo temu že 1914 let, kar ne smejo židje tukaj razprostirati svojega slabega duha.“

„Wie hajst, razprostirati slabega duha?“ se izgovarja žid. „Saj nimam slabega duha. — Doli na zemlji sem izkusil že marsikaj slabega.“

„Kaj takega?“ vpraša sveti Peter.

„Khaj takega? — Nü! Kho sem chodil pho ulicah in sem khričal: Ainderlvú! — sem zaslišal z nekega okna: ‚Phisk!‘ a kho se obrnem spet drugje: ‚Phisk!‘ in kho se obrnem tja, spet od druge strani: ‚Phisk!‘ — Waj mir! Tholiko sem se naobračal, da se mi je glava phobesila, in od tega sem imel smrt. Wajs Gott! Phrosim thorej, phustite me nother!“

„I no, pravzaprav ne bi smel,“ si je mislil sveti Peter, „ali bodisi! Za enega ne bo tako zlo. — Poslušaj, Flekeles!“

„Phrosim, jaz sem Sekeles!“ popravi žid.

„Tedaj poslušaj, Sekeles! Pravzaprav bi moral iti nekam drugam, ali ker si toliko trpel na zemlji, ti storim to ljubav.“

Odre mu vrata nebeška, a židova dušica skoro zatrepeče od veselja, ko ugleda toliko krasu in slave.

Skoro potem sede sveti Filip k svetemu Petru na klopcu poleg vrat, ki jih je nebeški ključar iznova zaklenil. „Kaj si pa tega spaka pustil v nebo, Peter?“ izpregovori sveti Filip. „Le poglej ga, kako vse povsod otipava.“ Peter pogleda na stran in zapazi Sekelesa, kako s svojim bruskom poizkuša steber, je li res zlat in iz pravega suhega zlata; tam zopet sope na drago kamenje in ga gladi z rokavom. Izkratka, vedel se je, kakor ne bi bil v nebesih, ampak kje v zlatarski prodajalnici.

„Veruj mi, Peter, to je bedak!“ reče sveti Filip.

„Da ti povem resnico,“ odgovori sveti Peter, „vedi, da pravzaprav ne sodi med nas; ali prosil me je tako milo, da sem ga z ozirom na njegovo pozemeljsko trpljenje pustil v nebesa, dasi je — žid.“

„Kaj? Žid?“ zakliče sveti Filip osupel. „No, lepa hvala ti za to, kar si storil. Ali si pozabil ostre prepovedi?“ —

„No, no!“ ga potolaži sveti Peter; „saj ne bo tako hudo. Ako pa misliš, da nikakor ni prav, no — odslovimo ga!“

Svetemu Petru je bilo to lahko reči, ali Sekeles se ni dal spraviti iz nebes. Rajši, nego bi se bil ločil od tolikih dragocenosti, bi se bil pritožil pri najvišjem prestolu. Sveti Peter se je nagovoril dosti in dosti, ali Sekeles se je držal tega — da tudi ostane, kamor kdaj sede.

„Peter! Tako ne pojde,“ pošepeta sveti Filip. „Zvijačno ga moramo odpraviti. Daj, naredi hudo nevihto!“

Sveti Peter res zavrti glavo, ne vedoč, čemu bi delal grmenje, vendar ga naredi. V nekoliko trenutkih se je razlegal pod nebesi tak silen tresk in grom, kakor bi bil izpustil milijon čarovnic v oblake.

Tudi do neba je zazvenelo grmenje, ali tako slabo in zamolklo, kakor bi zunaj le bobnali.

„Wie hajst?“ — zakliče Sekeles in nastavi ušesa. — „Jaz slišim bhoben!“ — „Seveda je boben,“ odgovori sveti Filip; „dražbo oznanja“. —

„Dražbo? Kje pa?“ — „Menda pred vrati“, se mu odgovori. „Oh, gotovo za nekoliko teh zlatih stebrov — —“

„Phustite me! Phustite me!“ zakriči Sekeles in sili proti vratom. „Gospod ključar, odprite! Na dražbo moram!“ —

In komaj so odprli vrata, že je bil Sekeles zunaj nebes . . .

21. Kako se pride v nebesa.

„Šmul, če boš tako živel, ne prideš v nebesa!“ — „Kaj? Da ne pridem v nebesa! — Jaz hočem priti v nebesa in tudi gotovo pridem!“

„No, kako pa boš storil to?“

„Čisto lahko! Ko umrjem, se postavim pred nebeška vrata, jih odprem, pa zopet zaprem, spet odprem, pa spet zaprem. Pa pride sveti Peter in poreče: Kaj delaš, Smul? Ali noter ali vun! — No — pa bom smuknil noter!“

22. Brez izgube.

Ko je neki židov slišal v cerkvi peti psalm: „Prah si in prah boš zopet!“ se je bridko razjokal.

Stopi k njemu tovariš in mu reče: „Pri-jatelj, zakaj se jočeš? Ko bi bil zlato, pa bi se izpremenil v prah, bi res izgubil 100 procentov. Tako pa si prah in boš zopet prah; nisi torej ne na izgubi, ne na dobičku!“

XIV.

Protivoljne smešnice v časnikih in v šoli.

A. V časnikih.

1.

Kdor želi svoje kosti prodati, naj jih pri-
nese v Vrtne ulice šte. 9.

2.

Podpisani naznanja, da prodaja posebno lepe
rokavice za gospode iz jelenove kože.

3.

Svojo dobro povojeno slanino priporoča
Boštjan Budalovič.

4.

Kuharica, ki zna z dobrimi izpričevali ku-
hati, dobi takoj službo pri meni.

5.

Dekla, pripravna za prodajo, išče službe.

6.

Dobra žepna ura se je izgubila včeraj v
pijanem stanju.

7.

Posestnik mnogo obiskovane krčme se proda za 30.000 kron.

8.

Prodaja moje rajne gospe napreduje na trgu prav vrlo.

9.

Mestni župan je naznanil v časniku tole: „Otroci, ki se bodo dne 1. oktobra sprejemali v šolo, so pribiti v črni omarici na občinski hiši“.

10.

Nihče ne sme pustiti, da bi perutnina razen golobov, koz, ovac, svinj in goved letala po cesti.

11.

Zvedeli smo, da nekateri gospodarji volom, kravam in ovcam nastiljajo z gorečimi smotkami in pipami; to se bo odslej kaznovalo s 50 vinarji.

12.

Določilo se je sicer, da dobi vsakdo, ki reši utopljenca, 20 kron; pa ker so se pri tem godila razna sleparstva, ukazujemo, da mora oni, ki bi zahteval to plačo, prej dokazati, da se je rešenec res že prej utopil.

13.

Pozivljam dninarja Zajca, naj mi naznani svoje bivališče, da se pogodimo zaradi delitve njegove rajne matere.

Občinski predstojnik v Č.

14.

Podpisano županstvo pozivlje Petra Kurenta, ki je padel leta 1859. v bitki pri Kustoci, od kaponske krogle v glavo zadet, naj se na prošnjo njegovega brata v letu dni ali sam zgłosi tukaj, ali pa na sodišču naznani sedanje bivališče.

15.

V trgu „Mačji hrbet“ se odda občinska gostilnica v najem. Najemnik sme goste prenočevati, hraniti in klati.

Županstvo.

16.

Naznanjam, da mi je v torek, dne 14. aprila, ušla žena. Kdor jo najde in obdrži, dobi 100 kron.

Miha Čebulček.

17.

Prešlo mi je 40 kron! Lepo prosim tistega, ki jih je ukradel ali našel, naj mi jih vrne ali pa naj javno naznani, da jih nisem zapil, kakor trdovratno trdi moja žena.

Vilko Žolna.

18.

Slavno uredništvo! V včerajšnji številki cenjenega svojega lista ste poročali, da je neki Jakob Slina odnesel 100.000 kron in z gospodarjevo ženo pobegnil v Ameriko. Prosim naznajte, da jaz, žal, nisem tisti Slina.

Jakob Slina, cestni pometač.

19.

Iz povesti nekega slovenskega časnika: „Razjarjen od teh besed, skoči Zorko proti svojemu nasprotniku in mu prisoli krepko zaušnico, rekoč: (Dalje prihodnjič.)

B. V šoli.

1.

Kralj Alfonz je imel ob rojstvu šele dve leti.

2.

Na povratku s Španskega so bila pota tako slaba, da so morali osem voz vpreči pred enega konja.

3.

Rihard III. je dal pomoriti vse svoje naslednike.

4.

Servij je prišel v Rim in se je tam porodil.

5.

Suvarov je s svojo vojsko marširal tako hitro, da ga niso dohajali niti pešci, niti konjiki, niti topničarji.

6.

Ko je Humboldt prišel na vrh Čimborasa, je bil zrak tako tenak, da ni mogel čitati brez naočnikov.

7.

Ujeli so Hovnika, mu iztrgali srce iz prsi, mu ga vrgli v glavo, a potem ga izpustili.

8.

Agamemnon in Menelaj sta bila brata, a za gotovo se ve to le o prvem.

9.

Filozof je človek, ki vedno misli in premišlja in ko pride do konca, začne zopet od kraja.

10.

Profesor: In sedaj prihajamo k Alpam, ki jih pa kar preskočimo!

11.

Predsednik vrtnarskega zborovanja: Gospoda moja, preden končam svoj govor, vam še prav toplo polagam na srce goveji gnoj, brez katerega ne bi smel biti noben vrtnar.

12.

Profesor: In po smrti cesarja je visela bodočnost cesarstva na tenki nitki. Ta tanka nit je bil Karel Debeli.

13.

Dante je bil mož, ki je stal z eno nogo še v srednjem veku, z drugo pa je že naznanjal prihod novega veka!

14.

Grki so se naslanjali pri jedi ob laket, z drugo so pa jedli.

15.

Profesor razlaga: „Cezar vstane in reče zbranim senatorjem (vidi v zadnji klopi nered): „Oj vi capini tam zadaj, ali niti za trenutek ne morete držati jezika za zobmi!“

16.

Profesor zemljepisja stopi v razred in zapazi, da je zemljevid Afrike nekoliko zamazan s tinto. Ves ogorčen zavpije: „To je pa že brezprimerno pobalinstvo! Kdo je pa vso Saharo s tinto poškopil?“

XV.

Raznoterosti.

1. Požigalec.

Bogati angleški lord Makwel je zavaroval vse svoje zgorljive reči zoper škodo po požaru. — Črez nekaj let se je hotel z zavarovalnico nekoliko pošaliti ter ji je poslal poziv, naj mu povrne škodo, ki jo ima s tem, da je požgal šest zabojčkov havan in 100 kilogramov finega tobaka, skupaj za 500 kron. Zavarovalnica, ki je takoj spoznala lordove muhe, mu je vestno izplačala zahtevanih 500 kron, a ga potem zatožila — kot požigalca.

2.—4. Kako se človek zagovori.

1.

Pridigar, ki je hotel župljanom prav živo predočiti potrebo prave pokore, je navedel med drugimi vzroki tudi to, da marsikdo zvečer leže zdrav, zjutraj pa mrtev vstane.

2.

Duhovnik se je nekoč na leci prav zelo hudoval na izprijenost in brezbožnost sedanje mladine.

„Vnebovpijoče je,“ pravi, „kako malo pazijo nekateri roditelji na otroke. Otroci, ki še ne znajo hoditi in govoriti, tekajo po ulicah in cestah ter govore najsirovejše in najgrše reči.“

3.

Dva tatova sta ukradla nekaj žita in sta zato prišla pred porotnike. Državni pravdnik je poudarjal, da se morata oba ostro kaznovati. Zakaj pri obeh so okolnosti, ki obtežujejo njiju hudodelstvo. Prvi tat se je drznil krasti o belem dnevi, drugi pa v mirni noči, ko pošteni ljudje spe.

Ko to zagovornik zasliši, reče ves začuden porotnikom: „Tožnik graja pri mojih varovancih sedaj, da se je kradlo podnevi, drugič pa, da ponoči. Za Boga, gospodje porotniki, povejte mi, kdaj naj bi tedaj kradel pošten človek?“

5.—8. Jeza napravi človeka neumnega.

1.

Gospod pošlje strežnika po neko reč. Strežnik opravi naročilo napačno, in gospod mu reče jezno: „Če hočem osla kam poslati, grem rajši kar sam, veš!“

2.

Ko pride gospod domov, ugleda strežnika, kako spi sede na zofi. „Hej, Janez, hej!“ — Strežnik se počasi zdrami. „Lepo, Janez, lepo! Bil bi torej rad gospod! No, neumen si za to res dosti!“

3.

Župan: „Kako govorite z menoj? Sem li jaz župan ali vi?“

Tajnik: „Prosim! Vem, da nisem jaz!“

Župan: „No, zakaj torej govorite tako neumno?“

4.

Mož se spre z ženo. V jezi ji reče: „Še toliko nisi vredna, da bi te hudič vzel“. — „Kaj?“ zakriči žena ter upre roke ob bok, „kaj? Vredna nisem, da bi me hudič vzel?“ — „Pač, pač, ljuba moja!“ pravi mož, „saj si vredna, saj!“ — „Sreča tvoja, da si umaknil besedo!“ pravi togotna žena.

9. Čuden kotel.

Nekov Hadji si je izposodil od soseda Turčina kotel, v katerem je žgal slivovico. Ko skuha, da v izposojeni kotel drug majhen kotel in oba pošlje sosedu. Sosed se začudi, kako to, da dobi dva kotla, a posodil je samo enega.

„Ej, znaš, brate,“ reče hadji Turčinu, „tvoj kotel je bil brej, povrgel je tega malega, in zdaj sta oba tvoja! Alah je vsemogočen!“ — „Alah je vsemogočen!“ odgovori Turčin pobožno, pa radostno odnese domov oba kotla, starega in mladega. In veroval je, da je bil njegov kotel brej in da je povrgel.

Črez štirinajst dni pošlje hadji zopet po kotel k istemu Turčinu. Ta si misli, da njegov kotel zopet povrže; zato vzame največji kotel ter ga posodi hadji, češ, čim večji je stari kotel, tem večji bo mladi.

Ali mine precej časa, kotla pa le ni nazaj. Gre torej Turčin vprašat, kaj je s kotlom. Hadji pa mu reče: „Ej, brate moj, tvoj kotel je umrl, moli mu za dušo!“ — „Kotel nima duše, ne more umreti,“ pravi Turčin. — „Če je mogel imeti mladiča, je mogel tudi umreti. Alah je vsemo-gočen!“ reče nato hadji. „Alah je vsemo-gočen!“ vzdihne Turčin ter odide žalosten brez kotla domov. Veroval pa ni, da je kotel umrl.

10. Božični dar.

„Kaj ste pa vi, mamica, dali v dar svo-jemu gospodu za božične praznike, ako smem vprašati?“ vpraša na trgu branjevka Bogatajka postarno gospo. — „Eh, nekaj jako primernega. Moj mož je ves zaljubljen v smotke, katerih na-kupi vsak dan po več — in jaz, ki sem dobra gospodinja, sem mu jemala skrivaj dan za dnevom po eno ter jih skrbno spravljala. Tako se jih je nabralo sto in te sem lepo povezala, mu jih dala — in neizrečno je bil vesel mojega daru.“

11. Nevarne razvaline.

Profesor pride pred vas, kjer sreča starega kmeta. „Oče, povejte mi, ali ni bil na hribu tukaj na desni nekđaj grad?“ Kmet: „Bil je res nekđaj ondi grad“. Profesor: „Kaj pa pripovedujejo ljudje o njem?“ Kmet: „Oj, strašne reči! Ni še dolgo temu, ko sta dva gospoda iz mesta šla nanj, pa ju ni bilo več nazaj!“ Profesor pre-strašen: „Za Boga, kaj se jima je zgodilo; zakaj

se nista več vrnila?“ — „No,“ odgovori kmet nasmehoma, „ker sta šla po oni strani s hriba!“

12. Kaj je fenomen.*

Amerikanski časnik poroča: Nedavno je potujoč modrijan svojim poslušalcem razlagal ‚fenomen‘ takole: „Pač še ne veste, kaj je ‚fenomen‘? Poslušajte, povedal vam bom! Gotovo ste že vsi videli kravo. No, krava ni fenomen. Videli ste pa menda že tudi jablano. No, jablana tudi ni fenomen. Pa kó bi kdaj krava splezala na jablano ter tam z repom trgala jabolka — to bi bil fenomen!“

13. Kako visoko je sezala voda.

„Dovolite, je li sezala voda ob zadnji povodnji res tako visoko?“ — „Pravzaprav ne! Glejte, samo do tod je stala; a otroci so mi poččkali pisanje tu spodaj in ga zamazali. To me je razjezilo, pa sem dal zapisati višino semkaj gori — zdaj je pa ne morejo doseči!“

14. Hitro ozdravljen.

Berač: „Ubogí slepec prosim miloščine!“

Gospod: „Slep si? Ali res?“

Berač: „Da, popolnoma slep!“

Gospod (mu vrže dvovinarnik v klobuk): „Oj ubožec! Tu imaš dvajsetvinarnik!“

Berač: „Saj to ni dvajsetvinarnik! Veste, tako slep pa nisem!“

* Čudežen prikaz imenujemo s tujo besedo „fenomen“.

15. Zakaj je Mohamed prepovedal vino piti.

A: „Zakaj je Mohamed prepovedal vino piti, več žen pa je dovolil imeti?“

B: „Ker je mislil, da ima trezen človek že ene žene zadosti“.

16. Koliko ur.

Greduč skozi mesto L., vpraša potnik kmeta na cesti: „Priatelj, koliko ur je od tukaj do Ljubljane?“ — „Ur?“ odgovori kmet, „skoro v vsaki hiši je vsaj ena, po nekaterih hišah jih je celo po več.“ — „Ne mislim tako,“ reče potnik, „ampak želim le izvedeti, koliko računajo iz vašega mesta do Ljubljane; samo to, prosim, mi povejte!“ — „Koliko računajo? I no, če greste peš, ne računajo nič, ako se pa želite peljati, plačate dvajset grošev,“ mu odgovori šaljivec, in nato se ločita.

17. Vožnja v mesto.

Potnik vpraša krčmarja, pri katerem se je ustavil, koliko je do bližnjega mesta z dvema konjema. Krčmar mu odgovori: „Dve uri“. Potnik vpraša dalje: „A s štirimi konji?“ Krčmar nekoliko pomisli in reče: „Eno uro“. Ko to zasliši nekov šaljivec, reče potniku: „Vprezite šest konj, pa se vam ne bo treba voziti, kar precej boste v mestu!“

18. Zlobna občina.

Občina Bereg na Ogrskem je postavila velik lesen križ in zapisala podenj v ogrskem jeziku,

da bi svet vedel, kdo je postavil križ: „Naš Gospod Jezus Kristus je bil na križ pribit — ob troških občine bereške dne 8. maja 1877“.

19. Berača.

Dva berača sta jedla skupaj iz iste sklede; eden je videl, drugi je bil slep. Dogovorjeno je bilo, da ne smeta naglo grabiti; kdor bi naglo grabil, tega sme drugi z žlico udariti po glavi. Ko tako jesta, udari zdajci slepec tovariša po glavi. „Kaj me biješ!“ se ta razjezi, „ko še videti ne moreš, če naglo grabim?“ A slepec mu reče: „Ker jaz hitim, kar morem, pa me ti vendar ne udariš, si lahko mislim, kako grabiš šele ti!“

20. Milijonarja.

Berač pride k milijonarju ter ga poprosi miloščine. Gospod ga osorno našene.

„No, no, gospod!“ reče berač, „le ne bodite tako ošabni! Ves razloček med nama je samo ta, da zbirate vi že drugi milijon, jaz pa šele prvega!“

21. Kako imenujejo moški svoje izvoljenke.

Gasilec pravi: Moj plamen! — Sladčičar: Moja sladka! — Ptičar: Moja golobica! Milijonar: Moje zlato! — Dragotinar: Moj biser! — Vremenski prerok: Moj solnčni žarek! — Cvetičar: Moja rožica! — Zdravnik: Srce moje! — Fotograf: Slika moje duše! — Zvezdoslovec: Moje solnce! — Orožnik: Tat mojega srca! — Zakonski mož: Moj križ!

22. Molčljivost.

Jurček: „Ali zna tvoja žena molčati?“

Blažek: „No, pa kako! Štiristo kron mi je napravila lani dolga, pa mi ni povedala ničesar!“

23. Trije modrijani.

Srečali so se trije modrijani in se vprašali, kdo izmed njih je tako moder, da si zaželi največ. — Prvi reče: „Jaz bi imel rad devet ladij polnih šivank, vsaka šivanka naj bi imela svojega krojača, a vsak krojač po devet vreč cekinov!“ Drugi reče: „Jaz bi imel rad polno morje tinte, da bi pisal zgolj števila, dokler se ne bi vse morje izpraznilo, a potem toliko cekinov, kolikor jih kaže napisano število“. Tretji reče: „Jaz bi pa najrajši imel, da bi potem vidva umrla in vse to zapustila meni!“

24. Kako se ljudje pozdravljajo.

V Parizu je bilo ob zadnji svetovni razstavi ljudi iz vseh delov sveta. Neki Parižan opisuje takole, kako se pozdravljajo ljudje različne narodnosti: Braziljanec položi glavo na trebuh onega, ki mu je pozdrav namenjen. — Mehikanec se dotakne najprej z roko zemlje, a potem poljubi roko onemu, ki ga pozdravlja. — Sijamec sleče gorenje hlače ter jih omota onemu okoli telesa, ki ga pozdravlja. — Indijanka iz Malabara si povsem odkrije prsi pri pozdravu. — Prebivalec otokov južnega morja si sname pernatu krono

z glave ter jo dene na glavo onemu, ki ga pozdravlja. — Ako se srečata dva Araba, se delata, kakor bi hotela drug drugemu poljubiti roko, a v resnici ne smeta tega storiti. — Prebivalci z otoka Otahaitija razkrijejo ves gorenji del života. — Etijopec odpaše pas onemu, ki ga pozdravlja, in ga pripaše sebi. — Prebivalec v Grönlandu pozdravljajoč poljubi lice onemu, ki ga pozdravlja. — Kafarec pljune v roko onemu, ki ga pozdravlja. — Evropec sname z glave cilinder. Najbolj prilično pozdravlja prebivalec iz Kalifornije, ker sploh ne pozdravlja.

25. Ni treba zapisati.

Župan: „Vi, Žoržl, ste bili vpricho, ko je Strnjak govoril razne nespodobne reči o meni?“

Žoržl: „Da, bil sem!“

Župan: „Kaj pa je na primer rekel?“

Žoržl: „Rekel je med drugim, da je naš župan prava svinja, in še pristavil, da nam to da zapisano, če mu drugače ne verjamemo!“

Župan: „No, ste mu li rekli, naj vam to zapiše?“

Žoržl: „Ne, gospod župan, ker smo mu itak verjeli!“

26. Vprašati se mora znati.

Na Dunaju so srečali nedavno na ulici štiri-letnega jokajočega dečka. Ko so ga vprašali, zakaj se joče, jim je povedal, da se je izgubil in da ne zna domov. Na vprašanje, kako se piše, kaj in kje so njegov oče, ni vedel odgovoriti

drugega, nego da je njemu ime Jožek. Posvetovali so se sedaj, kaj naj store z dečkom. Na posled ga sklenejo odvesti na redarstvo. „E kaj,“ se oglasi zdajci postarna ženska, „potrpite, takoj bomo zvedeli, čigav je in odkod.“ Stopi k dečku in reče: „Čuj, Jožek, kam hodiš po žganje za očeta?“ — „K zvezdi!“ odgovori deček hitro. Nato ga prime žena za roko, ga odvede v krčmo „Pri zvezdi“ ter vpraša natararja, čigav je dečko. Ta ji pove, da je sin tesarjev, tam in tam doma.

27. Na obeh straneh.

Ko je umrl graščak Sedlak, so takoj naročili v bližnjem mestu venec s trakoma, na katerih naj bi bil na enem napis: „Da se vidimo,“ na drugem pa „Počivaj sladko“.

Drugi dan pa so poslali slugo v mesto z naročilom, naj se napravi na obeh straneh traka napis: „Počivaj sladko!“ in k napisu „Da se vidimo,“ naj se pristavi „v nebesih“ —, če je namreč na traku še toliko prostora.

Sluga je naročilo točno izvršil in tik pred pogrebom so dobili krasen venec z dolgima žalobnima trakoma; na enem je bil napis: „Počivaj sladko na obeh straneh!“ — na drugem traku pa: „Da se vidimo v nebesih, če je še kaj prostora!“

28. Zakaj vpliva vino tako različno na ljudi.

Noe je vsadil vinsko trto, ki mu jo je Bog podaril. Hudobec si je mislil: „Kaj, ko bi si napravil iz te rastline pomočnico? Ali bi bilo to veselje!“

Po dolgem premišljanju si je naposled izmislil nekaj, kar se mu je zdelo pripravno.

Nedaleč od njega je tekalo jagnje in žalostno bleketaje iskalo svoje matere. — Hudobec ga je prijel, umoril ter polil trto z njegovo krvjo.

Nato je ugledal opico, ki je z drevesa opazovala njega početje. Hudobec jo je ujel, ji zavil vrat in spustil njeno kri na mlado trto.

Ko se je zopet ozrl, je ugledal leva, ki ga je privabila prelita kri. Tudi on je moral poginiti in njegova kri je namočila korenine mladi vinski trti.

Sedaj je ugledal hudobec svinjo, ki je nedaleč od tod rila zemljo; ona je bila četrta žrtev hudobčeva. Tudi njena kri je napojila zemljo okoli trte.

Ves vesel, da se mu je zvijača tako posrečila, je hudobec odšel.

Nasledek njegove zvijače pa je, da je človek ljubezniv, krotak in vesel, kadar zaužije prvo kupico vina; kri jagnjetova kaže svoj učinek.

Po drugi kupici je človek živahen; vesel objemlje druge, radostno poskakuje in jezik se mu zapleta — opičina kri deluje v njem. Zato tudi pravimo: „Opico si je kupil!“

Po tretji kupici je človek ošaben in prepirljiv, da ne trpi nobenega ugovora, nego hoče, da se mu vse klanja; to dela levova kri.

Pri četrti kupici izgubi človek pamet; ne more se držati pokonci, nego se valja v blatu; poživinil se je, zakaj svinjina kri ga je dobila v oblast.

29. Zvita glavica.

Kako prebrisani so časih Ribničani, nam kaže tale dogodbica. — Ribničan se je povprečno pobotal za napravo 10 metrov globokega vodnjaka. Ko je že izkopal pet metrov globoko jamo, je videl nekega jutra, da se mu je ponoči zasula. Lahko si mislite, kako se je prestrašil, videč, da je vse dosedanje težavno delo zastonj. A kaj stori zvita glavica? Sleče si jopič, ga obesi na bližnje drevo in se skrije v grmovje.

Nedolgo potem pride mimo kmet, in ker ga mika zvedeti, kako globok je že vodnjak, stopi tja, da pogleda. Pa kako se prestraši, ko vidi vodnjak zasut, jopič pa da visi na drevesu, a Ribničana ni nikjer. — Takoj odhiti nazaj v vas in sosedom naznani nesrečo. Vsi prihite z motikami, lopatami in drugim takim orodjem, da bi izkopali ubogega Ribničana, ki ga je gotovo podsulo živega. Kopali so, da jim je pot curkoma tekela s čela! Ko so pa čez nekaj ur srečno prikopali do dna, ni bilo Ribničana nikjer, ne živega, ne mrtvega.

Sosedje so se strmeč pogledovali, kam je izginil mož, ta pa je stopil izza grmovja ter jih ponižno zahvalil, da so mu tako lepo opravili tolikanj težavno delo.

30. Dvoumna pohvala.

Gozdarja so nekam prestavili. Ko pride čez nekaj let zopet k nekdanjim prijateljem, vpraša župana: „No, oče, ali je še vedno toliko bedakov

pri vas, kolikor jih je bilo nekdanj?“ — „Hvala Bogu!“ pravi župan, „ni jih več toliko kolikor tedaj, ko ste bili še vi, gospod, pri nas!“

31. Stari Slovani.

A: „Kakšnih las so bili stari Slovani?“

B: „Sivih kakor sedaj!“

32. Na razpotju.

Dolgovič: „Zdaj pa res ne vem, ali naj posestvo prodam ali ne. Če ga ne prodam, ne morem plačati davka, če ga pa prodam, mi davka ni treba plačati; to se torej pravi, če posestvo prodam, ga smem obdržati; če ga pa hočem obdržati, ga moram prodati! — Saperlot, to moram premisliti še enkrat!“

33. Slab prijatelj.

A: „Kaj, ali še živiš? Pa so mi rekli, da si že davno umrl!“

B: „No, pa si mi res ljub prijatelj; še na moj pogreb nisi prišel!“

34.— 37. Smešnice o Madjarih.

1.

Madjar vpraša Švaba: „Čuj, prijatelj! Je li res, da se Švabi šele s 40. letom spametujejo?“

Švab: „Res je. Vendar mora vsak dobro paziti na oni trenutek, ko dopolni 40. leto; zakaj če ga zamudi, ostane prav tak osel, kakršen ste vi!“

2.

Madjar: „Povej mi, ljubi Tirolec, ali je res, da izpregledate vi Tirolci šele deveti dan po rojstvu?“

Tirolec: „Res je! A kadar izpregledamo, vidimo devet ur daleč takega madjarskega bika!“

3.

Madjar je prišel na Dunaj. Med drugimi znamenitostimi si je hotel ogledati tudi cerkev Sv. Štefana. Ko je došel do nje, se je ustavil na ulici in gledal velikanski stolp.

Mimo njega se je pripeljal izvošček in se ustavil z vozom. „Kaj delate, gospod?“ vpraša strmečega Madjara. „Golobe štejem, ki letajo po zvoniku!“ — „To pa ni dovoljeno, gospod; morate plačati za vsakega deset vinarjev; koliko jih je pa bilo?“ — „Deset!“ se odreže Madjar in poda izvoščku krono.

Smehoma se odpelje izvošček s krono. Madjar zaničljivo pogleda za njim in reče: „Neumni Švab, ali sem te osleparil! Bilo je osemnajst golobov, plačal sem pa samo za deset!“

4.

Madjar je prišel na Dunaj in se vozil z izvoščkom po mestu. Ker je doma slišal, kako dovtipni so Dunajčani, reče vozniku, naj mu pove dovtip.

Oba stopita v gostilnico. Ko pijeta pivo, razprostre voznik roko po mizi in reče Madjaru, naj na vso moč udari nanjo. Ne bodi len, zavihti ta

svojo roko proti mizi, a voznik hitro umakne roko in Madjar udari po goli deski. Voznik mu reče: „Tu imate dovtip“.

Madjar se vrne domov. Nekega dne se je izprehajal s slugo Janošem po polju. Spomni se Dunaja in hoče pokazati slugi, kakih dovtipov se je naučil tamkaj. A nikjer ni mize na polju, Premeteni Arpad si hitro pomaga. Roko položi na obraz in reče slugi: „Janoš, udari po moji roki!“ Sluga si ne upa prav; ko mu pa gospod le veli, zavihti težko desnico in udari. Ali o joj! Madjar je umaknil roko, in Janoš ga je udaril po obrazu, da se je gospodu kar kri ulila iz nosa.

38. Vice.

Umrli je mož in prišel pred nebeška vrata. Tam se ponižno prikloni nebeškemu vratarju, svetemu Petru, in hoče kar naravnost v nebesa.

„Stoj, prijatelj!“ zakliče Peter, „ali ne veš, da moraš še prej v vice?“

„Oh!“ vzdihne mož, „saj sem imel vice že na svetu. Bil sem namreč oženjen!“

„A tako!“ pravi sveti Peter, „no, potem pa le pojdi v nebesa!“

Takoj za njim pa prikoraka pred nebeška vrata zopet drug mož, ki je prejšnji prizor dobro videl. Zato pogumno koraka kar naravnost proti nebesom.

„Počakaj!“ kliče zopet sveti Peter. „Ne bodi tako predrzen in pojdi se pokorit v vice!“

„Oho!“ vzklikne možak, „zakaj je pa oni pred menoj smel kar naravnost v nebesa?“

„Zato, ker je bil oženjen,“ odgovori mu Peter.

„I šment, jaz sem bil pa še dvakrat!“

„Kaj, dvakrat si bil oženjen?“ se zavzame Peter, „veš, prijatelj, potem pa celo ne smeš v nebesa, ker — norcev ne potrebujejo gori!“

39. Poboljšek.

Gledališki igralec: „Gospod ravnatelj! Danes je ravno deset let, odkar sem pri vaši družbi, Mislim, da sem sedaj upravičen prositi, da se mi plača izboljša!“

Ravnatelj: „Dobro, od danes boste igrali vse tiste vloge, pri katerih se jé!“

40. Kako se sadi čebula.

Znano je, da pridelujejo na Dravskem polju okoli Ptuja jako mnogo čebule (luka), ki jo potem razpošiljajo in vozijo širom sveta. Tak voznik je prišel, kakor se pripoveduje, tudi na Koroško prodajat svoj lukec. Ko so ga Korošci, ki bi bili sami radi sadili čebulo, vprašali, kako se prideluje ta sad, jim je odgovoril vseh muh polni Ptujčan tako:

„Ljubi moji, povem vam že, povem, a izdati me ne smete. Zakaj če moji rojaki zvedo, da da sem vam jaz razodel skrivnost, kako se sadi in prideluje ta žlahtni sad, mi še kočó zažgo. Poslušajte torej: Ko spravite jeseni koruzo z njiv, je treba vso njivo prekopati z motikami. Potem si izkopljite v njivi jamice meter drugo od druge. V vsako jamico pride čebula, in sicer tako, da pride tale slamnati konec v zemljo, drugi konec z brki pa navzgor.

Spomladi bo začel luk gnati. Ako bi bil pod snegom nekoliko namrznil pozimi in ne bi hotel spomladi takoj rasti, ga hodite spomladi za brke vlačiti in ščegetat, potem se prebudi. Zrastla bo silno močna slama, visoka in široka kakor grm. Na vsaki veji bo viselo po pet do šest lukov, ki jih potrgate meseca avgusta kakor jabolka. V dobrih letinah vam zraste na enem grmu vsaj dvesto čebul. Sedaj pa preračunite, koliko bogastvo bo rastlo na vaših njivah. Gnojiti ni treba nič, lukovim njivam sploh ni treba gnoja, ne kega drugega dela. Grmovje pa požanjete in ga lahko polagate živini vso zimo. Videli boste, kako se bo zredila vaša goveja živina! In mleko bo posebno dobro!“

Ko so se mu spodobno zahvalili za ta nauk z besedo in dejanjem, se je Ptujčan smehoma odpeljal domov.

Koliko je Korošcem koristil pouk, Šaljivcu ni znano; toliko pa je poizvedel, da lukey še sedaj radi kupujejo od Ptujčanov.

41. Velika krivica.

Gospodar: „Ne morem si pomagati, milostiva gospa, moram vam odpovedati stanovanje. Vse stranke se pritožujejo zaradi neprestanega igranja na klavir!“

Gospa: „Prosim, to je samo zmota! Od nas nihče ne zna igrati. Samo moj štiriletni Slavko časih za kratek čas nekoliko tolče po klavirju, to se pa ne pravi igrati!“

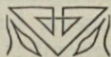
42. Zasluženno plačilo.

Mlad človek, ki se je prav rad vtikal v verske stvari, je pripovedoval v družini, da se duše po smrti res selijo iz človeka v živali, ker še sam dobro pomni, da je bil zlato tele. Prebrisana gospa pa ga je plačala prav dobro, rekoč: „Gospod, ne bojte se, razen zlata niste še prav ničesar izgubili od takrat“.

43. Za mojega botra tudi en požirek.

Bilo je po bitki pri Lvovu (avgusta meseca leta 1914.). Neki častnik je nagovoril pešca, ki se je boril izredno junaško, ter mu rekel: „Janoš, ti si bil danes cel junak; za plačilo si lahko kaj želiš, da ti izpolnim!“ — Vojak je v prvi zadregi zakašljajal, potem pa je rekel: „Res, gospod nadporočnik, strašno sem žejen, dajte mi, prosim, za trenutek svojo steklenico!“ — Častnik je seveda junaku takoj ponudil svojo steklenico, in Janoš je storil prav krepek požirek. Nadporočnik je nato nasmehoma pripomnil: „Sedaj pa zahtevaj kaj drugega. Kaj naj storim zate?“ — „Gospod nadporočnik!“ je odgovoril mož, „prosil bi vas, da bi tudi moj boter smel storiti nekaj požirkov iz vaše steklenice.“ — „Prav rad dovolim, a kje je tvoj boter?“ je vprašal častnik. „Tu zraven pri ujetnikih!“ je bil odgovor. Častnik je bil presenečen in je vprašal: „Pri ujetnikih?“ — „Da, da, pri ujetnikih,“ je hitel pripovedovati Janoš. „Moj botrček je namreč — Rus; pri nekem našem napadu sem ga pobral in potegnil

iz jarka. Ležal je v jarku s prestreljeno nogo. Obvezal sem ga, ker sem slišal, da tudi Rusi često našim store kaj dobrega. Tako zelo hudobni pa tudi niso, ti Rusi. Napravil sem mu torej obvezo za silo, in mož je nato krevljal poleg mene k moji stotnji, ki je bila še nekaj sto metrov daleč. Nenadoma me je Rus zgrabil za vrat in me vrgel ob tla. V prvem trenutku sem se prestrašil, takoj nato pa sem razumel. Proti nam je namreč dirjal kozaški oddelek. Še preden sem se zavedel, se je Rus zavalil na mene in jel streljati na mojo stotnijo. V resnici pa ni meril na moje tovariše, ampak je streljal kar tako v zrak. Toda kozaki so se dali preslepiti. — Sedaj so se naši obrnili, kozaki pa so jeli bežati. Zdaj sem vrgel jaz Rusa na tla, legel nanj ter jel streljati na bežeče kozake. In res, eden izmed njih se je skotalil s konja. Po tej praski sem Rusa prignal semkaj, sedaj pa prosim, da bi se z njim ne ravnalo slabo!“

Oddelek za razisk. dejavnost
Ca

1121

886.3-7

7019930344

OSREDNJA KNU. CELJE

COBISS